

ΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β'
Τεύχος 907
Παρασκευή
9 Νοεμβρίου 2007
Τιμή: 4 ευρώ

Πέρνα πάλι μετά την παράταση

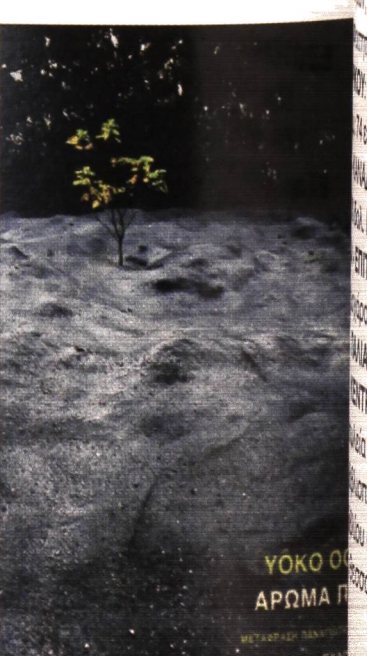
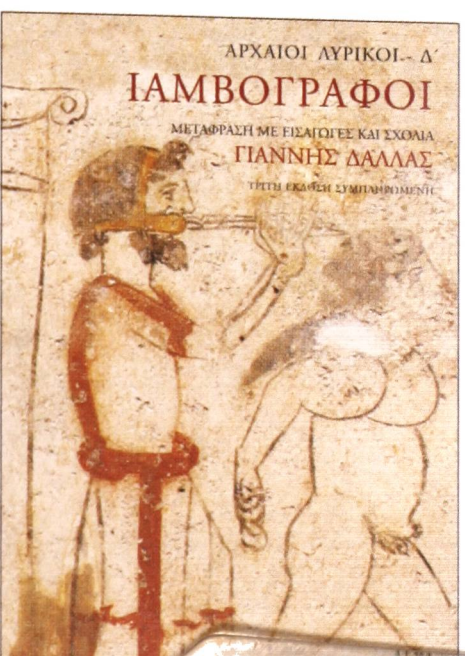
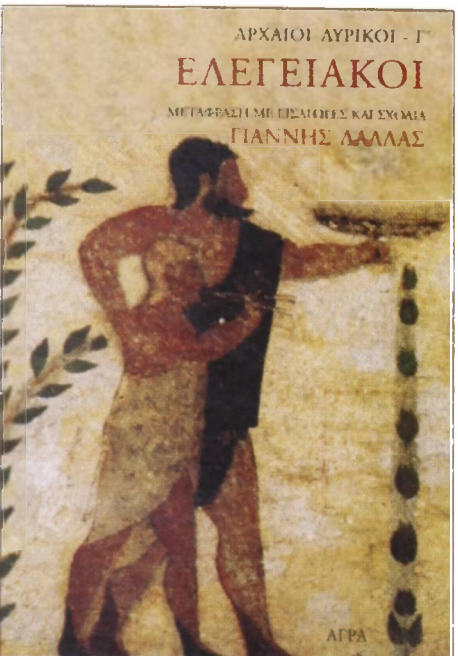
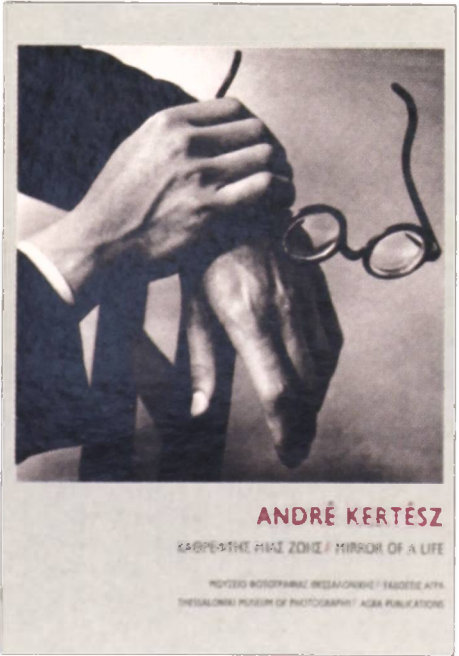
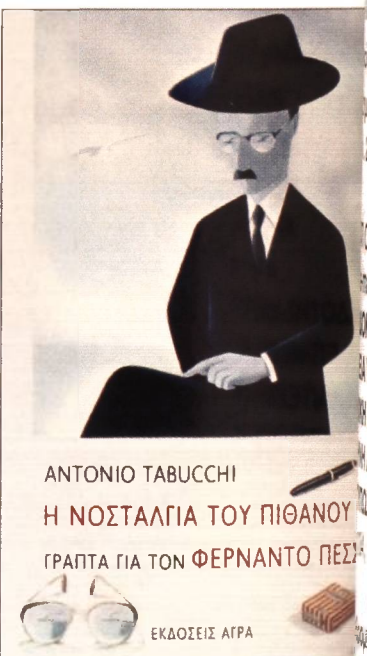
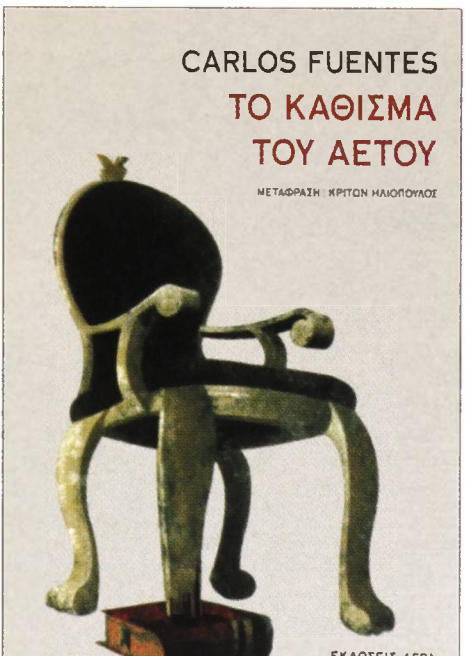
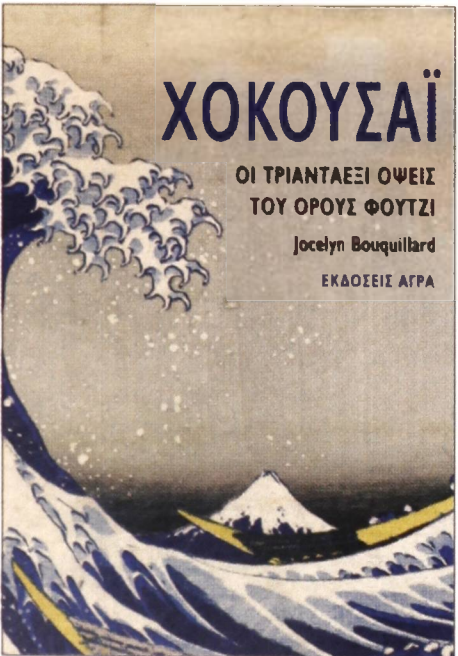
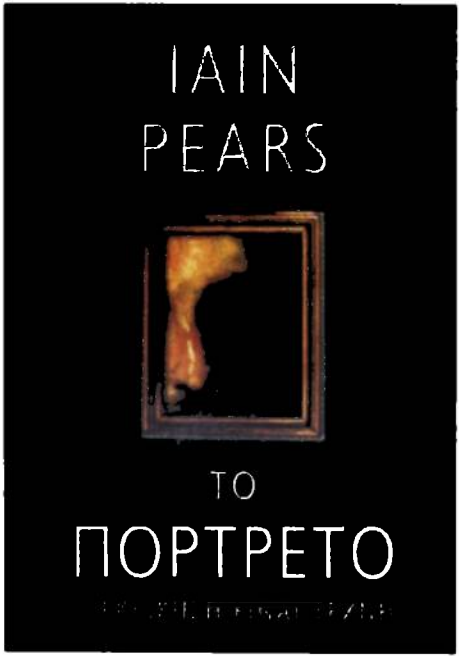
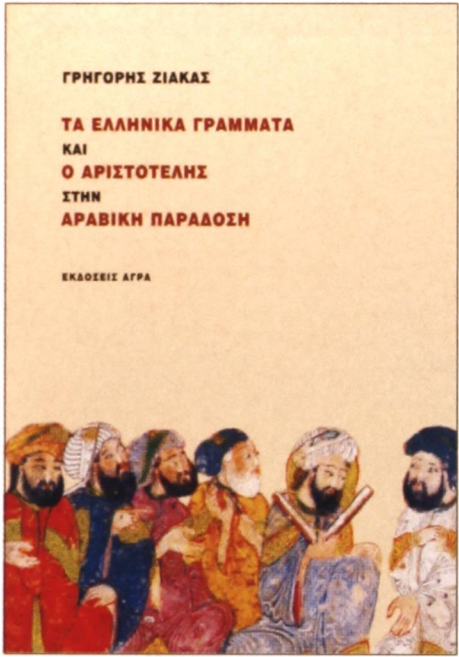
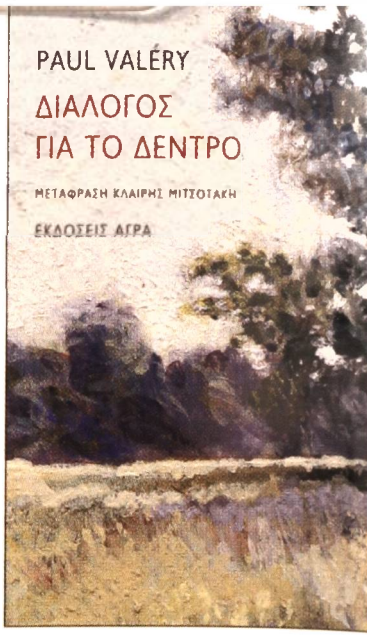
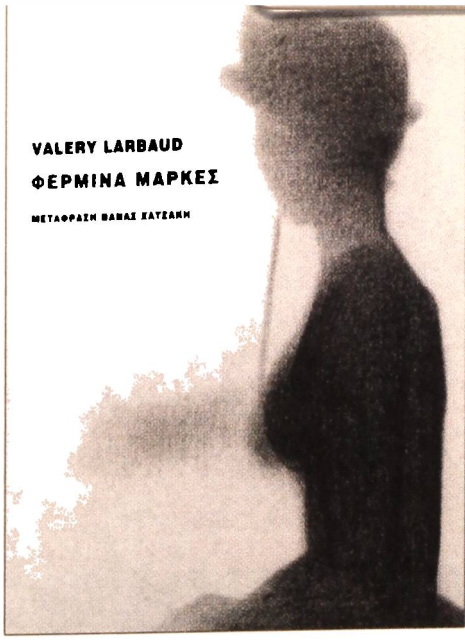
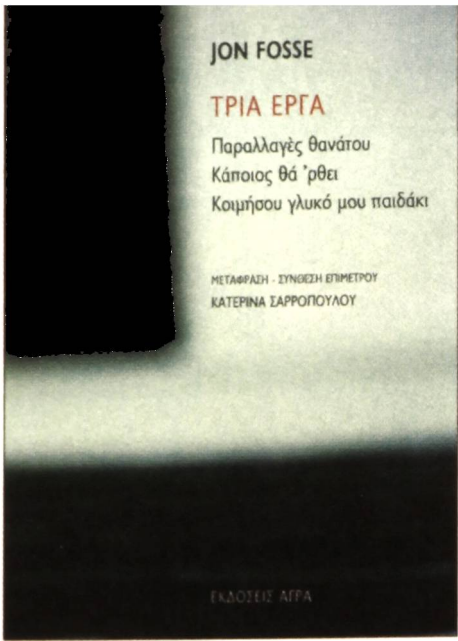
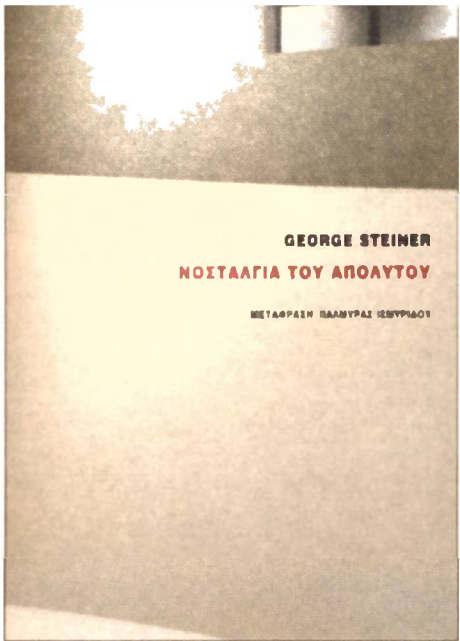
ISSN 1108-9822

9 771108 982000

4 6

Περίοδος Β' • Έτος 34ο • Τεύχος 907

Παρασκευή 9 Νοεμβρίου 2007

Τιμή τεύχους: 4 ευρώ

**ΑΝΤΙ - ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ**

Κωδικός εντύπου για τα ΕΛΤΑ: 1045

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

Τηλ. 210-7232713 - 210-7232819

Fax: 210-7226107

ANTI ON-LINE: <http://www.anti.gr>

e-mail: chparou@otenet.gr

ΚΑΘΗΜΕΡΙΟ-ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: Χρήστος Γ. Παπουτσάκης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Ελευθερία Παπουτσάκη

ΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Παναγιώτης Τσάρας

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ: Άννα Χριστάκη

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Λεύκης 134, Κρυονέρι, τηλ. 210 6297600

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

Ετήσια συνδρομή: 26 τεύχη, **Εξάμηνη:** 13 τεύχη

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 39 ευρώ, Ετήσια 78 ευρώ,

Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 200 ευρώ

Φοιτητική ετήσια: 70 ευρώ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:

Εξαμ.: 74 ευρώ, Ετήσια: 148 ευρώ,

ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

Εξαμ. 100 δολ. ΗΠΑ, Ετήσια 200 δολ. ΗΠΑ

ΔΩΡΕΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: 6 ευρώ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας: Περιοδικό ANTI,

για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του βιβλίου - Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.

Λαοσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310 237463

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ: Παιχνίδι με την παράταση	4
• Κώστας Κουφογιώργος: Γελοιογραφία	5
• ΑΝΤΗΝΩΡ: Και όταν θα έχει μετρηθεί η διαμάχη τι μέλλει γενέσθαι;	6
• ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ	8
• ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ	12
• Τ.Μ.: Ασέλγεια στο πτώμα της Παιδείας	13
• E-mail	14
• Π. Κυπριανού: Προίκες, κληρονομίες και δαχτυλίδια	15
• Ν. Καραμπάσης: Η επόμενη ημέρα θα παρατείνει την αγωνία στο ΠΑΣΟΚ	16
• Αλ. Χατζόπουλος: Τα τριάντισι χρόνια είναι πολύ λίγα...	18
• Ρεπόρτερ: Όταν η Ντόρα και ο Καρατζαφέρης διεκδικούν τον... Καραμανλή	22
• Κ. Αποστόλου: Ποιος «έβγαλε» τους αντάρτες της ΝΔ στο βουνό;	24
• ΕΚΤΟΣ ΑΘΗΝΩΝ	26
• Χρ. Αλεξόπουλου: Αντί διαλόγου...	28
• Θ. Γεωργαντέας: Όταν το υπουργείο Εσωτερικών ξαναγυρνά στην ΕΥΠ	32
• Τ.Μ.: Η εικονική πραγματικότητα μιας ομφαλοσκοπούσας οικονομίας	34
• Γ. Γρυμπογιάννης: Δικαιϊκή διαφθορά και εργατικό δίκαιο	36
• ΚΟΣΜΟΔΡΟΜΙΟ	38
• Σ. Οκαλίοβα: Η Σλοβακία δεν έχασε τελικά το τρένο	40
• Τ. Διαμαντής: Η κατάρα των Βαλκανίων	42
• ΔΙΑΛΟΓΟΣ	45
• ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	46
• Θ. Ρεντζής: Ο θεσμός των φεστιβάλ κινηματογραφικής τέχνης	48
• Συνέντευξη του Μ. Μήτρα στον Σ. Λέτσιο	52
• Ν. Βρατσάνος: Κάθε φορά που ταξιδεύω... τα Ξενία με πληγώνουν	53
• Δ. Φιλιππίδης: Για το Μουσείο της Ακρόπολης	54
• Δ. Χαρίτος: Επιστροφή με τρεις ταινίες στις χειμερινές αίθουσες	56
• Ειρήνη Μ. Μουντράκη: Όνειρο καλοκαιρινής Νύχτας στο Ανοιχτό Θέατρο	61
• Δ. Φιλιππίδης: Από το Destroy Athens στον Πραξιτέλη	60
• Γ.Κ.: Πέθανε η κόρη του Στρίντμπεργκ	62
• ΣΥΛΛΟΓΗ	63
• ΒΙΒΛΙΟ	64

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΤΑΣΗ

ΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ, αποκλεισμός των Ζωνιανών, Ασφαλιστικό. Τίποτα, τίποτα απ' όλα αυτά δεν έχει ενδιαφέρον, κανένα απ' αυτά δεν είναι «πιασάρικο θέμα». Όλα υποχωρούν στο μεγάλο θέμα των ημερών: «Τι συνέβη άραγε προ ολίγου στα παράθυρα; Τι είπε ο Βαγγέλης; Πώς απάντησε ο Γιωργάκης; Τι κάνει άραγε ο Κώστας;». Αυτά και μόνον αυτά μας ενδιαφέρουν. Μέχρι και τη Δευτέρα; Ναι, μέχρι και τη Δευτέρα. Κατόπιν θα έρθουν άλλα. Κατόπιν θα έχουμε το παιχνίδι της «παράτασης».

ΔΥΟ ΜΗΝΕΣ τώρα η μικρή μας κοινωνία χορεύει με τους ρυθμούς των προσωπικών αντιπαραθέσεων μέσα στο ΠΑΣΟΚ. Και είχε έτσι την ευκαιρία να ρίξει μια ματιά στο παρελθόν και να αναστοχαστεί πρόσωπα και καταστάσεις. Όλοι είχαμε την ευκαιρία να θυμηθούμε περιστατικά και πρωταγωνιστές–δευτεραγωνιστές μιας εικοσαετίας. Έγιναν περισσότερο εναργείς οι εικόνες με τις υπογραμμίσεις των ρήσεων του Γιωργάκη και του Ευάγγελου. Με όλες εκείνες τις ανεπανάληπτες ατάκες, οι οποίες θα επαναλαμβάνονται επί πολύ, θυμίζοντας σε όλους τα πασοκικά κατορθώματα. Όχι βεβαίως πρωτοφανέρωτα στην Ελλάδα, αλλά πάντως «κατορθώματα και επιτεύξεις» που αναπτύχθηκαν με μοναδική έξαρση: Συναλλαγές κάτω απ' το τραπέζι, αλαζονία, σφετερισμός του δημόσιου πλούτου, αποκορύφωμα της υποκρισίας και διαστροφική χρήση της γλώσσας κ.λπ., κ.λπ.

ΠΟΣΟ ΟΜΩΣ ωφελήθηκαν πέραν της ενδυνάμωσης της μνήμης τους οι –πλην Λακεδαιμονίων του ΠΑΣΟΚ– συνέλληνες από τις διαδικασίες του διμήνου; Γιατί ο κλασικός οπαδός του ΠΑΣΟΚ φοβόμαστε ότι ελάχιστα κατανόησε τους λόγους της ήττας και της κακοδαιμονίας του Κινήματος. «Ατυχίες», «πίκρα», «παρανοήσεις», αλλά στο βάθος «ενότητα» ήταν οι λέξεις που χρησιμοποιήθηκαν κατά κόρον από τα στελέχη του ΠΑΣΟΚ. Οι λοιποί συνέλληνες όμως πρέπει να ωφελήθηκαν πολύ κατανοώντας την «ουσία» του πολιτικού λόγου των ημερών μας. Χρησιμοποιήθηκαν χαρακτηρισμοί για τους εσωκομματικούς ανταγωνιστές χειρότεροι ακόμα και από εκείνους που χρησιμοποιούνται συνήθως για τον πολιτικό αντίπαλο. Έτσι αποκαλύφθηκε όμως και η αλήθεια των απόκρυφων σκέψεων στα μυαλά των πολιτικών μας. Γνωρίζουν πολύ καλά ο ένας τον άλλο, αφού συνευρίσκονται και συνεργάζονται συνεχώς. Μέσα στους παροξυσμούς της αντιπαλότητας ξεχνιούνται και αφήνουν να ελευθερώνονται ανεξέλεγκτα από «το έρκος των οδόντων» όλες οι αλήθειες.

ΠΩΣ ΑΡΑΓΕ θα μπορέσουν μεθαύριο –στο χρόνο της «παράτασης»– να εμφανιστούν σε μπαλκόνια ή στα αγαπημένα τους τηλεοπτικά παράθυρα και θα τολμήσουν να ασκήσουν κριτική τα διάφορα στελέχη του ΠΑΣΟΚ; Ποιοι; Οι εξουσιολάγνοι και οι πλουτίσαντες παρανόμως.

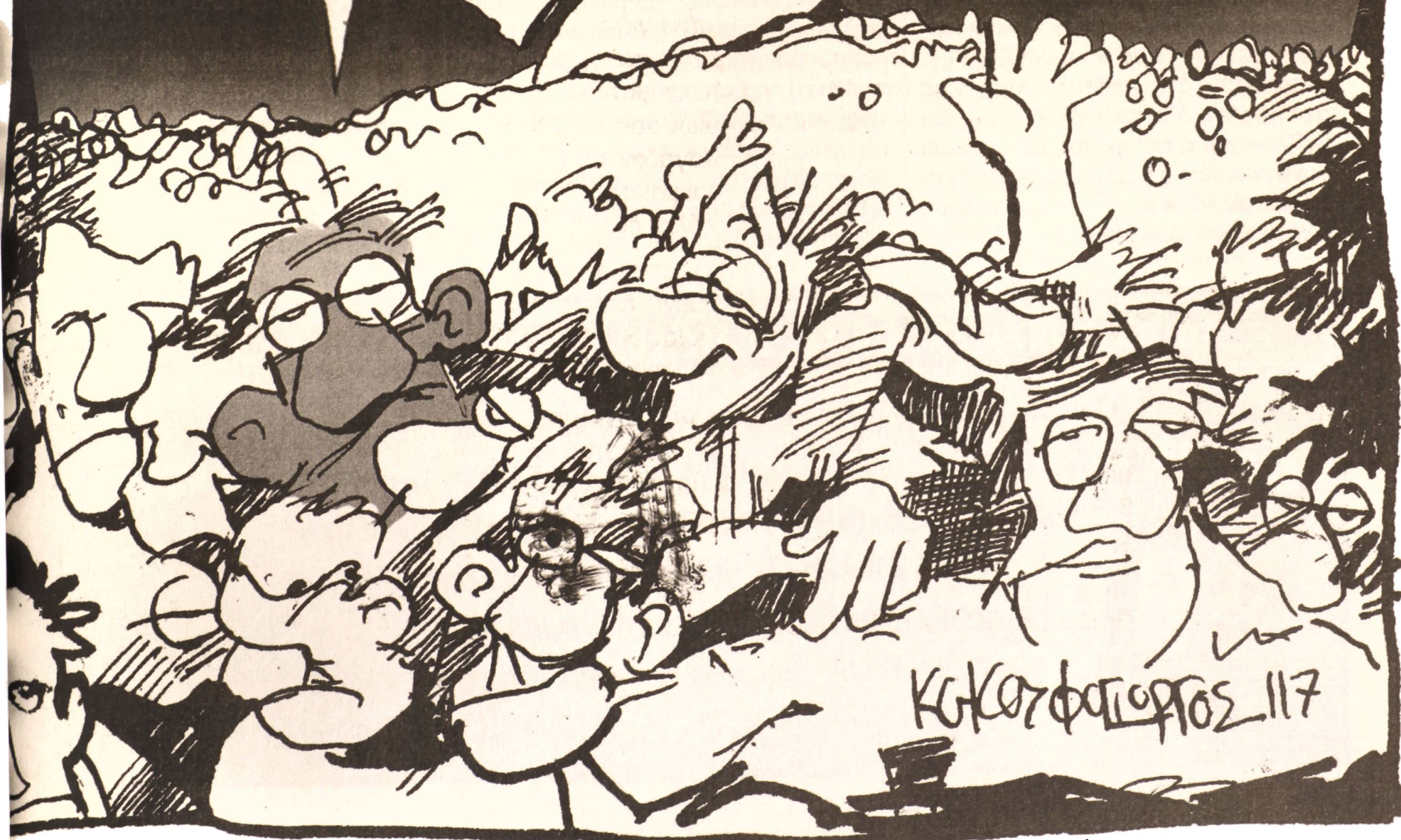
ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ στην «παράταση» είναι σημαδεμένο. Το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα δεν θα βαδίζει με τον ίδιο βηματισμό από εδώ και στο εξής. Η πορεία του δεν είναι διόλου ευθύγραμμη. Γιατί μας βοήθησε το ίδιο να καταλάβουμε καλύτερα τις έννοιες της αλαζονίας και του υποκριτικού λόγου.

ΤΩΡΑ ΠΙΑ είναι ώρα να γυρίσουμε στα πραγματικά προβλήματα, που δεν βοήθησε διόλου το ΠΑΣΟΚ να επιληφθούμε: Μας περιμένουν το Ασφαλιστικό, η Παιδεία και βεβαίως τα Ζωνιανά.

αντί

ΤΟ ΚΑΛΟ
ΝΕΟ ΕΙΝΑΙ
ΟΤΙ ΔΕΝ
ΕΙΜΑΣΤΕ
ΠΙΑ ΘΕΑΤΡΟ
ΣΚΙΩΝ

ΤΟ ΚΑΚΟ
ΟΤΙ ΓΙΝΑΜΕ
ΘΕΑΤΡΟ ΤΟΥ
ΠΑΡΑΛΟΓΟΥ...

ΚΩΚΟΖΦΟΤΟΡΓΟΣ 117

Σ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

Και όταν θα έχει μετρηθεί η διαμάχη τι μέλλει γενέσθαι;

ΚΑΘΕΤΟΣ —«και εν πολλοίς χωρίς διακριτή προγραμματική βάση»— χαρακτηρίζεται ο διχασμός στο ΠΑΣΟΚ. Και, φυσικά, το ερώτημα παραμένει: Τι μέλλει γενέσθαι την επομένη της 11ης Νοεμβρίου, όταν θα έχουν πια μετρηθεί οι ψήφοι των Γ. Παπανδρέου, Ευ. Βενιζέλου και Κ. Σκανδαλίδη; Την ώρα που στοιχειοθετούνται οι γραμμές αυτές, ο νυν πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ φέρεται να προηγείται του Ευ. Βενιζέλου, με βάση νέα δημοσκόπηση της GPO, ενώ, την ίδια στιγμή, ο Ευ. Βενιζέλος «εξακολουθεί να θεωρείται επαρκέστερος ως αντίπαλος του Κ. Καραμανλή». Πλην καμιά σφυγμομέτρηση δεν μπόρεσε ν' αποδείξει —μέχρι στιγμής— ότι ο νικητής θα έχει με το μέρος του όλο το ΠΑΣΟΚ (το «όλον ΠΑΣΟΚ») και ο ηττημένος θα σπεύσει ν' αναγνωρίσει όχι μόνο την πρωτοκαθεδρία, αλλά και τους κομματικούς μηχανισμούς, συν βαρονίες, του νικη-

τού. Ο πρόεδρος του κόμματος Γ.Α. Παπανδρέου έχει επανειλημμένα δηλώσει ότι στο ΠΑΣΟΚ δεν υπάρχουν «βαρονίες». Τα απλά μέλη του κόμματος, όμως, έχουν αντίθετη γνώμη: «Και βαρόνους, και πρίγκιπες, και συνδικαλιστές με μανικετόκουμπα διαθέτουμε...».

ΤΙ ΕΙΔΟΥΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑ ΝΟΥ; ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ —ΕΣΤΩ— ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ «ΔΙΑΣΩΘΕΙ»

...ΚΑΙ ΕΝΩ, στο ΠΑΣΟΚ, προβληματίζονται για το βάθος της «ρήξης», η κυβέρνηση έσπευσε —μέσω του υπουργού Οικονομίας Γ. Αλογοσκούφη— να «απαοσαφηνίσει» την κυβερνητική πρόταση για τη χρηματοδότηση του ασφαλιστικού. Ο υπουργός δεσμεύθηκε —όπως είναι γνωστό— για την καταβολή, εντός του 2008, παρελθουσών χρεώσεων ύψους 1,5 δις ευρώ, με τη μορφή ομολόγων 10ετούς ή 20ετούς

διάρκειας. Δεσμεύθηκε, επίσης, για την εγγραφή στον κρατικό προϋπολογισμό ποσού που αντιστοιχεί απόλυτα στο 1% του ΑΕΠ. Και οι μεν κυβερνητικές προτάσεις κρίθηκαν από τους βουλευτές του ΠΑΣΟΚ (που μετέχουν στον διάλογο) «ανεπαρκείς». Πλην, αυτό που προβληματίζει όλους τους ασφαλισμένους (με τη ΓΣΕΕ, το ΚΚΕ και τον ΣΥΡΙΖΑ απόντες από τον διάλογο) είναι κατά πόσο η κυβέρνηση συνειδητοποιεί την ανάγκη αναζήτησης νέων πόρων, για τη μελλοντική χρηματοδότηση του ασφαλιστικού συστήματος, και κατά πόσο —επί του παρόντος, τουλάχιστον— έχει μελετήσει το ύψος στο οποίο θα διαμορφωθούν, στο άμεσο μέλλον, οι δανειακές ανάγκες των Ταμείων. Κοντολογίς: Τι είδους «ασφαλιστική μεταρρύθμιση» έχουν κατά νου κυβέρνηση, αντιπολίτευση, ΓΣΕΕ, ΑΔΕΔΥ; Το «σύστημα» —τουλάχιστον— μπορεί να διασωθεί;

ΕΤΟΙΜΑΣΤΗΚΑΝ ΑΚΟΜΗ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΙ (2005 ΚΑΙ 2006)

Είναι έτοιμοι και διατίθενται από τα γραφεία του περιοδικού
(Δημοχάρους 60, Αθήνα 115 21)

τέσσερις ακόμα τόμοι του ΑΝΤΙ που συμπεριλαμβάνουν τα τεύχη
(2005) 834 έως 845 (ΞΒ) και 846 έως και 859 (ΞΓ)
(2006) 860 έως 872 (ΞΔ) και 873 έως και 885 (ΞΕ)
Θα βρείτε επίσης τους τόμους των προηγούμενων ετών

ΕΝΑ ΚΡΑΤΟΣ (ΤΟ «ΚΡΑΤΟΣ ΤΩΝ ΖΩΝΙΑΝΩΝ») ΕΞΕΥΤΕΛΙΖΕΙ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ «ΛΟΙΠΟΥΣ ΑΡΧΟΝΤΕΣ»...

...ΚΑΙ ΕΝΩ η εσωτερική διαπάλη στο ΠΑΣΟΚ είχε αρχίσει να κουράζει, ευτυχώς μας προέκυψε (μάννα εξ ουρανού για τα δελτία «ειδήσεων» των 8μ.μ.) η υπόθεση των Ζωνιανών. Κάποιοι εμφανίστηκαν οιονεί απορούντες: Μα είναι δυνατόν να συμβαίνουν αυτά στην Ελλάδα; Είναι δυνατόν να έχουμε -στη χώρα «όπου ανθεί η πορτοκαλέα»- και δικό μας Φαρ Ουέστ;

ΦΥΣΙΚΑ, η υπόθεση ήταν, και είναι, «πολύ γνωστή» και σε κυβερνώντες και σε λογής πολιτικούς άρχοντες: Από το 1998, μια ολόκληρη περιοχή (του Μυλοποτάμου), όπου δεσπόζει η διακίνηση ναρκωτικών και όπλων, είχε καταστεί άβατο (κάτι σαν OUT OF BOUNDS) για τις διωκτικές αρχές. Και η κυβέρνηση -η νυν κυβέρνηση- μια και έχουμε διαφορετικές κυβερνήσεις από το 1998, αποφάσισε να δράσει: Δεν είναι δυνατόν, δηλώνει, «τέσσερις τύποι με καλάσνικοφ και 20 κατσαπλιάδες να κάνουν ρεζίλι το κράτος». Και η συνέχεια: Στον Μυλοπόταμο έχουν πάρει ήδη θέση ειδικές δυνάμεις της Αστυνομίας, με τεθωρακισμένα, για την επιχείρηση εισβολής στο «κράτος των Ζωνιανών». Λες και γυρίζουν χολιγουντιανή ταινία -τιτλοφόρησε η Καθημερινή...

ΠΕΡΙ «CASUS BELLI», ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΚΑΙ ΣΧΕΣΕΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΠΓΔΜ...

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ, η Αθήνα εμφανίζεται ικανοποιημένη από όσα διαλαμβάνει η «Έκθεση Προόδου» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στις Βρυξέλλες, για την Τουρκία, αλλά και η «Στρατηγική για τη

Διεύρυνση» σε σχέση με την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (ΠΓΔΜ). Η Τουρκία -αναφέρει η έκθεση- πάει καλά, η δημοκρατία νίκησε, αλλά παραμένει -φευ!- προβληματική. Ως εκ τούτου, καλό θα ήταν αν η Τουρκία αναθέρμαινε τη διαδικασία των μεταρρυθμίσεων του πολιτικού της συστήματος. Τα ευάρεστα, πάντως, σε ό,τι αφορά τα «καθ' ημάς», είναι ότι η έκθεση: α) θυμίζει την απειλή του «casus belli» κατά της Ελλάδας, η οποία «παραμένει ενεργή» -κάτι που είχαμε αρχίσει να το ξεχνούμε... β) επισημαίνει ότι η Τουρκία δεν έχει ακόμα εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της από το Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Άγκυρας, διάβαζε «δεν έχει εξομαλύνει τις σχέσεις της με την Κύπρο», και γ) φοβάται ότι «η πρόσφατη απόφαση του τουρκικού Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου μπορεί να οξύνει τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το Οικουμενικό Πατριαρχείο». Από την άλλη, και σε ό,τι αφορά την ΠΓΔΜ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ελπίζει ότι, στο θέμα της οριστικής ονομασίας της χώρας αυτής, «θα υπάρξει φως στην άκρη του δρόμου».

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ αυτή διατύπωση (προσφιλέστατη στον ιδρυτή του ΠΑΣΟΚ Ανδρέα Παπανδρέου, κατά τη δεκαετία του '80) ερμηνεύεται από τον εκ-

πρόσωπο του υπουργείου Εξωτερικών Γ. Κουμουτσάκο ως προτροπή για την αναζήτηση «ονομασίας κοινά αποδεκτής», αλλά και ως ένδειξη ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή «δεν όρισε χρόνο έναρξης ενταξιακών διαπραγματεύσεων για τη γειτονική χώρα». Η Ελλάδα -καταλήγει ο εκπρόσωπος του ελληνικού υπουργείου Εξωτερικών- «δεν επιχαίρει» για το τελευταίο αυτό. «Πρόδος όμως σημειώνεται -προσθέτει- όταν πληρούνται όλα τα προαπαιτούμενα κριτήρια». Είναι κάποιοι, όμως, που χαίρουν, επιχαίρουν;

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

Ένας συλλογικός τόμος που αναδεικνύει τη μοναδική προσωπικότητα του Αλέξανδρου Παπαναστασίου. Ο πολιτικός που σφράγισε με την προοδευτική παρουσία και δράση του την εποχή της διαμόρφωσης του νέου ελληνικού κράτους.

Εκδόσεις Πολύτυπο Κεντρική διάθεση: τηλ.: 210-72.32.819

Επικοινωνήστε με το Αντί: www.anti.gr

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Η αβάσταχτη μοναξιά του μελλοντικού ηγέτη της «δημοκρατικής» παράταξης.
- Λέγε με Βαγγέλα του Βορρά.
 - Του έφυγαν όλοι.
 - Είδαν το μάτι του να γυαλίζει και την έκαναν με ελαφρά πηδηματάκια.
 - Από τον Ανδρουλάκη τον υμνωδό και τον Michel τον αντιτρομοκρατικό, μέχρι τη Σεγκολέν Διαμαντοπούλου και τον εργατολόγο Πρωτόπαππα.
 - Άντε να βγάλεις εκλογές με Μπίστη, Κουλούρη, Φόνσου, Βούρο και Βέλτσο.
 - Ούτε δεκαπενταμελές σε σχολείο δεν παίρνεις.
 - Κι όσο σκέφτομαι τα ζόρια των Πρετεντέρηδων, Καψήδων και της Τρέμη.
- Από μια πλευρά τους λυπάμαι.
- Το έχουμε αυτό το κουσούρι εμείς οι αριστεροί.
 - Είμαστε ψυχοπονιάρηδες.
 - Εκτέθηκαν ανεπανόρθωτα και οι φυλές του ΠΑΣΟΚ δεν συγχωρούν εύκολα.
 - Όπου συναντούν ρεπόρτερ του ΜΕΓΑ τους κρίζουν ανελέητα.
- Ένα από τα ωραία που ακούστηκε σε πανεπιστημιακό αμφιθέατρο, περιφερειακού ιδρύματος, ήταν το σύνθημα «Αυτή δεν είναι Ανατροπή είναι των νταβατζήδων η εκπομπή».
- Και άλλα ωραία είπαν οι νεολαίοι, αλλά ο νόμος περί Τύπου μας κάνει προσεκτικότερους.
- Όποιος έχει αντίρρηση για τα όσα λέγονται για την ομάδα αυτή, ας κάνει μια περατζάδα στο διαδίκτυο.
- Θα ρίξει το γέλιο της αρκούδας.

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΤΩΝ ΖΩΝΙΑΝΩΝ

Οσα παρακολουθούμε να διαδραματίζονται τις τελευταίες ημέρες στα Ζωνιανιά του Μυλοποτάμου μάς κάνουν να περνούμε από την αγανάκτηση στο κλέφτικο σφύριγμα και το χαχανητό. Αυτή είναι μια αντίδραση αλλά αντίδραση απελπισίας.

Η αλήθεια την οποία όλοι γνωρίζουν αλλά την ίδια στιγμή παρασιωπούν είναι οι πολλές και σύνθετες ευθύνες της πολιτικής. Πολιτική που άσκησαν – και συνεχίζουν να ασκούν τα δύο κόμματα εξουσίας. Από εκεί εξικνούνται και διαχέονται οι ευθύνες προς κάθε κατεύθυνση: Αστυνομικοί το λένε τώρα πια ανοικτά: Υπήρ-

ξαν εντολές να σταματήσουν οι έρευνες. Έρευνες όμως για ποιους; Μα για συγκεκριμένους ανθρώπους, που ενεργούσαν ως εκλογική επιρροή στην περιφέρεια του χ βουλευτή.

Αυτό είναι και το κλειδί όλης της ιστορίας. Γιατί όταν η ανομία καλύπτεται από την εκτελεστική εξουσία όλα είναι αναμενόμενα. Και η χασισοκαλλιέργεια και η παραβατικότητα των αστυνομικών-θεματοφυλάκων και η ευλογία της εκκλησίας και η κάλυψη από την κοινωνία. Όλα θα επιτρέπονται και όλα θα πρέπει να αναμένονται.

Χ.Ν.

ΧΑΣΙΣΟΣΥΜΜΟΡΙΕΣ

Η κατάσταση έχει φτάσει στο μη περαιτέρω στην Κρήτη και ειδικά στην περιοχή Μυλοποτάμου Ρεθύμνου. Οι αστυνομικές δυνάμεις δείχνουν ανήμπορες αλλά και χωρίς να διαθέτουν ένα συγκεκριμένο σχέδιο για την αντιμετώπιση της τοπικής μαφίας των ναρκωτικών, η οποία προφανώς απολαμβάνει της σιωπηλής κάλυψης της τοπικής κοινωνίας αλλά και της συγκάλυψης μέρους αστυνομικών. Πολλά τα παραδείγματα από την δράση του κυκλώματος των εμπόρων ναρκωτικών: Δολοφονική ενέργεια σε βάρος του Νομάρχη Ρεθύμνου που είχε κάνει αποκαλύψεις, απαγωγή αξιωματικού της αστυνομίας και απελευθέρωσή του αφού πρώτα συμφωνήθηκε να καταστραφούν δικογραφίες ενεχόμενων σε εγκλη-

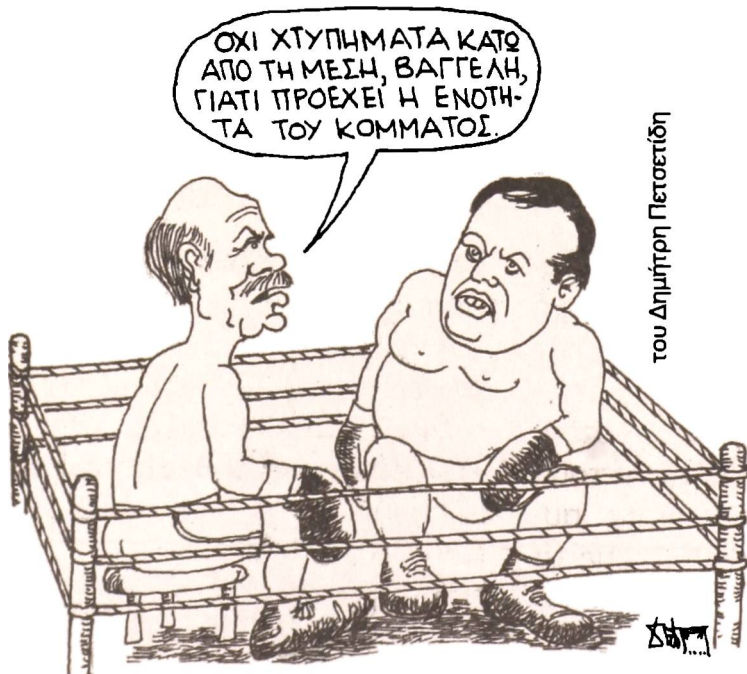
ματικές πράξεις(!), απομάκρυνση αξιωματικών που κρίθηκαν ύποπτοι για μυστικές συναλλαγές με εμπόρους ναρκωτικών κ.ά. Η «αυτονόμηση» των παραγόντων του εγκλήματος στην Κρήτη έχει σχέση με το εθνικό περί οπλοχρησίας δίκαιο που ισχύει εκεί από αιώνες; Η διαιώνιση αυτού του προβλήματος οφείλεται και στην απροθυμία της εξουσίας να παραβιάσει αυτούς τους κανόνες, να συγκρουσθεί με μια άλλη πολιτισμική ελληνική «ιδιαιτερότητα» που χλευάζει την τήρηση των νόμων ως πράξη «εθνικής ντροπής»; Φαίνεται ότι στην Κρήτη αρκετοί ζούνε ακόμη στην εποχή, όπου η έννοια του «ανταρτοπόλεμου» είναι πράξη επιβεβλημένη αλλά και προϊόν άξιο για εξαγωγή.

ΣΩ.ΛΕ.

ΚΙΤΡΙΝΗ ΥΠΟΚΡΙΣΙΑ

Στο χορό που σέρνει η ελληνική ακροδεξιά εναντίον των μεταναστών υποχρεώνεται να ακολουθήσει τα ίδια βήματα και η κ. Ντόρα Μπακογιάννη δηλώνοντας ότι δεν αντέχει η χώρα άλλους μετανάστες. Από κοντά και ο Αδέσμευτος Τύπος που κραυγάζει στην πρώτη σελίδα: «Οι μετανάστες καταλαμβάνουν τη χώρα» (sic). Και από δίπλα η φωτογραφία ενός μικρού κοριτσιού από κάποια χώρα της Αφρικής. Τι είδους δημοσιογραφική αστοχία και εξομολόγηση ενός παιδικού βλέμματος με το φόβητρο των μεταναστών είναι όλα αυτά; Ποιος θα συγκρατήσει εκείνους που αύριο θα πάρουν τον νόμο στα χέρια τους ζητώντας «εθνική δικαιοσύνη»;

ΣΩ.ΛΕ.

του Δημήτρη Πετσετίδη

BENIZELOS

Βενιζέλος και υψηλόφρων είναι και έχει αναπτυσμένη την αίσθηση ερί κομματικού συμφέροντος. Απόδειξη ότι από την πρώτη στιγμή έθεσε την «ευ-υία» του στην υπηρεσία του ΙΑΣΟΚ(sic). Οι επιδόσεις του μάλιστα προκάλεσαν τη συγκίνηση και του Μητσοτάκη, ο οποίος έσπευσε να μιλήσει με κολακευτικά λόγια για τις επιδόσεις που έχει εχθεί ο Βενιζέλος από τις ιλελεύθερες ιδέες. Άμα διαέσεις τέτοιους υποστηρίτες, έχει νόημα να περιμέ-εις την ψηφοφορία της Κυ-ιακής; **ΣΩ.ΛΕ**

ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

Ληθαίνουν τα περιστατικά διαφθοράς στις τάξεις της ελληνικής αστυνομίας. Μπορίο όπλων και ναρκωτικών, βώληση προστασίας σε μαγα-ιά της νύχτας, νταβατζήδες σε ισαγόμενες πόρνες, εκβιασμοί και συμμετοχή σε ληστείες. Άλλες οι κατηγορίες προς εξα-

σφάλιση μεγαλύτερων οικονο-μικών πόρων βρίσκονται σε αγα-στή σύμπνοια με το εγχώριο επι-χειρηματικό δαιμόνιο. Από την άλλη ούτε οι πολίτες αισθάνο-νται ασφαλείς, ούτε και φυσικά προστατεύεται το κοινωνικό σώμα με την αυθαίρετη χρησι-μοποίηση τηλεοπτικών καμε-

ρών στους δρόμους της Αθή-νας. Στη δε αστυνομία οι υπεύ-θυνοι νομίζουν ότι εκσυγχρονί-ζονται. Άλλωστε η επιβίωση σε συνθήκες άγριου καπιταλισμού απαιτεί εγρήγορση, καλή φυσι-κή κατάσταση, γνώσεις πολεμι-κών τεχνών και ενίοτε ολίγη πο-λιτική κάλυψη. **ΣΩ.ΛΕ**

ΟΜΙΛΙΕΣ

Οι ξένοι μετανάστες νόμιμοι και μη έχουν φτάσει να θεωρούνται ο πλέον βολικός «σάκος του μποξ». Εύπλαστη ύλη προς εκ-ιετάλλευση και πρωτογενής σάρκα, στην οποία εκτονώνονται τα πλέον καταπιεσμένα έν-πικτα. Συγκλονίστηκαν κάποιοι από τις καταγ-ελίες αλλοδαπών για βασανιστήρια που υπέ-πησαν και κατήγγειλαν από τους λιμενικούς και αστυνομικούς. Βασανιστήρια που παραπέ-μπουν σε σαδιστικές μεθόδους του Μεσαίωνα και φανερώνουν ένα βαθύ ρατσισμό και μια ιθεράπευτη φασιστική τάση στα ελληνικά σώ-ματα ασφαλείας. Το μεταναστευτικό πρόβλη-μα απασχολεί την ΕΕ και η νομοθεσία τείνει να ίνει ακόμη πιο αυστηρή και περιοριστική. Στην

Ελβετία η ακροδεξιά κερδίζει τις εκλογές με σύνθημα την εκδίωξη των μεταναστών, ενώ στην Ιταλία η κυβέρνηση Πρόντι εγκρίνει την μαζική απέλαση Ρουμάνων. Ο ευρωπαϊκός πο-λιτισμός δεν μπορεί να επιβιώσει πετώντας στο καλάθι των αχρήστων εκείνους που σε πολλές περιπτώσεις συνέβαλαν στην οικονομική ανοι-κοδότηση της Ευρώπης. Νέα νομοθεσία και αλλαγή των προϋποθέσεων για νομιμοποίηση των μεταναστών ασφαλώς χρειάζεται και στην Ελλάδα. Όλοι είναι υποψήφιοι για παράνομες πράξεις από την στιγμή που αντιμετωπίζουν το «καλλωπισμένο» μίσος της Δύσης και την έλλει-ψη ανθρωπισμού. **ΣΩ.ΛΕ**

ΕΘΝΟΠΑΤΕΡΕΣ

Η δραματοποιημένη εκδοχή της πραγματικότητας μέ-σα από τις τηλεοπτικές σα-τουρόπερες χωριά μπροστά πης σπονδυλωτές και σπαρτα-ριστές ιστορίες του θιάσου της Θεσσαλονίκης: Ήτοι Ψωμιά-δης, Άνθιμος, Παπαθεμελής, Βελόπουλος και άλλα παλικά-ια. Οι ομιλούσες μαριονέτες δηλαδή που διαψεύδουν

όσους θαρρούν, ότι δεν απα-γκιστρωθήκαμε από την εποχή της εθνικής μεμψιμοιρίας, της μεταμφίεσης των εθνικών μειο-νεκτημάτων σε διαπραγματευ-τικό κριό που σαρώνει τους «κουτόφραγκους». Όλος αυ-τός ο θιάσος που παίζει με τα εθνικά θέματα πότε θα απολο-γηθεί για το ότι κρατά σε υστέ-ρηση τη Θεσσαλονίκη και την

υπόλοιπη Μακεδονία; Για την απουσία επενδύσεων στην πε-ριοχή, για το ότι το λιμάνι της Θεσσαλονίκης υποβαθμίζεται, η λίμνη Κορώνειας αφανίζεται και δεν έχει γίνει κανένα αντι-πλημμυρικό έργο στο Νομό Θεσσαλονίκης; Κανείς δεν δια-θέτει το προνόμιο να εξασφα-λίζει το ακαταλόγιστο για τις πράξεις του. **ΣΩ.ΛΕ**

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Ουδεμία αιχμή η επιλογή του ζώου αρκούδα για κάποιον μονομάχο.
- Έχουμε και ένα άλφα επίπεδο.
- Ο Πάγκαλος είπε στο θέμα αυτά που λέει όλη η Ελλάδα και δεν τολμούν να πουν οι πολιτικοί.
- Τζάμπα θήτευσε στην Αριστερά ο Θόδωρος;
- Του έμειναν τουλάχιστον καλά αντανakλαστικά.
- Κι ας μας αποκάλεσε ρετάλια (την μια πλευρά) και σταλινικούς (την άλλη).
- Είδαμε και τις δικές του προκοπές με τα χαλιά Περσίας που έμπλεξε.
- Μέχρι τον Οτσαλάν τον υποχρέωσαν να παραδώσει στους Τούρκους.
- Κι ο σ. Κύρκος πάλι;
- Θα ήθελε, είπε, τον Πάγκαλο για αρχηγό του ΠΑΣΟΚ.
- Και μας τι μας ενδιαφέρει;
- Προχτές τον τ. καταλληλότερο, σήμερα τον Πάγκαλο, αύριο αλήθεια ποιον;
- Μην ξεχνάμε και τη χρυσή εφεδρεία του Πέτρου.
- Αλήθεια με ποιον είναι αυτό το παιδί;
- Πλησιάζουν οι εκλογές και προβληματίζομαι.
- Κατέληξα ότι δεν θα ψηφίσω τον Βαγγέλα.
- Ακόμα θυμάμαι τα χασαπόχαρτα με τα ποιήματα και μου τη δίνει
- Άσε που τον πάει με τετρακόσα ο τ. καταλληλότερος
- Άρα μακριά κι αγαπημένοι.
- Θα πάρει είπε ο Βαγγέλας τις ευθύνες του αν δεν εκλεγεί.
- Δηλαδή;

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Θα διαγράψει ο Βαγγέλας τον Λοβέρδο και τον Καρτάλη για κακό σχεδιασμό από την φράξια;
- Έπαιξε κι έχασε κατά πως φαίνεται ο πάλαι ποτε Μιμίκος ευρωβουλευτής που εκλέχτηκε πάλι βουλευτής και φιλοτάχτηκε με τον Βενιζέλο.
- Από υπουργός ΠΕΧΩΔΕ που φανταζότανε να γίνει τον βλέπω γραμματέα σε καμιά επιτροπή ετεροδημοτών.
- Ας πρόσεχε.
- Πήγαν στη συγκέντρωση του Βαγγέλα στο Σπóρτιγκ και τους έκλεψαν τα πορτοφόλια.
- Ο Λοβέρδος τους συγκράτησε να μην καταγγείλουν πράκτορες του Georgos.
- Την πάτησαν με το φραπέ, αν διολίσθαιναν και με τα πορτοφόλια θα κινδύνευαν να μην πιάσουν ούτε διψήφιο ποσοστό στην αναμέτρηση.
- Και ποιος ακούει μετά τον παλιό μου συναγωνιστή Τζουμάκα.
- Κι αν δε μπορούν να διαχειριστούν τα πορτοφόλια δύο χιλιάδων μελών θα διαχειριστούν τα δικά μας που είναι δέκα εκατομμύρια.
- Ήμαρτον ρε, που λέει κι ο Γεωργίου.
- «Έφαγα τα καλύτερά μου χρόνια στο ΠΑΣΟΚ» είπε ο μελλοντικός ηγέτης του.
- Και εγώ που νόμιζα πως τα περίσσια κιλά του ήταν από τα σουβλάκια και τις πίτσες.
- Μάλλον είμαι κακοπροαίρετος με τον κ. συνταγματολόγο.

ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΑΔΙΑΦΟΡΟΥΝ

Κατεβαίνοντας την περασμένη Κυριακή το μεσημέρι από την Αθηνάς προς την Πειραιώς, έπεσαν πάνω στη μοτοσυκλέτα τρία νεαρά άτομα, κορίτσια και αγόρια, καθώς δεν μπορούσαν να πάρουν τα πόδια τους από τα ναρκωτικά που είχαν πάρει. Φτάνοντας μάλιστα στην Πειραιώς, στο τελευταίο παγκάκι πριν το φανάρι τρία 16χρονα παιδιά ήταν ξαπλωμένα σε αυτό, σε άθλια κατάσταση, από τον ίδιο λόγο. Η κατάσταση πλέον φαίνεται ότι είναι εκτός ελέγχου. Τα ναρκωτικά, όλων των ειδών, κυκλοφορούν ελεύθερα. Χιλιάδες παιδιά, χωρίς καμμία βοήθεια, βυθίζονται όλο και βαθύτερα στα ναρκωτικά. Σε όλη την Ελλάδα οι χασισοφητείες ανθίζουν κάτω ουσιαστικά από τα μάτια των διωκτικών αρχών. Σε πολλές περιπτώσεις πυροβολούν τους αστυνομικούς, όπως

στα Ζωνιανά. Το ελληνικό κράτος αρνείται να ασχοληθεί. Το τραγικότερο όμως είναι οι αντιδράσεις μεγάλης μερίδας των τοπικών κοινωνιών που αντιτίθενται στη δημιουργία, κοντά τους, κέντρων απεξάρτησης ατόμων από τα ναρκωτικά. Οι περισσότεροι νεοέλληνες αδιαφορούν γιατί πιστεύουν ότι δεν πρόκειται το κακό να συμβεί σε κάποιον δικό τους. Τα πολιτικά κόμματα, αν και γίνονται καθημερινά μάρτυρες τραγικών συμβάντων, καθώς τα γραφεία τους βρίσκονται στο κέντρο της Αθήνας, παραμένουν αδιάφορα, εμμένοντας σε γενικόλογες τοποθετήσεις άνευ αξίας. Άρα το μόνο που απομένει είναι η προσωπική προσπάθεια του καθενός να προφυλάξει και να προφυλαχθεί. Και ο σώζων εαυτόν σωθήτω!

T.M.

ΠΑΡΚΙΝΓΚ ΑΝΤΙ ΠΡΑΣΙΝΟΥ

Θα αντέτειναν ίσως κάποιοι ότι η δημιουργία πάρκινγκ είναι μια άκρως οικολογική πράξη, καθώς συμβάλλει στη μείωση των ρύπων. Οι οδηγοί που θα εξυπηρετούνται θα οδηγούν λιγότερο, αφού θα αποφεύγουν τους μάταιους, συχνά, αλλά και ατέρμονες «κύκλους». Θα συμφωνήσω ότι πάρκινγκ χρειάζονται στην Αθήνα και πολλά μάλιστα, εκτός αν γίνει κανένα θαύμα, αναλάβει το υπουργείο Μεταφορών τις ευθύνες του (νυχτερινά δρομολόγια, ποδηλατόδρομοι, ποδήλατα στα μετρό, λεωφορεία στην ώρα τους) και μειώσουν οι Αθηναίοι τη χρήση των πολυαγαπημένων τους Ι.Χ. Ας μείνουμε όμως στο ότι τα πάρκινγκ δεν είναι κάτι, κατ' αρχήν, κακό, τουναντίον. Πάρκινγκ ναι, οπουδήποτε αλλού σ' αυτή την πόλη εκτός από εκεί όπου υπάρχει πράσινο.

Ο λόγος για τη σχεδιαζόμενη δημιουργία υπόγειου πάρκινγκ πέντε ορόφων και 386 θέσεων επί της νησίδας της οδού Διοχάρους, από την Ίωνος Δραγούμη μέχρι την οδό Ούμπλιανης στα Ιλίσια. Η υλοποίηση του έργου δρομολογείται, παρ' όλο που θα κοπούν 90 δέντρα για την κατασκευή του. Ενεήντα δέντρα λιγότερα στο κέντρο της Αθήνας! Ευτυχώς που υπάρχουν και οι ευσυνείδητοι πολίτες σ' αυτή την πόλη και σ' αυτούς χρωστάμε όσα δεντράκια απόμειναν. Προσέφυγαν στο ΣτΕ—μέχρι στιγμής έχουν μαζέψει 800 υπογραφές—και το Ε' τμήμα του διέταξε, στις 15/10/07, αναστολή των εργασιών, αλλά, ως γνωστόν, σ' αυτή τη χώρα ούτε οι αποφάσεις του ΣτΕ δεν γίνονται σεβαστές. Ας ελπίσουμε να τις σεβαστούν αυτή

τη φορά. Αν και οι πολιτικοί συνήθως δεν τα βάζουν με μεγαλοεπιχειρηματίες και εταιρείες όπως η ΑΚΤΟΡ ΑΤΕ, που έχει αναλάβει την περάτωση του έργου. Συγκεκριμένα, και για την ιστορία, η Athens Park International ΑΕ (κοινοπραξία της ΑΚΤΟΡ και της ΕΛΤΕΧ, Ελληνική Τεχνοδομική) υπέγραψε την εργολαβική σύμβαση με το ΥΠΕΧΩΔΕ και την παραχώρησε στην ΑΚΤΟΡ, συμφερόντων του κ. Μπόμπολα.

Οι κάτοικοι διαμαρτύρονται γιατί: εάν κατασκευαστεί ο υπόγειος σταθμός, εκτός από τα ενεήντα δέντρα, θα καταργηθεί ο ελεύθερος χώρος περιπάτου, 250 θέσεις δωρεάν στάθμευσης τις οποίες χρησιμοποιούν κάτοικοι, επισκέπτες αλλά και το προσωπικό και οι ασθενείς του νοσοκομείου Συγγρού και θα πάψει να λειτουργεί και η λαϊκή αγορά. Η κατασκευή του υπόγειου σταθμού θα αντικαταστήσει τα δέντρα και τα παγκάκια με υπέργειες κατασκευές αερισμού-εξαερισμού και άφθονο τσιμέντο. Επίσης θα καταστραφεί ο υπόγειος υδροφόρος ορίζοντας. Γύρω από την οδό Διοχάρους, σε μικρή απόσταση, υπάρχουν 25 σταθμοί αυτοκινήτων με δυναμικότητα 4.275 θέσεων. Παρά τα αλλεπάλληλα διαβήματά τους, το ΥΠΕΧΩΔΕ και ο Δήμος Αθηναίων δεν ανταποκρίθηκαν, ενώ αντίθετα ο Δήμος Καισαριανής αρνήθηκε το ίδιο έργο στο κομμάτι της Διοχάρους που του ανήκει.

Για όσους δεν το θυμούνται από εκεί περνούσε ο Ιλισσός, ας φυτέψουν λοιπόν κανένα πλατάνι.

Ελευθ. Παπ.

του Δημήτρη Πετσέτση

ΑΛΛΑΓΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΕΙΠΑΜΕ.
ΟΧΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΡΧΗΓΟ
ΜΑΣ.

του Χρ. Παπανίκου

Ολοταχώς προς τα 100 δολάρια το βαρέλι οδεύει το πετρέλαιο. Την Τετάρτη την ώρα που έκλεινε το περιοδικό είχε σκαρφαλώσει ήδη στα 98,62. Τα κερδοσκοπικά παιγνίδια των μεγάλων εταιρειών πετρελαίου συνεχίζονται, κάτι που παραδέχονται ακόμα και οι επικεφαλής τους, καθώς δεν υπάρχει ζήτημα έλλειψης προσφοράς μαύρου χρυσού.

ΟΙ ΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ ΚΑΙ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Το σχολείο είναι, βεβαίως, ένα μέσο μετάδοσης γνώσεων. Αλλά δεν είναι μόνο αυτό. Είναι και μια κυψέλη καλλιέργειας του λόγου, της σκέψης και των ιδεών. Κοντολογίς, αποτελεί και ένα κύτταρο δημοκρατίας. Αυτό, όμως, είναι το ένα. Το άλλο είναι ότι την ευθύνη για τη λειτουργία των σχολείων την έχει το κράτος, σύμφωνα με την συνταγματική αρχή ότι η Παιδεία είναι δημόσια και παρέχεται δωρεάν, αν και αυτό το «δωρεάν» σηκώνει μεγάλη συζήτηση.

Όταν, λοιπόν, η λειτουργία των σχολείων είναι ελλιπής, τα παιδιά, οι μαθητές, αντιδρούν, διαμαρτύρονται. Και, σύμφωνα με τις αρχές της δημοκρατίας, που θεωρητικά διδάσκονται, την αντίδρασή τους αυτή τη μετουσιώνουν σε πράξεις, σε ενέργειες, οι οποίες είναι φυσικό να ενοχλούν κάποιους. Αλλά, όλες οι κινητοποιήσεις διαμαρτυρίας δεν γίνονται ακριβώς για να ενοχλήσουν, και μάλιστα όσο το δυνατόν περισσότερο;

Ας σταματήσουν, λοιπόν, οι βολεμένοι να φωνασκούν για την «αντιδημοκρατική» συμπεριφορά των μαθητών που κάνουν καταλήψεις στα, ούτως ειπείν, σχολεία τους, τις οποίες αποφασίζουν μέσα από γενικές συνελεύσεις. Όπως και οι κατηγορίες για παρεμπόδιση των συμμαθητών τους, που δεν συμφωνούν, να παρακολουθήσουν τα μαθήματά τους –τα ίδια δεν γίνονται και με τους απεργούς διαφόρων κλάδων, τους οποίους αβασάνιστα κατηγορούν ότι εμποδίζουν τους απεργοσπάστες συναδέλφους τους να εργασθούν;

Είναι προτιμότερο οι τιμητές των μαθητών-καταληψιών να προσπαθήσουν, αντί να καταφεύγουν σε αφορισμούς και εύκολες κατηγορίες, να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα με πειθώ και κυ-

ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

Μια διαφορετική εκδήλωση για την 34η επέτειο της εξέγερσης του Πολυτεχνείου, στην περίοδο της Χούντας των συνταγματαρχών, οργανώνει ο νέος σύλλογος *Ανοιχτή Αγορά Κυψέλης* για τις 14 Νοεμβρίου στο ιστορικό κτίριο της Δημοτικής Αγοράς στη Φωκίωνος Νέγρη.

Όπως αναφέρεται σε δελτίο τύπου που διανεμήθηκε, «πιστεύουμε ότι η εξέγερση του Πολυτεχνείου αποτελεί ένα ορόσημο στην πολιτική ιστορία του τόπου μας, κατά συνέπεια δεν πρέπει να ταυτίζεται με εθιμοτυπικές γιορτές, μνημόσυνα, ευκαιρίες προσωπικής προβολής και κομματικής καπηλείας. Αντίθετα, θα πρέπει να προβάλλεται η πραγματική διάσταση των γεγονότων της εποχής και να συνδέεται με τους σημερινούς αγώνες του λαού μας και ιδιαίτερα της νεολαίας. Έτσι κι αλλιώς, το μήνυμα της αντίστασης είναι διαχρονικό».

Η εκδήλωση θα περιλαμβάνει προβολές ταινιών, ανάγνωση κειμένων, μουσική, έκθεση βιβλίων και μια ανοιχτή συζήτηση για το τότε και το τώρα. Να πάμε!

Τ.Κ.Δ.

ρίως με έργα που θα απαλείψουν τα μεγάλα, σοβαρά και χρόνια προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα σχολεία και γενικότερα η Παιδεία.

Θα πρέπει, όμως, και οι ίδιοι οι μαθητές, όταν συμμετέχουν στις συνελεύσεις τους, να ενημερώνονται σωστά για το περιεχόμενο και τους στόχους της όποιας κινητοποίησής τους –πράγμα που αποτελεί βασικό στοιχείο της δημοκρατίας– και να μην επιτρέπουν να γίνονται αντικείμενο εκμετάλλευσης από διάφορους καλοθελητές, ιδιαιτέρως μεγάλους, που παίζουν παιχνίδια στην πλάτη τους.

Όσο για τους διαφωνούντες μαθητές, καλό θα ήταν να μάθουν ότι η διαφωνία τους δεν μπορεί να είναι αφορμή «για μίσση και πάθη» έναντι των συμμαθητών τους. Θα ήταν καλύτερο, αν φρόντιζαν, να συμμετέχουν και να αγωνίζονται για την άποψή τους στις συνελεύσεις, γιατί κι αυτό είναι στοιχείο της δημοκρατίας. Τα παιχνίδια, η αδιαφορία και οι θεωρίες του χαβαλέ δεν λύνουν προβλήματα και δεν ευνοούν κανένα.

Τ.Κ.Δ.

του Δημήτρη Πετσετίδη

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

• Ο τ. καταλληλότερος δεν πήγε στην Εθνική τους Συνδιάσκεψη.

• Ορθώς έπραξε, γιατί του την είχαν στημένη κάτι παλιόπαιδα.

• Πού να πάει να μπλέξει με τους τεντιμπόηδες ο άρχοντας;

• Καλύτερα ένα τσάι με τους λίγους πανεπιστημιακούς που του απέμειναν παρά να τρέχει στον Πειραιά.

• Σας θέλω τώρα ολίγον προσεκτικούς.

• Πάρτε μια κόλλα χαρτί ή αν είστε χρήστες των Η/Υ μπειτε στο EXCEL και φτιάξτε έξι στήλες.

• Βάλτε τους τίτλους: καθεστωτικός, λαμόγιο, υπονομευτής, μικρός, διαπλεκόμενος, παράνομα πλούσιος.

• Είναι επίθετα που αντάλλαξαν οι δύο μονομάχοι και οι κύκλοι τους.

• Αρχίστε να σημειώνετε κάτω από κάθε στήλη ονόματα στελεχών του ΠΑΣΟΚ που έρχονται στη μνήμη σας.

• Αν μετά από ώρες πολλές έχει ξεφύγει κάποιος της εν λόγω κατηγοριοποίησης σφυρίξτε κλέφτικα.

• Πώς ακριβώς θα γίνει το νέο ΠΑΣΟΚ μ' αυτά τα υλικά;

• Να γιατί η παρουσία του Πέτρου στο χώρο αυτό είναι ανεκτίμητη.

• Και μη θλίβεστε που σε τρεις μέρες τελειώνουν οι διαδικασίες τους.

• Είναι βέβαιο ότι η κωμωδία θα έχει συνέχεια.

• Με πολλά πολλά σπαρταριστά επεισόδια.

• Ίσως είναι η μόνη προσφορά τους στη χώρα.

• Α, μην το ξεχάσω.

• Ο Λαλιώτης εξέδωσε βιβλίο με τίτλο *Πυξίδα*.

• Αφελής, όπως πάντα, νόμιζα ότι ήταν αγρότης.

• Έγινε και ναυτικός.

• Καλά ταξίδια σύντροφε

N. Μολ.

ΠΕΜΠΤΗ 25.10.2007 – ΤΕΤΑΡΤΗ 7.11.2007

ΠΕΜΠΤΗ 25.10.2007

• Έρευνα σοκ του Πολυτεχνείου αποκαλύπτει ότι 3 στα 4 πρατήρια καυσίμων πωλούν στους καταναλωτές αέρα αντί για βενζίνη. Τώρα γιατί, ενώ γίνονται τόσα στη χώρα, αυτό μας κάνει εντύπωση, είναι μια άλλη ιστορία!

• Έντονα διαβήματα της Λευκωσίας προς το Λονδίνο, μετά τη συμφωνία Μπράουν-Ερντογάν που βάπτισαν «Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου» τα Κατεχόμενα. Μετά από 33 χρόνια κατοχή κάποια στιγμή θα γινόταν και αυτό!

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 26.10.2007

• ΠΑΣΟΚ off-line. Καθώς έληξε η προθεσμία εγκατάστασης συστήματος για την on-line διεξαγωγή της ψηφοφορίας για την εκλογή προέδρου, η διαδικασία θα γίνει χειρόγραφα. Και γιατί μας ζάλισαν τόσες ημέρες με τα καινούρια συστήματα, αφού γνώριζαν ότι δεν μπορούν να διαλέξουν τα σημεία που θα στηθούν οι κάλπες;!

• Μετά από τις αντιδράσεις τόσων χρόνων η Νομαρχία Ανατολικής Αττικής ανακάλεσε την άδεια των λατομείων Μαρκοπούλου. Έως πότε;

• Μερικές φορές η ιστορία είναι πολύ σκληρή. Ο τότε γενικός γραμματέας του ΚΚΣΕ Λεονίντ Μπρέζνιεφ είχε στείλει μυστικό μήνυμα συμπάραστασης στον πρόεδρο των ΗΠΑ Ρίτσαρντ Νίξον για το σκάνδαλο Ουότεργκαϊτ. Ουδέν σχόλιον!

ΣΑΒΒΑΤΟ 27.10.2007

• Ακόμα δεν πέρασαν δύο μήνες από την ορκωμοσία της νέας κυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας και ο κ. Σιούφας μηνύει στους γαλάζιους αντάρτες ότι έρχεται σύντομα ανασχηματι-

σμός και θα χρησιμοποιηθούν. Αν ισχύσει η λογική αυτή, ο Καραμανλής θα ξεπεράσει τον Ανδρέα Παπανδρέου σε ανασχηματισμούς ή κατά το κοινόν λεγόμενον αναδομήσεις.

• Δηλαδή συγγνώμη, ο Γιωργάκης μάλλον μας περνάει για κρετίνους. Σε συνέντευξή του ζητάει εντολή ρήξης με τους μηχανισμούς και τα συμφέροντα γιατί τώρα ωρίμασε. Αυτός που προφανώς ανώριμος, όπως αναφέρει ευφυώς ο Λ. Λαζόπουλος, διετέλεσε μερικά χρόνια υπουργός Παιδείας, πολλά χρόνια υπουργός Εξωτερικών και τέσσερα χρόνια αρχηγός του ΠΑΣΟΚ. Και τώρα ωρίμασε. Να προσέξει μην σαπίσει!

ΚΥΡΙΑΚΗ 28.10.2007

• Επέτειος του ΟΧΙ με νέες υστερίες από τα φασιστοειδή για «αδούλωτη Μακεδονία». Αυτή η χώρα δεν θα βάλει μυαλό ποτέ!

• Ο Αν. Σαμαράς άφησε τα εθνικά που δεν φαίνεται να του πηγαίνουν και έπιασε τα οικονομικά, όπου με δηλώσεις του καταφέρθηκε κατά της αύξησης του ΦΠΑ.

ΔΕΥΤΕΡΑ 29.10.2007

• Έχουν τρελαθεί όλοι στην Ελλάδα. Η ΔΕΗ ζητάει αυξήσεις τιμολογίων κατά 22%, ενώ με καπέλο στα καύσιμα απειλούν τα διυλιστήρια. Κανένας βέβαια δεν μιλάει για τους μισθούς.

• Το άλλο απίθανο. Εισάγουμε προϊόντα που παράγουμε σε μεγάλες ποσότητες. Μήλα και φυστίκια Κίνας, μέλι Βουλγαρίας, πατάτες Αιγύπτου και σταφύλια Χιλής. Άντε γειά!

ΤΡΙΤΗ 30.10.2007

• Στα ύψη το πετρέλαιο, στο ναδίρ το δολάριο. Πάλι καλά

γιατί αλλιώς το λίτρο τη βενζίνη θα το έφταναν οι μεσάζοντες τα 2 ευρώ.

• Δεν ξεπλάγη κανείς. Οι 17ηδες προτιμούν το Δημόσιο. Όχι θα κάτσουν να σκάσουν.

• Βλέποντας το ΠΑΣΟΚ να σπαράσσεται κυριολεκτικά οδεύοντας προς την εκλογή προέδρου, η νέα κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας είπε να ξεκουρασθεί λίγο και περιέπεσε σε μια πρόωρη χειμερία νάρκη. Καλόν ύπνο!

ΤΕΤΑΡΤΗ 31.10.2007

• Ισπανοί και Γάλλοι, μέλη μιας μη κυβερνητικής οργάνωσης επεχείρησαν τη μεταφορά 103 παιδιών από το Τσαντ στη Γαλλία, με την ανοχή του γαλλικού υπουργείου Εξωτερικών, το οποίο τώρα βέβαια την καταδικάζει.

• Ανεξέλεγκτες καταστάσεις προκαλεί εισαγγελέας στη Θεσσαλονίκη που ζητάει τη συνδρομή της αστυνομίας για να λήξουν οι καταλήψεις των σχολείων. Θα έχει σπουδάσει φαίνεται στα θρανία της Χούντας!

ΠΕΜΠΤΗ 1.11.2007

• Ο ρατσισμός ξεχειλίζει από τα μπατζάκια των στελεχών της ΝΔ. Η κ. Ντόρα Μπακογιάννη σε δηλώσεις της υποστηρίζει ότι στη χώρα δεν χωράνε άλλοι μετανάστες. Και σ' ανώτερα!

• Άτακτη υποχώρηση στο θέμα των δασών από τον κ. Κ. Καραμανλή. Παίρνει πίσω το άρθρο 16 και δίνει το πράσινο φως για το υπουργείο Περιβάλλοντος. Και ο κ. Σουφλιάς;

• Εκρηκτικές διαστάσεις παίρνει το θέμα των λαθρομεταναστών μετά τα δημοσιεύματα του Τύπου για τις φρικαλέες συνθήκες υποδοχής και κράτησής τους. Το αθλιότερο απ' όλα είναι ότι πολλές φορές εγκαταλείπονται από τις αρμόδιες ελληνικές υπηρεσίες στις βραχονησίδες του Αιγαίου. Ο Ξένιος Δίας έπαψε να κατοικεί στη σύγχρονη Ελλάδα.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 2.11.2007

• Αρχίζει η πανελλήνια Συνδιάσκεψη του ΠΑΣΟΚ με την τελική μάχη των υποψηφίων προέδρων. Η αθλιότητα των ομιλιών στέλνει πολλούς οπαδούς τους στο σπίτι τους.

• Ο Μεγάλος Αδελφός σε όλο του το μεγαλείο. Ο εισαγγελέας κ. Σανιδάς γνωμοδότησε υπέρ της βιντεοσκόπησης των διαδηλώσεων από αστυνομικούς, προκαλώντας αντιδράσεις από σύσσωμη την αντιπολίτευση καθώς και από ανώτατους δικαστικούς κύκλους.

• Νέο άλμα της τιμής του πετρελαίου που έφτασε τα 93,70 δολάρια το βαρέλι, μετά τη μείωση των αμερικανικών επιτοκίων που εκτόξευσε ακόμα ψηλότερα την ισοτιμία του ευρώ και του αμερικανικού νομίσματος.

• Βουτιά της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας που βρίσκεται στην 25η θέση ανάμεσα στις 27 χώρες της Ευρώπης ξεπερνώντας μόνο τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, ενώ παγκοσμίως έπεσε στην 65η θέση πίσω ακόμα από το Ουζμπεκιστάν και την Κόστα Ρίκα. Πού θα πάει δεν θα πιάσουμε πάτο, θα πιάσουμε!

• Παράταση στη θητεία του Γιώργου ζήτησε η κ. Διαμαντοπούλου. Να χαρώ την υποστήριξη!

ΣΑΒΒΑΤΟ 3.11.2007

• Έκρηξη από την Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων που χαρακτηρίζει απόπειρα τη γνωμάτευση Σανιδά για τις κάμερες. Η ΕΛΑΣ επιμένει όμως ότι οι αστυνομικοί πρέπει να εξασκούν και την εργασία του οπερατέρ.

• Ο Νίμιτς επιταχύνει τις προσπάθειές του για το μακεδονικό, τη στιγμή που το ελληνικό υπουργείο Εξωτερικών αλλάζει ρότα και δέχεται πλέον σύνθετη ονομασία. Να χαρώ εγώ, εξωτερική πολιτική σοβαρής χώρας. Και μετά αναρωτιόμαστε γιατί μας έχουν πάρει και τα σώβρακα οι Τούρκοι!

ΚΥΡΙΑΚΗ 4.11.2007

• Το άθλιο ελληνικό νοσηλευτικό σύστημα της χώρας στέλνει στον θάνατο 3.000 άτομα τον χρόνο καθώς μία στις τέσσερεις Μονάδες Εντατικής Θεραπείας παραμένουν κλειστές λόγω έλλειψης προσωπικού. Υπουργός Υγείας υπάρχει σε αυτή τη χώρα, ή η θέση είναι μόνο για τους τύπους;

• Μαθήματα δημοσιογραφίας από τον Σ. Φυντανίδη στη νέα

του κυριακάτικη εκπομπή στην τηλεόραση του ΣΚΑΪ. Ας την παρακολουθήσουν οι αστέρες των ειδήσεων. Δεν θα χάσουν!

•Πρυτάνεις και υπουργείο Παιδείας συμφωνούν σχετικά με την αναγνώριση των κολεγίων. Οι συνδικαλιστές των πανεπιστημιακών διαφωνούν, με φρασολογία που προκαλεί θυμηδία!

•Φοβούνται τις μαθητικές καταλήψεις, όπως ο διάβολος το λιβάνι είναι ο τίτλος κυριακάτικης εφημερίδας της Αριστεράς. Παιδιά κατεβείτε από το καλάμι γιατί θα σπάσει και θα χτυπήσετε!

ΔΕΥΤΕΡΑ 5.11.2007

•Στην «αυτόνομη Πολιτεία» της Κρήτης παρακρατικοί μαφιόζοι ένοπλοι καλλιεργητές με υψηλούς προστάτες έτρεψαν σε φυγή 43 αστυνομικούς με 12 τζιπ έξω από τα Ζωνιανά Ρεθύμνου, προκαλώντας υποτίθεται πανελλήνια αγανάκτηση. Καλά πλάκα μας κάνουν, αφού οι πάντες γνωρίζουν τι συμβαίνει και δεν μιλάει κανείς!

•Ωραίοι τύποι είμαστε εμείς της ανανεωτικής Αριστεράς. Όταν μας συμφέρει είμαστε υπέρ των δημοψηφισμάτων, αλλά όταν δεν μας συμφέρει κατά. Μ' αρέσει πολύ!

•Νερό δηλητήριο απειλεί την Αττική, αλλά το ελληνικό κράτος περί άλλων τυρβάζει!

ΤΡΙΤΗ 6.11.2007

•Εκείνες οι καταστάσεις των δωσίλογων από τα γερμανικά αρχεία, που δεν επέτρεπε η ελληνική Πολιτεία τόσα χρόνια να δημοσιευτούν, μήπως πρέπει να μελετηθούν πολύ καλά; Γιατί υποπτεύομαι ότι διαβάζοντάς τις θα κρύβουμε το πρόσωπό μας από ντροπή!

ΤΕΤΑΡΤΗ 7.11.2007

•Βρήκε τη δικαιολογία η κυβέρνηση για να μη δώσει άμεσα όλα τα χρωστούμενα για το Ασφαλιστικό. Υποστήριξε ότι όσοι πόροι και αν διατεθούν από τον κρατικό προϋπολογισμό για τη στήριξη του Ασφαλιστικού, με τη σημερινή διάρθρωση και δομή του Συστήματος, είναι αδύνατο να το σώσουν. Τίποτα καλύτερο δεν μπορούσαν να σκεφτούν!

ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ ο Δ'
Ο ΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Ασέλγεια στο πτώμα της Παιδείας

Όταν το 1964 έμπαινε σε εφαρμογή η μεταρρύθμιση Παπανούτσου κανείς δεν μπορούσε να φανταστεί ότι σχεδόν μισόν αιώνα μετά η ελληνική Παιδεία θα βρισκόταν σε χειρότερη κατάσταση από την τότε.

Και όμως επειδή, στις περισσότερες περιπτώσεις, η ζωή ξεπερνάει και την πιο αχαλίνωτη φαντασία, έγινε και αυτό.

Την αρχή την έκανε βέβαια η Δικτατορία, η οποία γύρισε την Παιδεία πολλά χρόνια πίσω σε άγριες καταστάσεις.

Η πραγματική ζημιά όμως έγινε μετά την πτώση της. Γιατί από τη Χούντα δεν είχε κανένας απαιτήσεις για την εφαρμογή ενός προοδευτικού προγράμματος στις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Θα προσπαθούσε να γκρεμίσει, και αυτό έκανε, οτιδήποτε εναντιωνόταν στην φασιστική λογική της. Και σε ένα βαθμό το πέτυχε. Αυτό που δεν πέτυχε όμως ήταν η εκρίζωση της θέλησης για μάθηση των ελλονοπαίδων.

Με την πτώση της Χούντας, η κυβέρνηση του Κωνσταντίνου Καραμανλή και κυρίως ο διατελέσας υπουργός Παιδείας Γεώργιος Ράλλης προσπάθησαν, μέσα βεβαίως στα όρια που τους έβαζε η συντηρητική τους ιδεολογία, να βάλουν την ελληνική Παιδεία σε ευρωπαϊκούς ρυθμούς και σε ένα σημείο τα κατάφεραν. Ειδικά στο θέμα της γλώσσας με την καθιέρωση της δημοτικής απάλλαξαν την Παιδείας μας από μια γάγγραινα που κατέτρωγε τα σωθικά της πολλές δεκαετίες.

Η συνέχεια δεν ήταν η αναμενόμενη. Με την έλευση του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία η Παιδεία έγινε ένα πεδίο μάχης για την επίτευξη προσωπικών στόχων και φιλοδοξιών. Δυστυχώς στο σκηνικό αυτό δεν έμειναν αμέτοχες και οι νεολαίες που πρόσκεινταν στα αριστερά, κοινοβουλευτικά κυρίως, κόμματα.

Έπαψαν να ασχολούνται με τους τρόπους καλύτερευσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας καθώς και της προσφοράς μόρφωσης στα παιδιά και περιορίστηκαν στην, με διάφορους τρόπους, καλοπέρασή τους.

Καθώς λοιπόν η προσφορά γνώσεων αυξανόταν με εντατικούς ρυθμούς στις άλλες χώρες της Ευρώπης και του Δυτικού κόσμου στην Ελλάδα διαδηλώναμε κατά της εντατικοποίησης των σπουδών.

Οι «σοσιαλιστές» υπουργοί που εναλλάσσονταν στην ηγεσία του υπουργείου Παιδείας φιλοδοξούσαν να βάλουν το όνομά τους στις αμφιβόλου ποιότητας «μεταρρυθμίσεις» που

διαδέχονταν η μία την άλλη, οι καθηγητές της Μέσης εκπαίδευσης με τους εξευτελιστικούς μισθούς, όχι διαφορετικούς βέβαια από των άλλων δημοσίων υπαλλήλων, βρήκαν διέξοδο και έδωσαν όλη την ενεργητικότητά τους στα φροντιστήρια και τα ιδιαίτερα, οι μαθητές «ανακάλυψαν» τις καταλήψεις, οι πανεπιστημιακοί καθηγητές τα επιδοτούμενα προγράμματα και οι φοιτητές τη δηλωτή και το τάβλι.

Τρανό παράδειγμα της εγκατάλειψης το ότι ενώ σε όλες τις υπόλοιπες χώρες του κόσμου τα αρχαία ελληνικά έμπαιναν στη Μέση Εκπαίδευση, στην Ελλάδα θεωρήθηκαν αποβλητά.

Αποτέλεσμα των συνθηκών που διαμορφώθηκαν την τελευταία εικοσαετία στην Παιδεία είναι η σημερινή τραγική της κατάσταση, που συνοδεύεται από φαινόμενα σήψης, όπως αυτό της Παντείου που συντάραξε με την αποκάλυψή του στα δικαστήρια, τα ελληνικά Πανεπιστήμια και οδήγησε πίσω από τα κάγκελλα της φυλακής «πανεπιστημιακούς δασκάλους».

Είναι πλέον τέτοια η κατάσταση σε όλα τα επίπεδα της ελληνικής Παιδείας που ακόμα και το σύνθημα «πρώτοι στα μαθήματα πρώτοι στον αγώνα» που κράτησε σε πολλές περιπτώσεις τα προσχήματα του προοδευτικού χώρου έχει εγκαταληφθεί από ην Αριστερά.

Σήμερα τίποτα πλέον δεν λειτουργεί. Οι μαθητές καταλαμβάνουν με νεφελώδη αιτήματα τα σχολεία, οι περισσότεροι καθηγητές τους δίνουν ραντεβού στα φροντιστήρια, οι πανεπιστημιακοί τρέμουν τον ανταγωνισμό με τα ιδιωτικά πανεπιστήμια, που οσονούπω καταφθάνουν, αν και οι καλύτεροι από αυτούς θα είναι οι πρώτοι που θα τα επανδρώσουν, οι φοιτητές αδιαφορούν για τη μάθησή τους και από την άλλη η ανεργία των πτυχιούχων αυξάνεται με τρελούς ρυθμούς. Στις προσφερόμενες δουλειές θα προσλαμβάνονται ξένοι, και εμείς θα ζητάμε ελεύθερη πρόσβαση στα ΑΕΙ και τα ΤΕΙ, που θα παράγουν νέες γενιές ανέργων.

Λύσεις υπάρχουν αλλά προϋποθέτουν κάτι που οι Έλληνες το έχασαν μετά το 1980. Τη χαρά της προσφοράς και της απόκτησης γνώσης. Αν δεν το ξανακερδίσουμε, ούτε για γκαρσόνια στις αλλοδαπές επιχειρήσεις των ελληνικών νησιών δεν θα προσλαμβάνουν τα παιδιά μας. Και για αυτό δεν θα φταίει μόνο το ΠΑΣΟΚ ή η Δεξιά!

T.M.

ΠΟΛΕΜΟΣ

Θα σας επαναφέρω λίγο στο πρόσφατο παρελθόν. Διαβάζω το μήνυμα του ΣΥΝ για την 28η Οκτωβρίου: «Τιμάμε με βαθύ σεβασμό την επέτειο του Όχι στο φασισμό και τον πόλεμο». Σωστά. Αυτή είναι η μέρα που είπαμε όχι στον πόλεμο. Η μέρα της κήρυξης του πολέμου! Δεν ξέρω και ποια άτομα συμμετέχουν στην ΚΠΕ να τους στείλω κάρτες με ευχές και με λουλουδάκια πάνω, χάριν της ειρήνης.

ΝΕΚΡΟΙ

Αν είναι να λέμε όχι στον πόλεμο με ένα εκατομμύριο νεκρούς από σφαίρες, τότε μήπως είναι καλύτερα να λέμε ναι; Τι τη θέλουμε την ειρήνη; Για να τα τινάξουμε όλοι;

ΟΧΙ

Κάποιος ωστόσο πρέπει να ενημερώσει τα μέλη της ΚΠΕ του ΣΥΝ ότι το 1940 έγινε πόλεμος. Είπαμε όχι στον Μουσολίνι και ναι στον πόλεμο. Δεν το κάναμε ανάποδα. Επειδή όμως άνθρωποι είμαστε και είναι πιθανόν να μη

θυμόμαστε, ας πάρουν τα μέλη μια εφημερίδα της εποχής να το δούνε. Πόλεμος κανονικός έγινε. Στον οποίο είπαμε όλοι ναι, με μεγάλη ευχαρίστηση.

ΠΑΣΙΦΙΣΜΟΣ

Αυτός ο πασιφισμός της σύγχρονης Αριστεράς είναι πράγματι ένα μνημείο αφέλειας. Ο πόλεμος είναι ένα ενδεχόμενο. Αρκετές φορές καλοδεχούμενο. Από πάσης πλευράς. Είναι μέρος της ζωής. Ανέκαθεν. «Πόλεμος πατήρ πάντων», έλεγαν οι παλιότεροι, που ήτανε και σοφοί.

ΠΟΥΛΑΚΙΑ

Όταν ανήκεις σε πολιτικό κόμμα, αυτό πρέπει να το ξέρεις. Η πολιτική έχει πόλεμο μέσα. Αλλιώς βάζεις ένα καπέλο και κάνεις τον πρόσκοπο. Δεν πας να γραφτείς σε κόμμα. Γράφεις στα Πουλάκια και στους Οδηγούς.

ΑΓΑΘΟ

Ποιος τους είπε ότι λέμε γενικώς όχι στον πόλεμο; Δεν είναι η ειρήνη το υπέρτερο αγαθό, ώστε να προτάσσεται. Το υπέρτερο αγαθό είναι η ελευθερία. Η ατομική και της πατρίδας, η συλλογική δηλαδή. Χάριν αυτής λέμε ναι και στον πόλεμο. Σωστά;

ΣΥΚΟΥΤΡΗΣ

Κλείνω πολεμικώς με μια φράση του Ιωάννη Συ-

κουτρή και με άλλη μία του Παναγιώτη Κονδύλη, ώστε να είμαστε και θεωρητικώς εντάξει. Λέει ο Συκουτρή: «Ως τώρα δεν έχει ευρεθεί άλλη μορφή ομαδικής αυτοθυσίας. Είναι η μόνη περίπτωση (ο πόλεμος) που ένας λαός ολόκληρος αποδεικνύει, εις μίαν υπερέντασιν και συνοχήν των φυσικών και ηθικών του δυνάμεων, εμπράκτως και με θυσίας αληθινάς την πίστιν του, ότι υπάρχουν αξίες που στέκονται πολύ υψηλότερα από την πρωταρχικήν και άμεσον αξίαν: την ζωήν. Είναι μικρόν αυτό -από πνευματικής καθαρώς απόψεως, εννοώ, όχι από την άποψιν της πολιτικής σκοπιμότητος».

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Ο άνθρωπος δηλαδή δεν είναι μόνον φαΐ και ύπνος. Έχει και Λόγο. Έχει και ψυχή. Και βάζει άλλα πράγματα πάνω από τη ζωή του. Όστε να ξεχωρίζει από τα άλλα ζώα. Τι βάζει; Την ελευθερία βάζει. Και τη σωτηρία. Αυτά βάζει. Όχι την ειρήνη.

ΚΟΝΔΥΛΗΣ

Λέει και ο Κονδύλης: «Οι πόλεμοι ξεπηδούν από τις πολλές και βαθιές ρωγμές του οικονομικού συστήματος». Να το καταργήσουμε λοιπόν, που δεν το βλέπω σύντομα, και τότε βλέπουμε. Και για να το καταργήσουμε πρέπει να μπούμε σε πόλεμο. Αλλιώς πώς; Με ευχέλαιο;

ΓΙΩΡΓΟΣ

Είπα σύστημα και θυμήθηκα τον μεγάλο αντίπαλο του συστήματος. Τον Γιώργο. Ο οποίος θα εκλεγεί πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ, ώστε να επιτεθεί στο κατεστημένο. Αλίμονό του. Του κατεστημένου.

ΚΑΤΕΣΤΗΜΕΝΟ

Δεν το βλέπω καλά το κατεστημένο της Ελλάδας. Του ορμάει ο Γιώργος με τους πύρινους λόγους του και τα ατράνταχτα επιχειρήματά του. Του ορμάει επίσης ο Καρατζαφέρης με γροθιές. Όσο να 'ναι και η Παπαρήγα με τον Αλαβάνο, και αυτοί, ως αριστεροί, όλο και κάποιες επιθέσεις θα του κάνουνε του κατεστημένου. Οπότε δεν το βλέπω να στέκεται, με τόσες λυσσασμένες επιθέσεις που θα δεχθεί τις επόμενες μέρες.

ΜΟΙΡΑΙΟ

Θα ρίχνει βολές ο ένας, θα ρίχνει ο άλλος, τι θα κάνει στο τέλος, θα καταρρεύσει το κατεστημένο. Εσείς τι λέτε; Θα καταρρεύσει; Εγώ το βρίσκω σχεδόν μοιραίο.

ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

Είμαι αναστατωμένος. Ο Αγγελόπουλος ετοιμάζει τη νέα του ταινία με τίτλο *Η σκόνη της ιστορίας*. Τον πήραν τα σκάγια του βιβλίου της Ρεπούση φαίνεται τον άνθρωπο.

Προίκες, κληρονομίες και δαχτυλίδια

του Παντελή Κυπριανού

Το ΠΑΣΟΚ του Ανδρέα Παπανδρέου είχε ισχυρότατο λαϊκό έρεισμα. Υπήρξε ίσως το μόνο ευρωπαϊκό σοσιαλιστικό/σοσιαλδημοκρατικό κόμμα που διέθετε ισχυρά στηρίγματα και στον εργατικό και στον αγροτικό χώρο. Αντίθετα, λόγω φυσιογνωμίας, είχε συγκριτικά μικρότερη απήχηση στους κύκλους των ανθρώπων των γραμμάτων, των τεχνών, των διανοουμένων και των επιστημόνων.

Η μετάβαση από τον Αντρέα Παπανδρέου στον Κώστα Σημίτη σηματοδοτεί όχι μόνο μια ιδεολογική μεταστροφή αλλά και μερική αλλαγή του εκλογικού κοινού του ΠΑΣΟΚ. Το όραμα του «εκσυγχρονισμού» έθελξε κυρίως ανθρώπους των πόλεων, φιλελεύθερους μεσοαστούς, ως επί το πλείστον, αλλά και ανθρώπους της διανοήσης και του πολιτισμού που έκλιναν προς την Αριστερά, την ανανεωτική κατά πρώτον, αλλά ακόμη και τη Δεξιά. Την ίδια στιγμή το ΠΑΣΟΚ άρχισε να χάνει μέρος της λαϊκής του βάσης, ιδιαίτερα της αγροτικής, η οποία, όπως συμβαίνει συνήθως, για λόγους που δεν είναι του παρόντος, στράφηκε κυρίως προς τα δεξιά.

Στην ελληνική περίπτωση επαναλήφθηκε, σε γενικές γραμμές, αυτό που συνέβη λίγα χρόνια πριν σε όλες λίγο πολύ τις χώρες της νότιας Ευρώπης. Το σοσιαλιστικό κόμμα ανέλαβε να «εκσυγχρονίσει» μια κοινωνία σε μεγάλο βαθμό μπλοκαρισμένη. Την ίδια στιγμή το εν λόγω κόμμα υποστηρίχεται από μορφωμένα αστικά στρώματα, με αποτέλεσμα το παράδοξο να είναι λιγότερο λαϊκό από τον αντίπαλο συντηρητικό πόλο, στην ελληνική περίπτωση, τη Νέα Δημοκρατία.

Η μεταλλαγή της κοινωνικής του βάσης τροφοδοτήθηκε από ένα άλλο πα-

ράδοξο, που κόστισε ακριβά στο ΠΑΣΟΚ, και, από ό,τι φαίνεται, θα του κοστίσει εκλογικά για καιρό. Ο «εκσυγχρονισμός» του Σημίτη, ως ιδεολογία και ως πολιτικό σχέδιο, στρεφόταν ενάντια στο κράτος-Λεβιάθαν, ήταν αντι-κρατικός. Η απουσία, ωστόσο, σοβαρών ερεισμάτων στο ίδιο του το κόμμα, το ΠΑΣΟΚ, και η αυτονόμηση τμημάτων του κομματικού μηχανισμού οδήγησαν στην περαιτέρω διεύρυνση του κρατικού μηχανισμού με πληθώρα κρατικοδίαιτων «συμβούλων» και κάθε είδους μεσαζόντων. Όλα αυτά, σε συνδυασμό με μια οικονομική πολιτική, κυρίως μετά το 2000, εστιασμένη στη βελτίωση των μακροοικονομικών δεικτών και αλλεργική στα καθημερινά προβλήματα, φούντωσαν τη λαϊκή δυσφορία και μείωσαν τη λάμψη του εκσυγχρονιστικού οράματος, το οποίο συνέχισε, πάντως, να ελκύει τα μεσαία αστικά στρώματα.

ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΙΚΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Η μεταβίβαση της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ από τον Κ. Σημίτη στον Γιώργο Παπανδρέου το 2004 ναι μεν υπαγορεύτηκε από εκλογικές επιταγές και

τις πιέσεις του «φιλικού» Τύπου, διευκολύνθηκε, ωστόσο, και από την πολιτική διαδρομή του τελευταίου, η οποία χαρακτηρίζεται από μια εμμονή απεξάρτησης από τον πατέρα και την οικογενειακή κληρονομιά. Ο Γ. Παπανδρέου πολιτεύτηκε ως να ήταν εγγύτερα στον Σημίτη και τις ιδέες του παρά στον πατέρα του. Στη συνθήκη αυτή η διαδοχή φάνταζε περισσότερο ως καρπός της προσωπικής αξίας παρά ως κληρονομιά.

Έτσι, το αρχικό κεφάλαιο του Γ. Παπανδρέου ήταν διπλό. Είχε ως προίκα ένα δαχτυλίδι, που, όσο θαμπό κι αν ήταν, όπως είπαν κάποιοι, διατηρούσε κάτι από την αρχική λάμψη του, ιδιαίτερα στα μεσοαστικά στρώματα των πόλεων. Από την άλλη πλευρά, είτε το ήθελε είτε όχι, ο Γ. Παπανδρέου είναι κληρονόμος ενός ονόματος και μιας παράδοσης ισχυρά ριζωμένης στα λαϊκά στρώματα, εργατικά και αγροτικά, τα οποία φαντασιακά τον έφερναν κοντά τους.

Η σύζευξη προίκας και κληρονομιάς δημιούργησε την ψευδαίσθηση σε αρκετούς ότι έφτανε για να φέρει έναν τρίτο Παπανδρέου στην πρωθυπουργ-

του Δημήτρη Πετσειδίδη

γία. Η ψευδαίσθηση ενισχύθηκε από τις πρώτες δημοσκοπήσεις του 2004 και το χολλουντιανό σκηνικό με το οποίο επικυρώθηκε η μεταβίβαση του δαχτυλιδιού.

Παρά την ήττα του 2004, ο Γ. Παπανδρέου κινήθηκε στην ίδια λογική του τσιμπολογήματος: λίγο από δω και λίγο από κει. Η πολιτική του ΠΑΣΟΚ ήταν γενικώς και με τον Α. Παπανδρέου και με τον Σημίτη. Και, όταν δεν βόλευε, και λίγο ενάντια στον Α. Παπανδρέου και λίγο ενάντια στον Σημίτη. Έτσι και οι συνεχείς παλινδρομήσεις, τα μπρος πίσω, οι «φιλολαϊκές» διακηρύξεις και την ίδια στιγμή, όταν βόλευε, οι αναφορές στον «εκσυγχρονισμό».

Η κρίση της σοσιαλδημοκρατίας διεθνώς, για την οποία γίνεται πολύς λόγος τελευταία, εξηγεί μόνο εν μέρει την απουσία πλεύσης και πολιτικής. Το πρόβλημα δεν ήταν τόσο ότι το ΠΑΣΟΚ μετά το 2004 έγινε πιο «δεξιόστροφο» ή όχι αρκούντως «αριστερόστροφο» όσο ότι δεν είχε σαφές πολιτικό στίγμα, με αποτέλεσμα η θέση του στην πολιτική σκακιέρα να μην είναι αναγνωρίσιμη. Σ' αυτό συνέβαλε ασφαλώς και η στάση της ΝΔ. Λίγο η καραμανλική κληρονομιά, λίγο το ευρύ λαϊκό της ακροατήριο, λίγο η ράθυμη προσκόλληση στο παλιό, λίγο τα παραδοσιακά της ερείσματα την κράτησαν μακριά από πειραματισμούς θατσερικού τύπου και της προσέδωσαν μια φυσιολογική ενός παραδοσιακού συντηρητικού κόμματος με νεοφιλελεύθερες αναλαμπές. Έτσι, φάνηκε περισσότερο αυτό που πιστεύει πολύς κόσμος, ότι δηλαδή τα δύο κόμματα, παρά τις λεκτικές τους διενέξεις, ήταν πολύ κοντά.

Στη συνθήκη αυτή, η ράθυμη και ελάχιστα ικανοποιητική διακυβέρνηση της χώρας από τη ΝΔ, αντί να ωφελήσει το ΠΑΣΟΚ, ανέδειξε περισσότερο τις αδυναμίες του. Πώς θα κυβερνούσε τη χώρα, εφόσον δεν μπορούσε να αντιπολιτευτεί μία μετριότατη κυβέρνηση; Μοιραία η λογική του τσιμπολογήματος κατάληξε στο αντίστροφο. Έχασε ψήφους και από τα λαϊκά στρώματα και από τα αστικά, που προσέβλεπαν στον «εκσυγχρονισμό» Αν η απώλεια ήταν μεγαλύτερη στη δεύτερη ομάδα, αυτό έχει να κάνει όχι με ιδεολογικούς

προσανατολισμούς όσο με τη φανταστική γοητεία του ονόματος Παπανδρέου στα λαϊκά στρώματα και την αυξανόμενη, μετά τα μέσα της δεκαετίας του 1980, αποστασιοποίηση των αστικών στρωμάτων από τα κόμματα.

Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΑΝΤΙ ΤΗΣ ΠΡΟΙΚΑΣ

Στα μεγάλα λαϊκά κόμματα, ιδιαίτερα στα προσωποπαγή και σε κείνα που δεσπόζει η φυσιολογία του ηγέτη-ιδρυτή, όπως ο Α. Παπανδρέου, η πιο επώδυνη διαδικασία είναι συνήθως η πρώτη αλλαγή αρχηγού. Στο ΠΑΣΟΚ έμελλε να είναι η τρίτη. Στις δύο προηγούμενες πρυτάνευσε το θέλημα της εξουσίας. Το ίδιο θα μπορούσε να συμβεί και τώρα, αν ο αιφνιδιασμός του Βαγγέλη Βενιζέλου το βράδυ των εκλογών δεν προσέκρουε στο αίσθημα της κληρονομιάς μερίδας παπανδρεϊκών και δεν λειτουργούσε ως σωσίβιο λησμονιάς από τη βαριά εκλογική ήττα.

Αυτή τη φορά κληρονομιά και προίκα λειτούργησαν διαφορετικά: Η κληρονομιά ως λιμάνι σωτηρίας και η προίκα ως δηλητηριασμένο δώρο, προξενήτρα όλων των κακών. Υπό το πρίσμα αυτό διεξήχθη η αντιπαράθεση για τη διαδοχή από την πλευρά του Γ. Παπανδρέου, ιδιαίτερα τον πρώτο καιρό, όταν φαινόταν ότι κινδύνευε σοβαρά να χάσει το δαχτυλίδι. Για να μην συμβεί αυτό, προτίμησε να απαξιώσει την προίκα και να γαντζωθεί στην κληρονομιά. Σε αυτό βοήθησε και η ταύτιση αρχικά του Β. Βενιζέλου με τον Σημίτη.

Δίχως αμφιβολία, η σημερινή διένεξη στο ΠΑΣΟΚ είναι πιο σύνθετη από μια αντίθεση ανάμεσα στους θιασώτες των δύο κληρονομιών: παπανδρεϊκοί εναντίον εκσυγχρονιστών. Είναι ουσιαστικά η πρώτη μάχη για τη διαδοχή. Μια διαδοχή που τραυμάτισε το ΠΑΣΟΚ και θα σημαδέψει την πορεία του μετά τις 12 Νοεμβρίου. Επειδή δύσκολα η πληγή θα κλείσει, κάποιες και κάποιες μπορεί να φαντασιώνουν ότι σύντομα μπορεί να γίνουν χαλίφηδες στη θέση του Χαλίφη, με τη συναίνεση βεβαίως του Χαλίφη, ο οποίος θα παραδώσει το δαχτυλίδι αφού διαπιστώσει ότι η πρωθυπουργία είναι άβατη. Εκτός κι αν η κυβέρνηση Καραμανλή συνεχίσει να κυβερνά όπως κυβερνά και καταφέρει να χάσει τις εκλογές.

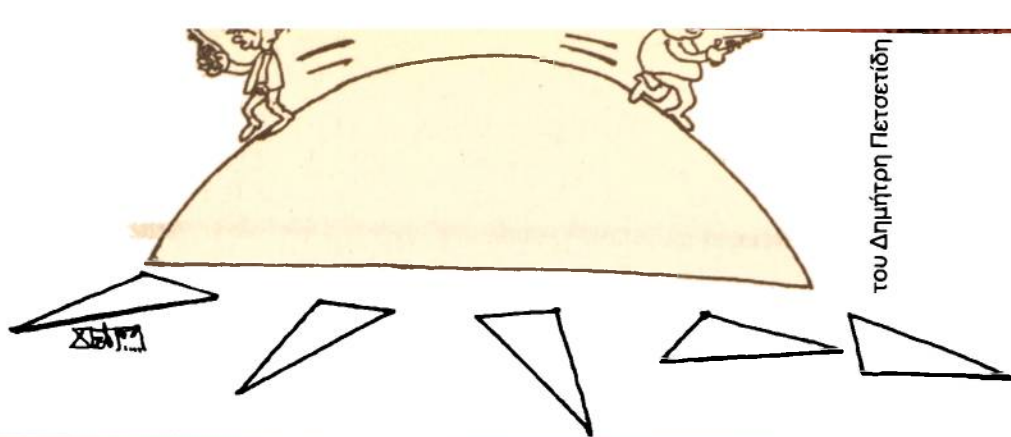
Η ΕΠΟΜΕΝΗ

του Νίκου Καραμπάση

Ολα δείχνουν ότι –σε ένα «παζάρι», για να μην αμφισβητηθούν οι διαδικασίες– η αναμενόμενη «επικράτηση» του Γ. Παπανδρέου θα κυμανθεί «γύρω στο 55%» (με τον ίδιο να... παλεύει επιθυμώντας «πάνω από 60%»). Και «η επόμενη ημέρα» θα βρει τον Β. Βενιζέλο να δηλώνει στους άλλους «σφετεριστές του θρόνου» (Α. Διαμαντοπούλου, Χ. Παπουτσή κ.λπ.) ότι «είστε γελασμένοι αν νομίζετε ότι θα παίξετε μπάλα με το κεφάλι μου». Ο Β. Βενιζέλος, από τη στιγμή που αντιλήφθηκε ότι δεν μπορεί να κερδίσει τώρα –αφού απέτυχε ο αιφνιδιασμός «του πρώτου σοκ»–, ήδη στήνει «μηχανισμούς και ανθρώπους» για να κατοχυρώσει και παγιώσει ότι είναι το «Νο2», οποτεδήποτε υπάρξει αλλαγή ηγεσίας πλέον. Σε πολλές συζητήσεις που έγιναν και γίνονται έχει αποφασίσει να κινηθεί εντελώς διαφορετικά από ό,τι μέχρι σήμερα...

Ο Γ. Παπανδρέου, από τη στιγμή που «βεβαιώθηκε» ότι τουλάχιστον θα συνεχίσει «στην παράταση» (της Άννας Διαμαντοπούλου) να είναι αρχηγός του ΠΑΣΟΚ, όλα δείχνουν ότι «δεν θα ακουμπήσει ούτε τρίχα κανενός μέχρι το συνέδριο» (που τοποθετείται κάπου προς τον Μάρτιο, ανάλογα και με τις ευρύτερες πολιτικές εξελίξεις). Θα προσπαθήσει να αποδείξει –όπως λένε οι συνεργάτες του– ότι «πράγματι μόνο αυτός μπορεί να είναι εγγυητής της ενότητας του ΠΑΣΟΚ». Γι' αυτό «θα τείνει χείρα φιλίας προς κάθε κατεύθυνση, αλλά χωρίς αντίδωρο, χωρίς θέσεις». Άλλωστε, συμπληρώνουν, το προηγούμενο μοντέλο απέτυχε (όταν μοίρασε καρέκλες ακόμη και στον... Μαρίνο που κάνει τους καφέδες). Όλα αυτά, προσθέτουν, «θα ισχύουν μέχρι και το συνέδριο, όταν θα αποφασιστεί η τελική φυσιολογία του κόμματος και τα όργανα του. Απο εκεί και μετά... τα κεφάλια μέσα», λένε με νόημα.

Με άλλα λόγια, το ΠΑΣΟΚ μετά την

Ημέρα θα παρατείνει την αγωνία του ΠΑΣΟΚ

καταιγίδα θα περάσει «σε ήρεμα νερά», χωρίς αναταράξεις, και θα κάνουν Χριστούγεννα τρώγοντας γαλοπούλα «χωρίς παρατράγουδα» (τουλάχιστον έτσι λένε όλα τα «στρατόπεδα»). Στο επιτελείο του Γιώργου χαμογελούν περίεργα όταν ακούνε το επιχείρημα της πλευράς Βενιζέλου ότι «ο Καραμανλής δεν θα μείνει όμηρος ενός βουλευτή και με το σκοπιανό να τον... καίει. Θα πάει, αντίθετα, αμέσως με τη νέα χρονιά σε εκλογές, αφού έχει αλλάξει τον εκλογικό νόμο για να λεηλατήσει το δεύτερο κόμμα, που θα είναι το ΠΑΣΟΚ. Και, επομένως, γιατί να χάσουμε άλλη μια εκλογική μάχη και να αλλάξουμε τότε αρχηγό, αντί να αλλάξουμε τώρα ώστε να κερδίσουμε αμέσως;». Εάν αυτά ειπωθούν ξανά δημοσίως από οποιοδήποτε στέλεχος του ΠΑΣΟΚ, η απόφαση είναι «διαγραφή αμέσως από το ΠΑΣΟΚ συνολικά». Γιατί «καλλιεργούν την ηττοπάθεια, που ήδη την πληρώσαμε...».

Απόφαση του επιτελείου του Γ. Παπανδρέου είναι να μην προχωρήσει σε διαγραφές «κορυφαίων» (άλλωστε οι περισσότεροι, μόλις βεβαιώθηκαν για το ποιος κερδίζει, φρόντισαν να πάνε μαζί του), αλλά να προσπαθήσει να βρει μια «νέα ισορροπία» μαζί τους (εκτός αν προκληθεί). Είναι, ωστόσο, βέβαιο ότι «από εκεί και κάτω, σε λοχαγούς και υπολοχαγούς θα γίνει σφαγή, αν σηκώσουν κεφάλι», προσθέτουν. Και σίγουρα «μετά το συνέδριο θα έχουμε ένα άλλο τοπίο».

Αυτό που έχει, επομένως, ενδιαφέρον πλέον είναι δύο άλλες παράμετροι. Πρώτον, η σχέση του ΠΑΣΟΚ με τα μέσα ενημέρωσης (επιχειρηματίες και δημοσιογράφους), που ανέκαθεν ήταν προνομιακή, αφού «είναι σάρκα και αίμα του» στις μεγαλύτερες και πιο κραυγαλέες περιπτώσεις, γι' αυτό και είναι, άλλωστε, πιο δύσκολη σήμερα για το ΠΑΣΟΚ αυτή η εμφύλια σύρραξη. Δεύτερον, τι θα κάνει και πώς θα αντιδράσει ο (ουσιαστικός) επικεφαλής της εσωκομματικής αντιπολίτευσης Κώστας Σημίτης. Ο τελευταίος δη-

λώνει πλέον «ελεύθερος να δράσει όπως νομίζει», αφού ξεπλήρωσε στον Γ. Παπανδρέου τη στήριξη του απέναντι στον πατέρα του, τόσο με το «δαχτυλίδι» που του παρέδωσε το 2004 στην Αναγνωστοπούλου όσο και με τη διακριτική υποστήριξη που του παρείχε στη συνέχεια).

Οι επιχειρηματίες των μέσων ενημέρωσης που στηρίζουν παραδοσιακά το ΠΑΣΟΚ είναι πλέον σε φθίνουσα πορεία: ο Κ. Τεγόπουλος δεν υπάρχει, ο Χ. Λαμπράκης με τον Στ. Ψυχάρη περισσότερο ασχολούνται με την υγεία τους και την επόμενη μέρα της επιχείρησής τους, ο Γ. Μπόμπολας νιώθει ισχυρός και δυνατός και ασχολείται με τα παιδιά του, πώς θα πάνε καλύτερα τις δουλειές, αφού ξεπέρασε το σοκ του 2004, ο Σ. Κόκκαλης πάντα ήταν με το γκουβέρνο κ.λπ.). Αλλά δεν παύουν να είναι εδώ και να είναι προς το παρόν κυρίαρχοι. Στο ΠΑΣΟΚ αντιλαμβάνονται ότι η προνομιακή σχέση που έχτισαν τόσα χρόνια με τα ΜΜΕ τείνει πλέον να χαθεί. Και η ΝΔ, που εδώ και 20 χρόνια βλέπει τα ΜΜΕ ως τον πιο εχθρικό της χώρο, караδοκεί να τα αλώσει όπως μπορεί, έστω και με νέους επιχειρηματίες και νέα κεφάλαια.

Το ότι εμφανίζεται ο Β. Βενιζέλος ως «ο εκλεκτός» των ΜΜΕ και ο Γιώργος ως ο «αποδιοπομπαίος τράγος» (άσχετα εάν προσπάθησε ο Βενιζέλος να φορτώσει τη διαπλοκή στον Γιώργο...) υπήρξε άλλο ένα πασοκικό παράδοξο. Αυτό που θα έπρεπε να είναι προσόν (οι σχέσεις δηλαδή ενός ηγέτη με τον Τύπο και τα ΜΜΕ) θεωρήθηκε και κατοχυρώθηκε ως... μειονέκτημα! Και είδαμε να διαγκωνίζονται για το ποιος θα... απομακρύνει περισσότερο από το ΠΑΣΟΚ τους δημοσιογράφους και τους επιχειρηματίες των ΜΜΕ σαν... λεπρούς! Πραγματικά «φαινόμενο παράκρουσης», όπως σχολίαζε στο Αντί γνωστό στέλεχος της δημοκρατικής παράταξης.

Η αλήθεια είναι ότι ο μεν Β. Βενιζέλος, ευρισκόμενος σε άμυνα, αφού εμ-

φανίστηκε ως ο εκλεκτός της διαπλοκής σε ένα οργανωμένο σχέδιο κατάληψης της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ, άρχισε κι αυτός να πετροβολάει ό,τι έβρισκε μπροστά του. Έτσι, ο Γ. Παπανδρέου αντεπιτέθηκε, επειδή απλώς δεν είχε άλλη επιλογή. Αλλά και οι δυο, όπως τους έχει επισημανθεί, κόβουν το κλαδί επάνω στο οποίο κάθονται.

Όσον αφορά τον Κ. Σημίτη, το βέβαιο είναι, όπως μας λένε όσοι μιλάνε μαζί του, ότι «δεν θα μείνει με σταυρωμένα τα χέρια». Η απόφασή του να μη συμμετέχει σε αυτή την «εσωκομματική μονομαχία» έχει να κάνει με την εκτίμησή του ότι «θα είναι μια προσωρινή μεταβατική κατάσταση» («παράταση» το χαρακτήρισε η Άννα Διαμαντοπούλου). Και σε αυτή την «παράταση» (που θα συγκέντρωνε και όλα τα... πυρά, όπως είδε ότι έγινε από τη συνεδρίαση της Κοινοβουλευτικής Ομάδας, καθώς και ότι γενικά λειτουργούσε ό,τι έλεγε) δεν είχε κανένα λόγο να αναμειχθεί. Όπως μας λένε όμως, «θα το κάνει την επόμενη φορά...», πολύ περισσότερο που φέρεται αποφασισμένος να στηρίξει είτε την Άννα Διαμαντοπούλου είτε τον Γιάννο Παπαντωνίου (θεωρώντας επίσης ότι ο Β. Βενιζέλος ήταν «μια λύση ανάγκης τώρα...»). Με άλλα λόγια, ο Κ. Καραμανλής έχει ακόμα τον πρώτο λόγο στο ΠΑΣΟΚ.

Τα τριάντισι χρόνια είναι πολύ λίγα...

του Αλέξανδρου Χατζόπουλου

Στις σελίδες που ακολουθούν, δημοσιεύουμε την επιστολή του Ν. Κοϊμτσίδα μέλους της Π.Ε. ΠΑΣΟΚ Δυτικής Μακεδονίας σχετική με φωτογραφία που δημοσιεύτηκε στο προηγούμενο τεύχος και το άρθρο του Αλέξανδρου Χατζόπουλου για τις εσωκομματικές εκλογές στο ΠΑΣΟΚ για την ανάδειξη νέου προέδρου. Ο Αλέξανδρος Χατζόπουλος έχει ταχθεί με την πλευρά του Γιώργου. Παρουσιάζει το ειδικό ενδιαφέρον για το είδος του προβληματισμού που έχει αναπτυχθεί μέσα στο χώρο του ΠΑΣΟΚ.

Στις 11 Νοεμβρίου εκλέγουμε πρόεδρο. Βρισκόμενος σε μια άρνηση να εντάξω στο λόγο μου επιφανειακά και κινδυνόλογα επιχειρήματα, όπως αυτά διατυπώνονται ένθεν κακείθεν τις τελευταίες εβδομάδες, μέσα από το κείμενό μου αυτό δηλώνω τη στήριξή μου στο πρόσωπο του Γιώργου Παπανδρέου, ο οποίος θεωρώ ότι είναι η καλύτερη ελπίδα για το μέλλον, όχι αποκλειστικά του ΠΑΣΟΚ, αλλά εν γένει της ελληνικής κοινωνίας. Παράλληλα, θα προσπαθήσω να αναδείξω ορισμένα από τα ζητήματα, στα οποία το ΠΑΣΟΚ πρέπει να απαντήσει άμεσα, αν θέλει να επανακτήσει τη σχέση του με τις κοινωνικές ομάδες που σήμερα αισθάνονται αποκλεισμένες και χωρίς ουσιαστική εκπροσώπηση από το πολιτικό σύστημα.

Στις 16 Σεπτεμβρίου έχασε το «όλον ΠΑΣΟΚ», όχι ο Γιώργος Παπανδρέου.

Θα αναφερθώ πολύ λίγο στις διαπιστώσεις σχετικά με τα αίτια της ήττας, μια και αφενός έχουν αναλυθεί εξαντλητικά τις τελευταίες εβδομάδες, αφετέρου επειδή στις διαπιστώσεις είμαστε όλοι καλοί. Για να αποφυγώ την πολυλογία θα πω τα απολύτως αυτονόητα. Είναι δεδομένο ότι το ΠΑΣΟΚ έχασε για λόγους ουσίας και όχι λόγω

κακής επικοινωνίας. Είναι δεδομένο ότι το ΠΑΣΟΚ έχει εδώ και πολλά χρόνια χάσει τη σχέση του με την κοινωνία, παραμένοντας στάσιμο πολιτικά και ιδεολογικά σε μια κοινωνία που αλλάζει, εξελίσσεται και μεταλλάσσεται με ρυθμούς όχι της δεκαετίας του '80, αλλά του 21ου αιώνα.

Έχουμε σήμερα κοινωνικές διαιρέσεις και προβλήματα, τα οποία δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν αποκλειστικά με όρους σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ κεφαλαίου και εργατικής τάξης ή πόλης και υπαίθρου. Δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν μέσω μιας πολιτικής αντίληψης και διαλεκτικής της δεκαετίας του '80 ή ακόμα και του '90. Σήμερα η κοινωνία είναι τόσο ετερόκλητη, όσο και τα προβλήματα που κάθε πολιτικός φορέας καλείται να αντιμετωπίσει. Ένας λόγος παραπάνω, για τον οποίο αναφέρω αυτή την πραγματικότητα, είναι το γεγονός ότι προέρχομαι από τη γενιά που βιώνει καθημερινά τις αλλαγές και τα προβλήματα αυτά, άλλοι ως φοιτητές, άλλοι ως άνεργοι και άλλοι ως πρόσφατα ενταγμένοι σε μια πολύ σκληρή πραγματικότητα παραγωγικής διαδικασίας. Μια γενιά που είναι άμεσα σε θέση να δει αυτά τα προβλήματα απείρως πιο καθαρά από κομματικά «στελέχη» που ζουν εδώ και χρόνια σε ένα χρυσό κλουβί εξουσίας και επιρροής, και κατά συνέπεια παράγουν έναν παρωχημένο πολιτικό λόγο και φυσικά παρω-

χημένες προτάσεις για την κοινωνία.

Ένας άλλος παράγοντας που πρέπει να λάβουμε υπόψη είναι το γεγονός ότι σε όρους πολιτικού χρόνου, τα 3,5 χρόνια είναι πολύ μικρό χρονικό διάστημα για την ολική πολιτική επαναφορά ενός τεράστιου και πολύπλοκου οργανισμού όπως είναι ένα κόμμα, το οποίο μάλιστα άσκησε εξουσία για τόσα πολλά χρόνια. Και το ΠΑΣΟΚ όχι μόνο άσκησε εξουσία, αλλά και εσωτερικά, δομικά, ταυτίστηκε μ' αυτή, και ως αποτέλεσμα έπαψε να αποτελεί έναν πολιτικό φορέα διακίνησης ιδεών και εκπροσώπησης της κοινωνίας. Οι εκπρόσωποι της κοινωνίας σε όλες τις της εκφάνσεις εντάχθηκαν στο ΠΑΣΟΚ και συγκυβέρνησαν, έγιναν κομματικά στελέχη. Συνδικαλιστές, εκπρόσωποι φοιτητικών παρατάξεων, τα μέλη της νεολαίας, αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης, όλοι όσοι σήμερα αποτελούν την ευρεία πλειοψηφία του ηγεμονικού κομματιού του ΠΑΣΟΚ. Αυτές οι ισορροπίες δεν αλλάζουν εύκολα. Παλεύουν μέχρι τέλους για τη διατήρηση των κεκτημένων τους, όπως τα ξέρουν.

ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ

Στην Αγγλία, το εργατικό κόμμα είχε παραμείνει δέσμιος τέτοιων εσωτερικών αγκυλώσεων για 18 χρόνια. Άλλαξε προέδρους, επικοινωνιακές μεθόδους, κι όμως δε μπορούσε με τίποτα να πείσει την κοινωνία να το επαναφέρει στην εξουσία. Και μάλιστα έχοντας απέναντί του μια Θάτσερ. Ακόμα και ο Νιλ Κίνock, ένας εξαιρετικά λαοφιλής, ικανός και σύγχρονος για την εποχή του πολιτικός έγινε πρόεδρος και έφυγε άπρακτος, μην έχοντας καταφέρει να αναστρέψει την πορεία του κόμματος. Ο Μπλερ ήρθε σε ένα κόμμα κυριολεκτικά αποδεδειγμένο, έκανε όντως ρήξεις και τσέκ, αλλά πλέον οι παλιές εσωκομματι-

Ο Αλέξανδρος Χατζόπουλος είναι δικηγόρος και υποψήφιος βουλευτής ΠΑΣΟΚ Β' Αθηνών
alexchatz@hotmail.com
alex@chatzopoulos.com

κές δυνάμεις είχαν αποδυναμωθεί τόσο πολύ που το έργο του πια ήταν όχι εύκολο, αλλά απλά εφικτό.

Οι μονοπρόσωπες αλλαγές ηγεσίας δεν αποτελούν καμία απολύτως εγγύηση επιστροφής στην εξουσία. Αυτό έρχεται όταν αλλάξουν ριζικά οι δομές, όταν αλλάξει η πολιτική φιλοσοφία, όταν το κόμμα ανταποκριθεί στα καίρια κοινωνικά αιτήματα και τελικά έρθει η ίδια η κοινωνία να επικυρώσει αυτές τις εξελίξεις. Γι' αυτό και πρέπει τις εξελίξεις να τις ερμηνεύουμε και να τις βλέπουμε με ψυχραιμία και όχι αψηφώντας παράγοντες κρίσιμους για τη διαμόρφωση της πολιτικής. Αν η δική μας γενιά μπορεί να συνεισφέρει σε κάτι, αυτό σίγουρα είναι η πίεση για ένα ΠΑΣΟΚ σύγχρονο και ουσιαστικά προοδευτικό, απαλλαγμένο από την παλιοκομματική νοοτροπία άσκησης της πολιτικής και την άνευ ετέρου εξουσιολαγνεία και διοικητολαγνεία. Και θεωρώ δεδομένο ότι ο Γιώργος Παπανδρέου αντιπροσωπεύει όσο κανείς αυτή τη διαφορετική φιλοσοφία που χρειάζεται το ΠΑΣΟΚ. Άλλωστε πολλοί από εμάς δραστηριοποιηθήκαμε πιο ενεργά στο ΠΑΣΟΚ τα τελευταία χρόνια επειδή πιστέψαμε στον Γιώργο Παπανδρέου. Πιστέψαμε και εξακολουθούμε να πιστεύουμε ότι αντιπροσωπεύει μια νέα γενιά πολιτικών, οι οποίοι προσφέρουν καινούριες αντιλήψεις και ιδέες σχετικά με τον τρόπο που ασκείται η ηγεσία, η εξουσία, η ίδια η πολιτική. Πιστέψαμε και πιστεύουμε σε έναν άνθρωπο βαθιά προοδευτικό, που είναι αποφασισμένος να κάνει τις απαραίτητες κοινωνικές τομές, ώστε η Ελλάδα να γίνει μια χώρα σύγχρονη, δημοκρατική και ευρωστη.

Όσο δε αφορά τον πολιτικό μας προσανατολισμό, πρέπει να είμαστε σαφείς και ειλικρινείς. Μιλούν όλοι σήμερα για αριστερή στροφή του ΠΑΣΟΚ. Εύκολα λόγια, τολμώ να πω. Πόσοι από εμάς δηλώνουν αριστεροί ή προοδευτικοί; Σχεδόν όλοι υποθέτω. Πρέπει όμως αυτό να το εξειδικεύσουμε. Να δούμε τι κοινωνία έχουμε, ποιοι είναι οι σημερινοί μη προνομιούχοι, τι προβλήματα έχουμε σήμερα, πώς τα λύνουμε και ποιες είναι οι προτεραιότητες που πρέπει να θέσουμε. Οι λέξεις «μεγάλη δημοκρατική παράταξη», «σοσιαλισμός», «δίκαιη κοινωνία» κ.λπ. δεν

Η επιστολή του Ν. Κοϊμτσίδα

Αγαπητό Αντί

Στο τεύχος 906 της 26ης Οκτωβρίου και στο άρθρο του κ. Μανόλη Καρέλλη «Ο εμφύλιος σπαραγμός στο ΠΑΣΟΚ» δημοσιεύετε φωτογραφία από τη συνεδρίαση του Ν.Σ. ΠΑΣΟΚ Κοζάνης.

Στη φωτογραφία αυτή φαίνεται να «πρωταγωνιστώ» προφανώς σ' αυτό που αναγράφεται πάνω στη φωτογραφία: «Όταν πιάστηκαν στην Κοζάνη...»

Τα όσα επίσης αναγράφονται στο άρθρο, συμπληρώνουν το αποδεικτικό σκηνικό της ένοχης συμμετοχής μου σε πράξεις παραταξιακά έως και εθνικά επιζήμιες και καταδικαστέες.

«Μια φωτογραφία, χίλιες λέξεις», αλλά ποιες λέξεις;

Μοιραία αυτές που βρίσκονται πάνω, κάτω και δεξιά από τη φωτογραφία.

Και γι' αυτό θέλω να διαμαρτυρηθώ.

Γιατί ως γνωστόν ισχύει και το «δημοσιεύτηκε και δεν διαψεύστηκε»!

Σας γνωρίζω λοιπόν ότι η δική μου τοποθέτηση στο Ν.Σ. ήταν, κατά κοινή ομολογία, ενωτική και θετική.

Και ενώ στην Κοζάνη γνωρίζουν όλοι ποιος προσπάθησε να παρεμποδίσει την καταγραφή του όποιου επεισοδίου και ποιοι συμμετείχαν σ' αυτό, δεν το γνωρίζουν όμως οι εκτός Κοζάνης.

Θέλω να σας διαβεβαιώσω ότι δεν «πιάστηκαν στην Κοζάνη» οι υποστηρικτές του ενός και του άλλου υποψηφίου προέδρου, αλλά δύο πολίτες ασχολούμενοι τοπικά με τη δημοσιογραφία με μέλη του ΠΑΣΟΚ, για να μην καταγράψουν οι πρώτοι μια έντονη μεν, μεμονωμένη δε αντιπαράθεση και η οποία εικόνα θα αδικούσε (κατά την άποψή τους) και το κλίμα και το επίπεδο της πλειοψηφίας των τοποθετήσεων που έγιναν στο Ν.Σ. ΠΑΣΟΚ Κοζάνης.

Τέλος θα ήταν από κάθε άποψη ενδιαφέρον επίκαιρο και χρήσιμο για τη χώρα μας να προβληματιστούν και να εκφραστούν πολίτες με συγκροτημένη πολιτική σκέψη, για το ρόλο των ΜΜΕ (ιδιαίτερα των πανελληνίων), για την ποσοτική και ποιοτική συμμετοχή τους στην ενημέρωση των πολιτών, στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης και στη διαμόρφωση των πολιτικών εξελίξεων στη χώρα μας.

Με εκτίμηση

Ν. Κοϊμτσίδης

Μέλος της Π.Ε. ΠΑΣΟΚ Δυτικής Μακεδονίας

έχουν νόημα χρήσης αν δεν προσδιοριστούν με βάση το σήμερα και το αύριο. Και η κοινωνία αυτό το περιμένει. Πολύ δε μάλλον, το έχει ανάγκη. Περισσότερο απ' όλους, το έχουν ανάγκη οι κοινωνικές ομάδες που αποτελούν σιωπηρές πλειοψηφίες χωρίς ουσιαστική πολιτική εκπροσώπηση εδώ και χρόνια.

Πριν, αλλά και μετά την 11η Νοεμβρίου οφείλουμε να προσδιορίσουμε την πολιτική μας ταυτότητα. Να μιλήσουμε με συγκεκριμένους όρους για το ΠΑΣΟΚ και την κοινωνία τού σήμερα και του αύριο. Φτάνει η κουβέντα για το παρελθόν. Ουδείς αμφισβητεί τη σημαντική εθνική και κοινωνική προσφορά όλων ανεξαιρέτως των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ. Το αύριο όμως δεν περιμένει. Η κοινωνία έχει αλλάξει και οφείλουμε να το αντιληφθούμε. Οφείλουμε να προσαρμόσουμε τις προοδευτικές πολιτικές μας θέσεις στα σύγχρονα εγχώρια αλλά και διεθνή κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα. Να είμαστε σαφείς.

Να μιλήσουμε για το πώς εννοούμε την προοδευτική ή την αριστερή πολιτική σε σχέση με την ανάπτυξη της χώρας. Πώς θα αντιμετωπίσουμε π.χ. την ανεργία ή την υποαπασχόληση αν δεν προτείνουμε ένα μοντέλο ανάπτυξης ανταγωνιστικό και εξωστρεφές; Πώς θα εξασφαλίσουμε τον ουσιαστικό ανταγωνισμό των επιχειρήσεων, αλλά και την τήρηση των εργασιακών δικαιωμάτων των εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα; Όχι πάντως, δαιμονοποιώντας την έννοια της επιχείρησης, αλλά θέτοντας κανόνες στην αγορά και δημιουργώντας και προωθώντας νέα μοντέλα ανάπτυξης, τα οποία θα προωθήσουν την κοινωνική κινητικότητα και θα είναι ικανά να προσφέρουν οικονομική ευημερία στους πολλούς και όχι σε λίγους προνομιούχους.

Να μιλήσουμε για την παροχή της εκπαίδευσης στη χώρα μας, ιδιαίτερα αν λάβουμε υπόψη το υπάρχον παρωχημένο σύστημα που δεν οδηγεί πουθενά. Να είμαστε ειλικρινείς με το γεγονός ότι σήμερα η παιδεία στην Ελλάδα κάθε άλλο παρά δωρεάν είναι. Να προτείνουμε λύσεις για το πρόβλημα αυτό. Να ελέγξουμε το επίπεδο των παρεχόμενων εκπαιδευτικών υπηρεσιών όχι μόνο στο δημόσιο, αλλά και στον ιδιω-

τικό τομέα, που καλώς ή κακώς υπάρχει και θα υπάρχει. Διότι όταν ακούω ότι η Παιδεία είναι δημόσιο αγαθό, δεν μπορώ να διανοηθώ ότι είναι δημόσιο αγαθό μόνο για εκείνους που τυχαίνει να μετέρχονται την κρατική παιδεία. Είναι δημόσιο αγαθό για όλους, όποιον τρόπο και αν επιλέξουν να εκπαιδευθούν. Να συνδέσουμε την Παιδεία με την έρευνα και την αγορά εργασίας. Να προωθήσουμε την ακαδημαϊκή κινητικότητα και το δικαίωμα στην επιλογή για κάθε φοιτητή.

Να επαναπροσδιορίσουμε το ρόλο και τις αρμοδιότητες του Κράτους και της Δημόσιας Διοίκησης σε μια σύγχρονη και ουσιαστικά δημοκρατική χώρα. Να καταπολεμήσουμε τον ιδιότυπο ελληνικό κρατικό καπιταλισμό, ο οποίος οδηγεί με ακρίβεια στο παράδοξο της υπονόμευσης των δημοσίων αγαθών από την ίδια τη δημόσια διοίκηση και τους λειτουργούς της.

Να συγκρουστούμε εκεί που πρέπει με τις αναχρονιστικές δυνάμεις και τις οργανωμένες και προνομιούχες μειοψηφίες που επιθυμούν να μην αλλάξει τίποτα, να μείνουν όλα ίδια, να διατηρήσουν τα κεκτημένα τους εις βάρος των σιωπηρών κοινωνικών πλειοψηφιών. Είτε αυτές οι μειοψηφίες αποτελούνται από οικονομικά συμφέροντα, είτε από συνδικαλιστές διοικούντες, είτε από ένα ακαδημαϊκό κατεστημένο, είτε για οποιουδήποτε άλλους που αντιστρατεύονται κάθε μεταρρυθμιστική πρόταση για την κοινωνία με μοναδικό άξονα δράσης την προστασία των κακώς εννοούμενων κεκτημένων τους.

Να αγκαλιάσουμε τα κοινωνικά κινήματα, αλλά και να διατυπώσουμε ξεκάθαρα την αντίθεσή μας με εκείνους που, εκμεταλλευόμενοι τον όρο «κοινωνικό κίνημα», παλεύουν για την κοινωνική στασιμότητα και την αντιμεταρρύθμιση.

Να αρθρώσουμε σαφή λόγο και να προτείνουμε τρόπους ανατροπής του κοινωνικού συντηρητισμού και του εθνικά αλαζονικού μοντέλου θεώρησης όλων των ζητημάτων υπό το πρίσμα ενός κακώς εννοούμενου «ελληνορθόδοξου προστατευτισμού», ώστε να μπορούμε δυνατά στο παιχνίδι της οικονομικής και πολιτισμικής παγκοσμιοποίησης και να το συγκαθορίσουμε,

αντί να το αντιμετωπίζουμε με φοβικότητα και εσωστρέφεια. Να μιλήσουμε ανοιχτά για τους διακριτούς ρόλους Κράτους και Εκκλησίας.

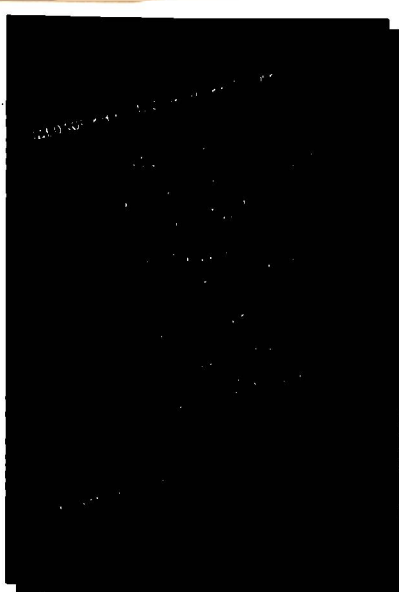
Να αντιμετωπίσουμε με συγκεκριμένες προτάσεις την ουσιαστική έλλειψη αντιπροσωπευτικότητας του πολιτικού μας συστήματος, των πολιτικών φορέων-κομμάτων και των κοινωνικών ομάδων πίεσης, όπως οι συνδικαλιστικές οργανώσεις, οι φοιτητικές παρατάξεις, οι πολιτικές νεολαίες, που σήμερα στα μάτια των δημιουργικών και οιονεί δημιουργικών δυνάμεων της κοινωνίας φαίνονται σαθρές και πολιτικά αναποτελεσματικές.

Το πρόγραμμα του ΠΑΣΟΚ για τις εκλογές της 16ης Σεπτεμβρίου έθιξε σε μεγάλο βαθμό τα ζητήματα αυτά. Πρότεινε αρκετές λύσεις, ορισμένες εκ των οποίων ήταν μάλιστα ριζοσπαστικές και σύγχρονες. Στην πορεία προς τις εκλογές, όμως, ανέκυψαν και τρία σημαντικά μειονεκτήματα: Πρώτον, πολλές από τις προτάσεις χρειάζονταν ακόμα μεγαλύτερη εξειδίκευση και επεξεργασία. Δεύτερον, οι συνθήκες υπό τις οποίες διεξήχθησαν οι εκλογές (βραχεία προεκλογική περίοδος, πυρκαγιές κ.λπ.) δεν επέτρεψαν την αναλυτική και εκτενή παρουσίαση του προγράμματος. Τρίτον και σημαντικότερο, ένα πρόγραμμα, όσο προοδευτικό και ριζοσπαστικό και αν είναι, δε μπορεί να έχει αποτελέσματα σε όρους κοινωνικής αφομοίωσης όταν διατυπώνεται από στόματα που δεν πείθουν τους πολίτες. Και η συντριπτική πλειοψηφία των στελεχών το Κινήματος που ανέλαβαν να διεξάγουν την προεκλογική εκστρατεία του ΠΑΣΟΚ ήταν τα ίδια πρόσωπα που στα μάτια των πολιτών ήταν ταυτισμένα με την πολυετή άσκηση της εξουσίας και είχαν εκ της θέσης τους αυτής ρόλο απολογητικό και όχι δυναμικό απέναντι στην κοινωνία. Είναι τα ίδια πρόσωπα που σήμερα διεκδικούν το πολιτικό αλάθητο και την ανάδειξή τους σε εγγυητές του μέλλοντός μας.

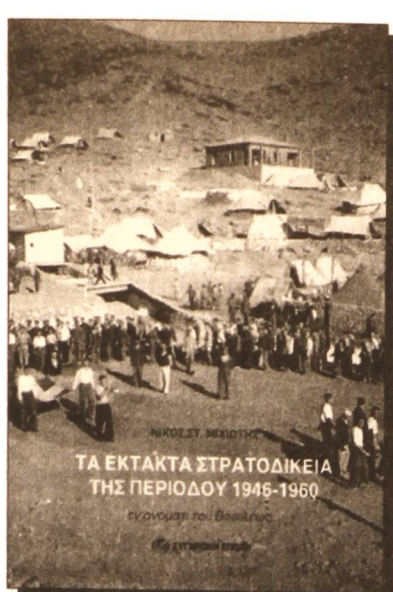
Αντιθέτως, ο Γιώργος Παπανδρέου, πάντοτε υπήρξε συνεπής στις απόψεις του και στις θέσεις του για την Ελλάδα της δημοκρατίας, της δικαιοσύνης, της προόδου και των ανοιχτών οριζόντων. Σήμερα, πιο πολύ από ποτέ, καλούμαστε να τον ακολουθήσουμε.

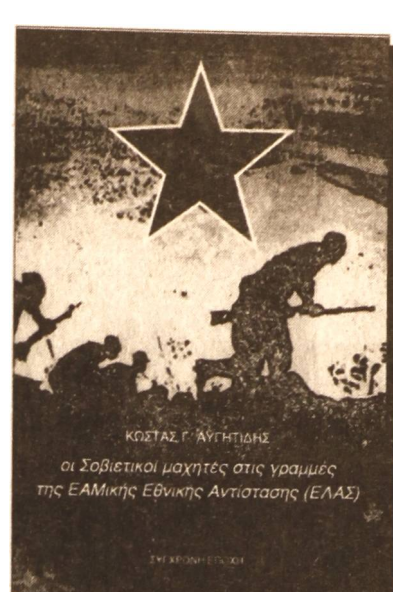
Η ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΔΙΕΘΝΗΣ
θέσεις και Καταστατικό όπως ψηφίστηκαν
στο Β' Συνέδριο (6-25 Ιουλίου 1920)

Ιδεολογική Επιτροπή της ΚΕ του ΚΚΕ
ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ
ΑΣΤΙΚΩΝ ΙΔΕΟΛΟΓΗΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΩΝ ΘΕΩΡΗΤΙΚΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ

Ν. Στ. Μιχιώτης
ΤΑ ΕΚΤΑΚΤΑ ΣΤΡΑΤΟΔΙΚΕΙΑ
ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1946-1960

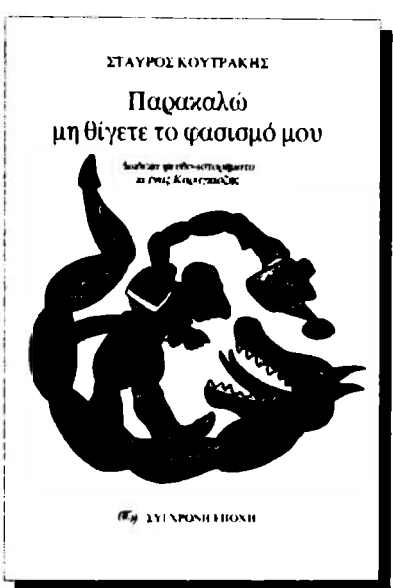
Κ. Αυγητίδης
ΟΙ ΣΟΒΙΕΤΙΚΟΙ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΙΣ ΓΡΑΜΜΕΣ
ΤΗΣ ΕΑΜΙΚΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ (ΕΛΑΣ)

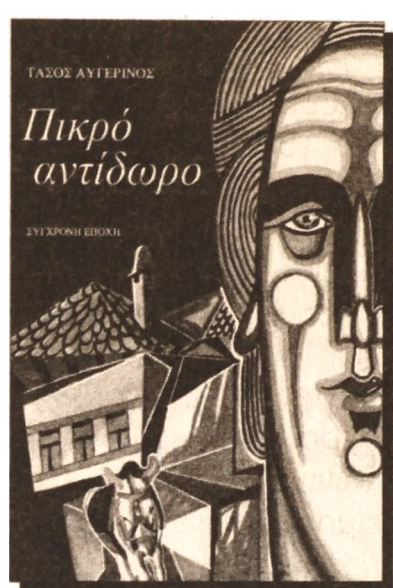
Στρ. Τσαμπής
ΣΤΗΝ ΑΓΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ

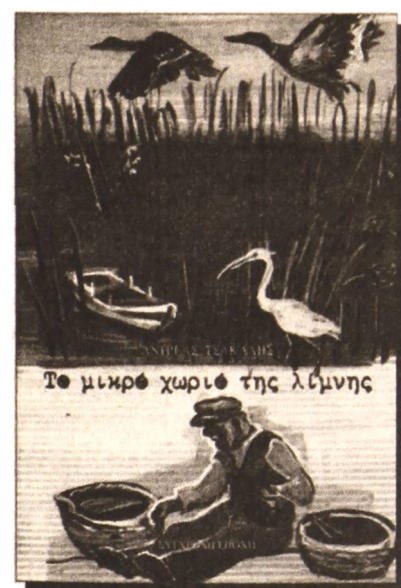
Ν. Γεωργιάδης - Τ. Ραχματούλινα
ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Ο ΠΑΓΚΑΝΙΝΙ ΤΟΥ ΜΠΟΥΖΟΥΚΙΟΥ

Στ. Κουτράκης
ΠΑΡΑΚΑΛΩ ΜΗ ΘΙΓΕΤΕ
ΤΟ ΦΑΣΙΣΜΟ ΜΟΥ

Τ. Αυγερινός
ΠΙΚΡΟ ΑΝΤΙΔΩΡΟ

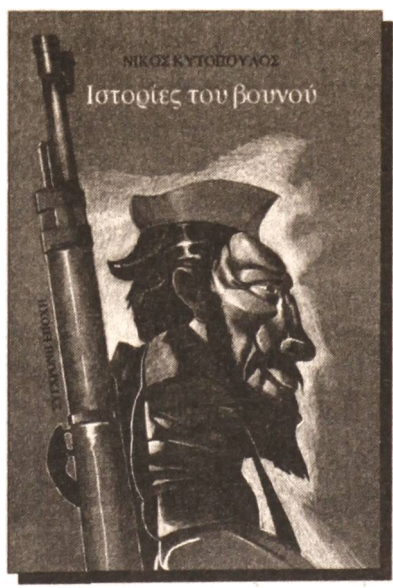
Α. Τσάκαλης
ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΧΩΡΙΟ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ

Κ. Σωτηρόπουλος
ΖΩΗ ΔΙΧΩΣ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥΣ

Γ. Παπασικονόμου
ΤΟ ΔΟΚΑΝΟ

Ν. Κυτόπουλος
ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΒΟΥΝΟΥ

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Σόλωνος 130, 106 81 Αθήνα, Τηλ.: 2103320800. Fax: 2103813354. <http://www.sep.gr>. e-mail: info@sep.gr
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Μαυροκορδάτου 3, Τηλ.: 2103829835, 2103808132. Fax: 2103829814
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ: 1. Αθήνα, Μαυροκορδάτου 3, Τηλ.: 2103829835, 2103808132. 2. Θεσσαλονίκη, Πλάτωνος 7, Τηλ.: 2310283810.
3. Γιάννενα, 28ης Οκτωβρίου 19, Τηλ.: 2651038090. 4. Κύπρος, Γαβριήλ Παππάς, Λάρνακα, Τηλ.: 24423617.

Όταν η Ντόρα και ο Καρατζαφέρης διεκδικούν τον... Καραμανλή

του Ρεπόρτερ

Η κρίση του πολιτικού συστήματος αποδεικνύεται και απ' αυτό: Ενώ το ΠΑΣΟΚ σπαράσσεται από μια άνευ προηγουμένου κρίση και παρά το γεγονός ότι ο πρωθυπουργός μόλις ανανέωσε τη λαϊκή εντολή για μία ακόμη τετραετία, η ΝΔ δεν μπορεί να κυβερνήσει και φαίνεται να εισέρχεται στη «μετα-Καραμανλή» εποχή. Οι ανεπάρκειες του κυβερνώντος κόμματος είναι εμφανείς. Η «νέα διακυβέρνηση» δεν έχει όραμα ούτε πρόγραμμα να υλοποιήσει, πέρα από διαχειριστικές παρεμβάσεις. Δεν διαθέτει ούτε καν πολιτική ατζέντα. Ακόμα περισσότερο, εξανέμισε το τεράστιο κεφάλαιο που διέθετε στην πρώτη τετραετία και δεν διαθέτει πλέον ούτε καν την ανοχή της κοινής γνώμης.

Πριν ακόμα περάσουν δύο μήνες από την νίκη της, η ΝΔ δεν είναι καλά, ούτε πολιτικά, ούτε κοινωνικά, ούτε κυρίως ψυχολογικά. Αυτό δεν το λέει κάποιος ευφάνταστος δημοσιογράφος. Το λέει κορυφαίος υπουργός, ο οποίος δεν έχει μιλήσει αυτή την εποχή, αλλά σύντομα θα κάνει την εμφάνισή του. Και έχει δίκαιο προφανώς. Ούτε στην περίοδο των πυρκαγιών δεν υπήρχε τέτοιο κλίμα απαισιοδοξίας στη ΝΔ. Κυβέρνηση και πρωθυπουργός δείχνουν σαν να περνούν κρίση κατάθλιψης. Συμπεριφέρονται σαν να τους απωθεί η δυσάρεστη πραγματικότητα, σαν να αρνούνται να αντιμετωπίσουν τα μεγάλα προβλήματα. Και, φυσικά, αδυνατούν να πράξουν πολιτική.

Τα συμπτώματα της κρίσης που διέρχεται η κυβέρνηση είναι πολλά και ορατά δια γυμνού οφθαλμού. Αμέσως μετά τις εκλογές το επικοινωνιακό επιτελείο καλλιέργησε προσδοκίες ότι η κυβέρνηση θα κάνει «νέο δυναμικό ξεκίνημα» και ότι, μέχρι να καθαρίσει το ΠΑΣΟΚ με τα δικά του, θα έχει δρομολογήσει μια σειρά από δύσκολα ζητήματα. Δύο μήνες μετά η απραγία συνεχίζεται. Ούτε τα νομοσχέδια που είχαν

υποσχεθεί προεκλογικά δεν πέρασαν. Οι μεταρρυθμίσεις ξεχάστηκαν, ακόμα και στην ανώτατη Εκπαίδευση, τον μόνο τομέα στον οποίο κάτι είχαν ξεκινήσει. Πολύ περισσότερο στο Ασφαλι-

Οι προσωπικοί ανταγωνισμοί των στελεχών παίρνουν σήμερα ανησυχητικές διαστάσεις στο πλαίσιο του γενικότερου πολιτικού αδιεξόδου της κυβέρνησης

στικό, όπου η κυβέρνηση κάνει έναν προσχηματικό διάλογο εντυπώσεων και φοβάται ακόμη και να καταθέσει τις προτάσεις της. Κανείς δεν τολμά να ανοίξει καινούργια θέματα, από το φόβο μήπως υπάρξουν αντιδράσεις από πικραμένους βουλευτές που βγήκαν στο εσωκομματικό αντάρτικο. Το μόνο που κάνει ο κ. Καραμανλής είναι ότι προσπαθεί να μαζέψει τους απείθαρ-

χους βουλευτές του και να περιορίσει τις κόντρες μεταξύ των υπουργών του.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΚΟΝΤΡΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΙ

Οι προσωπικοί ανταγωνισμοί των στελεχών –ενδημικό φαινόμενο για τη ΝΔ– παίρνουν σήμερα ανησυχητικές διαστάσεις μέσα στο πλαίσιο του γενικότερου πολιτικού αδιεξόδου της κυβέρνησης. Ο κ. Ρουσόπουλος συγκεντρώνει την έχθρα πολλών συναδέλφων του, όπως και ο κ. Παυλόπουλος, που βγήκε ενισχυμένος μετά τις εκλογές παρά τις ευθύνες του για τις πυρκαγιές. Ο κ. Αλογοσκούφης είναι δυσареστημένος με το Μέγαρο Μαξίμου, στο οποίο χρεώνει την προσωπική του πανωλεθρία με τα μετεκλογικά οικονομικά μέτρα. Ο κ. Αβραμόπουλος περιμένει την κατάλληλη στιγμή για να κάνει δημοσίως εμφάνιση δελφίνου, ελπίζοντας να αναδειχθεί σε επίκληρο της καραμανλικής πτέρυγας. Ο Βουλγαράκης και ο Μείμαράκης είναι δυσареστημένοι με τα υπουργεία τους. Και ο κ. Σουφλιάς θεωρείται «προβληματικός» από τους συναδέλφους του, ενώ από την πλευρά του συγκρατείται να μην ανοίξει το στόμα του. Έτσι, και επειδή θαύματα δεν γίνονται, η κατάσταση μοιάζει μη ανατάξιμη.

και οι παροικούντες τη γαλάζια Ιερουσαλήμ το ρίχνουν στα σενάρια εκλογών και διαδοχής του κ. Καραμανλή.

Μόνο δύο είναι ικανοποιημένοι από αυτή την κατάσταση: η οικογένεια Μητσοτάκη και ο Γιώργος Καρατζαφέρης. Από την κρίση του караμανλικού συστήματος εξουσίας αποκομίζουν αμφότεροι πολιτικά οφέλη. Ως συνήθως, ο Κ. Μητσοτάκης έβαλε τα πράγματα στη θέση τους και σε τηλεοπτική συνέντευξη που έδωσε προ δεκαημέρου ξεκαθάρισε: «Η ΝΔ είναι η παλιά Δεξιά και εμείς οι φιλελεύθεροι που προσχωρήσαμε σε αυτή... Όσο εμείς δεν θέτουμε θέμα, δεν υπάρχει πρόβλημα ενότητας». Με άλλα λόγια, ο Καραμανλής είναι «όμηρός μας» και τον ρίχνουμε όποτε θέλουμε. Όπως εξηγεί βουλευτής της οικογένειας, «αυτή την εποχή εμείς στηρίζουμε και μαζεύουμε». Στηρίζουν δηλαδή τον Καραμανλή για να τα έχουν καλά και με την караμανλική βάση και μαζεύουν παράλληλα στο δικό τους μαντρί τους δυσαρεστημένους που αποχωρούν από το караμανλικό στρατόπεδο. Και λένε σε όλους αυτό που είπε η Ντόρα στον ορκισμένο εχθρό της οικογένειας, τον βουλευτή Γιάννη Μανώλη: «Και σένα θα σε πάρω μαζί μου».

Η οικογένεια διαμηνύει πλέον προς όλους ότι η εποχή της απόλυτης κυριαρχίας Καραμανλή έχει παρέλθει ανεπιστρεπτί. Επειδή όμως ο Καραμανλής λειτουργεί ως σύμβολο στη ΝΔ, ακολουθεί μια απλή και αποτελεσματική τακτική: Φανερά δείχνει ότι συμπλέει σε όλα μαζί του και υπόγεια δουλεύει για να τον διαδεχθεί η Ντόρα. Να σημειωθεί ότι μετά τις εκλογές έχουν περάσει σε ανώτερη φάση. Δεν αρκούνται πλέον στο 20% σε όλους τους μηχανισμούς, που ζητούσαν παλαιότερα. Τώρα θέλουν κόμμα, κοινοβουλευτική ομάδα και κρατικό μηχανισμό, σε αναλογίες 50-50. Το «μοίρασμα» συμβολίζει και η τοποθέτηση του κ. Αντώνη Σγαρδέλη, πρώην Γ.Δ. της ΝΔ και γνωστού ανθρώπου της οικογένειας, σε θέση συμβούλου του Καραμανλή. Έτσι όλο και περισσότεροι θεωρούν ότι η οικογένεια «κρατά όμηρο» τον Καραμανλή.

Φυσικά, το παιχνίδι δεν έχει τελειώσει και η σχέση δεν θα εξελιχθεί ανέφελα, αφού υπάρχουν πάντα και τα εξωτερικά θέματα, στα οποία Καραμανλής και

Ντόρα έχουν ουσιαστικές διαφωνίες. Κατ' αρχάς η Ντόρα απαίτησε και πήρε όλο το πακέτο του «σκοπιανού», που γίνεται πλέον η λυδία λίθος για την ίδια. Αν τα πράγματα εξελιχθούν σύμφωνα με τις προβλέψεις της και διασωθεί με το βέτο, τότε η κα Μπακογιάννη θα είναι μία ανάσα από την ηγεσία. Αν αντίθετα χρεωθεί με οποιονδήποτε τρόπο μια εθνική ταπείνωση, έχει τελειώσει οριστικά και θα παραδώσει τη σκυτάλη στον αδελφό της Κυριάκο.

ΤΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗ

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο –καθώς από τη μία υπάρχει το «σκοπιανό» και από την άλλη έχει ανοίξει το εσωκομματικό παιχνίδι– άρχισε και κινείται και ο Γιώργος Καρατζαφέρης. Ο πρόεδρος του ΛΑΟΣ ξέρει ότι η Ντόρα παίζει τα ρέστα της στο «σκοπιανό» και άρχισε ήδη να

Η οικογένεια Μητσοτάκη διαμηνύει πλέον προς όλους ότι η εποχή της απόλυτης κυριαρχίας Καραμανλή έχει παρέλθει ανεπιστρεπτί

ανεβάζει τους τόνους, δημιουργώντας κλίμα και αρνούμενος τη συμβιβαστική ονομασία. Με το λαϊκισμό του και τις αναφορές στο «δάκρυ του Εθνάρχη» χαϊδεύει τη δεξιά βάση της ΝΔ, ξυπνάει τα караμανλικά αντανάκλαστικά του κόμματος και χαλάει τη συναίνεση που επιδιώκει η Ντόρα. Όπως λέει σε συνομιλητές του, «το μητσοτακέικο θέλει το μισό κόμμα και όμηρο τον Καραμανλή. Σιγά μην τους αφήσω. Ο Καραμανλής είναι όμηρος δικός μου».

Και η Ντόρα και ο Καρατζαφέρης εκκινούν από μια βασική πολιτική εκτίμηση. Ότι με τις εξελίξεις στο ΠΑΣΟΚ θα υπάρξει συνολική αναδιάταξη του πολιτικού σκηνικού και ότι η εποχή των τσιμεντοποιημένων κομμάτων έχει περάσει. Στο πλαίσιο αυτό βλέπουν από μεταγραφές στελεχών μέχρι δημιουργία

νέων πολιτικών χώρων. Για τον Καρατζαφέρη αυτό σημαίνει ενίσχυση του κόμματός του. Για την Ντόρα σημαίνει πολύ περισσότερα. Η παραμονή της στη ΝΔ δεν είναι πλέον μονόδρομος. Φυσικά, προτιμά να διαδεχθεί ομαλά τον Καραμανλή και να πάρει το «μεγάλο μαγαζί», ωστόσο, αν τα πράγματα δεν πάνε καλά, έχει και άλλη επιλογή. Η εναλλακτική επιλογή ενισχύει και τη διαπραγματευτική της θέση για τον μείζονα στόχο, που είναι να πάρει το κόμμα.

Το αγκάθι στις σχέσεις Καραμανλή – Ντόρας είναι τα ελληνοτουρκικά. Για παράδειγμα, από την Άγκυρα, όπου ήταν πρόσφατα η κ. Μπακογιάννη και συναντήθηκε με τον ομόλογό της Μπαμπατζάν, διέρρευσε ότι συζήτησε επίσκεψη του Καραμανλή στην Άγκυρα. Μόλις όμως το πληροφορήθηκαν στο Μέγαρο Μαξίμου, ανέβασαν πυρετό και αντέδρασαν έντονα. Η διαρροή αποσύρθηκε και το θέμα θάφτηκε. Το ζήτημα έχει βάθος. Η Ντόρα ξέρει ότι μόνο με τα κομματικά δεν γίνεται αρχηγός. Πρέπει να επιδείξει και κάποιο έργο στο υπουργείο. Θεωρεί λοιπόν ότι ο τομέας «παραγωγής έργου» που προσφέρεται είναι τα ελληνοτουρκικά. Και πιστεύει ότι το 2008 είναι το έτος κατά το οποίο οι δύο κυβερνήσεις Τουρκίας και Ελλάδας πρέπει να ανοίξουν όλη την ατζέντα.

Έτσι, από την Άγκυρα προσπάθησε να επιτύχει με ένα σμπάρο δυο τρυγόνια: Να κάνει αφενός την πρώτη κίνηση καλής θέλησης προς τους Τούρκους και αφετέρου να παρασύρει τον Καραμανλή στο παιχνίδι της, συζητώντας αυτή την επίσκεψή του στην Άγκυρα. Το Μέγαρο Μαξίμου, από την πλευρά του, ακολουθεί εντελώς διαφορετική τακτική. Έχει παγώσει τα ελληνοτουρκικά, και η στασιμότητα που υπάρχει το ικανοποιεί. Έτσι, οι περί τον Καραμανλή που συζητούν μαζί του για τα θέματα αυτά λένε ότι το ταξίδι στην Άγκυρα θα το κάνει σε «πέντε χρόνια τούρκικα», δηλαδή ποτέ. Επιπλέον, το Μαξίμου εκνευρίστηκε από τον τρόπο που έγινε η διαρροή. Αφού σε δέκα μέρες Καραμανλής και Ερντογάν θα συναντηθούν με αφορμή τον αγωγό, αν υπήρχε ταξίδι στην Άγκυρα θα έπρεπε να διαρρεύσει μετά τη συνάντηση των δύο πρωθυπουργών.

Ποιος «έβγαλε» τους αντάρτες της ΝΔ στο βουνό;

του Κ. Αποστόλου

Μόλις έφευγε από το Ζάππειο, ολοκληρώνοντας την καθιερωμένη δήλωση προς τον ελληνικό λαό, ένας δημοσιογράφος ρώτησε τον Ρουσόπουλο ο οποίος ακολουθούσε τον πρωθυπουργό: «Πότε θα ανακοινώσετε τη νέα κυβέρνηση»; «Την Τρίτη», απάντησε. Ένας άλλος δημοσιογράφος που παρακολουθούσε ρώτησε αυθόρμητα τον ερωτώντα συνάδελφό του: «Για, ρώτα τον, τον Καραμανλή πού θα τον βάλει»!

Καμιά φορά διερωτώμαι τι θα έκαναν στη ΝΔ χωρίς τον Καραμανλή. Μέχρι να βρω απάντηση θα έχουμε περάσει στην «μετακαραμανλική» εποχή, που μάλλον αρχίζει και ξεπροβάλλει στον ορίζοντα. Τέλος πάντων. Τα γράφω αυτά επειδή ξεσηκώθηκα από τα πρωτοσέλιδα δημοσιεύματα του Τύπου και πήγα μέχρι τη Βουλή για να δω κι εγώ τους περιβόητους «αντάρτες» της κοινοβουλευτικής ομάδας της ΝΔ. Δεν βρήκα κανέναν έτοιμο να φύγει από το μαντρί. Που να το λέει και να το εννοεί τουλάχιστον. Βρήκα όμως πολλούς δυσαρεστημένους από τη συμπεριφορά των κομισάριων του Μαξίμου και τις Ρηγίλλης απέναντι. Διαβάσετε τι έμαθα και τα συμπεράσματα δικά σας.

ΠΟΙΟΙ «ΑΝΤΑΡΤΕΣ»;

Ο Βύρωνας, ο «μαχητής» της παράταξης βρέθηκε, όσο ήταν υπουργός, στη μέση του τυφώνα. «Απροστάτευτος και παρεξηγημένος». Προσπάθησε να βγάλει τα κάστανα από τη φωτιά, κάηκαν τα χέρια του και κανείς δεν τον βοήθησε. Ακόμα χειρότερα, έριξαν επάνω του όλα τα κάρβουνα. Κάποιοι το εξέλαβαν ως ευκαιρία να τον ξεφορτωθούν ως ένα επικίνδυνο αντίπαλό τους στη Β' περιφέρεια της Αθήνας, επειδή είχε «πέραση» στους απλούς νεοδημοκράτες ψηφοφόρους. Στους

συναδέλφους του βουλευτές δεν χαλούσε χατίρια. Εκείνοι που τον «τσάκισαν» ήταν οι συνάδελφοί του στο υπουργικό Συμβούλιο. Έτσι ακούει τώρα τα ονόματα Ρουσόπουλος, Βουλγαράκης, ή Παυλόπουλος και βγάζει σπυριά. Δεν ξέρω αν θα «ανεξαρτητοποιηθεί» τελικά, ούτε αν πάει στον Καρατζαφέρη, αν και το βλέπω κομμάτι δύσκολο, το δεύτερο τουλάχιστον. Προς το παρόν ηγείται τους κινήματος διαμαρτυρίας στην ΚΟ της ΝΔ εναντίον του «περιβάλλοντος του Μαξίμου» και ειδικά του κ. Ρουσόπουλου. «Τα φερέφωνα του Καραμανλή» τους χαρακτηρίζει.

Η περίπτωση της Μαριέττας Γιαννάκου είναι διαφορετική. Πλήρωσε ακριβά το βιβλίο της ιστορίας, αλλά να λέμε και του στραβού το δίκαιο: εντολές εκτελούσε, επακριβώς μάλιστα. Τόσο για τη μη απόσυρση του βιβλίου όσο και για το άνοιγμα των σχολείων λίγες ημέρες πριν από τις εκλογές. Αυτή συμπεριφέρθηκε κομματικά και ανέλαβε την ευθύνη. Το Μαξίμου της υποσχέθηκε ότι θα την στηρίξει και το έκανε. Από τη Ρηγίλλης η εντολή προς τις νομαρχιακές και τις τοπικές ήταν «στηρίζουμε Μαριέττα, εντολή Καραμανλή»! Αυτό όμως δεν έφτασε: μια ακόμα απόδειξη του πόσο περνάει η «γραμμή». Τη λαϊκή ετυμηγορία βοήθησαν βέβαια όσο μπορούσαν και οι εκλεγόμενοι στην ίδια περιφέρεια κ. Αλογο-

σκούφης, Αβραμόπουλος και Παυλόπουλος. Το ίδιο και η Ντόρα Μπακογιάννη που στήριξε τους κ. Τεντόμα (11ος) και Αβραμίδη (14ος) τους οποίους ή ίδια επέβαλε στο ψηφοδέλτιο της Α' Αθήνας.

Η πρώην πρόεδρος της Βουλής Άννα Μπενάκη θεωρείται η πιο επικίνδυνη από όλους τους λεγόμενους «αντάρτες». Έχει κι αυτή τα δικά της. Στην αρχή, δεν πίεσε για να είναι στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας, όπως επιθυμούσε, επειδή ως πρόεδρος της Βουλής «κρατούσε αποστάσεις από τις κομματικές δραστηριότητες» (δεν έκανε δηλαδή ρουσφέτια, όπως όλοι οι υπουργοί). Όταν όμως συναντήθηκε με τον Κ. Καραμανλή, εκείνος της είπε ότι δεν θα είναι στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας, αλλά θα συνεχίσει να είναι Πρόεδρος της Βουλής «εκτός κι αν συμβεί κάτι». Αυτό το κάτι παρουσιάστηκε κατά τη διάρκεια της εκλογικής περιόδου, όταν η εφημερίδα *Τα Νέα* έγραφε ότι «ο Σιούφας θα είναι ο νέος πρόεδρος της Βουλής» και το ΜΕΓΑ το έπαιζε κάθε ημέρα. Ο Σιούφας διαψεύδει τώρα ότι ο ίδιος το διέρρεε. Αλλά κανείς δεν τον πιστεύει. Τελικά η κ. Μπενάκη είναι σήμερα απλός βουλευτής και πήρε την πρώτη εκδίκησή της όταν χαρακτήρισε «αγράμματος» τους συντάκτες της τροπολογίας για την μετάταξη μονιμοποίηση υπαλλήλων του Μαξίμου στη Βουλή. Αναφερόταν σαφώς στον Πρόκοπη Παυλόπουλο και τον γραμματέα του υπουργικού συμβουλίου Α. Καρρά.

Ο ΠΙΟ «ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΣ»

Ο Πέτρος Τατούλης θεωρείται ο πιο «επικίνδυνος» από όλους τους «αντάρτες», επειδή δεν ανήκει στην κομματική παράδοση. Ούτε ποτέ ήταν ιδιαίτε-

ρα αγαπητός στους συναδέλφους του. Έτσι, όταν κάθισε στην καρέκλα του υφυπουργού Πολιτισμού έκλεισε την πόρτα στα αιτήματα των συναδέλφων του και «έπαιζε για την πάρτη του» τον κατηγορούν τώρα. Υποδεχόταν τους συναδέλφους του «με ένα μεγάλο πούρο στο χέρι», τους καθισύχαζε ότι θα ικανοποιήσει το αίτημά τους και μετά μην τον είδατε. Έτσι, κάποια στιγμή του έστειλαν μήνυμα μέσω παραπολιτικών, που έγραφαν ότι αυτός που κάνει κουμάντο στο Υπουργείο είναι η κόρη και η γυναίκα του. Και όταν δεν έπιασε το υπονοούμενο μια εφημερίδα αφιέρωσε ένα τρισέλιδο για τα έργα και τις ημέρες του.

Επισημαίνουμε πάντως τις αιχμές που άφησε ο κ. Τατούλης, εναντίον του προκατόχου του στο Υπουργείο Πολιτισμού, του κ. Γ. Βουλγαράκη. Γιατί τον προστατεύει μονίμως το Μαξίμου; Ποιος να είναι ο ρόλος του στη Νέα Δημοκρατία, ή στο περιβάλλον του πρωθυπουργού, για τον οποίο άφησε αιχμές και ο Β. Πολύδωρας; Γιατί ο Κ. Καραμανλής όταν τον αντικαθιστά από κάποιο υπουργείο τον τοποθετεί σε άλλο;

Για τον πρώην υφυπουργό Λαμίας, Αθ. Γιαννόπουλο το μόνο που διαπιστώσαμε είναι ότι και άλλοι συνάδελφοί του θεωρούν σωστά όσα είπε για τον διευθυντή του πολιτικού γραφείου του Καραμανλή Κώστα Σταϊκούρα. Τον πολέμησε απηνώς, για να βγάλει βουλευτή τον γιο του, με τον οποία κατέβηκαν μαζί στην ίδια εκλογική περιφέρεια, στην Φθιώτιδα. «Σιγά μην άφηνε ο Σταϊκούρας να γίνω και υπουργός» Έτσι ακριβώς περιέγραψε την κατάσταση ο κ. Γιαννόπουλος. Όσο για τις «σχέσεις» του με τον κ. Αβραμόπουλο είναι κι αυτές γνωστές στο περιβάλλον της Βουλής: Ούτε ματιά δεν αντάλλασσαν.

Ο Γιάννης Μανώλης είναι ξεχωριστή περίπτωση. Απλά αρέσκεται να βρίσκεται στην επικαιρότητα. Έχει μια λατρεία στις τηλεοράσεις. Δεν είναι ούτε θα γίνει «αντάρτης». Λένε μάλιστα ότι, την επόμενη φορά θα θέσει υποψηφιότητα στη Β' περιφέρεια Αθηνών. «Εχθροί» του είναι η Ντόρα και ο Γκαργκάνας από τα παλιά, τα συνδικαλιστικά χρόνια.

«ΘΑ ΓΥΡΙΣΩ ΣΤΗ ΔΟΥΛΕΙΑ ΜΟΥ»

Κάτι ανάλογο έχουν να διηγηθούν και πολλοί άλλοι βουλευτές της ΝΔ και αν υπάρχει κάτι σαφές σε αυτό το πρωτοφανές «κίνημα διαμαρτυρίας» είναι ότι όλοι πλέον τα βάζουν με το «σύστημα» του Μαξίμου και της Ρηγίλλης. Ο Μάριος Σαλμάς, για παράδειγμα, πρώτος βουλευτής Αιτωλοακαρνανίας και το 2000 και το 2004 δεν «αξιοποιήθηκε» πουθενά. «Ούτε σε ένα νομοσχέδιο δεν ήμουν εισηγητής» τα προηγούμενα χρόνια». Του «φόρτωσαν» κι από πάνω τον τελευταίο σε σταυρούς Ν. Αγγελόπουλο και στη συνέχεια, σαν κερασάκι στην τούρτα, τον Β. Μαγγίνα, σημερινό υπουργό Απασχόλησης. Τώρα ο κ. Σαλμάς σκέφτεται πολύ σοβαρά να επιστρέψει στο επάγγελμα που ασκούσε.

Δυσανεστημένος είναι και ο Δάνης Τζαμτζής ο οποίος όχι μόνο έβγαλε εις πέρας το αγκάθι των εκλογών για τον α' και β' βαθμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αλλά σιώπησε αναγκαστικά, όταν άλλοι άρχισαν να δρέπουν τους καρπούς (βλέπε Λ. Ζαγορίτης, γραμματέας του κόμματος). «Αν έχανα το στοίχημα θα με είχαν όμως κρεμάσει» λέει τώρα ο ίδιος. Πώς τον αντάμειψαν; Του έβαλαν για συνυποψήφιο στην Πέλλα και μάλιστα στην περιοχή της Έδεσσας όπου εκλέγεται τον Γ. Πέτσο. Αυτό το τελευταίο δεν θα το ξεχάσει εύκολα ο κ. Δάνης.

Γιώργος Σαλαγκούδης; Μπορεί να ξεχάσει τη συμπεριφορά του Δ. Σιούφα απέναντί του; «Εγώ ήμουν εκείνος που άνοιξε το δρόμο για τις εναλλακτικές μορφές ενέργειας στην Ελλάδα, το δρόμο προς το φυσικό αέριο. Και τελικά ενώ ήταν να με στείλει στη Ρωσία να ολοκληρώσω το έργο μου, πήγε ο ίδιος και τελικά στον ανασχηματισμό αντικαταστάθηκα. Ξέρετε πόσα σχέδια νόμου βρίσκονται έτοιμα στο γραφείο μου;» λέει τώρα πικραμένος.

Όλοι αυτοί δεν είναι απλοί βουλευτές της παράταξης. Αγωνίζονται χρόνια στη ΝΔ και συνδέονται στενά με τον κόσμο της. Δεν είναι εύκολο λοιπόν ούτε για τους ίδιους να πάνε αλλού, ούτε για την ηγεσία να τους διαγράψει. Γι' αυτό και το Μαξίμου ανοίγει τώρα τις πόρτες στους βουλευτές, οι υπουργοί και οι γραμματείς σηκώνουν τα τηλέ-

φωνα και ικανοποιούν ακόμα και προεκλογικά ρουσφέτια, όπως εκείνο του Βύρωνα για τους διορισμούς στην ΕΥΠ. Μέχρι και ο πολύς Ρουσόπουλος αναγκάζεται να βγει από το γραφείο του και να πάει να συναντήσει στο Χίλτον τον προαιώνιο εχθρό του Άρη τον Σπηλιωτόπουλο, στο γραφείο του τον Πολύδωρα.

Βέβαια και στην προηγούμενη κυβερνητική θητεία της ΝΔ υπήρχαν διαφωνούντες και αμφισβητίες. Και τότε υπήρχαν βουλευτές που ήθελαν να μπουν στην κυβέρνηση και αρκετοί μάλιστα. Λίγοι όμως τολμούσαν τότε να διαφοροποιηθούν δημοσίως σε βασικά ζητήματα κυβερνητικής πολιτικής. Και ακόμα πιο λίγοι για το «περιβάλλον» του Μαξίμου, όπως γίνεται τώρα. Έτσι, το φάντασμα του 1993 δεν απειλεί μόνο την αυτοδυναμία της ΝΔ. Απειλεί και την «παντοδυναμία Καραμανλή». Οι ισορροπίες του Μαξίμου δεν μπορούν να κρατηθούν. Η τέχνη του «διαίρει και βασίλευε» δεν επαρκεί πλέον. Ξένοι μέσα στο ίδιο κόμμα, τα μεγαλοστελέχη της ΝΔ αρχίζουν ήδη να σκέφτονται την μετα-Καραμανλική εποχή και φλερτάρουν είτε με τη Ντόρα, είτε με τον Αβραμόπουλο, είτε με άλλους.

Εκτός Αθηνών

- Από την εφημερίδα

Ελεύθερη Θράκη

Μικρές Αγγελίες

Ζητείται πακετάς με μηχανάκι για την PIZZA ROSINA στην Αλεξ/πολη. Πληρ. Τηλ.: 25510-32...

- Από την ίδια εφημερίδα και πάλι στις Μικρές Αγγελίες:

Ζητείται προσωπικό για εστιατόριο και Fast Food στην Ολλανδία. Πληρ. Τηλ.:

003136529...,

003162224...

☞ Πολύ βολικό. Φεύγεις το πρωί και γυρίζεις μετά από είκοσι χρόνια.

- Από την εφημερίδα

Εμπρός της Λέσβου:

Μιλούν «ντελιβεράδες»

της Μυτιλήνης:

«Τρέχουμε για... να φτάσουμε!»

«Κοιτάξτε να δείτε, όταν έχεις ήδη παραδώσει πολλές παραγγελίες, ασυναίσθητα τρέχεις να παραδώσεις πολύ γρήγορα αυτή που κουβαλάς, έχοντας την ψευδαίσθηση ότι μετά θα σχολάσεις. Βέβαια, οι παραγγελίες δεν τελειώνουν ποτέ! Το πιο σημαντικό, όμως, που εξηγεί το γιατί τρέχουμε, είναι το ότι οι παραγγελίες πρέπει να παραδοθούν γρήγορα. Αν πάει το φαγητό κρύο, στο σπίτι, τότε ο πελάτης θα διαμαρτυρηθεί. Πάντως, είναι λίγο περίεργο, οι ίδιοι που μας βρίζουν πολλές φορές στο δρόμο, για τις μεγάλες ταχύτητες που αναπτύσσουμε, να μας βρίζουν πάλι, όταν η παραγγελία τους πάει λίγο καθυστερημένα στο σπίτι.»

Από όσα διαβάζει στον επαρχιακό Τύπο η Τασία Λεβόν.

- Από την εφημερίδα

Νεάπολις της Δράμας-

Καβάλας-Ξάνθης:

Η γιορτή των Ρομ

για τον Άγιο Δημήτριο

Για δεύτερη συνεχή χρονιά οι Ρομ των Κιμμερίων της Ξάνθης γιορτάζουν με ένα δικό τους παραδοσιακό τρόπο την παραμονή της μεγάλης γιορτής του Αγίου Δημητρίου. Στο προαύλιο του Ιερού Ναού σφάζουν ζώα και στη συνέχεια τα βράζουν μέσα σε δικά τους σκεύη γανωμένα «αφού γανωτήδες είμαστε» όπως σημειώνουν και οι ίδιοι. Πρόκειται για την αναβίωση ενός παλιού εθίμου που χάνεται στα βάθη της ιστορίας της φυλής τους όταν ακόμα ζούσαν στη Μικρά Ασία. Το έθιμο έχει να κάνει κυρίως με τις θαυματουργικές ιδιότητες τις οποίες προσδίδουν στον Άγιο και έτσι μπορούν να κοιμούνται ήσυχοι αφού αυτός τους προστατεύει.

- Από την εφημερίδα Το Βήμα της Αιγαλείας:

Αρίσταρχος: Εθνικά

μεγαλείο, τοπικά αδιάφορο

Ξεκαθαρίζω εξ αρχής: ο «Αρίσταρχος» είναι σπουδαίο έργο. Αυτό όμως ισχύει σε εθνικό επίπεδο. Είναι σπουδαίος για την πατρίδα. Γι' αυτό και δεχτήκαμε να τον φιλοξενήσουμε στο δικό μας βουνό και να πάρουμε και λίγη δόξα. Γι' αυτό και όλοι «το βουλώσαμε» και παρακάμψαμε τις παρεμβάσεις για την κραυγαλέα παρανομία της κατασκευής του δρόμου αλλά και άλλες παρανομίες που ήταν απαραίτητες προκειμένου να γίνει ένα τεχνικό έργο στην καρδιά του Εθνικού Πάρκου.

Παρόλα αυτά όμως, ένιωσα φρίκη και αγανάκτηση ακού-

γοντας τον διευθυντή του Ινστιτούτου Αστρονομίας κ. Γούδη να λέει με θυμό ότι το έργο έγινε παρά τον πόλεμο κάποιων «οικολόγων και οικοφασιστών». Δεν ένιωσα έστω και λίγη ντροπή -όμως ίσως να μην έφταιγε διότι κανείς δεν τον ενημέρωσε ότι εκείνη τη στιγμή βρισκόταν στον πυρήνα ενός Εθνικού Πάρκου. [...] σε μια από τις κορυφαίες περιοχές που η χώρα μας επέλεξε για την προστασία της φυσικής κληρονομιάς.

Τώρα, τι σχέση έχει με την ανάπτυξη τα περιοχής, το έργο -πέρα από την περηφάνια- δεν ξέρω. Το τηλεσκόπιο δεν είναι επισκέψιμο, ούτε θα υπάρχει κίνηση και διαμονή επιστημόνων και ειδικών. Φυσικά, όποιος θέλει μπορεί να πάει στην κορυφή και να δει από έξω το σιδερένιο κουβούκλιο.

☞ Η δόξα και πολύ μας είναι.

- Από την εφημερίδα

Εμπρός της Λέσβου:

Η καλύτερη ταβέρνα

της χρονιάς, «Σκαμνιά»

Στη Σκάλα Σκαμνιάς, εκεί που βρίσκεται το πατρικό σπίτι του πασίγνωστου έλληνα συγγραφέα Στρατή Μυριβήλη, κάτω από τη θρυλική μουριά που ο «κατά κόσμον» Στρατής Σταματόπουλος αποτύπωνε στο χαρτί όλα αυτά που τον άφησαν γνωστό στην ιστορία, υπάρχει ακόμα το αγαπημένο του στέκι. Η ταβέρνα «Σκαμνιά», που από το 1930 εξακολουθεί να λειτουργεί στο ίδιο σημείο, αγναντεύοντας το πέλαγος και τη «Γοργόνα Παναγιά», εδώ και λίγες ημέρες θεωρείται ως η καλύτερη ψαροταβέρνα της Ελλάδας για το καλοκαίρι 2007, σύμφωνα με τον Εκδοτικό Όμιλο

«Σίγμα Άλφα Μι», που βράβευσε τους ιδιοκτήτες της.

- Από την εφημερίδα Εμπρός της Λέσβου:

Να γίνουν τα νησιά

του Βορείου Αιγαίου

«πράσινοι» προορισμοί

Η ανακήρυξη των νησιών του Β. Αιγαίου σε «πράσινα» είναι ένα στοίχημα που αξίζει τον κόπο να διερευνηθεί, να δοθεί και να κερδηθεί, καθώς σηματοδοτεί την επανάκαμψή τους στις κορυφές της ανάπτυξης, του πολιτισμού, της ευημερίας και της ευζωίας. Όσοι πιστοί... προσέλθετε...

☞ Καλό, αλλά προσοχή μην πέσουνε στο πράσινο και το μπλε των κομμάτων.

- Από την εφημερίδα

Η φωνή της Νισύρου:

Νίσυρος απ' τους κλώνους σου γεμίζεις μεγαλεία γιατί την ιστορία σου γράφουνε σε βιβλία.

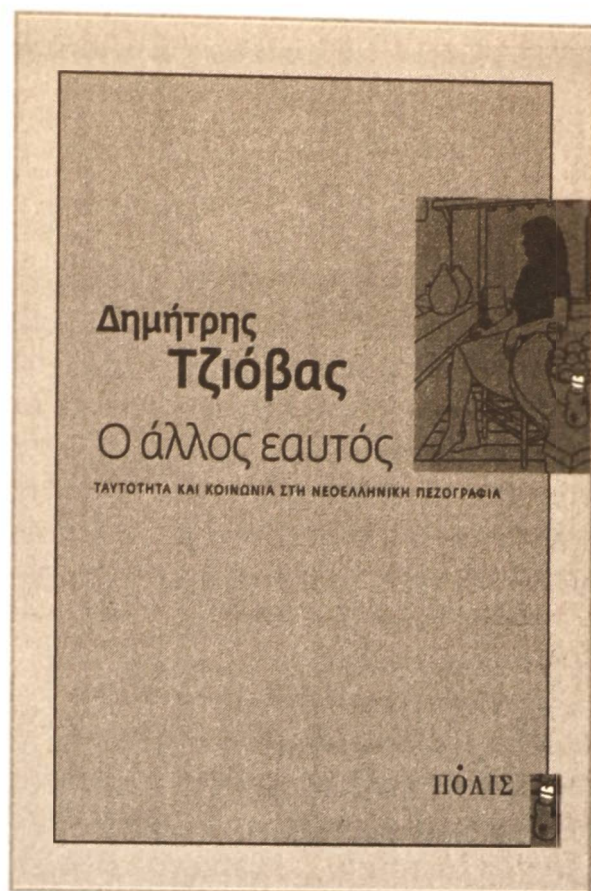
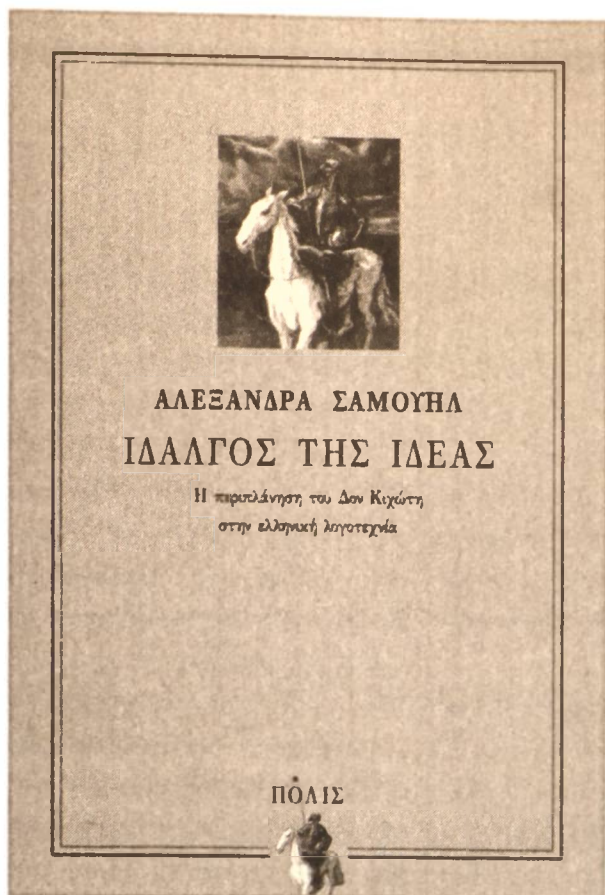
- Από την εφημερίδα

Μαχητής της

Αιτωλοακαρνανίας, η φωτογραφία και το σχόλιο:

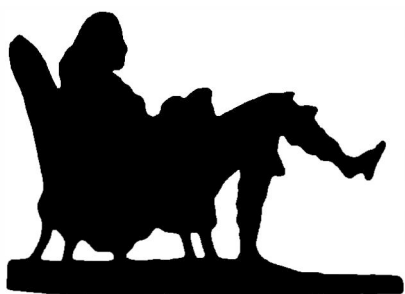

Παρατηρώντας κάποιος προσεκτικά το βλέμμα, τα χείλη και την όλη έκφραση, δεν μπορεί παρά να αναρωτηθεί: Αυτός ο άνθρωπος κυβέρνησε τη χώρα για 8 χρόνια;

«Η παρουσία του Δον Κιχώτη στην ελληνική ποίηση είναι μακρόχρονη και παραγωγική. Σπουδαίοι, ελάσσονες και ασήμαντοι ποιητές ελκύονται από τη μορφή του και νιώθουν την ανάγκη να μιλήσουν γι' αυτήν με τους στίχους τους. Δύο πράγματα είναι ευδιάκριτα σε αυτή την ποιητική ανταπόκριση. Το πρώτο είναι ο μεγάλος αριθμός των ποιητών –αναλογικά μεγαλύτερος απ' ό,τι σε κάθε άλλη ευρωπαϊκή ποίηση– που κάνουν τον Δον Κιχώτη ποιητικό τους θέμα. Αλλά και κανένας άλλος ξένος λογοτεχνικός ήρωας – ο Φάουστ, ο Άμλετ, ο Δον Ζουάν – δεν κινητοποίησε τόσο την ελληνική ποιητική ευαισθησία. Το δεύτερο είναι η θετική ανταπόκριση των ποιητών. Λίγοι είναι εκείνοι που αντιμετωπίζουν τον Δον Κιχώτη ως πρόσωπο γελοίο ή που τον χρησιμοποιούν για να απεικονίσουν κωμικές καταστάσεις. Οι περισσότεροι τον βλέπουν με συμπάθεια ή φαίνονται γοητευμένοι από "το μεγαλείο της θεϊκής του τρέλας", το οποίο τον κάνει να εμφανίζεται ως ένα σύμβολο της ανθρώπινης αναζήτησης του ιδανικού. Αν κάτι αποδεικνύει ο διάλογος των Ελλήνων ποιητών με τον "ιππότη" της Μάντσας, είναι τα μεγάλα ρομαντικά αποθέματα της ευαισθησίας τους η αναμόχλευση των οποίων από τη μορφή του υπήρξε γόνιμη, γιατί έδωσε την ευκαιρία να γραφούν όχι λίγα σημαντικά ποιήματα, που πλουτίζουν τη λογοτεχνία μας».

Μπορούμε να ξαναδιαβάσουμε βασικά κείμενα της νεοελληνικής πεζογραφίας με διαφορετικούς τρόπους από τους καθιερωμένους; Ώς ποιο βαθμό αυτές οι νέες ερμηνευτικές αναγνώσεις σχετίζονται με τις τρέχουσες πολιτισμικές εξελίξεις; Γιατί ιστορικές και πατριωτικές προσεγγίσεις των αφηγηματικών κειμένων έχουν κυριαρχήσει μέχρι τώρα; Πώς ταυτότητα και κοινωνία συλλειτουργούν στη σύνθεση των κειμένων; Πόσο η ψυχανάλυση, η θεωρία της λογοτεχνίας και η πολιτισμική ανάλυση μπορούν να μας βοηθήσουν σε νέες αναγνώσεις; Επιδιώκοντας να δώσει απαντήσεις σε τέτοια ερωτήματα και να διερευνήσει τη σχέση ατομικής ταυτότητας και κοινωνίας, καθώς και την αυτοβιογραφική ενδοσκόπηση ή την ιδιάζουσα συνύπαρξη λογοτεχνικών ειδών, το βιβλίο έχει δύο αλληλένδετα σημεία εκκίνησης. Το πρώτο σχετίζεται με τη σταδιακή μετάβαση του σύγχρονου ελληνικού πολιτισμού από την έννοια της κοινότητας στο άτομο, ενώ το δεύτερο αφορά στη διαλογική σχέση εγώ και άλλου, ταυτότητας και κοινωνίας. Τελικός του σκοπός είναι να σκιαγραφήσει τον μετασχηματισμό της ελληνικής κοινωνίας και ταυτόχρονα να φωτίσει αλλιώς την ελληνική πεζογραφία των δύο τελευταίων αιώνων.

εκδόσεις

ΠΟΛΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: ΑΙΟΛΟΥ 33 • ΤΗΛ.: 210 36 43 382

Αντί διαλόγου...

του Χρίστου Σ. Αλεξόπουλου

Τα δομημένα συστημικά σύνολα στον ελλαδικό χώρο, από το εκπαιδευτικό και το δημόσιο μέχρι το πολιτικό και το σύστημα Μαζικής Ενημέρωσης, παρά την ευρωπαϊκή αναφορά, βασίζουν τόσο την εσωτερική τους λειτουργία όσο και τις σχέσεις τους με τα υπόλοιπα κοινωνικά συστήματα σε μια συγκεντρωτική και μονολιθική προσέγγιση της πραγματικότητας. Ο διάλογος είναι σχεδόν ανύπαρκτος, τόσο στο εσωτερικό τους όσο και μεταξύ τους. Τα χαρακτηρίζει μια εσωστρεφής λειτουργία, η οποία έχει ως κυρίως στόχευση την αναπαραγωγή των κατεστημένων δομών και εξουσίας στο εσωτερικό τους και τη διατήρηση των ισορροπιών σε ό,τι αφορά τις μεταξύ τους σχέσεις. Η ελαφρά δυναμική, η οποία παρατηρείται, είναι αποτέλεσμα των πιέσεων που ασκούνται από τη δυναμική της εξέλιξης σε διεθνές επίπεδο και όχι εσωτερικών διεργασιών στο κοινωνικό σύστημα στην χώρα μας. Εκεί επικρατεί ακινησία, η οποία μάλιστα πολλές φορές επενδύεται και με ιδεολογήματα μεταρρυθμιστικού ή νεοαναγεννησιακού τύπου.

Το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται από την κατά περίεργο τρόπο καλλιέργεια της περιγραφικής σκέψης κατά κύριο λόγο. Και αν αυτό είναι φυσιολογικό για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, δεν δικαιολογείται για τις υπόλοιπες βαθμίδες. Η αφηρημένη σκέψη περνά στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση μέσα από χαραμάδες, με αποτέλεσμα να ανθούν για τη διευκόλυνση των μαθητών η αποστήθιση και ο παπαγαλισμός και μάλιστα να ευημερούν με τις ευλογίες και των εκπαιδευτικών. Με αυτά τα δεδομένα, στην εποχή της γνώσης, η παραγωγή τεχνοκρατικού-επιστημονικού δυναμικού από την τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι ισχνή και η ανάπτυξη διαλόγου σχεδόν αδύνατη. Το επίπεδο των μαθητών είναι πολύ χαμηλό. Το πιστοποιούν οι διάφοροι δείκτες σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η Ελλάδα καταλαμβάνει συνήθως μια από τις τελευταίες θέσεις. Το 2003

στην έρευνα PISA, η οποία πραγματοποιείται στο πλαίσιο του ΟΟΣΑ και διερευνά την επίδοση των μαθητών στην ηλικία των 15 ετών επικεντρώνοντας σε διαφορετικούς τομείς (μαθήματα) κάθε τρία χρόνια, η χώρα μας δεν κολακεύεται καθόλου από τα ευρήματα στον τομέα των μαθηματικών. Οι επιδόσεις είναι πολύ χαμηλές. Και το ανησυχητικό είναι, ότι οι νέοι δηλώνουν σε υψηλότερο ποσοστό ότι τους αρέσουν τα μαθηματικά (50%), ενώ πέφτει στο ήμισυ το ποσοστό, όταν ερωτώνται, εάν τους αρέσει το μάθημα στο σχολείο (27%). Η Ελλάδα δε είναι μεταξύ των τριών χωρών μαζί με την Τουρκία και το Μεξικό, στις οποίες οι νεαροί μαθητές αφιερώνουν ίσο ή περισσότερο χρόνο για τα μαθηματικά εκτός σχολείου από αυτόν που προβλέπει το ωρολόγιο πρόγραμμα. Ο εκτός σχολείου χρόνος αναφέρεται είτε σε ιδιαίτερα μαθήματα είτε σε φροντιστήρια.

Το εκπαιδευτικό σύστημα έχει κυριο-

λεκτικά αποτύχει και εμποδίζει τη χώρα να αναπτύξει δυναμική στην εποχή της γνώσης και της τεχνολογίας.

Όμως η ελληνική κοινωνία και το εκπαιδευτικό σύστημα ασχολούνται με το βαθμό εθνοφροσύνης των σχολικών βιβλίων της ιστορίας. Αναπτύσσεται μάλιστα και έντονος «διάλογος» με τη μορφή παράλληλων μονόλογων στο πλαίσιο του προεκλογικού αγώνα των κομμάτων και των συνδικαλιστικών και άλλων απολήξεων τους, όπως έγινε τις εθνικές εκλογές της 16ης Σεπτεμβρίου 2007.

Για το περιεχόμενο της εκπαίδευσης και τις μαθησιακές διαδικασίες στο πλαίσιο της ακολουθούμενης διδακτικής μεθοδολογίας ούτε λόγος να γίνεται. Ευδοκίμει όμως η λογική της εξιδανίκευσης και της ωραιοποίησης τόσο στο εσωτερικό του εκπαιδευτικού συστήματος όσο και στο κοινωνικό σύνολο, με αποτέλεσμα να υπάρχει μια γενικευμένη ικανοποίηση για την επικρατούσα κατάσταση της αμάθειας και της αδυναμίας από τους πολίτες να αναλύσουν την πραγματικότητα και να εξαγάγουν μόνοι τους συμπεράσματα. Αν αυτό όμως για εύκολη πολιτική χειραγώγηση σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο είναι ευπρόσδεκτο από το πολιτικό σύστημα, σίγουρα δημιουργεί προβλήματα και λειτουργεί ανασταλτικά στην ανάπτυξη δυναμικής στο οικονομικό σύστημα και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας σε σχέση με τον παγκόσμιο καταμερισμό εργασίας.

Δεν αποτελεί πλέον παράδοξο να ανρωτηθεί ο καθένας για την ανικανότητα ανάπτυξης διαλόγου τόσο στο εσωτερικό του εκπαιδευτικού συστήματος όσο και μεταξύ των υπολοίπων κοινωνικών συστημάτων (οικονομικό, υγείας, πολι-

τικό κλπ.) με στόχο την έξοδο από το τέλμα. Ίσως αποτελεί μοναδικό φαινόμενο να μην είναι εφικτή η εθνική συνεννόηση στο χώρο της εκπαίδευσης παρά την άμβλυνση των ιδεολογικών διαφορών μετά την κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού και την ένταξη της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Δημιουργείται η εντύπωση, ότι η ακινησία και έλλειψη κριτικής σκέψης είναι επιθυμητές παράμετροι από το πλέγμα συμφερόντων και σχέσεων, διότι με αυτό τον τρόπο καθίσταται εύκολη η αναπαραγωγή συγκεκριμένης κατανομής και διαχείρισης εξουσίας, ώστε να ελέγχεται ασφυκτικά η κοινωνική εξέλιξη.

ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Παράλληλα το εκπαιδευτικό σύστημα δεν καλλιεργεί στις ευαίσθητες ηλικίες των μαθητών κοινωνικές αξίες και αρχές, οι οποίες και την πολιτισμική ταυτότητα με συστηματικό τρόπο θα τροφοδοτούν και θα προωθούν την κοινωνική συνοχή. Επίσης η διαπολιτισμική επικοινωνία στα σχολεία και ο απαραίτητος διάλογος, που πρέπει να γίνεται στις σύγχρονες ανοικτές κοινωνίες, είναι σε εμβρυακό στάδιο. Στην ελληνική κοινωνία επικρατεί η ιεραρχική αντιμετώπιση της όποιας πολιτισμικής οντότητας συνυπάρχει, με την έννοια ότι κάθε κουλτούρα, πέραν της ελληνικής, είναι ιεραρχικά κατώτερη, όταν εκπροσωπείται στον ίδιο γεωγραφικό χώρο, δηλαδή τον ελλαδικό. Στον τόπο μας η έννοια της διαπολιτισμικής επικοινωνίας σημαίνει το ακριβώς αντίθετο από την αποδέσμευση του ατόμου από την κοινότητα και την αναγνώριση του ως υποκειμένου, το οποίο δεν προσδιορίζεται στατικά από ιστορικά οριοθετημένες μορφές κοινωνικής οργάνωσης.

Η ελληνική κοινωνία έχει συνηθίσει στη στασιμότητα, διότι δεν παράγει η ίδια αξίες. Πέρα από τα εισαγόμενα υλικά αγαθά καταναλώνει και αξίες, οι οποίες δεν είναι αποτέλεσμα εσωτερικών διεργασιών του κοινωνικού συστήματος, αλλά εισαγόμενες στο πλαίσιο της παγκόσμιας κοινωνίας του θεάματος. Όταν ένα κοινωνικό σύστημα δεν είναι παραγωγικό, η πολιτισμική του ταυτότητα φθίνει, διότι δεν εξελίσσεται. Απλώς

σταδιακά υποκαθίσταται από πολιτισμικά στοιχεία, με τα οποία τροφοδοτείται, από τη δυναμική, η οποία χαρακτηρίζει την πολιτισμική παραγωγή κοινωνικών μορφωμάτων που κυριαρχούν στο διεθνές οικονομικό και πολιτικό πεδίο και που ελέγχουν την παραγωγή θεάματος και τη διοχέτευση αξιών ιδιαίτερα στις περιφερειακές κοινωνίες.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Δεν είναι τυχαίο ότι οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, οι οποίες δραστηριοποιούνται στον χώρο του πολιτισμού, έχουν πλέον φολκλορικό χαρακτήρα.

**Η λογική των παραθύρων
και ο ασταμάτητος
και υπερβολικός πολιτικός
σχολιασμός
από δημοσιογράφους
και κάθε λογής «τηλεοπτικούς
μαϊντανούς» έχει σχεδόν
εκτοπίσει την πληροφόρηση-
ενημέρωση του πολίτη
για το γίνεσθαι τόσο σε εθνικό
όσο και σε ευρωπαϊκό
και διεθνές επίπεδο**

Προσπαθούν να διατηρήσουν παραδοσιακά στοιχεία, τα οποία όμως δεν ανταποκρίνονται στα σύγχρονα δεδομένα και τον τρόπο ζωής του 21ου αιώνα. Με αυτή την έννοια αποκτά η λειτουργία αυτών των δομών γραφικό χαρακτήρα και ταυτοχρόνως διαμορφώνονται συντηρητικά συλλογικά υποκείμενα, τα οποία δρουν ανασταλτικά σε ό,τι αφορά την ανάπτυξη δυναμικής στο κοινωνικό σύστημα.

Η διαλεκτική προσέγγιση της πραγματικότητας από τις κάθε είδους κοινωνικές δομές (πολιτιστικές, περιβαλλοντι-

κές κ.ά.) είναι ανέφικτη. Το μοντέλο που κυριαρχεί, είναι ο καταναλωτισμός και μάλιστα σε γενικευμένο βαθμό.

Ακόμα και το πολιτικό σύστημα προσπαθεί να ελέγχει την κοινωνία πολιτών. Δεν διαλέγεται με αυτήν. Την χρησιμοποιεί για την προώθηση της επιρροής του στο εκλογικό σώμα. Δεν την αντιμετωπίζει ως ισότιμο συνομιλητή, ο οποίος μπορεί και τις ανάγκες των κοινωνικών συστημάτων να αρθρώσει και μέσα από συμμετοχικές διαδικασίες να συμβάλλει στην τροφοδότηση του με ικανά και έμπειρα στελέχη, αλλά κυρίως με ερεθίσματα για τον σχεδιασμό ρεαλιστικών πολιτικών.

Οι συνθήκες αυτές, της ανυπαρξίας λογικής κοινωνίας πολιτών, αποτυπώνονται και στο Σύνταγμα, στο οποίο ακόμα δεν υπάρχει επαρκής αναφορά στον δημόσιο χώρο, πέρα από τον κρατικό και τον ιδιωτικό.

Η σύγχρονη όμως μεταβιομηχανική πραγματικότητα, σε διεθνές επίπεδο, και ιδιαιτέρως στην Ευρώπη ουσιαστικά απαιτεί την ύπαρξη μιας δυναμικής κοινωνίας πολιτών, η οποία αναλαμβάνει σημαντικές λειτουργίες. Πολύ χαρακτηριστική είναι η πρόταση της γερμανικής κυβέρνησης για την ενεργό συμμετοχή της κοινωνίας πολιτών στην εμπέδωση της ειρήνης στο πλαίσιο ενός μοντέλου δικτυακής ασφάλειας (43ο Συνέδριο για την Πολιτική Ασφάλεια, Μόναχο, 9-11/2/2007). Παράλληλα οι κοινωνικές δομές είναι βασικοί παράγοντες συνειδητοποίησης και έκφρασης του δημοσίου συμφέροντος, εάν είναι σε θέση να αναπτύσσουν συλλογική δράση ως υποκείμενα και όχι ως προεκτάσεις κομματικών ή άλλης μορφής συμφερόντων και να αναπτύσσουν διάλογο, ώστε μέσα από συνθέσεις να είναι σε θέση να προσεγγίσουν το δημόσιο συμφέρον. Προϋπόθεση όμως για αυτή τη λειτουργία είναι η δημιουργία δικτύων Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, στο πλαίσιο των οποίων θα αναπτύσσεται ο διάλογος και η ύπαρξη ελεύθερου χρόνου για την δραστηριοποίηση των πολιτών στο πλαίσιο της Κοινωνίας Πολιτών. Η πρώτη προϋπόθεση δεν έχει γίνει συνείδηση ακόμη, ενώ η δεύτερη πνίγεται από την επιρροή της κοινωνίας του θεάματος και την ύπαρξη πληθώρας κοι-

νωνικών ρόλων, οι οποίοι απορροφούν τον ελεύθερο χρόνο. Η σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα δεν προάγει τη δημιουργία συλλογικών υποκειμένων ικανών να εκφράσουν το δημόσιο συμφέρον και με διάλογο να το καταστήσουν σημείο αναφοράς και ισορροπίας των κοινωνικών συστημάτων και των δεσμευτικών για το μέλλον αποφάσεων, οι οποίες λαμβάνονται από τους αρμόδιους φορείς με θεσμικό ρόλο στην κοινωνία. Αυτό σημαίνει, ότι δεν αναπτύσσεται στα μέλη της συλλογική (κοινωνική) συνείδηση, σε επαρκή βαθμό, ούτε και η κοινωνική συνοχή αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό της σύγχρονης πραγματικότητας.

Ιδιαίτερως μάλιστα, όταν αυτή κινείται με μεγάλη ταχύτητα και παράγει υψηλού επιπέδου πολυπλοκότητα και διαφοροποίηση κοινωνικών ρόλων και λειτουργιών, η συνοχή είναι απαραίτητη και συμβάλλει στην ανάπτυξη δυναμικής προόδου.

ΤΑ ΜΜΕ ΚΑΙ ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο χώρος των ηλεκτρονικών Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας κυριαρχείται πλήρως από τη λογική της κοινωνίας του θεάματος. Οι όποιες εξαιρέσεις υπάρχουν στον Τύπο δεν αλλάζουν την ουσία της ενημέρωσης και διαμόρφωσης της κοινής γνώμης· αυτή στο μέγιστο ποσοστό συντελείται από την τηλεόραση.

Το ίδιο το τηλεοπτικό μέσο αντιπαλεύει το λόγο και προωθεί την εικόνα, η οποία αποτυπώνει μόνο ένα μέρος της πραγματικότητας στο πλαίσιο πάντα της περιγραφικής σκέψης, ως βασικό κριτήριο διαμόρφωσης γνώμης.

Σε συνδυασμό δε με την ελλειπτική παρουσίαση της πραγματικότητας, τα τηλεοπτικά μέσα, λειτουργώντας με επεκτατική λογική σε ό,τι αφορά την διαχείριση άτυπης πολιτικής εξουσίας, υποκαθιστούν σε μεγάλο βαθμό το πολιτικό σύστημα. Αυτό το ελληνικό φαινόμενο, όταν συνδυάζεται με οικονομικά συμφέροντα, καθιστά το χώρο των ΜΜΕ επικίνδυνο για την ομαλή λειτουργία του πολιτεύματος.

Έχει πολύ μεγάλο ενδιαφέρον η δομή των ειδήσεων στους διάφορους τηλεοπτικούς σταθμούς. Βασικό τους χαρακτηριστικό είναι η λογική του θεά-

ματος και η θεατρικότητα της ροής των εικόνων. Η λογική των παραθύρων και ο ασταμάτητος και υπερβολικός πολιτικός σχολιασμός από δημοσιογράφους και κάθε λογής «τηλεοπτικούς μαϊντανούς» έχει σχεδόν εκτοπίσει την πληροφόρηση-ενημέρωση του πολίτη για το γίνεσθαι τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Ο «διάλογος» δεν που μπορεί να αναπτυχθεί δεν υπερβαίνει τη λογική της «έξυπνης ατάκας». Ουσιαστικά ο τηλεθεατής πολίτης παραμένει χωρίς ενημέρωση και όταν δεν γνωρίζει, δεν είναι σε θέση να κάνει διάλογο. Απλά ταυτίζεται χειραγωγούμενος με τα σχόλια της θεατρικής παράστασης, η οποία δίδεται καθημερινά των ώρα των ειδήσεων. Σίγουρα η μεταδοτικότητα

Αποτελεί μοναδικό φαινόμενο να μην είναι εφικτή η εθνική συνεννόηση στο χώρο της εκπαίδευσης παρά την άμβλυνση των ιδεολογικών διαφορών

των πρωταγωνιστών ενισχύεται και από τις δυνατότητες που παρέχει η τεχνολογία μέσα από τον τηλεοπτικό φακό. Μόνο που, όταν η είδηση δεν κατατίθεται στο αντιληπτικό πεδίο του πολίτη, ο σχολιασμός είναι μετέωρος. Δεν προκαλεί διεργασίες ανάλυσης και σύνθεσης στον τηλεθεατή, σε σχέση με την πραγματικότητα, οπότε δεν του μένει τίποτε άλλο από τη λειτουργία του ως προέκτασης του σχολιάζοντος. Ο όποιος διάλογος αναπτύχθει είναι πλασματικός και κατ'επίφαση.

Πολύ χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η προεκλογική περίοδος στις εκλογές της 16ης Σεπτεμβρίου 2007. Ο «διάλογος» στα ΜΜΕ δεν προσέγγισε στο ελάχιστο τα προβλήματα και τις σχετικές με αυτά πολιτικές προτάσεις των κομμάτων. Στο όνομα της επικαιρότητας και της συστηματικής προσπάθει-

ας διαχείρισης άτυπης πολιτικής εξουσίας από τα ΜΜΕ η διαμόρφωση της κοινής γνώμης οριοθετήθηκε σε μεγάλο βαθμό από την έλλειψη διαλεκτικής προσέγγισης των όποιων πολιτικών μηνυμάτων εξέπεμπαν τα Μέσα. Κυριαρχούσαν μηχανισμοί ταύτισης και μάλιστα άκριτης με τα πρόσωπα της οθόνης. Οι δε συζητήσεις στις πολιτικές εκπομπές και στις ειδήσεις εξαντλούνταν στην προσπάθεια επηρεασμού των πολιτών-τηλεθεατών ως προς την αξιοπιστία και τις ικανότητες των προσώπων, ανεξάρτητα από το πολιτικό περιεχόμενο του λόγου και τις προοπτικές που υπήρχαν για τον τόπο. Το θέμα είναι να επιβάλλεται το πρόσωπο που εμφανίζεται στην οθόνη με την ένταση της φωνής και όχι με το περιεχόμενο του λόγου.

Αν συνυπολογισθεί δε και η ανεπαρκής γνώση της ελληνικής γλώσσας από την πλειονότητα των δημοσιογράφων, τότε είναι εύκολα ερμηνεύσιμη η ευδοκίμηση της ημιμάθειας και η διάβρωση, μαζί και με άλλα αίτια, της γλώσσας και κατεπέκταση της πολιτισμικής ταυτότητας.

Συμπερασματικά ο διάλογος στο χώρο των ηλεκτρονικών ΜΜΕ είναι σχεδόν ανέφικτος. Η κυριαρχία της εικόνας απέναντι στο λόγο, η μεγάλη πυκνότητα του τηλεοπτικού χρόνου, αλλά και η επεκτατική λογική του χώρου σε σχέση με τον πολιτικό ρόλο, που μπορεί να παίξει, δεν επιτρέπουν την ανάπτυξη διαλόγου ουσιαστικού, ο οποίος θα προάγει την αντικειμενική ενημέρωση και την κριτική προσέγγιση της πραγματικότητας. Ο διάλογος δεν είναι δυνατό να ευδοκιμήσει στο πλαίσιο της λογικής του θεάματος, η οποία δεν επιτρέπει την πραγματοποίηση νοητικών διεργασιών με αναλυτικές και συνθετικές διαστάσεις καθώς και την αντιπαράθεση επιχειρημάτων. Αντιθέτως προωθείται ο εθισμός του πολίτη-καταναλωτή του θεάματος στη μη σκέψη και την ταύτιση του απλά με τα «φέροντα το θέαμα» πρόσωπα.

Στο πολιτικό σύστημα, στο οποίο ο διάλογος θα έπρεπε να αποτελεί βασικό συστατικό του στοιχείο, η κατάσταση είναι ακόμα χειρότερη. Η επίκληση του είναι συχνή, μόνο που δεν αξιοποιείται στην πράξη.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΚΟΜΜΑΤΑ

Στο εσωτερικό των κομμάτων επικρατεί η λογική του κυρίαρχου συσχετισμού, ώστε να προωθούνται προτάσεις και απόψεις, που παρουσιάζονται ως πολιτικές, οι οποίες όμως δεν έχουν περάσει από το κόσκινο της επιστημονικής τεκμηρίωσης. Συνήθως είναι αποτέλεσμα ιδεολογηματικής αντίληψης χωρίς προοπτική.

Τα κόμματα ενδιαφέρονται πρωτίστως για την εντύπωση που προκαλούν οι τοποθετήσεις και όχι για την ανάπτυξη διαλόγου και τον σχεδιασμό του μέλλοντος. Πολύ χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι θέσεις που εκφράζουν οι κομματικοί σχηματισμοί για το περιβάλλον. Ξαφνικά όλοι διαπιστώνουν ότι πρέπει να διαμορφώσουν και κάποιες θέσεις για την τραγική κατάσταση που έχει περιέλθει το οικοσύστημα και το ζοφερό μέλλον που περιμένει την ανθρωπότητα, εάν δεν ληφθούν άμεσα μέτρα και δεν σχεδιασθούν οι κατάλληλες για την αντιμετώπιση της υπερθέρμανσης του πλανήτη και των κλιματικών αλλαγών πολιτικές. Όμως αρκούνται σε λόγια και μάλιστα γενικόλογα και χωρίς πρακτική εφαρμογή. Διάλογος δεν γίνεται ούτε στο εσωτερικό τους, ούτε μεταξύ τους, αλλά ούτε και με τους πολίτες. Ίσως εκλαμβάνεται ο ουσιαστικός διάλογος ως μέσο άσκησης κριτικής και αυτό δεν συνηθίζεται στην Ελλάδα. Το πολιτικό κόστος ή ακόμα και ο φόβος του οριοθετεί την πολιτική λειτουργία. Ταυτοχρόνως όμως σημαντικό ρόλο στην μη ανάπτυξη διαλόγου στο πολιτικό σύστημα παίζει το πλέγμα της πολυπλοκότητας που χαρακτηρίζει τη σύγχρονη παγκοσμιοποιημένη πραγματικότητα σε συνδυασμό με την κυρίαρχη θέση της επιστήμης και των απαραίτητων επιστημονικών μεθοδολογικών εργαλείων για την προσέγγιση αυτής της πραγματικότητας. Τα κόμματα δεν διαθέτουν επαρκές έμπυχο δυναμικό, το οποίο θα μπορεί να λειτουργήσει σε αυτό το πλέγμα, ούτε και τεχνοκρατικούς μηχανισμούς στη δομή τους ικανούς να σχεδιάσουν πολιτικές, οι οποίες θα καθρεπτίζουν τη δυναμική της εξέλιξης. Πρέπει να γίνουν μεγάλες ανατροπές στο εσωτερικό του πολιτικού συστήματος, ώστε να αντιμετωπι-

σθούν οι προκλήσεις του μέλλοντος.

Εκτός όμως από τις ανατροπές δομικού ή στελεχιακού χαρακτήρα πρέπει να αντιμετωπισθούν και οι επιπτώσεις της ταχύτητας του χρόνου στη σύγχρονη εποχή. Η πραγματικότητα εξελίσσεται τόσο γρήγορα, ώστε οι δυνατότητες των κομμάτων να την επεξεργαστούν έχουν ήδη ξεπερασθεί. Θα μπορούσαν να είναι οριακές ή ακόμη και λίγο καλύτερα, εάν όλες οι αλλαγές, οι οποίες προαναφέρθηκαν, πραγματοποιηθούν και αποκτήσουν τους κατάλληλους προς τούτο τεχνοκρατικούς μηχανισμούς.

Όμως ένα πρόβλημα παραμένει και χρειάζεται να μελετηθεί, ώστε να δοθεί λύση και να είναι εφικτή η ουσιαστική

Το πολιτικό σύστημα δεν λειτουργεί με προγραμματικούς συμβιβασμούς μεταξύ των κομμάτων, ώστε να αποφεύγεται η ακυβερνησία, αλλά όλοι συμβιβάζονται με την λογική των πλειοψηφικών εκλογικών συστημάτων.

λειτουργία της δημοκρατίας. Συγκεκριμένα ο σύγχρονος πολίτης αδυνατεί να κατανοήσει εγκαίρως την πραγματικότητα και τις πολιτικές διαστάσεις των αποφάσεων, οι οποίες την διαμορφώνουν, ή τις προτάσεις που προηγούνται των αποφάσεων. Για να καταστεί αυτό εφικτό χρειάζεται χρόνος και αυτός είναι ανεπαρκής, διότι η δυναμική της εξέλιξης αναιρεί δεδομένα με μεγάλη ταχύτητα, χωρίς να αφήνει περιθώρια χρόνου στον απλό πολίτη να ολοκληρώσει τις νοητικές διεργασίες, οι οποίες θα τον καταστήσουν ικανό να συμπορευθεί με την δυναμική της εξέλιξης. Πολύ χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι πάλι το περιβάλλον. Παρά τις προειδοποιήσεις της επιστή-

μης τόσο το πολιτικό σύστημα όσο και η κοινωνία αδυνατούν και να συλλάβουν νοητικά και να επεξεργαστούν πολιτικές για την αντιμετώπιση των ανισορροπιών, που προκάλεσε ο άνθρωπος, στο οικοσύστημα.

Αν συνυπολογίσουμε δε ότι το εκπαιδευτικό σύστημα δεν προάγει την αφηρημένη σκέψη, και πολύ περισσότερο τον επιστημονικό διάλογο και την έρευνα, είναι ερμηνεύσιμη η αδυναμία ανάπτυξης πολιτικού διαλόγου και η ευδοκίμηση λογικών έξυπνης ατάκας, η οποία είναι τουλάχιστον επικοινωνιακά αξιοποιήσιμη.

Προς την ίδια κατεύθυνση ωθεί το πολιτικό σύστημα η ανυπαρξία μακροπρόθεσμου σχεδιασμού, ο οποίος θα επιταχύνει την μετάβαση της ελληνικής κοινωνίας στο χώρο των ανεπτυγμένων κοινωνικών της γνώσης. Και αυτό επείγει, εάν επιθυμούμε να απαγκιστρωθεί το πολιτικό σύστημα από τη λογική της ιδεολογηματικής καθαρότητας, η οποία δεν επιτρέπει την ανάπτυξη διαλόγου μεταξύ των κομμάτων ούτε τη συνθετική λειτουργία του δημοκρατικού διαλόγου και πολιτεύματος, με αποτέλεσμα να κυβερνούν μειοψηφίες. Από τη στιγμή, που η άμεση δημοκρατία δεν είναι εφικτή, η συνεργασία των κομμάτων στη διακυβέρνηση της χώρας είναι επιβεβλημένη και δημοκρατική επιταγή, ώστε να εκφράζεται σε κυβερνητικό επίπεδο η πλειοψηφία το λαού. Είναι ανεπίτρεπτο αυτό που συμβαίνει στην Ελλάδα. Το πολιτικό σύστημα δεν λειτουργεί με προγραμματικούς συμβιβασμούς μεταξύ των κομμάτων, ώστε να αποφεύγεται η ακυβερνησία, αλλά όλοι συμβιβάζονται με την λογική των πλειοψηφικών εκλογικών συστημάτων.

Η έλλειψη διαλόγου, σε βαθμό που θα μετατρέπεται σε λειτουργικό εργαλείο για την ανάπτυξη δυναμικής στα διάφορα κοινωνικά συστήματα, θα οδηγήσει αναπόφευκτα τον τόπο στην άκριτη κατανάλωση θεάματος και υλικών αγαθών και την οριστική αποδοχή της ήδη συντελούμενης διάβρωσης της πολιτισμικής ταυτότητας, καθώς και την υπαγωγή του τόπου στο χώρο του περιθωρίου. Η ευθύνη βαρύνει όλους, περισσότερο όμως το πολιτικό σύστημα.

Όταν το υπουργείο Εσωτερικών ξαναγυρνά στην ΕΥΠ

του Θ. Γεωργαντέα

Το 1999, με την παράδοση Οτσαλάν στην Τουρκία, η κυβέρνηση Σημίτη αποφάσισε να αποσπαστεί η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών (ΕΥΠ) από το υπουργείο Εσωτερικών και να περάσει στο υπουργείο Δημόσιας Τάξης. Λίγο πριν από την εξάρθρωση πυρήνων της 17 Νοέμβρη, η ΕΥΠ τέθηκε εκτός ερευνών για την τρομοκρατία και ανατέθηκαν αποκλειστικά στην ΕΛΑΣ. Τώρα, οκτώ χρόνια μετά, το υπουργείο Εσωτερικών δεν «ενοποιείται» απλά με το Δημόσιας Τάξης, αλλά, με το νομοσχέδιο που προωθεί η κυβέρνηση, δεν θα ήταν υπερβολή να πει κανείς ότι ξαναγυρίζει στην ΕΥΠ. Η οποία αποκτά υπερεξουσίες, γίνεται μια υπερ-υπηρεσία, υπεράνω πάντων, ομπρέλα σε όλες τις διωκτικές αρχές της χώρας, αλλά και κυβερνητικό και κομματικό παραμάγαζο.

Οι αλλαγές που επιφέρει το νέο νομοσχέδιο, το οποίο θα καταθέσει σύντομα στη Βουλή ο υπουργός Εσωτερικών Προκόπης Παυλόπουλος, αναβαθμίζει θεαματικά το ρόλο της ΕΥΠ, της δίδει πρωτοφανείς αρμοδιότητες, την καθιστά το μάτι και το αυτί του κρατικού μηχανισμού και της ανοίγει το δρόμο να εισβάλλει στην καθημερινή ζωή των πολιτών, καταπατώντας τα δημοκρατικά δικαιώματά τους. Βέβαια, για να χρυσώσει το χάπι, η κυβέρνηση υπόσχεται να θέσει την ΕΥΠ «υπό κοινοβουλευτικό έλεγχο». Εκτός του ότι εδώ γελάνε, η υπόσχεση αυτή διακρίνεται από θολούρα, αφού ούτε καν η μορφή που θα λάβει αυτός ο θεσμός δεν προτείνεται. Το νομοσχέδιο επίσης εγκαινιάζει και έναν νέο «θεσμό». Το δι-υπουργικό «Συντονιστικό Συμβούλιο Διαχείρισης Πληροφοριών», το οποίο στην πραγματικότητα δεν θα είναι τίποτε άλλο παρά μια επιτροπή επικοινωνιακής διαχείρισης των μεγάλων γεγονότων εκ μέρους του Μαξίμου. Φανερό σημάδι του μόνιμου πανικού, στον οποίο βρίσκεται από την πρώτη στιγμή της ανόδου της στην κυβέρνηση η ΝΔ. Προφανώς, λόγω των απαντών αποτυχιών στην επικοινωνιακή

–και ουσιαστική– διαχείριση των μεγάλων κρίσεων.

Στροφή της ΕΥΠ στην κοινωνία!

Μπορεί τα περισσότερα ΜΜΕ να «έθαψαν» το θέμα του νομοσχεδίου για τη νέα ΕΥΠ, και το ΠΑΣΟΚ, ζώντας στη μίζερη αντιπαράθεση για τον νέο αρχηγό, να μην έδωσε καμία σημασία, όμως οι αλλαγές που θα σημάνει είναι πολύ σοβαρές και αφορούν άπαντες τους πολίτες. Στη συνεδρίαση της κυβερνητικής επιτροπής για το θέμα κατέστη σαφές ότι προωθείται «ο μετασχηματισμός και η μετεξέλιξη της ΕΥΠ, όχι μόνο σε οργανωτικό επίπεδο, αλλά ιδίως σε επίπεδο λειτουργικότητας και προσανατολισμού της αποστολής και των δράσεών της». Τι σημαίνει αυτό; «Να προσανατολιστούν και να προσαρμοσθούν η αποστολή και η δράση της προς τις σύγχρονες απαιτήσεις, ώστε να είναι εις θέσιν να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τα μεγάλα ζητήματα που απασχολούν την κοινωνία μας αλλά και τη διεθνή κοινότητα από πλευράς εγκληματικών ενεργειών».

Κάτι τέτοιο όμως συνιστά ριζική αλλαγή της αποστολής της ΕΥΠ. Ενώ δηλαδή μέχρι πρότινος η αποκλειστική αρμοδιότητά της ήταν –θεωρητικά– η προστασία της εθνικής ασφάλειας,

ήτοι αντικατασκοπία και κατασκοπεία, στο εξής διευρύνεται θεαματικά η «ατζέντα» της και θα εμπλέκεται σε όλα «τα μεγάλα ζητήματα που απασχολούν την κοινωνία μας και τη διεθνή κοινότητα». Ποια είναι όμως αυτά τα «μεγάλα ζητήματα»; Και πώς θα διασφαλίζεται ότι δεν θα γίνονται όχημα για την καταπάτηση των δημοκρατικών δικαιωμάτων; Η κυβέρνηση σκόπιμα δεν ξεκαθαρίζει τι εννοεί. Κι αυτό είναι φυσικό. Διότι συντάσσεται πλήρως με τις αμερικάνικες και βρυξελλιώτικες επιταγές, που θέλουν, με πρόσχημα την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, να βάλουν την κοινωνία στο γύψο και να επιβάλουν το σύστημα του «μεγάλου αδελφού». Διαμορφώνει λοιπόν ανάλογα την Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών. Εκτός αυτού, της δίδονται διευρυμένες αρμοδιότητες για να εμπλέκεται, μεταξύ των άλλων, σε υποθέσεις εγχώριας και ξένης τρομοκρατίας, οργανωμένου και οικονομικού εγκλήματος, λαθρεμπορίου, ναρκωτικών, κ.λπ.

Τι άλλο παραπάνω να ζητήσει μια μυστική υπηρεσία; Ήδη η ΕΥΠ είναι η μοναδική ελληνική υπηρεσία η οποία διαθέτει τόσο σύγχρονα τεχνολογικά συστήματα παρακολούθησης και υποκλοπών. Εκτός των σταθερών και κινητών μονάδων υποκλοπών κινητών και σταθερών τηλεφώνων, η ΕΥΠ έχει αποκτήσει και τεχνολογία παρακολούθησης του Ίντερνέτ. Δεν είναι τυχαίο, άλλωστε, ότι η κυβέρνηση ξαφνικά αποφάσισε να της αναθέσει και την αποστολή της καταπολέμησης του ηλεκτρονικού εγκλήματος (!). Έναν τομέα στον οποίο η ΕΛΑΣ είχε να παρουσιάσει πολλές και σημαντικές επιτυχίες. Ενδεικτικό της αναβάθμισης των τεχνικών δυνατοτήτων της είναι ότι της δόθηκε και η αρμοδιότητα να διαφυλάσσει το απόρρητο όλων των ηλε-

κτρονικών δικτύων του δημοσίου τομέα, καθώς και όλων των κρατικών υπηρεσιών. Βέβαια, και πριν που είχε αυτόν το ρόλο, ελάχιστα κατάφερε, αφού, αν και ήταν υπεύθυνη για τις κυβερνητικές επικοινωνίες, παρακολουθούσαν ακόμα και το τηλέφωνο του πρωθυπουργού. Μοναδικός λόγος για να «δικαιολογήσει» κανείς την ΕΥΠ σε αυτή την περίπτωση είναι να έκαναν τις υποκλοπές κάποιοι ΚΥΠατζήδες. Υπερβολή;

ΜΕ ΤΙΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΕΣ ΕΥΛΟΓΙΕΣ

Η ΕΥΠ δεν αναβαθμίζεται μόνον από την κυβέρνηση. Έχει προηγουμένως αναβαθμιστεί από τους ίδιους τους Αμερικανούς, οι οποίοι, ενώ μέχρι πριν από λίγα χρόνια είχαν προνομιακές σχέσεις με την ΕΛΑΣ, τώρα, ακόμα και σε περιπτώσεις οργανωμένου εγκλήματος, επιλέγουν την ΕΥΠ για να συνεργάζονται. Κάτι που δεν οφείλεται μόνο στις τεχνικές ικανότητες της Υπηρεσίας, αλλά, ως όλα δείχνουν, πρόκειται για μια στρατηγικής σημασίας επιλογή. Την ίδια στιγμή στο πόστο του υφυπουργού Δημόσιας Τάξης βρίσκεται ο πρώην αρχηγός του ΓΕΕΘΑ Παναγιώτης Χηνοφώτης, ο οποίος είναι απόφοιτος της ναυτικής σχολής πολέμου των ΗΠΑ, με μεταπτυχιακό τίτλο στις διεθνείς σχέσεις από το Πανεπιστήμιο «Salve Regina» του Rhode Island των ΗΠΑ, και πρώην μέλος της ελληνικής στρατιωτικής αντιπροσωπείας στο ΝΑΤΟ. Ως αρχηγός του ΓΕΕΘΑ προώθησε στενές σχέσεις με τον τούρκο ομόλογό του κ. Μπουγιούκανιτ, με τον οποίο συναντήθηκε και προώθησε την ελληνοτουρκική φιλία λίγους μήνες αφότου τουρκικά πολεμικά είχαν προκαλέσει τον θάνατο του πιλότου Κώστα Ηλιάκη.

Ο αντιναύαρχος, που, έχοντας το πράσινο φως από το Μαξίμου, άφησε τη θέση του επικεφαλής των Ενόπλων Δυνάμεων της χώρας για να μπει στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας και να «πολιτευθεί», θεωρείται ένας εκ των ανθρώπων που εμπιστεύονται οι Αμερικανοί. Κατά κυβερνητικούς παράγοντες μάλιστα αυτός ήταν ένας από τους λόγους που η κυβέρνηση τον τοποθέτησε στο υπουργείο Δημόσιας Τάξης. Βέβαια, μπορεί να έχει την υπερατλαντική υπο-

στήριξη. Όμως του χρειάζεται απαραιτήτως και η ελληνική. Ειδικά μέσα στην ΕΛΑΣ. Πόσο μάλλον όταν είναι γνωστό ότι η καρέκλα όπου κάθεται στην Κατεχάκη είναι ηλεκτρική. Κοντός ψαλμός αλληλούια, άλλωστε. Σύντομα θα δώσει τις πρώτες του «εξετάσεις», με τις διαδηλώσεις για τα διάφορα μέτρα της κυβέρνησης, καθώς και με τις εκδηλώσεις στις 17 Νοέμβρη. Προφανώς, αντιλαμβανόμενος τις πρώτες δυσκολίες, ήδη ο κ. Χηνοφώτης άρχισε τις εκκλήσεις προς το Μαξίμου για να μην προωθηθούν μαζί όλα τα νομοσχέδια που προκαλούν αντιδράσεις.

ΣΤΑΧΤΗ ΣΤΑ ΜΑΤΙΑ

Ανεξαρτήτως αυτού, για να ρίξει η κυβέρνηση στάχτη στα μάτια των πολιτών και για να πείσει ότι η ΕΥΠ εκδημοκρατίζεται, δηλώνει ότι θα τοποθετήσει μόνιμο, με τριετή θητεία, εισαγγελέα στην Κατεχάκη, αποκλειστικά για την Υπηρεσία. Γιατί αυτό; Άραγε, μέχρι τώρα η ΕΥΠ, όπως και όλες οι υπηρεσίες ασφαλείας της χώρας (ΕΛΑΣ, ΣΔΟΕ, Λιμενικό, κ.λπ.), δεν ζητούσαν –και πάντα έπαιρναν– την άδεια για υποκλοπές από τον εισαγγελέα; Τι θα αλλάξει τώρα; Κοινή πεποίθηση στην Κατεχάκη είναι ότι απλώς και μόνο θα διευκολύνει τη λειτουργία και δράση της ΕΥΠ. Εάν οι ΕΥΠατζήδες θελήσουν να κάνουν παράνομες υποκλοπές, όπως λέγεται ότι έκαναν πολύ πριν τους Ολυμπιακούς αλλά και μετά, θα ρωτήσουν τον εισαγγελέα; Η παρουσία εισαγγελέα αποτελεί επίφαση ελέγχου στην Υπηρεσία. Το μόνο που θα πετύχει ίσως είναι να λειτουργήσει ως «φόβητρο» στα διάφορα, αντίπαλα στα γαλάζια, «μαγαζιά» που υπάρχουν στην Κατεχάκη, και έτσι, να διευκολύνει τη γενικότερη αλλαγή του χρώματος της Κατεχάκη, πάντα προς το γαλάζιο.

Επίφαση αποτελεί και η εξαγγελία περί ανοίγματος των φακέλων. Το νομοσχέδιο ειδικότερα προβλέπει ότι η ΕΥΠ θα εξακολουθήσει να έχει τον απόλυτο έλεγχο επί των φακέλων και του φακελώματος («ιστορικό αρχείο με έγγραφα και οπτικοακουστικό υλικό» το λέει με πολύ κομψό τρόπο η κυβέρνηση) και ότι αυτοί θα είναι δυνατόν να αποχαρακτηριστούν μετά από 30 έτη, αλλά μόνο με απόφαση του δι-

οικητή της ΕΥΠ και ύστερα από τη γνώμη Τριμελούς Επιτροπής Αποχαρακτηρισμών. Αποκλείεται όμως ο αποχαρακτηρισμός τους εάν «βλάπτονται τα εθνικά συμφέροντα». Κοντολογίς, ό,τι θέλουν θα αποχαρακτηρίζουν.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΡΙΣΕΩΝ Ή ΚΑΤΙ ΑΛΛΟ;

Τι άλλο έλειπε από τα μαγειρέματα; Η ανάληψη συλλογικής ευθύνης εκ μέρους όλων των κυβερνητικών παραγόντων σε περιόδους κρίσεων και μεγάλων γεγονότων. Γι' αυτό δημιουργήθηκε το Συντονιστικό Συμβούλιο Διαχείρισης Πληροφοριών σε διυπουργικό επίπεδο. Τυπικώς, βέβαια, θα συγκαλείται για να αξιολογήσει τις πληροφορίες όταν υπάρχουν σοβαρά γεγονότα και για να δίδει κατευθυντήριες γραμμές στις ελληνικές υπηρεσίες που συλλέγουν πληροφορίες (ΕΥΠ, ΕΛΑΣ, Λιμενικό, ΣΔΟΕ), ώστε να μην «τρώγεται» η μια με την άλλη. Σε αυτό θα μετέχουν σχεδόν όλοι οι υπουργοί ή εκπρόσωποί τους (Εσωτερικών, Οικονομίας, Εξωτερικών, Αμύνης, Υγείας, Μεταφορών, Ναυτιλίας, Επικρατείας).

Στην πραγματικότητα, όπως αναφέρει το νομοσχέδιο –πολύ κομψά, βέβαια–, το Συντονιστικό «θα συμβάλει στην καλύτερη επικοινωνιακή διαχείριση μεγάλων γεγονότων». Γι' αυτό, άλλωστε, θα συμμετέχει και ο κ. Ρουσόπουλος. Άραγε, γιατί χρειάζεται ο συγκεκριμένος υπουργός σε ένα τέτοιο όργανο; Για να αξιολογεί τις πληροφορίες των μυστικών υπηρεσιών ή για να χειρίζεται επικοινωνιακά τις κρίσεις; Μα, ακόμα κι αν τοποθετήθηκε για το δεύτερο, ο ίδιος από τη θέση του ως κυβερνητικός εκπρόσωπος, εμφανιζόμενος στο μπρίφινγκ στο υπουργείο του, μπορεί να καλύψει και αυτό τον τομέα. Γιατί τότε σχηματίστηκε το όργανο; Απλώς, λέγουν κυβερνητικά στελέχη, για να αναλαμβάνεται συλλογική κυβερνητική ευθύνη και να μην εκτίθεται ο κ. Καραμανλής και ο κ. Ρουσόπουλος. Καθίσταται οφθαλμοφανές ότι το Συντονιστικό δεν είναι τίποτε άλλο παρά μια διακυβερνητική επιτροπή διαχείρισης κρίσεων που θα κλείνει –αν τα καταφέρει– τις τεράστιες επικοινωνιακές «τρύπες» της κυβέρνησης.

Η εικονική πραγματικότητα μιας ομφαλοσκοπούσας οικονομίας

Σήμερα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα δημοσιοποιήσει τις προβλέψεις της για τις προοπτικές των οικονομιών των 27 χωρών της Ένωσης. Στην πλατεία Συντάγματος αναμένουν με πολύ μεγάλη αγωνία τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, καθώς μετά από πολυετείς λογιστικές ακροβασίες θα αποτυπώνονται σε αυτές τα πραγματικά μεγέθη της ελληνικής οικονομίας.

Στη φθινοπωρινή έκθεση αναμένεται να δηλώνεται σαφέστατα ότι το περίφημο δημοσιονομικό έλλειμμα έφτασε φέτος σε απόσταση αναπνοής από το όριο του 3%, το έλλειμμα του Δημοσίου θα ακολουθήσει πτωτική πορεία, αλλά όχι σε τέτοιο βαθμό που να έχει μηδενιστεί το 2010, όπως επιθυμούν οι Βρυξέλλες, ενώ το δημόσιο χρέος, που παραμένει ένα από τα μεγαλύτερα των 27 χωρών-μελών, θα συνεχίσει να αποτελεί μια ενεργοποιημένη βόμβα στην αναπτυξιακή πορεία της χώρας.

Το ελληνικό υπουργείο Οικονομικών αγωνιά βέβαια και για έναν ακόμα λόγο. Επιθυμεί οι εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να είναι κοντά στις δικές του, γιατί στο σημείο αυτό θα παιχτεί η αξιοπιστία του προϋπολογισμού του 2008, τον οποίο θα καταθέσει στο τέλος του μήνα η κυβέρνηση και ο οποίος έχει ήδη προκαλέσει τεράστιες αντιδράσεις.

Το κυριότερο όμως πρόβλημα του προϋπολογισμού του επόμενου χρόνου είναι οι τρύπες των 7,5 δις ευρώ τις οποίες θα πρέπει να καλύψει. Κάτι που δεν φαίνεται να το επιτυγχάνει, και το μόνο που απομένει ως λύση είναι η στάση πληρωμών σε Νοσοκομεία, Δήμους και Ασφαλιστικά Ταμεία.

Το τεράστιο χρέος των Νοσοκομείων, που διαιωνίζεται και φτάνει στο

ιλιγγιώδες ποσό των 2,8 δις ευρώ, θα αποπληρωθεί σε τρεις ετήσιες δόσεις, παρά τις σημαντικές πιέσεις που υφίσταται το υπουργείο για την άμεση αποπληρωμή του. Οι επιπτώσεις της σταδιακής αυτής πληρωμής θα επιδεινώσουν ακόμα περισσότερο την ποιότητα της παρεχόμενης νοσοκομειακής περίθαλψης κυρίως στα περιφερειακά νοσοκομεία της χώρας.

ΤΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ

Το πρόβλημα όμως που θα προκαλέσει αλυσιδωτές αντιδράσεις σε όλο το φάσμα της ελληνικής κοινωνίας είναι η

Ο υπουργός Οικονομίας κ. Γ. Αλογοσκούφης πρόθεση του υπουργού Οικονομικών κ. Γ. Αλογοσκούφη να αναβάλει για ακόμα ένα χρόνο την καταβολή του χρέους του κράτους προς το ΙΚΑ, που ανέρχεται ήδη στο 1% του ΑΕΠ.

Αν και ανεπισήμως διαρρέεται ότι η αποπληρωμή του χρέους θα γίνει σε δέκα ετήσιες, βεβαίως άτοκες, δόσεις, είναι πολύ δύσκολο, με τα σημερινά δεδομένα της οικονομίας, σύμφωνα με το υπουργείο, η έναρξη της διαδικασίας αυτής να γίνει το 2008.

Η αναβολή αυτή γίνεται φανερό ότι θα δρομολογήσει έντονες αντιδράσεις από τα συνδικάτα και τη ΓΣΕΕ, τη στιγμή που η κυβέρνηση επιθυμεί τη λύση του ασφαλιστικού προβλήματος με περιορισμό των συντάξεων και αύξηση των ορίων συνταξιοδότησης.

Επιμέρους ζήτημα αλλά καθόλου υποδεέστερο είναι και η πρόθεση της κυβέρνησης να μην εγγράψει στον προϋπολογισμό του επόμενου έτους ή να περιορίσει σε πολύ μεγάλο βαθμό τις επιχορηγήσεις προς τα Ταμεία, κυρίως των ΔΕΚΟ. Κάτι που θα έχει ως άμεση συνέπεια τη μη καταβολή των συντάξεων στους δικαιούχους των Οργανισμών αυτών.

Ήδη οι επιπτώσεις των κυβερνητικών προθέσεων είναι εμφανείς, καθώς την περασμένη Τρίτη τα συνδικάτα δεν πήγαν στον υποτιθέμενο «διάλογο» για το ασφαλιστικό, έχοντας θέσει ως όρο για να παραβρεθούν σε αυτόν τη δημοσιοποίηση των κυβερνητικών προτάσεων, κάτι που η κυβέρνηση αρνείται πεισματικά.

Το Ασφαλιστικό, ένα πρόβλημα που είχε διαγνωστεί πριν από τη δικτατορία, δεν λύνεται στους χρόνους και με τους τρόπους που έχει επιλέξει η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας. Τον ίδιο δρόμο προσπάθησαν να ακολουθήσουν και οι κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ, που όμως έκαναν έντρομες πίσω από την καθολική αντίδραση της κοινωνίας. Κυρίως δε, δεν λύνεται αν το κράτος δεν καταβάλλει με συνέπεια την ετήσια χρηματοδότησή του προς τα Ταμεία. Όλες οι υπόλοιπες «διορθωτικές» κινήσεις μπορούν να συζητηθούν και να συμφωνηθούν με προαπαιτούμενη την καταβολή αυτή. Διότι διαφορετικά δεν έχει νόημα να πληρώσουν οι εργαζόμενοι το τίμημα της επίλυσης με τρόπους που είναι δεδομένο

ότι δεν πρόκειται να δώσουν μακροπρόθεσμη λύση στο πρόβλημα.

Η ΚΑΤΑΒΟΛΗ ΣΤΟΥΣ ΟΤΑ

Ένα ακόμα κρατικό χρέος το οποίο εκτιμάται ότι δεν προτίθεται να καλύψει στον υπό σύνταξη προϋπολογισμό το υπουργείο Οικονομικών είναι τα 1,7 δις ευρώ οφειλές προς τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, παρά τη δέσμευση του πρωθυπουργού κ. Κ. Καραμανλή για την καταβολή τους. Είναι άγνωστο αυτή τη στιγμή ποιες θα είναι οι αντιδράσεις του υπουργού Εσωτερικών και του δημάρχου Αθηναίων και προέδρου της ΚΕΔΚΕ για τη μη καταβολή του ποσού αυτού, που, ως σημειωθεί, έχει προεισπραχτεί από το υπουργείο, αλλά δεν έχει αποδοθεί στους Δήμους. Οι επιπτώσεις της κατακράτησης αυτής θα έχουν ως αποτέλεσμα τη μη καταβολή των μισθών σε σημαντικό τμήμα των εργαζομένων στους Δήμους αλλά και την επιδείνωση της ποιότητας ζωής των δημοτών.

ΟΙ ΑΥΞΗΣΕΙΣ

Η προσπάθεια του υπουργείου Οικονομικών να μην βρεθεί για ακόμα μια φορά εκτεθειμένο απέναντι στις Βρυξέλλες και να μην ξεπεράσει το δημοσιονομικό έλλειμμα το περίφημο 3% έχει σαν αποτέλεσμα τον περιορισμό των αυξήσεων σε ποσοστά κάτω του επίσημου πληθωρισμού, τη στιγμή κατά την οποία στην αγορά θεριεύει η ακρίβεια. Ακρίβεια η οποία σε πολλά προϊόντα πρώτης ανάγκης έχει ξεπεράσει το 30%, με συνέπεια να επιδεινώνεται δραματικά η επιβίωση συνταξιούχων και εργαζομένων. Για το θέμα αυτό η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας αρνείται ουσιαστικά να δραστηριοποιηθεί και να βρει λύσεις, για λόγους οι οποίοι δεν μπορούν να γίνουν αντιληπτοί. Είναι η παθογένεια των κρατικών ελεγκτικών υπηρεσιών, είναι το πολιτικό κόστος που αρνείται να πάρει η κυβέρνηση ή είναι ο λήθαργος, ο οποίος γίνεται μέρα με τη μέρα όλο και περισσότερο εμφανής στις αντιδράσεις των κυβερνητικών στελεχών;

ΤΑ ΕΣΟΔΑ

Αν σε όλα αυτά προστεθεί και η υπέρμετρη αισιοδοξία του οικονομικού επι-

τελείου για την πορεία των εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού, γίνεται φανερό ότι το 2008 δεν θα είναι μια καλή χρονιά για την κυβέρνηση του κ. Κ. Καραμανλή.

Το θέμα της αύξησης του ΦΠΑ έχει παγώσει μετά από τις αντιδράσεις πολλών κυβερνητικών βουλευτών, οι οποίοι σκέπτονται από τώρα το πώς θα εμφανιστούν τις γιορτές στις εκλογικές τους περιφέρειες στην περίπτωση που αθετηθεί ακόμα μία προεκλογική υπόσχεση του πρωθυπουργού.

Ως προς τις προεκλογικές παροχές στον τομέα των ακινήτων, το νομοσχέδιο που αναμένεται να κατατεθεί στην Βουλή θα έχει σημαντικές «εκπτώσεις». Και αυτό γιατί δεν βγαίνουν τα κουκιά, ενώ οι αντιδράσεις θα είναι πολύ έντονες, κυρίως στην εξίσωση της πρώτης κατοικίας των 50 και 60 τ.μ. με αυτές των 300 και 400 τ.μ.

Η επιδείνωση του βιοτικού επιπέδου του ελληνικού λαού θα είναι ακόμα μεγαλύτερη, αν, για να καλυφθεί η τρύπα των εσόδων, το υπουργείο προχωρήσει στην αύξηση των ειδικών φόρων κατανάλωσης στα καύσιμα, τα τσιγάρα και τα οινοπνευματώδη ποτά.

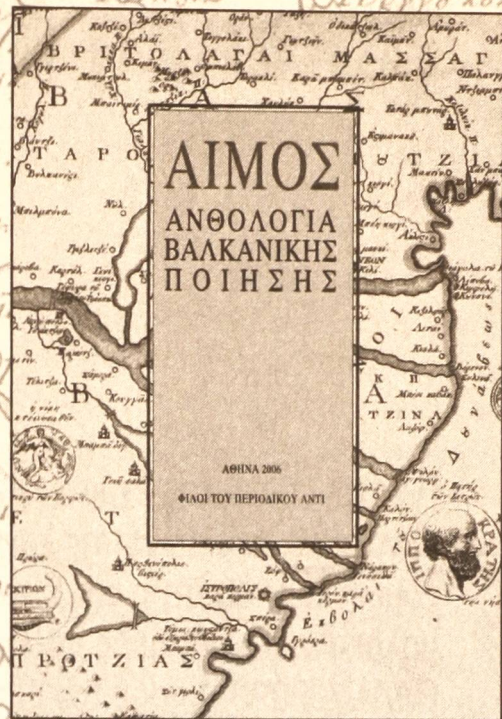
Η ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

Όλες οι διεθνείς εκθέσεις τους τελευταίους μήνες καταγράφουν μια συνεχή επιδείνωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας. Σε τέτοιο βαθμό μάλιστα, που η ανησυχία γίνεται φανερή ακόμα και στο Μέγαρο Μαξίμου, το οποίο προσπαθεί να δώσει έμφαση για ακόμα μια φορά στην εύκολη λύση των δημοσίων έργων, τα οποία μειώνουν, πρόσκαιρα βέβαια, την ανεργία και δημιουργούν εικονική ανάπτυξη.

Η ουσία είναι ότι σε έναν κόσμο που εξελίσσεται συνεχώς, στον οποίο η τεχνολογία καλπάζει, οι οικονομίες αλλάζουν και γίνονται όλο και περισσότερο αλληλοεξαρτώμενες, η κυβέρνηση αλλά και τα υπόλοιπα ελληνικά κόμματα ομφαλοσκοπούν εγκλωβισμένα στην ελληνική μίζερη πραγματικότητα, αρνούμενα να παρακολουθήσουν τις διεθνείς εξελίξεις και μεταβολές, κινούμενα σε μια άλλη διάσταση, που οδηγεί συνολικά τη χώρα στην απομόνωση και το περιθώριο.

T.M.

ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΔΩΡΟ

ΑΙΜΟΣ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ
ΒΑΛΚΑΝΙΚΗΣ
ΠΟΙΗΣΗΣ

Σελίδες 552

τιμή πώλησης 40 ευρώ

**ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ
ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙ:**
Οι συνδρομητές του Αντί με
έκπτωση 10%
(συμπεριλαμβανομένων των
εξόδων αποστολής για την
Ελλάδα) μπορούν να
αποκτήσουν την Ανθολογία
ΑΙΜΟΣ.

Παραγγελίες: **ΑΝΤΙ**,
Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα,
τηλ: 210-7232713,
φαξ: 210-7226107,
e-mail: chparou@otenet.gr

**ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ
ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ "ΑΝΤΙ"**
ΑΘΗΝΑ 2007

Δικαιϊκή Διαφθορά και Εργατικό Δίκαιο

Η μέχρι σήμερα πραγματικότητα της εισαγγελικής/δικαστικής αντιμετώπισης του εργατικού δικαίου με την λογική του αστικού δικαίου, δηλαδή το να ακυρώνεται η νομική ιδιαιτερότητα του εργατικού δικαίου, έχει ως αποτέλεσμα να πέφτουν στα μαλακά οι εργοδοτικές παρανομίες. Κάτι που επισημαίνει και η Γ.Σ.Ε.Ε. (έγγραφο ΘΔ/ΗΖ/090904) προς τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και τον Υπουργό Δικαιοσύνης: «Προβλήματα επίσης προκαλεί το ότι οι δικαστές κατά την εκδίκαση εργατικών διαφορών ακολουθούν τη λογική του αστικού δικαίου, με αποτέλεσμα οι δικαστικές αποφάσεις συχνά να διακρίνονται για τον νομικισμό τους». Αυτή η ευνοϊκή στάση της Δικαιοσύνης λύνει τα χέρια των εργοδοτών για να εμπεδώσουν κλίμα εργασιακού μεσαίωνα στους χώρους δουλειάς.

Τις πραγματικές – καθημερινές όμως διαστάσεις του προβλήματος δείχνει ένας φάκελος-δικαστικό σκάνδαλο με συγκεκριμένες συνδικαλιστικές καταγγελίες, τον οποίο έχουν παραλάβει και συνεχίζουν να παραλαμβάνουν, «εμπλουτιζόμενο» διαχρονικά, από το 1998 μέχρι σήμερα, οι εκάστοτε προϊστάμενοι της Δικαιοσύνης (Εισαγγελίας Πρωτοδικών Αθηνών, Εισαγγελίας Εφετών Αθηνών, ο εκάστοτε Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου, ο εκάστοτε Πρόεδρος του Αρείου Πάγου). Το γεγονός όμως ότι όλοι αυτοί ουδέν αποτρεπτικό κατάφεραν, παρά και τα, πολλά και τεκμηριωμένα εισαγγελικά κατηγορητήρια, απλά επιβεβαιώνει τις βάσιμες, ούτως ή άλλως, υποψίες, για καίριας σημασίας εύνοια της Δικαιοσύνης απέναντι στην εργοδοσία.

Ο φάκελος αυτός περιέχει:

• Συγκεκριμένους εργοδοτικούς εκβιασμούς για:

1. Ενυπόγραφη αποδοχή απόλυσης ως δήθεν οικειοθελούς αποχώρησης.
2. Έγγραφο αποδοχή παράνομου κανονισμού εργασίας.
3. Αποδοχή υπογραφής σύμβασης ενοικίασης αντί της δικαιούμενης αορίστου χρόνου με τον πραγματικό εργοδότη.

4. «Αποδοχή» σύμβασης εργασίας, όχι της δικαιούμενης του συγκεκριμένου χώρου εργασίας, αλλά τέτοιας που εξυπηρετεί το μειωμένο εργατικό κόστος και τη διάσπαση του συνδικαλιστικού ιστού του χώρου.

• Παρεμπόδιση συνδικαλισμού:

Παρεμπόδιση εισόδου και διανομής έντυπου υλικού, παρεμπόδιση στην ουσιαστική πληροφόρηση και στη διαβούλευση των οργάνων, παρεμπόδιση και των θεσμοθετημένων διμηνιαίων συναντήσεων εργοδοσίας – συνδικαλισμού που ορίζει ο νόμος και των τριμηνιαίων που αφορούν όλα τα ζητήματα και τις διεργασίες που θέτει η νομοθεσία για την πρόληψη και την προστασία της υγείας και ασφάλειας της εργασίας.

• Δόλια παραπλάνηση εργαζομένων και συνδικαλιστών για σειρά εργατικών ζητημάτων.

• Εργοδοτικά αντίποινα εις βάρος συνδικαλιστών:

Μισθολογική, ιεραρχική και εξελικτική υποβάθμισή τους, άρνηση της οφειλόμενης αξιολόγησης της εργασιακής απόδοσης προς συμμόρφωση αυτών και προς παραδειγματισμό των υπόλοιπων εργαζομένων. Εργοδοτικά εκπορευόμενες απειλές κατά της ηθικής,

συνδικαλιστικής και βιολογικής ιστασης συνδικαλιστικού εκπροσώπου επειδή αναδεικνύει τις εργοδοτικές παρανομίες και προσφεύγει στη δικαιοσύνη. Εργοδοτική απειλή κατά εργαζομένων και συνδικαλιστών του Εργατικού Κέντρου Αθήνας: ο εκπρόσωπος του εργοδότη είπε στους τελευταίους παρόντων και λοιπών εργαζομένων: «ασχοληθήκατε (εννοούσε με τους εργαζομένους) και έδωξα (σ.σ. δυσμενής, τογραφική» προς παραδειγματισμό μετάθεση) δέκα, αν ξαναασχοληθείτε θα διώξω άλλους δέκα».

• Παρεμβάσεις στο συνδικαλισμό: η μετοχή της Διευθύντριας Προσωπικού στην εκλογοαπολογιστική γενική συνέλευση και στην ψηφοφορία για ανάδειξη συλλογικού οργάνου κατόπιν, ιδιαίτερα πρωτότυπες, ενέργειες όπως π.χ. η κλήση οργάνου για μισομεροπλησίαση από το νόμο συνάντησης – συνδικαλιστικού οργάνου με την απαίτηση η συνάντηση να γίνει παρουσία όλων των εργαζομένων, οι οποίοι μάλιστα, είχαν «κληθεί» και ρίσταντο προς τούτο.

• Συστηματικά επαναλαμβανόμενα: η ραβίαση του ιατρικού απορρήτου εργαζομένων με άνοιγμα από την ανωνυμότητα προσωπικού φακέλων με δείξεις από ιατρικές εξετάσεις κλινικών και λοιπά ιατρικά στοιχεία εργαζομένων. Επίσης «απώλεια» όλων των απόρρητων και ουσιαστικής σημασίας, υπό του νόμου οριζόμενων ιατρικών φακέλων υγείας και ασφάλειας όλων των εργαζομένων σε γράμματα και εγκαταστάσεις επιχείρησης και λαιοειδών και χημικών προϊόντων.

• Επαναλαμβανόμενη ευθεία σύγκρουση Δικαιοσύνης – εργοδοτικών μερών σε παράνομο εξοστρακισμό συνδικαλιστή από την δικαιούμενη εργασία του στα συνδικαλιστικά όργανα,

των εκλογικών αποτελεσμάτων (και συγκάλυψη παρά τις καταγγελίες).

• Ψευδείς καταθέσεις της εργοδοτικής πλευράς ενώπιον της Δικαιοσύνης.

ΕΡΓΑΣΙΑΚΟΣ ΜΕΣΑΙΩΝΑΣ

Όλα αυτά που δείχνουν εργασιακό και συνδικαλιστικό μεσαίωνα, οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στην ανοχή, τη συγκάλυψη και συνενοχή επίορκων λειτουργών της ελληνικής Δικαιοσύνης. Κι όμως, πρόκειται για εκβιασμούς, αντίποινα, απειλές, παράνομη εξατομίκευση των εργασιακών και συνδικαλιστικών δικαιωμάτων και για εξευτελισμό του νομοθετικού πλαισίου υγείας και ασφάλειας εργασίας, με αιχμές α) την προσχηματική εφαρμογή της από το νόμο οφειλόμενης γραπτής εκτίμησης του επαγγελματικού κινδύνου, β) τον οφειλόμενο (όχι προσχηματικά...) και με τους εκπροσώπους των εργαζομένων, κατά νόμο συμφωνούμενο, κανονισμό υ.α.ε., γ) την άρνηση τήρησης του προβλεπόμενου Ατομικού Βιβλιαρίου Επαγγελματικού Κινδύνου.

Οι προηγούμενες εργοδοτικές «αιχμές» συγκαλύπτουν επιβαρυμένα ωράρια, άσχημες συνθήκες εργασίας (ποιότητα μικροκλίματος, εργονομία, ασφάλεια κ.λπ.), επιβάρυνση υγείας (παθήσεις και ασθένειες που οφείλονται περισσότερο ή λιγότερο στην συγκεκριμένη κάθε φορά εργασία), ατυχήματα, ακόμα και ρύπανση από διασύνδεση υ.α.ε. – περιβάλλοντος (ΔΕΗ Γτολεμαϊδας) κ.ο.κ. Να σημειωθεί πως για όσα από τα παραπάνω αδικήματα, γιατί περί αδικημάτων πρόκειται, θίγεται το θέμα υ.α.ε. έχει σταλεί προειδοποιητική επιστολή από την Commission προς την ελληνική κυβέρνηση στις 18.7.2003.

Για το σύνολο των παραπάνω εργοδοτικών παραβιάσεων της εργατικής νομοθεσίας και ενώ έχουν προκύψει αυτεπάγγελτου χαρακτήρα εισαγγελικά κατηγορητήρια και λοιπές, υπερασπιστικές του ισχύοντος Δικαίου, ενέργειες από όλα τα επίπεδα της Δικαιοσύνης (απόρριψη από Εισαγγελία Εφετών μιας καταφανώς μεροληπτικής και κατά παράβαση καθήκοντος αθωωτικής πρότασης της Εισαγγελίας πρωτοδικών κ.λπ.), όλα κουκουλώνονται, κυριολεκτικά, στο στάδιο της απόφασης, με ευτελή επιχειρήματα

από τον κάθε τελικό κριτή, εισαγγελέα-δικαστή.

Όμως, αντί να επιληφθεί αυτών των σοβαρών υποθέσεων, ο νυν Εισαγγελέας Αρείου Πάγου κ. Σανιδάς εστιάζει, έχοντας και αυτό το δικαίωμα ασφαλώς, στο εάν θα λειτουργούν και το απόγευμα τα ελληνικά δικαστήρια. Φαίνεται πως εκεί πιστεύει ότι βρίσκεται η αιτία της αναποτελεσματικότητας της Δικαιοσύνης. Ίσως βέβαια και ο ίδιος διατηρεί και κάποια πολύ προσωπική αντίληψη για το ζήτημα των χρονικών ορίων εργασίας. Αυτό το τελευταίο, αποτελεί πικρή προσωπική διαπίστωση του γράφοντος, που τεκμηριώνεται από την εναπόθεση στο αρχείο, προσωπικά από τον ίδιο τον κ. εισαγγελέα του Α.Π., καταγγελίας για συστηματική υπέρβαση χρονικών ορίων εργασίας πέραν και του 12ώρου καθημερινά, συνδυαζόμενη με θάνατο ενός εργαζόμενου αμέσως μετά από τις πολυήμερες υπερβάσεις ωραρίου (σ.σ.: στον συγκεκριμένο εργαζόμενο όπως και στους λοιπούς του ιδίου «δικαίτηρου» εργασιακού καθεστώτος, το οποίο σημειωτέον ήταν και παράνομο καθεστώς, η εργοδοσία αρνήθηκε να εφαρμόσει τον κατά την πρόσληψη ιατρικό έλεγχο της υγείας, όπως ορίζει ο νόμος).

Θα περίμεναν λοιπόν ο νομικός κόσμος της χώρας, οι εργαζόμενοι, οι εισαγγελείς που επανειλημμένα εξέδωσαν σχετικά με το θέμα κατηγορητήρια (τα οποία δολοφονήθηκαν κατά κυριολεξία στο τελικό στάδιο), τα κόμματα και η κυβέρνηση, μέχρι και ο κ. πρόεδρος της Δημοκρατίας, οι οποίοι είναι απόλυτα και με πλήρη ανάλυση και τεκμηρίωση, και προ παντός επίσημα, ενημερωμένοι γι' αυτά που και δημόσια καταγγέλλονται καλύτερη πρόταση για τη δυσλειτουργία και τη διαφθορά της Ελληνικής Δικαιοσύνης, από τον νυν, κατά τα λοιπά αξιότιμο, κύριο Εισαγγελέα Α.Π.; (π.χ. για την εκπαίδευση στην εθνική σχολή δικαστών, για την ανυπαρξία ελέγχου της δικαστικής κρίσης στο όνομα της μη παρέμβασης σε αυτήν εκτός και αν παρέμβει η ΤV, για την ανυπαρξία του ελέγχου ακόμα και στατιστικού της παραέρα τύχης των άνωθεν εισαγγελικών παραγγελιών κ.λπ.).

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΕΚΤΡΟΠΗ

Το παρόν κείμενο αφορά ένα υπερδεκαετές επώδυνο βιωματικό αποτύπωμα συστηματικά επαναλαμβανόμενων παρανομιών, ποινικού μάλιστα χαρακτήρα, εντός συγκεκριμένου εργατικού περιβάλλοντος (κλάδου). Το αποτύπωμα αυτό έχει και βαθιά συλλογικό χαρακτήρα. Και τούτο γιατί αφορά χιλιάδες και εκατομμύρια εργαζόμενους ως *παγιωμένη εργοδοτική παραβατικότητα*. Πόσο μάλλον, αφοι και ως *αντιδικαιϊκή* –για τις υποθέσεις των εργαζομένων– *πραγματικότητα* δείχνει ότι δεν πρόκειται για απλά δικαστικά σφάλματα –τα οποία, ως έναν βαθμό, είναι φυσικό να γίνουν– αλλά για μόνιμο καθεστώς εξώφθαλμης αδικίας και παραβίασης του εργατικού Δικαίου, προς όφελος των εργοδοτών. Δεν πρόκειται λοιπόν για «απλή» διαφθορά, για «απλή» Συνταγματική παραβίαση. Είναι Συνταγματική εκτροπή.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΡΥΜΠΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υ.Γ.

Την Πέμπτη 4.10.2007, τριμελής αντιπροσωπεία από το ΙΜΔΑ (το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, η δικηγόρος κ. Ν.Σ.), από το ΕΚΑ (το μέλος της διοίκησης, κ. Κ.Η.) και ο γράφων παραδώσαμε στοιχεία και γραπτή επιστολή του ΕΚΑ στον πρόεδρο της Επιθεώρησης του Αρείου Πάγου κ. Κυριτσάκη στο πλαίσιο της υποχρέωσής του να εξετάσει ολόκληρο το φάκελο των καταγγελιών μου, αυτών που περιγράφω στο παραπάνω κείμενο, που φέρει τον τίτλο «δικαιϊκή διαφθορά και εργατικό δίκαιο», που του διαβίβασε προς τούτο ο Πρόεδρος του Α.Π. (τον ίδιο φάκελο ο Εισαγγελέας του Α.Π. τον έθεσε στο αρχείο!). Ο κ. Κυριτσάκης δυσανασχέτησε εμφανώς χαρακτηρίζοντάς με ως «πολυπράγμονα», «φορτισμένο», τις δε συστηματικές παραβιάσεις των χρονικών ορίων εργασίας (πέραν του δωδεκάωρου ημερησίως) τις χαρακτήρισε: «καλά τώρα, πέρασε το δωδεκάωρο» κατά το σπάνιο ίσως ελληνικό γλωσσικό ιδίωμα όπου δύο καταφάσεις συνιστούν μία άρνηση του τύπου... «ναι, καλά»!

Ο αγώνας συνεχίζεται.

κοσμο δρομιο

ΤΟΥΡΚΙΑ ΤΟ ΠΑΖΑΡΙ ΤΟΥ ΕΡΝΤΟΓΑΝ ΑΠΟΔΙΔΕΙ

Ακολουθώντας την παράδοση της τουρκικής διπλωματίας, ο πρωθυπουργός Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν κατάφερε «μ' ένα σμπάρο αρκετά τριγώνια» κατά την επίσκεψη που πραγματοποίησε πριν από μερικές ημέρες στις ΗΠΑ.

Συγκεκριμένα, τονίζοντας ότι η Τουρκία «έχει χάσει την υπομονή της» από τη δράση των Κούρδων του ΡΚΚ και προτάσσοντας την πρόσφατη απόφαση της τουρκικής Βουλής με την οποία δόθηκε το «πράσινο φως» για μια στρατιωτική εισβολή στο βόρειο Ιράκ, αν αυτό κριθεί αναγκαίο, ο Ερντογάν κατάφερε όχι μόνο να κάμψει τουλάχιστον δημόσια τις αντιρρήσεις της Ουάσιγκτον για τη συζητούμενη εισβολή του τουρκικού στρατού, αλλά και να πείσει τον πρόεδρο Τζορτζ Μπους να δηλώσει ότι οι ΗΠΑ θα αντιμετωπίσουν από κοινού το πρόβλημα του ΡΚΚ, το οποίο αποκάλεσε «κοινό εχθρό».

Ταυτόχρονα όμως έστειλε και ένα σαφές μήνυμα στο εσωτερικό της Τουρκίας ότι αυτός είναι ο κυρίαρχος του παιχνιδιού, ένα μήνυμα που απευθύνεται στα κόμματα της αντιπολίτευσης, αλλά κυρίως στην ηγεσία του στρατού, με την οποία οι σχέσεις του εξακολουθούν να μην είναι αρμονικές.

Ήδη όλο το τελευταίο διάστημα σε διάφορες πόλεις της Τουρκίας οργανώνονται μεγάλες διαδηλώσεις εκ μέρους οπαδών της αντιπολίτευσης και μελών εθνικιστικών οργα-

νώσεων με αίτημα την πραγματοποίηση της εισβολής που επικύρωσε η Βουλή. Ο Ερντογάν όμως, ενώ χρησιμοποίησε τις διαδηλώσεις αυτές ως ένα ισχυρό επιχείρημα για να πείσει την υπερδύναμη ότι η τουρκική κοινή γνώμη έχει χάσει την υπομονή της, στην πραγματικότητα δεν σκοπεύει να προχωρήσει σε μια καθαρή εισβολή.

Εκείνο που έχει κατά νου, όπως συμπαραίνουν παρατηρητές, είναι η πραγματοποίηση κάποιων περιορισμένων επιθέσεων σε περιοχές των συνόρων με το βόρειο Ιράκ, πάντα με την ανοχή και την υποστήριξη σε πληροφοριακό υλικό των Αμερικανών, με σκοπό να ικανοποιήσει κάπως την κοινή του γνώμη, αλλά και να περιορίσει τη δράση των Κούρδων ανταρτών.

Πέρα από αυτό όμως, ο Ερντογάν, με μια δήλωσή του στις ΗΠΑ ότι καμία λύση δεν μπορεί να δοθεί στα προβλήματα της Μέσης Ανατολής χωρίς την παρουσία και της Τουρκίας, είναι φανερό ότι προσπαθεί να καταστήσει τη χώρα του αποφασιστικό παράγοντα στις εξελίξεις του Ιράκ, ιδιαίτερα όσο πλησιάζει η διεξαγωγή του δημοψηφίσματος για την πόλη Κιρκούκ του Κουρδιστάν. Ένα δημοψήφισμα το οποίο η Τουρκία επιδιώκει να ματαιώσει, καθώς η Άγκυρα εξακολουθεί να έχει βλέψεις και στα κοιτάσματα πετρελαίου της περιοχής αυτής.

ΓΑΛΛΙΑ ΟΙ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΕΣ ΑΠΟΣΥΝΤΙΘΕΝΤΑΙ

Χωρίς επιστροφή μοιάζει να είναι η κατάσταση διαρκούς αποσύνθεσης στην οποία έχει περιέλθει το Γαλλικό Σοσιαλιστικό Κόμμα από την επομένη ουσιαστικά της ήττας στις προεδρικές εκλογές του περασμένου Μάη. Τελευταίο κρούσμα, η κρίση που ξέσπασε με αφορμή τη (μη) θέση του κόμματος, αναφορικά με τη νέα «ευρωπαϊκή συνταγματική συνθήκη». Η ηγεσία του ΓΣΚ, προκειμένου να αποφύγει τη σχετική συζήτηση, άφησε ελεύθερους

τους βουλευτές του να ψηφίσουν ό,τι θέλουν (!) στη διαδικασία επικύρωσης από το Κοινοβούλιο.

Η κρίση, ωστόσο, δεν αποφεύχθηκε. Ο Μπενουά Αμόν, μέλος του Πολιτικού Συμβουλίου του ΓΚΣ, παραιτήθηκε από το κόμμα, υποστηρίζοντας ότι, εφόσον σε ένα τέτοιο σημαντικό ζήτημα δεν υπήρξε θέση, έπρεπε το ΓΚΣ να απέχει από τη διαδικασία κοινοβουλευτικής επικύρωσης και να ζητήσει δημοψήφισμα. Δημοψήφισμα ζητάνε

και οι παλιοί εκπρόσωποι του σοσιαλιστικού «όχι» (Φαμπιούς, Εμμανουέλ κ.ά.). Η θέση αυτή όμως δεν βρίσκει σύμφωνη την Αριστερά, που τονίζει ότι «δεν είναι δυνατόν να ψηφίζουμε μέχρι να επικυρωθεί μια συνθήκη που ήδη απορρίφθηκε».

Στο μεταξύ, συνεχίζεται η απεργία που έχουν κηρύξει οι φοιτητές σε 50 περίπου σχολές της Γαλλίας, ανάμεσά τους και τα πιο κεντρικά πανεπιστήμια του Παρισιού.

ΠΑΚΙΣΤΑΝ ΕΚΑΝΕ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ ΣΤΟΝ... ΕΑΥΤΟ ΤΟΥ

Βουτιά στο χάος έκανε από το περασμένο Σάββατο το Πακιστάν μετά την απόφαση του δικτάτορα στρατηγού Περβέζ Μουσάραφ να επιβάλει στη χώρα κατάσταση έκτακτης ανάγκης, να άρει βασικά άρθρα του Συντάγματος και να εξαπολύσει απηνή διωγμό όλων των πολιτικών του αντιπάλων.

Όπως είναι γνωστό, στις προεδρικές εκλογές που διεξήχθησαν τον περασμένο μήνα και στις οποίες ουσιαστικά ήταν ο μόνος υποψήφιος, ο Μουσάραφ είχε υποσχεθεί ότι μετά την εκλογή του θα υπέβαλε την παραίτησή του από τη θέση του αρχηγού του στρατού και θα δημιουργούσε τις κατάλληλες συνθήκες για την ομαλή διεξαγωγή των βουλευτικών εκλογών, που κανονικά επρόκειτο να γίνουν τον ερχόμενο Ιανουάριο. Σε μια προσπάθεια αλλαγής του κλίματος στη χώρα, μάλιστα, είχε δεχτεί να επιτρέψει την επιστροφή στο Πακιστάν της πρώην πρωθυπουργού Μπεναζίρ Μπούτο, με σκοπό να συμμετάσχει στην εκλογική διαδικασία.

Μετά το πραξικόπημα του Σαββάτου, ωστόσο, το οποίο αποτελεί μια σκληρότερη συνέχεια της δικτατορίας που «έστησε», πραξικοπηματικά επίσης, το 1999, ο Μουσάραφ έκανε γνωστό μέσω εκπροσώπων του ότι δεν πρόκειται να παραιτηθεί από αρχηγός του στρατού, ενώ σκέφτεται να

αναβάλει τη διεξαγωγή των εκλογών, χωρίς να διευκρινίζεται όμως για πόσο χρόνο θα ισχύσει η αναβολή.

Ήδη μέχρι τώρα έχουν συλληφθεί πολλές χιλιάδες άτομα, στελέχη πολιτικών κομμάτων, κυρίως όμως μέλη του δικαστικού σώματος, τα οποία, με επικεφαλής τον πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου Ιφτιχάρ Σόντρι, αποτελούν τον κύριο μοχλό της αντίστασης κατά του δικτάτορα.

Μέσα στο χάος που έχει δημιουργηθεί όμως πολλοί πιστεύουν ότι αναμένεται νέο κύμα βίας από τη δράση ισλαμιστικών οργανώσεων, οι οποίες επίσης έχουν στραφεί κατά του Μουσάραφ, ιδιαίτερα μετά την αιματηρή επίθεση του στρατού πριν μερικούς μήνες στο κόκκινο Τζαμί, που είχε καταληφθεί από φανατικούς ισλαμιστές.

Στο πραξικόπημα του Μουσάραφ αντέδρασαν οι ΗΠΑ, οι ευρωπαϊκές χώρες και οι διεθνείς οργανισμοί, που ζήτησαν από τον Μουσάραφ να επαναφέρει τη δημοκρατία στη χώρα, να παραιτηθεί από το στρατό και να οργανώσει κανονικά τις βουλευτικές εκλογές. Ιδιαίτερα σκληρή στις αντιδράσεις της, μάλιστα, ήταν η Ουάσιγκτον, η οποία πάντως ξεκαθάρισε ότι δεν πρόκειται να σταματήσει τη βοήθεια που δίνει στον δικτάτορα Μουσάραφ «για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας».

ΓΕΩΡΓΙΑ Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΣΕ ΕΚΤΑΚΤΗ ΑΝΑΓΚΗ

Το μέλλον των οργανωμένων από δυτικές χώρες –κυρίως από τις ΗΠΑ– έγχρωμων επαναστάσεων που σημειώθηκαν εδώ και μερικά χρόνια σε ορισμένες πρώην σοβιετικές δημοκρατίες φαίνεται μάλλον άδηλο. Μετά την Ουκρανία, η οποία αντιμετωπίζει τεράστια προβλήματα αναφορικά με το σχηματισμό κυβέρνησης σχεδόν ένα μήνα μετά τις εκλογές, σειρά έχει τώρα η Γεωργία, στην οποία προχτές το βράδυ επιβλήθηκε κατάσταση έκτακτης ανάγκης.

Η εξέλιξη αυτή σημειώθηκε μετά από ένα εξαήμερο μεγάλων διαδηλώσεων έξω από το προεδρικό μέγαρο στην πρω-

τεύουσα Τιφλίδα από χιλιάδες πολίτες που ζητούσαν την παραίτηση του προέδρου Μιχαήλ Σαασβίλι. Λίγο νωρίτερα στο χώρο της διαδήλωσης η αστυνομία συγκρούστηκε με τους διαδηλωτές, τους οποίους τελικά διέλυσε με τη βία.

Για να δικαιολογήσει την επιβολή έκτακτης ανάγκης, η κυβέρνηση του πρωθυπουργού Ζουράμπ Νογκαϊντέλι προέβαλε τον ισχυρισμό ότι η χώρα αντιμετωπίζει σοβαρή απειλή και ότι έγινε απόπειρα πραξικοπήματος, στην οποία η κυβέρνηση έπρεπε να αντιδράσει. Πρόσθεσε, μάλιστα, ότι πίσω από αυτό βρίσκονται υψηλόβαθμα στελέχη των

ρωσικών μυστικών υπηρεσιών, γεγονός για το οποίο, όπως είπε, διαθέτει συγκεκριμένα στοιχεία. Πέρα από αυτό, το υπουργείο Εξωτερικών της Γεωργίας κάλεσε τον Ρώσο πρέσβη στην Τιφλίδα Βιατσεσλάβ Κοβαλένκο, ενώ παράλληλα ανακάλεσε τον Γεωργιανό πρέσβη στη Μόσχα Ιράκλι Τσουμπινισβίλι «για διαβουλεύσεις», όπως ανακοινώθηκε.

Η Μόσχα, πάντως, με δήλωση εκπροσώπου του υπουργείου Εξωτερικών, αποτίμησε την ενέργεια της Γεωργίας ως «μια πολιτικά ανεύθυνη πρόκληση» και υποσχέθηκε ότι «θα υπάρξει κατάλληλη απάντηση».

ΚΟΣΣΥΦΟΠΕΔΙΟ Η ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΑΡΓΕΙ...

Με την προοπτική ενός ναυαγίου περισσότερο από ορατή, συνεχίζεται ο δεύτερος γύρος των διαπραγματεύσεων για την εκκρεμότητα του Κοσσυφοπεδίου, για την οποία ούτε οι Αλβανοί ούτε οι Σέρβοι δείχνουν διατεθειμένοι να κάνουν οποιαδήποτε υποχώρηση.

Το θέμα είναι ότι οι δυτικές χώρες που έχουν λόγο για τις εξελίξεις στα Βαλκάνια ήταν έτοιμες να δεχτούν τη λύση της ανεξαρτησίας που είχε προτείνει ο ειδικός απεσταλμένος του ΟΗΕ Μάρτι Αχτσάρι, μέχρι που στο παιχνίδι μπήκε η Ρωσία, η οποία ζήτησε περισσότερες διαπραγματεύσεις, απειλώντας

να ασκήσει βέτο στο Συμβούλιο Ασφαλείας.

Αλλά και ο νέος γύρος διαπραγματεύσεων οδηγείται με μαθηματική ακρίβεια σε αποτυχία και οι Αλβανοί προειδοποιούν ότι μετά τις 10 Δεκεμβρίου, ημερομηνία κατά την οποία κανονικά θα πρέπει να λήξει η διαδικασία, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα, εκείνοι θα κηρύξουν την ανεξαρτησία τους.

Απειλές όμως διατυπώνουν και οι Σέρβοι, που λένε ότι στην περίπτωση μιας μονομερούς ενέργειας εκ μέρους των Αλβανών θα υπάρξει νέα εκδήλωση βίας, που θα πλήξει ολόκληρη τη Βαλκανική.

Η Σλοβακία δεν έχασε τελικά το τρένο

της Σύλβια Οκαλιόβα

Σήμερα η οικονομία της Σλοβακίας πάει καλά. Οι κάτοικοι, ειδικά της πρωτεύουσας, μπορούν και καταναλώνουν, τα σουπερμάρκετ είναι πλουσιότερα σε ποικιλία τροφίμων από ό,τι τα ελληνικά και ο καθένας μπορεί τα καλοκαίρια να πάει διακοπές στην Ελλάδα ή τουλάχιστον κάπου στη Μεσόγειο. Η Μπρατισλάβα έχει μόνο 1,5% ανεργία. Πώς όμως φτάσαμε ως εκεί; Χάρη στην Αριστερά, η οποία ωστόσο το πλήρωσε κυριολεκτικά με τη ζωή της... Αλλά αυτό είναι μία άλλη μεγάλη ιστορία.

Πριν μερικά χρόνια ακόμα η Σλοβακία κινδύνευε να καταρρεύσει ως κράτος. Όλοι θυμούνται την κυβέρνηση του λαϊκιστή εθνικιστή Μίροσλαβ Μέτσιαρ που πήρε την εξουσία μετά το 1989 και είχε μεγάλη αποδοχή από τους Σλοβάκους. Εκείνος, μαζί με τον τσέχο πρωθυπουργό Βάτσλαβ Κλάους χώρισαν τη χώρα σε δύο, τη Σλοβακία και την Τσεχία. Ο νεοφιλελεύθερος Κλάους διέλυσε ουσιαστικά τη μεγάλη σλοβάκικη πολεμική βιομηχανία και σταμάτησε να προμηθεύεται από τη Σλοβακία τα υπό-προϊόντα. Η Σλοβακία είχε τότε 10% ανεργία ενώ η Τσεχία μόνο 3%. Οι Τσέχοι διαμαρτύρονταν ότι η Τσεχία είναι ένας μεγάλος αγωγός από τον οποίο τρέχουν λεφτά προς τη Σλοβακία. Από την άλλη, ήταν φανερό ότι η Σλοβακία έπρεπε επιτέλους να σταθεί στα πόδια της και να πάψει να είναι εξαρτημένη από την πρώην ομοσπονδία. Ήταν θέμα οικονομικό και όχι τόσο εθνικό, αν και Σλοβάκοι και Τσέχοι είναι δύο διαφορετικά έθνη.

Τότε, στις εκλογές του 1992, ο Μέτσιαρ είχε πάρει το 38% των ψήφων. Είχε μεγάλη υποστήριξη από τον Τύπο, αλλά υπήρχε και ένα άλλο ισχυρό κίνητρο: οι πολιτικοί γύρω του ήθελαν να φτιάξουν μια ισχυρή εγχώρια κεφαλαιοκρατική τάξη. Ο Μέτσιαρ, όμως, ήταν πολύ φιλόδοξος και προσπαθούσε να

περιθωριοποιήσει ανθρώπους που δεν ήταν απόλυτα του χεριού του. Έτσι, το 1994, οι βουλευτές που έφυγαν από το κόμμα του συμφώνησαν με την αντιπολίτευση να τον ανατρέψουν και να οδηγήσουν σε νέες εκλογές.

Στην αντιπολίτευση περιλαμβανόταν τότε και ένα μεγάλο αριστερό κόμμα, η Σλοβάκικη Δημοκρατική Αριστερά. Αυτό είχε ως μέλη νέους ανθρώπους, γύρω στα τριάντα, που προέρχονταν από το ΚΚΣ -το παλιό Κομμουνιστικό Κόμμα Σλοβακίας, που είχε στο μεταξύ ζητήσει δημόσια συγγνώμη για τις παλιές ευθύνες των κομμουνιστών και είχε μπει στη Σοσιαλιστική Διεθνή. Υποστηριζόταν από την διάνοηση και στις εκλογές του '92 είχε συγκεντρώσει το 13%.

Παρ' όλα αυτά, ο Μέτσιαρ στις εκλογές του '94, μετά την αποπομπή του, κέρδισε περισσότερες ψήφους, εμφανιζόμενος ως ο «ήρωας» που τον «έφαγαν» οι άλλοι, οπότε ξαναπήρε την εξουσία. Στη συνέχεια, όμως, μοίρασε την πάλαι ποτέ κρατική περιουσία στους δικούς του ανθρώπους και οδήγησε τη χώρα στα πρόθυρα του κραχ. Στα κρατικά ταμεία δημιουργήθηκε έλλειμμα που έφτανε τα 25 δισεκατομμύρια κορόνες, ο πληθωρισμός ήταν πολύ ψηλός, ενώ χάθηκαν ουσιαστικά όλες οι αγορές για τα σλοβάκικα προϊόντα και ξένοι επενδυτές δεν έρχονταν καθόλου στη χώρα. Επιπλέον, ο Μέτσιαρ, μετά τις εκλογές του '94, εφάρμοσε μια αυταρχική πολιτική εναντίον της αντιπολίτευσης. Για παράδειγμα, απαγόρευσε

Μπρατισλάβα. Μεσαιωνική πόλη.

στους βουλευτές της να μπουν στις επιτροπές της Βουλής και τους έδωσε μόνο ασήμαντες αρμοδιότητες.

Ταυτόχρονα, στο μεγάλο φαγοπότη των ιδιωτικοποιήσεων, όλες οι επιχειρήσεις πέρασαν στα χέρια δικών του ανθρώπων, που δεν ήταν ικανοί να τις διευθύνουν. Ο Μέτσιαρ είχε στα χέρια του όλες τις τράπεζες που έδιναν μεγάλες πιστώσεις σε επιχειρήσεις, με τόκους που έφταναν ακόμα και 20-30%, ιδιαίτερα για ξένους, οπότε μετά από τέσσερα χρόνια σχεδόν οι μισές από τις πιστώσεις ήταν μη πληρωτέες.

Η ΘΥΣΙΑ ΤΗΣ ΜΠΡΙΓΚΙΤΑ

Η καινούργια κυβέρνηση, στις εκλογές του 1998, που προήλθε από τη συνεργασία όλης της αντιπολίτευσης, δηλαδή της Σλοβάκικης Δημοκρατικής Αριστεράς, του Σλοβάκικου Εθνικού Κόμματος, του Ουγγρικού Εθνικού Κόμματος, των Χριστιανοδημοκρατών και των Φιλελεύθερων, σταμάτησε τις

Η Σύλβια Οκαλιόβα είναι συγγραφέας.

πιστώσεις, με αποτέλεσμα η σλοβάκι-
κη κορόνα να χάσει γύρω στο 25% ένα-
ντι του δολαρίου, οι περισσότερες επι-
χειρήσεις να βάλουν λουκέτο και η
ανεργία να φτάσει από το 10% στο
20%, ενώ σε μερικές περιοχές η ανερ-
γία έφτασε ακόμα και στο 30%.

Όλες αυτές οι οδυνηρές παρεμβά-
σεις θεωρήθηκαν αναγκαίες για μια
γρήγορη στροφή, όπως τουλάχιστον
ισχυρίστηκαν οι πρωταγωνιστές της,
ώστε να μην καταρρεύσει τελικά το
κράτος. Ήταν όμως παρεμβάσεις κα-
θόλου δημοφιλείς και την ευθύνη γι'
αυτές είχε η υπουργός Οικονομικών
Μπριγκίτα Σμεγκνερόβα, μια νεαρή οι-
κονομολόγος, μέλος της Σλοβάκι-
κης Δημοκρατικής Αριστεράς. Η κατά τα
άλλα ικανότατη επιστήμονας εξασφά-
λισε επίσης να περάσουν οι τράπεζες
σε ξένα χέρια, κάτι που το δέχτηκαν
και τα ίδια τα μέλη της αριστεράς με
μεγάλους ενδοιασμούς, η χώρα όμως
«τη γλύτωσε». Αυτό ήταν άλλωστε και
η ουσιαστική αιτία για την οποία άλλα-
ξε η Ευρωπαϊκή Ένωση στάση απέναν-
τι στη Σλοβακία και την έκανε τελικά
μέλος της.

Από την άλλη πλευρά, η Σλοβάκι-
κη Δημοκρατική Αριστερά προώθησε
στην κυβέρνηση μέτρα για τους φτω-
χούς, όπως το επίδομα στέγασης ή το
επίδομα ανεργίας για όλο το διάστημα
και όχι μόνο για ένα περιορισμένο χρό-
νο. Όμως, η Αριστερά την πλήρωσε τε-
λικά, καθώς την κατηγορούσαν οι μεν
ότι κάνει «μπολσεβίκικη» πολιτική και
οι δε ότι κάνει δεξιά πολιτική. Έτσι,
έφτασε σιγά σιγά στην αυτοκαταστρο-
φή της. Στις αρχές του 2002 ανάγκα-
σαν τη Σμεγκνερόβα να παραιτηθεί και
στις εκλογές που ακολούθησαν το
κόμμα πήρε μόλις το 3% των ψήφων.

Ο «ΑΡΙΣΤΕΡΟΣ» ΝΕΟΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ

Στο μεταξύ, ένας φιλόδοξος πολιτι-
κός από την Δημοκρατική Αριστερά, ο
Ρόμπερτ Φίτσο, έχοντας δει από νωρίς
ότι το κόμμα διαλύεται, έφυγε από αυ-
τό και δημιούργησε ένα νέο, το «Σμερ»
(Κατεύθυνση). Ισχυρίστηκε ότι δεν εί-
ναι ούτε αριστερός ούτε δεξιός, ότι
δεν τον ενδιαφέρουν οι ιδεολογίες, αλ-
λά ότι θα πάει σε σωστή κατεύθυνση
και κατάφερε τελικά, το 2002 να συ-
γκεντρώσει 20% και τέσσερα χρόνια

Μπρατισλάβα. Στην αγορά.

αργότερα, το 2006, μετά από μια δια-
κυβέρνηση τεσσάρων κομμάτων, με
επικεφαλής έναν χριστιανό-φιλελεύθε-
ρο, κατάφερε να κερδίσει της εκλογές
και να σχηματίσει μια κυβέρνηση, μαζί
με τέσσερα άλλα μικρότερα κόμματα,
τα οποία προέκυψαν επίσης από διά-
φορες διαλύσεις. Στις εκλογές αυτές
το Κομμουνιστικό Κόμμα Σλοβακίας
μπήκε επίσης στη Βουλή με 6%.

Ο Ρόμπερτ Φίτσο συνεχίζει ουσιαστι-
κά την ίδια νεοφιλελεύθερη πολιτική
που ξεκίνησε η προηγούμενη κυβερνη-
ση, αν και πήρε στο κόμμα του και άλ-
λους «πρώην αριστερούς» και μπήκε
και στη Σοσιαλιστική Διεθνή αντί για τη
Σλοβάκι-κη Δημοκρατική Αριστερά.
Διατηρεί τον ενιαίο φορολογικό συντε-
λεστή του 19% για όλους, ένα μέτρο
της προηγούμενης κυβέρνησης, κα-
τάργησε όμως την πληρωμή των για-
τρών επιβάλλοντας τη δωρεάν ιατρική
περίθαλψη, ενώ για τους ανθρώπους
με χαμηλές συντάξεις θεσμοθέτησε
χριστουγεννιάτικο επίδομα. Μεταξύ
άλλων, κατάργησε ένα μέτρο της
προηγούμενης κυβέρνησης, σύμφωνα
με το οποίο οι μεταλλωρύχοι χρειάζο-
νταν ένα μεγαλύτερο ποσοστό αναπη-
ρίας για να πάρουν αναπηρική σύντα-
ξη και παράλληλα αύξησε τα δικαιώμα-
τα των συνδικαλιστών, κάτι που η
προηγούμενη κυβέρνηση είχε περιορί-
σει. Έτσι, ο Φίτσο, μετά από δύο χρό-

νια στην εξουσία, είναι περισσότερο
δημοφιλής από όσο ήταν προ των
εκλογών. Σύμφωνα με τις δημοσκοπή-
σεις, το 40% θα τον ψήφιζε αν γίνονταν
τώρα οι εκλογές.

Άλλωστε, η σλοβάκι-κη οικονομία πάει
καλά. Ήδη το 2004-2005 το ΑΕΠ είχε
αυξηθεί κατά 5-6 μονάδες, πέρσι αυ-
ξήθηκε 8 μονάδες και φέτος θα φθάσει
γύρω στις 10 μονάδες. Εκτός από το
Volkswagen, τελευταία παράγονται
στη Σλοβακία και κάποια μοντέλα και
εξαρτήματα της KIA και της Citroen.
Αυξάνεται επίσης η παραγωγή ηλε-
κτρικών και ηλεκτρονικών προϊόντων.
Η ανεργία, τουλάχιστον σε όλο το δυτι-
κό μέρος της χώρας, έχει πέσει στο
4%. Βέβαια οι μισθοί επανήλθαν στα
επίπεδα του 1989 μόλις το 2004 και σή-
μερα ανεβαίνουν περισσότερο, αν και
δεν φτάνουν ούτε το 40% των μισθών
της ΕΕ. Ο μέσος μισθός είναι 600 ευ-
ρώ, που σημαίνει ότι σε πολλές επιχει-
ρήσεις οι εργαζόμενοι δεν παίρνουν
πάνω από 400 ευρώ, ενώ οι ξένες επι-
χειρήσεις προτιμούν να φέρνουν εργά-
τες από την Βουλγαρία και τη Ρουμα-
νία, ώστε να κρατάνε τους μισθούς
όσο το δυνατόν χαμηλότερα.

Μια άλλη αλήθεια είναι επίσης ότι τα
περισσότερα χρήματα που επενδύο-
νται στη Σλοβακία από το εξωτερικό
ουσιαστικά επιστρέφουν στα χέρια
των ξένων.

Η κατάρα των Βαλκανίων

του Τάκη Διαμαντή

«Δεν υπάρχει μακεδονικό ζήτημα», διαβεβαίωνε κατηγορηματικά τον γράφοντα, το φθινόπωρο του 1992, ευρωβουλευτής τότε της ΝΔ και σήμερα υπουργός στην κυβέρνηση του Κ. Καραμανλή, όταν τον ρώτησα τι γίνεται τελικά με το θέμα των Σκοπίων. Και όταν επέμεινα ότι, ανεξάρτητα από το τι λέμε εμείς, τα Σκόπια επιμένουν στις θέσεις τους, εκείνος μου δήλωσε «εμείς εμμένουμε στην απόφαση της Λισαβώνας», εννοώντας προφανώς την περίφημη «πρόταση Πινέιρο». Μια πρόταση που έγινε προς υποστήριξη των ελληνικών θέσεων (στο πλαίσιο της αλληλεγγύης των μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης) και την οποία, ωστόσο, η ίδια η Ελλάδα ακύρωσε στην πορεία.

Το θέμα των Σκοπίων –ή άλλως «μακεδονικό ζήτημα»– δεν είναι φυσικά καινούριο. Ουσιαστικά υπάρχει από το τρίτο τέταρτο του 19ου αιώνα, ως κατάλοιπο της διαμάχης που είχε ξεσπάσει τότε ανάμεσα στα νέα κράτη που ξεπήδησαν από τα επαναστατικά απελευθερωτικά κινήματα της εποχής, ιδιαίτερα στη Σερβία και τη Βουλγαρία –με την αναπόφευκτη συμμετοχή αργότερα και της Ελλάδας, στην οποία η επανάσταση είχε εκδηλωθεί και επιβληθεί πολύ νωρίτερα. Μια διαμάχη, κύριοι στόχοι της οποίας ήταν η προσάρτηση εδαφών της ήδη καταρρέουσας Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και η δημιουργία ανεξάρτητων εθνικών κρατών, στη βάση των αρχών και των ιδεών του Διαφωτισμού, που είχε αναπτυχθεί σε κέντρα της Ευρώπης, σε συνδυασμό, όμως, και με κάποια συμφέροντα που εκδηλώνονταν από τις τότε Μεγάλες Δυνάμεις.

Στο πλαίσιο της διαμάχης αυτής, μάλιστα, σημειώθηκαν κατά καιρούς διάφορα γεγονότα-σταθμοί, όπως:

–Η περίφημη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου, την οποία προσπάθησε, χωρίς επιτυχία, να επιβάλει η Βουλγαρία,

με σκοπό την εξάπλωσή της από τη Μαύρη Θάλασσα μέχρι το Αιγαίο και την Αδριατική,

–Η θρησκευτικού χαρακτήρα διαμάχη, με αιματηρές συγκρούσεις, μεταξύ Πατριαρχικών και Εξαρχιακών, που καλλιεργήθηκε κυρίως από τη Βουλγαρία,

–Η αρχική δημιουργία, με πρωτοβουλία και πάλι της Βουλγαρίας, της Εσωτερικής Μακεδονικής Επαναστατικής Οργάνωσης (WMRO), που στη συνέχεια μοιράστηκε μεταξύ των φιλοβούλγαρων Βερχοβιστών και των σλαβομακεδόνων «σεντραλιστών»,

–Η αποτυχημένη στάση –επανάσταση για τα Σκόπια– του Ίλιντεν, εκ μέρους ομάδων Σλαβομακεδόνων και Αλβανών, που τελικά πνίγηκε στο αίμα από το στρατό της αυτοκρατορίας,

–Ο πολύχρονος «Μακεδονικός Αγώνας», στον οποίο πρωταγωνιστικό ρόλο έπαιξαν από την πλευρά της Ελλάδας οι ένοπλες ομάδες του Παύλου Μελά, και από την άλλη πλευρά οι ομάδες των βούλγαρων ή των σλαβομακεδόνων κομιτατζήδων,

–Ένας αποτυχημένος ελληνοτουρκικός πόλεμος,

–Η επανάσταση των Νεότουρκων

εναντίον του σουλτάνου, με αποτέλεσμα τη διάλυση της Αυτοκρατορίας και την δημιουργία του τουρκικού κράτους,

–Οι δύο Βαλκανικοί Πόλεμοι, στη διάρκεια των οποίων δημιουργήθηκε το αλβανικό κράτος και οριστικοποιήθηκαν τα σύνορα των χωρών της ευρύτερης περιοχής, με το μοίρασμα της γεωγραφικής Μακεδονίας ανάμεσα στην Ελλάδα, τη Βουλγαρία, τη Σερβία και –κατά ένα μικρό κομμάτι– στην Αλβανία.

Η διαμάχη και οι συγκρούσεις, ωστόσο, δεν έπαψαν ακόμα και μετά από αυτή την «τακτοποίηση», ιδιαίτερα καθώς στο πλαίσιο της Αντάντ άρχισε να καλλιεργείται ένα σχέδιο για τη δημιουργία ανεξάρτητου «μακεδονικού κράτους», που θα περιελάμβανε ολόκληρη τη γεωγραφική Μακεδονία και το οποίο θα αποτελούσε την πρώτη ελεύθερη σοσιαλιστική χώρα, έναντι των δεξιών –ουσιαστικά βασιλικών– καθεστώτων που κυριαρχούσαν στα Βαλκάνια. Ένα σχέδιο, το οποίο τελικά υλοποιήθηκε εν μέρει, στις συνθήκες του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, προϊόν του οποίου ήταν η δημιουργία του Ανατολικού Μπλοκ στην Ευρώπη –περιλαμβανομένων και των βαλκανικών χωρών, πλην της Ελλάδας– και βεβαίως η δημιουργία της Σοσιαλιστικής Ομοσπονδίας της Γιουγκοσλαβίας, συνιστώσα της οποίας ήταν και η Σοσιαλιστική Δημοκρατία της Μακεδονίας.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΤΙΤΟ

Η εξέλιξη αυτή περιόρισε το «μακεδονικό ζήτημα» στο επίπεδο μιας διμερούς διαφοράς ανάμεσα στην Ελλάδα και τη Γιουγκοσλαβία, με τη διαφορά ότι στο θέμα αυτό «μέτρησε» σε βάρος των όποιων ελληνικών θέσεων η υπο-

στήριξη που προσέφεραν, στο πλαίσιο του Ψυχρού Πολέμου, οι δυνάμεις της Δύσης στον στρατάρχη Τίτο, ο οποίος επέτρεψε, βεβαίως, την οργάνωση ενός -άτυπου έστω- «μακεδονικού κράτους» και παράλληλα την ανάπτυξη μιας «εθνικής μακεδονικής συνείδησης», που συχνά προκαλούσε τριβές με την Ελλάδα, μέχρι τη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας, στις αρχές του 1991, οπότε τα Σκόπια διεκδίκησαν και πέτυχαν, στα τέλη του ίδιου χρόνου, την ανεξαρτησία τους.

Πρωταγωνιστής της ενέργειας αυτής ήταν ο τότε πρόεδρος της Δημοκρατίας Κίρο Γκλιγκόροφ, ένας παλαίμαχος πολιτικός και ικανότατος διπλωμάτης, ο οποίος αφού απέτυχε στις προσπάθειές του να διατηρηθεί η Γιουγκοσλαβική Ομοσπονδία, αποφάσισε να προχωρήσει στη δημιουργία ενός ανεξάρτητου «μακεδονικού κράτους». Ένα εγχείρημα, στο οποίο, γνωρίζοντας τις κακοτοπιές και τα προβλήματα που θα αντιμετώπιζε στον γεωγραφικό του περίγυρο, προχώρησε με σύνεση, με μεθοδικότητα αλλά και αποφασιστικότητα, επιλέγοντας προσεκτικά τα βήματά του. Γι' αυτό και μια από τις πρώτες ενέργειές του, πριν από το δημοψήφισμα για το νέο Σύνταγμα της χώρας, με το οποίο θα κηρυσσόταν η ανεξαρτησία, ήταν να στείλει μια αντιπροσωπεία στην Αθήνα, για να συζητήσει με την ελληνική κυβέρνηση. Μόνο που την αντιπροσωπεία εκείνη επέστρεψε στα Σκόπια κακήν κακώς, διότι η ελληνική πλευρά δεν ήταν διατεθειμένη για μια συζήτηση του θέματος επί της ουσίας.

Έκτοτε, όμως, ο Γκλιγκόροφ, εκμεταλλευόμενος τον πόλεμο που μαινόταν στην Βοσνία και στη συνέχεια την αναταραχή που άρχισε να εκδηλώνεται επικίνδυνα στο Κοσσυφοπέδιο, πέτυχε να εξασφαλίσει την αμέριστη συμπαράσταση της Δύσης, ενώ παράλληλα, εκμεταλλευόμενος τα λάθη και τις παλινωδίες της Αθήνας, προωθούσε σταθερά το θέμα της ονομασίας της χώρας του, την οποία ήδη από το 1992 είχαν αποδεχτεί όλες οι διπλωματικές αποστολές χωρών και αντιπροσωπείες διεθνών οργανισμών που βρίσκονταν στα Σκόπια.

Μια τακτική αυτή που ο Γκλιγκόροφ

τήρησε για όσο ήταν πρόεδρος της χώρας, μέχρι το 2000, και την οποία υιοθέτησαν και συνεχίζουν απαρέγκλιτα όλα τα πολιτικά κόμματα και οι παρατάξεις της χώρας, περιλαμβανομένων και των διαφορετικών εθνικών μειονοτήτων, όπως Αλβανοί, Σέρβοι, Βλάχοι, Τσιγγάνοι, Τούρκοι και άλλοι που υπάρχουν στη χώρα. Μια τακτική που συνεχίζεται τόσο από τους προέδρους που έχουν διαδεχτεί τον Κίρο Γκλιγκόροφ, όσο και από όλες τις κυβερνήσεις που έχουν ανέβει στην εξουσία, ανεξάρτητα από κομματική προέλευση.

ΧΩΡΙΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το πρόβλημα της Αθήνας, σε σχέση με τα Σκόπια, ήταν ότι πάντοτε -από τότε που δημιουργήθηκε το ζήτημα του ονόματος, στις αρχές του 1991, αλλά και πριν από αυτό- ακολούθησε μια μη ξεκάθαρη στάση ως προς το σκεπτικό και τις επιδιώξεις της. Άλλοτε καχύποπτη, άλλοτε δυναμική και άλλοτε παθητική, άλλοτε αλαζονική και άλλοτε υποχωρητική, χωρίς ποτέ κάποιο συγκεκριμένο στόχο, χωρίς συνέπεια και κυρίως χωρίς κανέναν προγραμματισμό, κατόρθωνε να μπερδεύεται η ίδια και να μπερδεύει τους φίλους και συμμάχους της, ενώ άφηνε περιθώρια στα ίδια τα Σκόπια να ελίσσονται κατά το δοκούν.

Από τα «εμπάργκο» περνούσε με τη μεγαλύτερη ευκολία στις επιθέσεις φιλίας και την οικονομική «διείσδυση», για να επιστρέψει σε σκληρές θέσεις κάθε φορά που τα Σκόπια προχωρούσαν σε κάποια «προκλητική» ενέργεια ή έλεγαν κάτι που επιβεβαίωνε την «αδιάλλακτη» στάση τους. Από την άλλη πλευρά, όμως, όλες οι ελληνικές κυβερνήσεις των τελευταίων 15 χρόνων έμεναν προσηλωμένες -τουλάχιστον δημόσια- στην περίφημη «απόφαση» του Συμβουλίου αρχηγών του 1992, σύμφωνα με την οποία η Αθήνα δεν θα δεχόταν μια ονομασία για τα Σκόπια που θα περιλάμβανε τον όρο «Μακεδονία» ή παράγωγά του.

Το ζήτημα είναι ότι κανείς δεν έδειξε ποτέ να αντιμετωπίζει σοβαρά το γεγονός ότι τα Σκόπια είχαν συνδέσει την επίσημη ονομασία τους με την ίδια την κρατική αλλά και την εθνική υπόστασή τους, και από αυτό δεν επρόκειτο -και δεν πρόκειται- να κάνουν πίσω. Αντίθε-

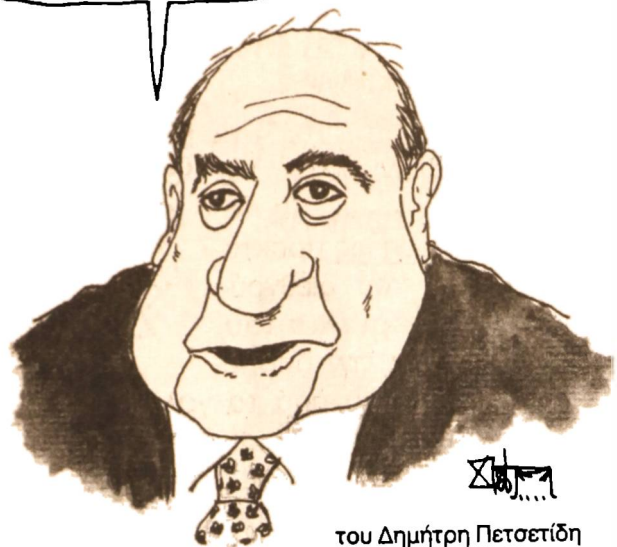
τα, πολιτικοί, διπλωμάτες και άλλοι πίστευαν ότι, με πονηριές ή με την επίκληση της αλληλεγγύης μεταξύ των εταίρων και των συμμάχων στους διεθνείς οργανισμούς, η Αθήνα θα κατάφερνε να «πεισίσει» τα Σκόπια να υποχωρήσουν. Αποτέλεσμα ήταν, βεβαίως, και οι δύο πλευρές να εμφανίζονται το ίδιο αδιάλλακτες, γεγονός που οδήγησε συχνά σε υπερβολές, κυρίως από την πλευρά των Σκοπίων.

Μια άλλη διάσταση του προβλήματος, που δεν έγινε επίσης κατανοητή από την Αθήνα, είναι ότι η πορεία των Σκοπίων προς τις ευρωπαϊκές δομές -δηλαδή το ΝΑΤΟ και η ΕΕ- δεν είναι επιθυμία μόνο των ίδιων των Σκοπίων, αλλά είναι και επιλογή των χωρών της Δύσης, οι οποίες την έχουν εντάξει στο πλαίσιο των προσπαθειών για την διασφάλιση της σταθερότητας στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων -μια παράμετρος που ενδιαφέρει φυσικά και την Ελλάδα.

Βεβαίως, η Αθήνα μπορεί να σταματήσει αυτή την πορεία, ασκώντας τελικά «βέτο» στην περίπτωση που τα Σκόπια δεν δεχτούν αλλαγή στη συνταγματική ονομασία τους. Μια τέτοια ενέργεια, όμως, θα φέρει την ίδια την Αθήνα σε δύσκολη θέση.

Τα Σκόπια μπορεί να μην προσκληθούν, τον ερχόμενο Απρίλιο, για άμεση ένταξη στο ΝΑΤΟ -η Ευρωπαϊκή Ένωση μάλλον θα αργήσει πολύ ακόμα. Αυτό, όμως, ουσιαστικά δεν θα είναι

ΕΝΤΑΞΕΙ! ΕΙΠΑ ΜΕΤΑ ΑΠΟ
ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ. ΜΕΤΑ
ΑΠΟ ΕΙΚΟΣΙ ΟΜΩΣ!

του Δημήτρη Πετσέτιδη

εξαιτίας του προβλήματος του ονόματος, όσο και αν αυτό προβάλλεται με όλα τα μέσα, αλλά θα είναι εξαιτίας πραγματικών προβλημάτων που υπάρχουν σε σχέση με το ίδιο το ΝΑΤΟ.

Στο μεταξύ, μπορεί οι ΗΠΑ και άλλες χώρες, όπως και η Ευρωπαϊκή Ένωση να πιέζουν για διαλλακτικότητα από την πλευρά των Σκοπίων –και αφού προηγουμένως η Αθήνα, ρίχνοντας αρκετό νερό στο κρασί της, δήλωσε ότι αποδέχεται μια σύνθετη ονομασία που θα περιλαμβάνει τον όρο «Μακεδονία»– αυτό, όμως, αποτελεί έναν ελιγμό εκ μέρους της Δύσης, καθώς πλησιάζει η 10η Δεκεμβρίου, οπότε θα πρέπει να επιλυθεί η εκκρεμότητα του Κοσσυφοπέδιου, μια εκκρεμότητα που σαφώς δεν θα κλείσει και για τον λόγο αυτό εκφράζονται φόβοι για μια νέα αναζωπύρωση της βίας εκ μέρους των Αλβανών.

Άλλωστε, μη ξεχνάμε ότι τόσο οι ΗΠΑ

όσο και διάφορα ευρωπαϊκά όργανα και άλλοι διεθνείς οργανισμοί συζητούν ανοιχτά για την ύπαρξη «μακεδονικής μειονότητας» στην Ελλάδα, ενώ τελευταία συζητούν και για οικονομικές διεκδικήσεις «Μακεδόνων» έναντι της Ελλάδας, κατά το πρότυπο των Τσάμηδων της Αλβανίας.

Από την άλλη πλευρά, η απόφαση της ελληνικής κυβέρνησης να αποδεχτεί μια ονομασία για τα Σκόπια που θα περιλαμβάνει τον όρο Μακεδονία, πέρα από τις αντιδράσεις που αναμένεται να προκαλέσει στο εσωτερικό της Ελλάδας, κυρίως από ορισμένους πολιτικούς και θρησκευτικούς κύκλους, έρχεται μάλλον αργά για να συμβάλει στην άρση του αδιεξόδου, καθώς τα Σκόπια, τώρα περισσότερο, δεν δείχνουν διατεθειμένα να κάνουν υποχωρήσεις, ενώ παράλληλα εγκυμονεί μεγαλύτερους κινδύνους.

Συγκεκριμένα, η άσκηση ενός «βέτο» εκ μέρους της Ελλάδας θα θεωρηθεί αναπόφευκτα ως παραβίαση της «ενδιάμεσης συμφωνίας» που έχει υπογράψει με τα Σκόπια από το 1965. Κατόπιν τούτου, είναι δεδομένο ότι τα Σκόπια θα προσφύγουν στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ, από το οποίο θα ζητήσουν την επίσημη διεθνή αναγνώριση του συνταγματικού τους ονόματος «Δημοκρατία της Μακεδονίας». Επίσης είναι δεδομένο και ότι στην ενέργεια αυτή θα βρουν συμπαράστα-

ση από την πλειοψηφία των χωρών (περισσότερες από 220) που τα έχουν ήδη αναγνωρίσει με το όνομα αυτό.

Πέρα από όλα αυτά, η μη ένταξη των Σκοπίων στις ευρωατλαντικές δομές –κάτι που είναι βέβαιο ότι θα προτιμήσουν τα Σκόπια, αντί να προχωρήσουν σε αλλαγή του συνταγματικού τους ονόματος– θα αφήσει ανοιχτό ένα τεράστιο θέμα αναφορικά με το μέλλον αυτής της χώρας, ένα μέλλον που διαγράφεται μάλλον ζοφερό, καθώς, ανάλογα με την πορεία των διεργασιών για το Κοσσυφοπέδιο, οι Αλβανοί είναι πάντα έτοιμοι για νέες δυναμικές –ακόμα και ένοπλες– κινητοποιήσεις με στόχο την ανεξαρτητοποίηση των εδαφών που θεωρούν ως δικά τους.

Και ακόμα, σύμφωνα με εκτιμήσεις αναλυτών, στη γωνία περιμένει πάντα η Βουλγαρία, η οποία έσπευσε πρώτη, στις αρχές του 1992, να αναγνωρίσει επίσημα τα Σκόπια ως «Δημοκρατία της Μακεδονίας», αν και δεν αναγνώρισε ποτέ «μακεδονικό έθνος», ενώ είναι γνωστό ότι εδώ και χρόνια παρέχει διευκολύνσεις σε πολίτες των Σκοπίων να σπουδάσουν σε βουλγαρικά πανεπιστήμια ή να αποκτήσουν την βουλγαρική υπηκοότητα, με πρόσχημα την απόκτηση βουλγαρικού διαβατηρίου προκειμένου να ταξιδεύουν πιο άνετα στο εξωτερικό –μια τακτική που έχει εντατικοποιηθεί περισσότερο μετά την εισδοχή της Βουλγαρίας στην ΕΕ.

Ζητούσαν από την Ελλάδα αυτοσυγκράτηση και μετριοπάθεια

Η καθαρά μεροληπτική στάση των ΗΠΑ στο θέμα της διένεξης μεταξύ Ελλάδας και Γιουγκοσλαβίας του Τίτο για το «μακεδονικό ζήτημα», αποκαλύπτεται σε ένα επεισόδιο που σημειώθηκε πριν από 45 χρόνια, επί προεδρίας Τζον Κένεντι.

Συγκεκριμένα, ο δημοσιογράφος Ηλίας Δημητράκοπουλος, ο οποίος βρέθηκε το καλοκαίρι του 1962 στις ΗΠΑ για μια σειρά συνεντεύξεων με αμερικανούς αξιωματούχους, είχε ρωτήσει τον τότε υφυπουργό Εξωτερικών Ρόμπερτ Μάνινγκ, καθώς και τον Έντουαρντ Κένεντι, μικρότερο αδελφό του αμερικανού προέδρου

και υποψήφιου για τη Γερουσία, για τη στάση της χώρας τους «έναντι της προσπάθειας του Βελιγραδίου να αναζωπυρώσει το αποκαλούμενο «μακεδονικό» πρόβλημα σε βάρος της Ελλάδας».

Ο υφυπουργός Μάνινγκ είχε δηλώσει τότε ότι «οι ΗΠΑ ελπίζουν ότι το ζήτημα αυτό δεν θα οξυνθεί και ότι οι φιλικές χώρες με κοινά συμφέροντα θα προσβλέπουν στις μεταξύ τους σχέσεις, στο πλαίσιο της διατήρησης των καλών αυτών σχέσεων», ενώ ο Έντουαρντ Κένεντι είχε προσθέσει ότι «αυτό είναι ένα θέμα που πηγαίνει πολύ πίσω στην ιστορία» και ότι ο

ίδιος «δεν βλέπει κανένα λόγο γιατί το θέμα αυτό θα πρέπει να οξυνθεί, σε μια περίοδο κατά την οποία η επίδειξη μετριοπάθειας εκ μέρους όλων των χωρών είναι αναγκαία για την ειρήνη».

Οι δηλώσεις εκείνες, μάλιστα, που δημοσιεύτηκαν στην Ελλάδα μερικές ημέρες πριν από την πραγματοποίηση μιας επίσημης επίσκεψης στην Αθήνα του αντιπροέδρου των ΗΠΑ Λίντον Τζόνσον, είχαν προκαλέσει την έντονη αντίδραση της ελληνικής κυβέρνησης του Κωνσταντίνου Καραμανλή, ο οποίος λίγο έλειψε να ματαιώσει την επίσκεψη Τζόνσον.

δια λογος αναγνωστών

Για την ποίηση

Από τον Κώστα Κορωνιό:

Με ρωτούν μερικοί τι γνώμη έχω για τους σημερινούς ποιητές. Το μόνο που μπορώ να πω γι' αυτούς είναι ότι προκαλούν θυμηδία. Η ποίηση ήταν προορισμένη να πεθάνει από τη στιγμή που στέρεψαν τα νερά, ξεράθηκε το χορτάρι και τα πουλιά σταμάτησαν να κελαηδούν. Εξεμέτρησε το ζην με την πρώτη μεταπολεμική γενιά: Με τον Γεραλή, τον Σαχτούρη, τον Παπαδίτσα και λίγους ακόμα μετρημένους στα δάχτυλα. Σήμερα δεν είναι παρά «γραύς ροφώσα χυλόν κριθής» (Δημάδης, για την Αθήνα του 4ου π.Χ. αιώνα). Η τύχη της κρίθηκε στη Βαβυλώνα και ο Δανιήλ εκλήθη να ερμηνεύσει τη γραφή ΜΕΝΕ – ΘΕΚΕΛ – ΦΕΡΕΣ. Όπου γυρίσω τα μάτια μου, αντικρίζω μονάχα σύρματα και πλαστικά και τσιμέντο και μια ψωραλέα κατσικά να βελάζει δεμένη στο παλούκι.

Οι κριτικοί που σκαρφαλωμένοι παντού αποφαίνονται για τα πάντα επιμένουν ότι η ποίηση επιζεί. «Οι κριτικοί είναι σαν τους ευνούχους στο χαρέμι. Είναι εκεί κάθε νύχτα, το βλέπουν να γίνεται κάθε βράδυ, αλλά δεν μπορούν να το κάνουν και οι ίδιοι». (Μπρένταν Μπήαμ).

Κώστας Κορωνιός

Απωθημένα

Δεν κρατιέται ο φίλος,

Γ. Κυριακόπουλος:

Αγαπητέ κ. διευθυντά,

Τελικά είμεθα έθνος ανάδελφον. Την πατρίδα μας την εκτιμούμε τόσο, που, άμα λάχει, την καίμε, να πούμε. Το έθνος των Ελλήνων είναι ένας γελοίος ουραγός μέσα στην ΕΕ. Δεν έχει καμιά σχέση με το γένος των Ελλήνων, που μας άφησε μια κληρονομιά την οποία είμαστε ανίκανοι να σηκώσουμε στους ώμους μας και να χτίσουμε πάνω της. Οι θεμελιωτές του δημοκρατικού πολιτεύματος, η αγάπη για την πόλη-κράτος, η συλλογική προσπάθεια για το γενικό καλό είναι άγνωστα πράγματα στον σημερινό «Έλληνα»-καταναλωτή, που ζει για τη μάσα, την καλοπέραση και την ικανοποίηση των υψηλών ιδανικών της κονόμας και της κουτοπονηριάς: –Ε, σύντροφε, πού μας πας στα χωράφια! Το πρακτορείο λεωφορείων της Χαλκιδικής το περάσαμε!

–Καλά ντε, και τι έγινε; Λέει ο ταξιτζής.

–Μια μικροαπάτη έγινε, σύντροφε. Έχω μεγαλώσει στη Σαλονίκη και κάποια κατατόπια μάς είναι οικεία.

Δεν έφτανε ο ταξιτζής. Ο οδηγός του λεωφορείου απείλησε να «πλακώσει στο ξύλο»

μια ηλικιωμένη κυρία, γιατί μιλούσε με τον διπλανό της και ενοχλούσε την αυτού μεγαλειότητα! Είμεθα λαός βαρβάρων, και δεν ξέρω αν το μικρό ποσοστό Ελλήνων που σκέφτονται μπορεί να τον σώσει. Ο Καραμανλίσκος μάς φλόμωσε με τις προόδους σε όλους τους τομείς και απειλεί με περισσότερη πρόοδο με την επανεκλογή του. Κούνια που μας κούναγε! (Συγγνώμη για την πολυλογία, αλλά κάπου πρέπει να εκδηλωθούν τα απωθημένα).

Γ. Κυριακόπουλος

Για τον Τσόμσκυ;

Από τον Κ. Σπαντιδάκη:

Αξιότιμε κ. διευθυντά,

Στο κείμενο του καθηγητού Ανδρέα Παναγόπουλου «Διαδικτυακή συνωμοσία ολκής» (Αντί, τ. 906, 26.10.2007) παρεισέφρυσε λάθος ολκής. Διαβάζουμε: «Όποιος έμεινε απροσκύνητος σπιλώθηκε [...]». Έτσι σπιλώθηκε [...] και ο Ροζέ Γκαρωντύ έναντι των αντίστοιχων «ευέλκτων».

Αλλά, γιατί «σπιλώθηκε» ο Γκαρωντύ; Μια ζωή Γάλλος Σουσιλώφ, τρομοκρατούσε και κατασπύλωνε ο ίδιος τους ιδεολογικούς αντιπάλους του. Τον άκουσα προσωπικά σε κάποιο Ανοιχτό ψευτο-«Πανεπιστήμιο» που διοργάνωνε προδικτατορικά η ΕΔΑ (νομίζω εν μέσω Ιου-

λιανών, το καλοκαίρι του 1965) να καταγγέλλει τον Κορνήλιο Καστοριάδη ως πράκτορα του διεθνούς ιμπεριαλισμού. Μετά την αποπομπή του από το γαλλικό Κ.Κ. μετεστράφη από κομμουνιστής και προτεστάντης στον καθολικισμό και εν συνεχεία στο μουσουλμανισμό, για να καταλήξει θλιβερός εκπρόσωπος του αρνητισμού του χιτλερικού Ολοκαυτώματος και να βραβευθεί το 2002 με το Βραβείο Καντάφι για τα δικαιώματα του ανθρώπου(!). Όσο για τον Τσόμσκυ, παρά τον βαθύτατο σεβασμό που τρέφω στο πρόσωπό του για το επιστημονικό του έργο και το πολιτικό του θάρρος, προλόγισε ο ίδιος ευνοϊκά το κατάπτυστο βιβλίο του Ρομπέρ Φωρισσόν, άλλης μεγάλης «μορφής» του διεθνούς «ρεβιζιονισμού».

Με εκτίμηση,

Κωνσταντίνος Σπαντιδάκης

Θέσαμε υπόψη του κ. Α. Παναγόπουλου την παραπάνω επιστολή στην οποία απάντησε ως εξής:

«Έτσι είναι, εάν έτσι νομίζετε». Και με την ευκαιρία το παρεισέφρησε δεν έχει να κάνει με τα... φρύδια.

Ανδρέας Παναγόπουλος

Ανθολογία Βορειοηπειρώτικου Διηγήματος

Επιλογή-Πρόλογος: Ανδρέας Ζαρμπαλάς

Διηγήματα, μιας άλλης Ελλάδας. Η ιδιαιτερότητα της βορειοηπειρώτικης γραφής διαθέτει έναν πλούτο που εντάσσεται στη νεοελληνική γραμματεία. Ανθολογούνται οι Αθανάσιος Οικονομίδης (1843–1903), Μιλτιάδης Οικονομίδης (1883–1964), Τάσος Βιδούρης (1888–1967), Κατίνα Παπά (1903–1959) και ο Σπύρος Τζίας (1918) κατεξοχήν πεζογράφος των μειονοτικών γραμμάτων στα χρόνια του σοσιαλισμού, εποχή που ελάχιστα γνωρίζουμε. Από την νεότερη γενιά ανθολογούνται οι Ανδρέας Ζαρμπαλάς (1941), Φώτος Ν. Κυριαζάκης (1942), Τηλέμαχος Κώτσιας (1951), και Θωμάς Στεργιόπουλος (1951).

Εκδόσεις ΡΟΕΣ

Ανθολογία
Βορειοηπειρώτικου Διηγήματος

Επιλογή-Πρόλογος
ΑΝΔΡΕΑΣ ΖΑΡΜΠΑΛΑΣ

ΡΟΕΣ
Οι Εκδόσεις

Επισημαίνουμε

Η προκλητικότητα ως μέθοδος αυτοπροβολής

Το φραστικό εναλλακτικό ρητόρευμα «μ' αρέσει» ή «δεν μ' αρέσει» αποτελεί, αιώνες τώρα, την πλειοψηφική κριτική απόφαση σε ατομικό επίπεδο. Και παραμένει απρόσβλητο ως φυσικό δικαίωμα στην αρέσκεια ή την απαρέσκεια, εφόσον αυτή η απόλυτα υποκειμενική (στην εγωιστική της προέλευση) θέση δεν αλλοιώνει το χαρακτήρα της με την προσθήκη του απαρεμφάτου «είναι». Άλλο πράγμα η προσωπική επιλογή του ναι ή του όχι και άλλο η προσπάθεια αντικειμενικοποίησής τους αναπόδεικτα. Οι προσωποπαγείς ισχυρισμοί δεν συγκροτούν αποδεικτικό υλικό.

Παρ' όλο –και πολύ σωστά– που ο Τζων Σπιούαρτ Μιλ έγραφε ότι «οι πάντες απαιτούν να έχουν άποψη, αλλά ελάχιστοι είναι σε θέση», εντούτοις κανένας μας δεν μπορεί να παραβλέψει τον ισχυρό ρόλο που διαδραματίζει αυτή η «ορμόνη» στο σώμα της κριτικής μας συμπεριφοράς και πιο συγκεκριμένα όταν πρόκειται για προϊόντα τέχνης και λόγου.

Η αφορμή για ετούτο το γραφτό προέκυψε από την, ευτυχώς, σπάνια περίπτωση της προσπάθειας να υποστηριχτούν απαξιωτικές θέσεις, ανασύροντας από τη φαρέτρα των επιχειρημάτων την προκλητικότητα. Η δέθεν (οπωσδήποτε ανειλικρινής) αυτοϋποτίμηση, προκειμένου από την αναμενόμενη αντίδραση να προκληθεί διέγερση του ενδιαφέροντος υπέρ του προκαλούντος. Και δεν εννοώ την πρόσφατη, θλιβερή παρουσίαση στο Μέγαρο Μουσικής του γνωστού συγγραφέα Ουέλμπεκ, ο οποίος έφτασε, μέσα σε πλήθος παρόμοια, να πει, απευθυνόμενος στο αμήχανο κοινό, πως «όποιοι διαβάζουν τα βιβλία μου είναι θλιβεροί ή ανόητοι...» Αυτός, τουλάχιστον, ήταν μια εύκολη –έτσι ωμός που ήταν– για απόρριψη περίπτωση. Άλλη ήταν η πιο «ενδιαφέρουσα». Η πιο (δήθεν) διαλεκτικά περίτεχνη. Γνωστός Έλληνας κειμενογράφος σε life style ένθετο περιοδικό, ο οποίος αυτοπαρουσιάζεται στον υπότιτλο ως «ένας συνηθισμένος άνθρωπος (που) καταγράφει τις σκέψεις του». Τον διαβάζω ανελλιπώς, επειδή κατά κανόνα το χιούμορ του και η γραφή του με ικανοποιούν. Συχνά δε και θαυμαστής του.

Όμως σε τεύχος της τελευταίας Κυριακής του περασμένου Σεπτεμβρίου ο εν λόγω συνεργάτης του περιοδικού, αφού μας παραθέσει ένα απόσπασμα «τυχαίο», όπως λέει, από το *Μεγάλο συναξάρι* του Καραγάτση, το οποίο και παινεύει ανεπιφύλακτα για τη «μοναδική δύναμή του», ανοίγεται σε περιγραφή της βιβλιοφιλίας του. «Μαζί», γράφει, «αγόρασα και μερικά από τα πολυδιαφημισμένα και πολυσυζητημένα εκδοτικά... χιτ των τελευταίων μηνών. Δεν έχω προλάβει ακόμα να τα "πιάσω" όλα, τα δύο πρώτα όμως δεν μπόρεσα να τα συνεχίσω πέρα από την 20ή, 25η σελίδα». Ακολουθεί ένας φτηνός και απαξιωτικός για την ποίηση σχολιασμός, η οποία, κατ' αυτόν, «διάγει την πιο... θλιβερή περίοδο της ιστορίας της». Κλασική, όπως πρωτοανέφερα, περίπτωση αντικειμενικοποίησης του ισχυρισμού.

Και μπαίνουμε στο «ψαχνό» της πρόκλησης. Τα δύο, λοιπόν, μυθιστορήματα που δεν άντεξε να προχωρήσει στην ανάγνωσή τους πέρα από την 25η σελίδα ήταν το *Στην ακτή* του Ίαν Μακ Γιούαν και το *Καθένας* του Φίλιπ Ροθ. Βιβλία που δεν χρειάζονται τη δική μου υποστήριξη. Άλλωστε, το ζήτημα δεν βρίσκεται εκεί. Οι συγγραφείς τους είναι σπουδαίοι, «πολυπαινεμένοι», νιώθει «σχεδόν περίεργα που τολμώ να τους κρίνω». «Διάβαζα και ξαναδιάβαζα προσεκτικά, σαν επιμελής μαθητής... ιδρώνα και ξεϊδρώνα», αλλά αυτά «με αποσυντόνιζαν, με κούραζαν». Και η μαιευτική: «Μήπως είναι δικό μου το λάθος;», «Μήπως εγώ δεν είμαι σε θέση να καταλάβω και να εκτιμήσω; Ίσως να έχω πολλά κενά στην "εκπαίδευσή" μου ως αναγνώστης... Μάλλον θα πρέπει να κοιτάξω ιατρικά το θέμα». Η δέθεν αυτοταπεινώση, ως άλλη μορφή της οίησης σαν κριτικό εργαλείο. Ποιος τακτικός αναγνώστης της στήλης του θα συνομολογήσει την εκδοχή της αναγνωστικής ανεπάρκειάς του; Σιγά τους Ροθ και τους Γιούαν, που μας τους επέβαλε ο αγγλοαμερικάνικος καπιταλισμός! Προκάλεσε για να αναδειχθείς. Κάπως έτσι δεν έκανε και ο (γνωστός) Γιώργος αυτοκρινόμενος στην πρόσφατη Συνδιάσκεψη; Κρίμα. Για τον επιφυλλιδογράφο, βέβαια.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

• Από τις 12 έως τις 30 Νοεμβρίου θα λειτουργήσει στο Σπίτι της Κύπρου (Ηρακλείου 10, Κολωνάκι) έκθεση για τον **Μιχάλη Κακογιάννη**. Στις 19 του Νοέμβρη οργανώνεται ημερίδα για τον σκηνοθέτη όπου θα μιλήσουν οι Θ. Νιάρχος, Μιχ. Πιερής, Απ. Βέττας, Μιχ. Μειμάρης και ο πρόεδρος Γιώργος Γιωργής. Μέσα στο μήνα γίνεται σειρά εκδηλώσεων που οργανώνει η Πρεσβεία και το Σπίτι της Κύπρου για τα 50 χρόνια της ΕΟΚΑ 1955–1959.

• Έκθεση ζωγραφικής στο **PRETO**

(Σπευσίπου 12, Κολωνάκι) εγκαινιάζει σήμερα, 9 Νοεμβρίου, η Μαρία Αϊράμ. Τίτλος της έκθεσης: «Οι πληγές είναι φωλιές

από άνθη». (Και ένα «μυστικό»: το «επίθετο» είναι απλώς ανάγνωση του Μαρία, διαβάζοντας από το τελευταίο γράμμα Α στο πρώτο Μ).

• Από τις 5 ως τις 30 Νοέμβρη η Άννα Κανατά εκθέτει έργα της στην πινακοθήκη Πανταζίδη στο Παγκράτι (Στασινού 8Α και Τελεσίλης).

• Ομαδική έκθεση–προσφορά 38

άξιων καλλιτεχνών μας άνοιξε στο TAGG ή Γκαλερί Γεωργαντά (Ξενοκράτους 17–19, στο Κολωνάκι) και θα είναι ανοιχτή μέχρι τις 17 Νοεμβρίου. Τα έργα που προσέφεραν οι καλλιτέχνες θα πωλούνται στο 50% της

αξίας τους και όλα τα έσοδα θα διατεθούν για τους πυροπαθείς του καλοκαιριού που πέρασε.

• Χθες άνοιξε στη γκαλερί Ζουμπουλάκη (στην πλατεία Κολωνακίου) έκθεση του Νίκου Αλεξίου με τίτλο «The End (once more)». Να την επισκεφθείτε. Αξίζει ο περίπατος ως εκεί. Η έκθεση θα παραμείνει ανοικτή έως και τις 8 Δεκεμβρίου.

• Τριήμερο εκδηλώσεων για την Οκτωβριανή Επανάσταση θα πραγματοποιηθεί στο Πάντειο από την Παρασκευή το απόγευμα ως την Κυριακή το μεσημέρι (9, 10 & 11 Νοεμβρίου). Για το πρόγραμμα βλ.: <http://www.syriza.gr/gegonota>

Μια «εστία» για το επιστημονικό βιβλίο

Με την πρόσφατη μεταγκατάσταση των Πανεπιστημιακών Εκδόσεων Κρήτης στο κτιριακό συγκρότημα του Ιδρύματος Τεχνολογίας Έρευνας στα Βασιλικά Βουτών, στο Ηράκλειο, δημιουργήθηκε στο ισόγειο του κτιρίου ένα νέο εκθετήριο-βιβλιοπωλείο. Σε έναν ήρεμο, άνετο και φιλικό χώρο ο επισκέπτης μπορεί να αναζητήσει και να ξεφυλλίσει, εκτός από τις εκδόσεις των ΠΕΚ, και εκδόσεις άλλων μη κερδοσκοπικών εκδοτικών οργανισμών, καθώς το βιβλιοπωλείο αυτό φιλοδοξεί να αποτελέσει μια «στέγη» για το ελληνικό επιστημονικό βιβλίο –ιδιαιτέρως για εκείνο που σπάνια βρίσκει θέση στα συνήθη βιβλιοπωλεία.

Στο βιβλιοπωλείο μπορεί κανείς να βρει:

- Το σύνολο των εκδόσεων των ΠΕΚ
- Εκδόσεις του Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τραπέζης
- Εκδόσεις της Βικελαίας Δημοτικής Βιβλιοθήκης Ηρακλείου
- Εκδόσεις άλλων πανεπιστημιακών εκδοτικών οίκων, όπως του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου, του Πανεπιστημίου Πατρών, του Πανεπιστημίου Μακεδονίας
- Εκδόσεις Ιδρυμάτων και

Ινστιτούτων, όπως του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού, της Εταιρείας Κρητικών Ιστορικών Μελετών, του Ινστιτούτου Επεξεργασίας του Λόγου, του Ινστιτούτου Νεοελληνικής Γλώσσας.

Στο βιβλιοπωλείο υπάρχει επίσης μια διαμορφωμένη γωνιά με εκδόσεις βιβλίων, CD και DVD για παιδιά, ενώ διατίθενται και ξενόγλωσσες ή δίγλωσσες εκδόσεις ως προτάσεις για δώρα.

Με την ευκαιρία των επίσημων εγκαινίων, το βιβλιοπωλείο των Πανεπιστημιακών Εκδόσεων Κρήτης στο Ίδρυμα Τεχνολογίας Έρευνας, περιγράφει τρεις κύριους άξονες δραστηριοτήτων γύρω από τους οποίους θα επιδιώξει να κινηθεί η λειτουργία του. Φιλοδοξεί να εξελιχθεί σε μια μικρή νέα προσθήκη στην πνευματική ζωή του Ηρακλείου. Οι δραστηριότητες που προγραμματίζονται και υπόσχεται το βιβλιοπωλείο των Πανεπιστημιακών Εκδόσεων Κρήτης είναι οι ακόλουθες:

1. Βραδιές βιβλίου

Με αφορμή την έκδοση σημαντικών βιβλίων θα επιδιώξει την οργάνωση στον χώρο της παρουσίασης βιβλίων, με τρόπο ώστε να μην είναι απλή

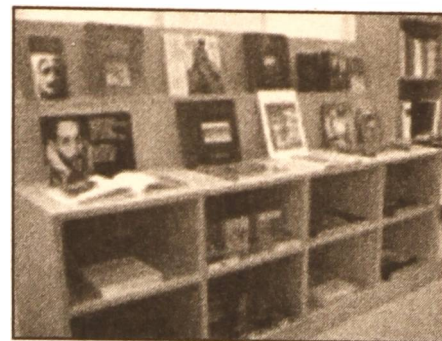
προβολή ενός βιβλίου αλλά βραδιές ευρύτερου προβληματισμού και διαλόγου, με ενεργό συμμετοχή του κοινού.

2. Εβδομάδες γνωριμίας με τις φιλοξενούμενες εκδόσεις

Ένας από τους κύριους στόχους του βιβλιοπωλείου των ΠΕΚ είναι να προβάλλει και να κάνει ευρύτερα γνωστή τη σημαντική συμβολή των μη κερδοσκοπικών εκδοτικών οργανισμών της χώρας στο επιστημονικό βιβλίο. Όστε να λειτουργήσει τελικά αυτό το βιβλιοπωλείο ως μια «εστία για το επιστημονικό βιβλίο» στο οποίο θα μπορούν οι ενδιαφερόμενοι πολίτες –πανεπιστημιακοί, φοιτητές, επαγγελματίες επιστήμονες κ.λπ.– να βρίσκουν όλα τα ειδικά βιβλία που σπανίως ανευρίσκονται στα κοινά βιβλιοπωλεία.

3. Μαθητές και βιβλίο

Τίποτε δεν έχει μέλλον αν παύσει να συγκινεί τη νέα γενιά, τους σημερινούς μαθητές λυκείου. Και βέβαια το βιβλίο, η επιστήμη ή οι αξίες μιας ανθρωπιστικής παιδείας δεν αποτελούν εξαίρεση. Σ' αυτό το πνεύμα, το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας οργάνωσε πρόσφατα τη Βραδιά Ερευνητή, μια πανευρωπαϊκή εκδήλωση με κύριο αποδέκτη

τη μαθητική κοινότητα.

Στο ίδιο πνεύμα το βιβλιοπωλείο σκοπεύει να ενθαρρύνει προγραμματισμένες επισκέψεις στο χώρο μικρών ομάδων μαθητών λυκείου με ιδιαίτερα επιστημονικά ή πολιτισμικά ενδιαφέροντα. Συνοδευόμενοι από τους καθηγητές τους, οι μαθητές αυτοί μπορούν να ξεναγηθούν στον χώρο, να μάθουν πώς «βγαίνει» ένα βιβλίο στην ηλεκτρονική εποχή μας, να φιλομετρήσουν πανεπιστημιακά συγγράμματα που ίσως χρησιμοποιήσουν στις αυριανές σπουδές τους και, βέβαια, να δουν όμορφα βιβλία γενικής παιδείας ή εκλαϊκευμένης επιστήμης που μπορούν από τώρα να διαβάσουν.

Το βιβλιοπωλείο βρίσκεται στις εγκαταστάσεις του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας, στο νέο κτίριο, δεξιά της πύλης. Το ωράριο λειτουργίας βιβλιοπωλείου είναι από Δευτέρα έως Παρασκευή 9.00 το πρωί έως 3:30 μετά το μεσημέρι.

Ιστοσελίδα με όλες τις πληροφορίες: www.cup.gr

Μια ομαδική έκθεση

Την Τρίτη 20 Νοεμβρίου εγκαινιάζεται στον Εικαστικό Κύκλο (Χαριλάου Τρικούπη 121) στις 8.00 μ.μ. η έκθεση ΣΥΝΟΥΣΙΕΣ, που επιμελείται η ιστορικός και κριτικός τέχνης Ντόρα Ηλιοπούλου-Ρογκάν.

Στην έκθεση συμμετέχουν 46 σημαντικοί και με διεθνή προβολή ζωγράφοι, γλύπτες, χαράκτες, καλλιτέχνες-φωτογράφοι που στη σημερινή τεχνοκρατική, καταναλωτική, αυτοματοποιημένη εποχή μας –εποχή της παγκοσμιοποιημένης παράκρουσης– μας ευαισθητοποιούν ξανά στις ορμές και τη χαρά της ζωής.

Και οι 46 δημιουργοί που ανήκουν σε διαφορετικές επιμέρους γενιές του 20ού αιώνα –αρχίζοντας από τη γενιά του '30, συνεχίζοντας με εκείνες του Μεσοπολέμου, του Πολέμου, την αμέσως μεταπολεμική γενιά, τέλος, με τους τελείως σύγχρονους δημιουργούς που γεννήθηκαν στη δεκαε-

τία του '70– ενεργοποιούν μέσα μας συναισθήματα και βιώματα που σήμερα είναι σε επικίνδυνο βαθμό ευνουχισμένα εντός μας από τον τεχνοκρατικό, απάνθρωπο πολιτισμό. Αυτόν που σπέρνει μοναχά το φόβο-τρόμο προκαλώντας εκατόμβες-ολοκαυτώματα λαών, μαζικές καταστροφές στη φύση, επιδερμικές –και γι' αυτό στείρες– «απολαύσεις». Μηχανικές απολαύσεις, που, όπως σημειώνει η επιμελήτρια της έκθεσης, καθώς ταυτίζονται με την αυτοϊκανοποίηση, βρίσκονται στον αντίποδα εκείνων που, απελευθερώνοντάς μας από τα παράγωγα μιας ψεύτικης ηθικής, μας εξανθρωπίζουν και μας εκπολιτίζουν.

Στην παρουσίαση συμμετέχουν με ειδικά επιλεγμένα έργα ανάμεσα σε άλλους και οι: Γ. Τσαρούχης, Ν. Χατζηκυριάκος-Γκίκας, Δ. Αρμακόλας, Δ. Βλάσσης, Δ. Γέρος, Π. Γράβαλος, κ.ά.

Ο θεσμός των φεστιβάλ κινηματογραφικής τέχνης

του Θανάση Ρεντζή

Συμπληρώθηκαν φέτος 75 χρόνια από την ίδρυση του Κινηματογραφικού Φεστιβάλ της Βενετίας (Giubileo 1932–2007) και με την ευκαιρία αυτή θεώρησα καλό να κάνω μια γενικότερη αναδρομή στο θεσμό των φεστιβάλ κινηματογραφικής τέχνης, ώστε να προσδιοριστεί το στίγμα του παρόντος για το σχεδιασμό του αύριο. Παρά τις προθέσεις μου για ένα συνοπτικό κείμενο, δεν κατέστη δυνατόν να το πραγματοποιήσω –έτσι, το παρόν θα δημοσιευθεί κατά τα συνήθη σε δύο μέρη (α' & β').

Η αναγνώριση του Κινηματογράφου ως Τέχνης¹, αν και έγινε σχετικά νωρίς, μόλις μια δεκαπενταετία από την έλευσή του (ως μέσου αποτύπωσης και αναπαραγωγής της κίνησης) στο προσκήνιο της ιστορίας, δεν ακολουθήθηκε άμεσα από θεσμούς που θα προέβαλλαν τα επιτεύγματά του. Ωστόσο, ήρθε ο καιρός να γίνει κι αυτό, καθώς η νεοσύστατη Academy of Motion Picture Arts and Sciences των ΗΠΑ, με την ίδρυσή της το 1927, καθιέρωσε τα ετήσια βραβεία της Ακαδημίας (Awards), κατά μίμηση της βρετανικής Royal Academy of Arts (1768) και της Academie Française, που ιδρύθηκε απ' τον καρδινάλιο Richelieu με στόχο να βοηθήσει στην καθιέρωση της επίσημης γαλλικής γλώσσας (fixer la langue Française), (1635).

Ένας ημιεγγράμματος παραγωγός, ο Louis B. Mayer, που τον αποκαλούσαν «Hollywood Rajah», ήταν ο εμπνευστής και δημιουργός της Academy of Motion Picture Arts and Sciences των

ΗΠΑ (ενός κάθετης δομής συντεχνιακού μορφώματος, που αρχικώς αριθμούσε 200 μέλη –τώρα ξεπερνούν τις 6.000–, με πρώτο πρόεδρο τον Douglas Fairbanks). Η Ακαδημία δημιουργήθηκε με την προσδοκία ενός αντιπροσωπευτικού οργάνου καθιέρωσης της κινηματογραφικής βιομηχανίας, καθώς και με σκοπό τη θέσπιση βραβείων που θα προήγαγαν τις μορφωτικές, εκπαιδευτικές και επιστημονικές βάσεις του Κινηματογράφου (*to raise the cultural, educational and scientific standards*). Το έπαθλο των βραβείων ήταν ένα αγαλματίδιο (Statuette) που σχεδίασε στα πεταχτά πάνω σε μια τραπεζοπετσέτα (*tablecloth*) του Baltimore Hotel στο Χόλλυγουντ ένας σκηνογράφος της MGM, ο Cedric Gibbons. Η πρώτη απονομή έγινε στις 16 Μαΐου του 1929 στο ξενοδοχείο Roosevelt ενώπιον των 200 μελών της Ακαδημίας. Ήταν ένα γεγονός που πέρασε απαρατήρητο και αγνοήθηκε πανηγυρικά απ' τα μέσα επικοινωνίας της εποχής (την έντυπη

δημοσιογραφία και το ραδιόφωνο) και δεν ήταν παρά μια επαρχιακή εκδήλωση όπως και τόσες άλλες τοπικές γιορτές των απέραντων αμερικανικών επαρχιών.

Την επόμενη χρονιά η απονομή και το γεύμα έγιναν στο ξενοδοχείο Ambassador, τη μεθεπόμενη στο Baltimore κι αυτό συνεχιζόταν μέχρι το 1949, όπου η τελετή έγινε στην 2.812 θέσεων αίθουσα του Κινηματογράφου Pantages. Ωστόσο το 1931 η βιβλιοθηκάρια της Ακαδημίας Margaret Herrick παρατήρησε πως το αγαλματίδιο των Βραβείων έμοιαζε με τον θείο της τον Oscar, κι έτσι, απέκτησε όνομα που σιγά σιγά διαδόθηκε κι έγινε κοινός τόπος, μ' αποτέλεσμα ο κόσμος ευρύτερα να γνωρίσει τα βραβεία μ' αυτό το όνομα.

Μέχρι το 1953 την τελετή χρηματοδοτούσαν οι μεγάλες εταιρείες του Χόλλυγουντ (οι οποίες έπαιρναν και τα βραβεία) Warner Bros, Columbia, Universal, Republic και φυσικά MGM. Εκείνη όμως τη χρονιά για πρώτη φορά η τελετή μεταδίδεται από την τηλεόραση και στους δέκτες της συγκεντρώνεται ο μεγαλύτερος αριθμός θεατών της εποχής, 80.000.000 θεατές (τώρα ξεπερνάει τα 2.000.000.000) και 100.000 δολάρια εισρέουν στα ταμεία της Ακαδημίας απ' τον ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό NBC-RCA για τα δικαιώματα μετάδοσης. Κατά την περίοδο αυτή τα Βραβεία, ως Oscars πλέον, έγιναν πασίγνωστα και η Ακαδημία αποφάσισε

1. Ο ιταλός συγγραφέας και θεωρητικός Ricciotto Canudo, διατύπωσε στα 1911 το περίφημο «Μανιφέστο των Επτά Τεχνών» στο οποίο εξέφραζε τη βεβαιότητα πως ο Κινηματογράφος έρχεται να προστεθεί στις άλλες παραδοσιακές Τέχνες: Αρχιτεκτονική, Μουσική, Ζωγραφική, Γλυπτική, Ποίηση και Χορό,

ενώ ταυτόχρονα τον θεωρούσε συγχώνευση των πλαστικών και ρυθμικών Τεχνών, της Επιστήμης και της Τέχνης. Στον Canudo οφείλει ο Κινηματογράφος όχι μόνο την πρωταρχική καθιέρωσή του στο πάνθεο των Καλών Τεχνών, αλλά και την προσωινιά του, ως 7η Τέχνη.

από το 1957 να χρηματοδοτεί μόνη της την τελετή και να την εκμεταλλεύεται σ' ολόκληρο τον κόσμο.

Η παγκόσμια επιτυχία του θεσμού των Βραβείων Oscar είχε μιμητές και στην Ευρώπη. Η Μεγάλη Βρετανία πρώτη ακολούθησε το αμερικανικό πρότυπο, δημιουργώντας το 1947 την British Film Academy, που καθιέρωσε κατά το αμερικανικό προηγούμενο τα British Academy Film Awards, ήτοι: βραβεία για κάθε διακεκριμένη συμμετοχή σε μια ταινία (Σενάριο, Σκηνοθεσία, Φωτογραφία, Ηχοληψία, Ερμηνείες κ.λπ.). Τα βρετανικά αγαλματίδια, μια θεατρική μάσκα, σχεδίασε μια αμερικανίδα γλύπτρια, η Mitzi (Solomon) Cunliffe. Αν και οι βραβεύσεις ξεκίνησαν ήδη απ' το 1948, τα British Academy of Film Awards μέχρι και το 1970 ήταν άγνωστα, ακόμη και μέσα στην ίδια τη Βρετανία. Στη συνέχεια, και λόγω τηλεόρασης, έχουν καταστεί κάπως γνωστά, αλλά μάλλον περιορισμένα στο εθνικό πλαίσιο.

Η Ιταλία ακολούθησε και αυτή τον ίδιο δρόμο, αλλά με διαφορετικό τρόπο. Αρχικώς ήταν η ίδρυση στα 1953 του Open Gate Club της Ρώμης, που είχε ως στόχο τις πολιτισμικές ανταλλαγές, και, σε συνεννόηση με το Club Internazionale del Cinema, το Comitato per l'Arte e la Cultura και την A.G.I.S. (Associazione Generale Italiana dello Spettacolo) κι εν συνεχεία τη συνέργεια των παραγωγών (Associazione Nazionale Industrie Cinematografiche), θέσπισαν τα βραβεία David di Donatello, που άρχισαν ν' απονέμονται απ' το 1956. Εδώ το αγαλματίδιο είναι μια χρυσή μικρογραφία του ομώνυμου αγάλματος που την επιμελήθηκε ο μέγιστος κοσμηματοποιός Bulgari. Ο ρόλος επίσης του Ministero del Turismo e dello Spettacolo ήταν καθοριστικός και στη συνέχεια δημιουργήθηκε ένα ενι-

αίο διάδοχο σχήμα με τον τίτλο Accademia del Cinema Italiano, που διακονεί έκτοτε το θεσμό.

Η Γαλλία είχε ήδη απ' το 1934 ένα εθνικό βραβείο, το Grand prix du cinema français, το οποίο απονεμόνταν κατ' έτος σε μία μόνο γαλλική ταινία. Απ' το 1975 όμως ένας δαιμόνιος Εβραίος δημοσιογράφος και μικροεκδότης (και πρώτος διδάξας τον ρόλο του Press Attache), ο Georges Cravenne, πρωτοστάτησε στη δημιουργία της Academie des Arts et Techniques du Cinema, που απ' την επόμενη κιόλας χρονιά καθιέρωσε τα γνωστά πλέον βραβεία Cesar (απ' το όνομα του γλύπτη και καθηγητή στην Ecole nationale superieure des beaux-arts, Cesar (Baldaccini)), ο οποίος φιλοτέχνησε το αγαλματίδιο των βραβείων, τα οποία επίσης διέπονται απ' το ίδιο εθνοσυντεχνιακό πνεύμα.

Κατάληξη όλων αυτών ήταν βέβαια και η κάπως βεβιασμένη θέσπιση το 1988 των European Film Awards (που αρχικώς λέγονταν και Felix) και η ίδρυση ένα χρόνο μετά της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Κινηματογράφου, που για την ώρα διαθέτει πολύ λίγα μέλη (μόλις 1.800, απ' όλες τις ειδικότητες του Κινηματογράφου –κι αν σκεφτεί κανείς ότι η Βρετανική Ακαδημία ξεπερνά τα 6.000 μέλη–, αντιλαμβάνεται ότι εν προκειμένω υπάρχει κάποιο ζήτημα, κυρίως χρηματοδότησης, καθότι ο κύριος χρηματοδότης, προς ντροπή όλων των ευρωπαϊκών κρατών, παραμένει η Deutsche Lotto und Totoblock).

Αν τα βραβεία Oscar και οι μιμητές τους ήταν μια εν πολλοίς ύψιστη συντεχνιακή εκδήλωση σε αυστηρώς «εθνικά» πλαίσια, μιας κατ' αρχήν αμερικανικής εν γένει μη-παράδοσης, η Mostra Internazionale dell'Arte Cinematografica² της Βενετίας που αρχικώς τιτλοφορούνταν «Esposizione» ιδρύθηκε στο πλαί-

σιο της ευρωπαϊκής παράδοσης ως τμήμα της Biennale d'Arte.

Η Biennale της Βενετίας ιδρύθηκε το 1895, την ίδια χρονιά που γεννήθηκε και ο Κινηματογράφος και υπήρξε μέγα γεγονός, καθώς συνιστούσε έναν διασκελισμό κι ένα βήμα μπρος σε σχέση με τα εποχιακά Salon d'Art των Παρισίων. Τα εγκαίνιά της στους Κήπους του Castello τιμήθηκαν με την παρουσία των Αυτού Εξοχότητων Ουμβέρτου και Μαργαρίτας της Σαβοΐας (*alla presenza delle «LL.MM: Umberto e Margherita di Savoia»*) και πλήθους καλεσμένων απ' όλη την Ευρώπη προοιωνίζοντας την έλευση του εικοστού αιώνα και την απαρχή του πολιτιστικού τουρισμού, καθότι η προσέλευση έφτασε τους 200.000 επισκέπτες ενώ και την επόμενη χρονιά στους πρώτους Ολυμπιακούς Αγώνες της νέας εποχής στην Αθήνα συγκεντρώθηκε ένα πλήθος (70.000 περίπου), σηματοδοτώντας έτσι τον αθλητικό τουρισμό και τις νέου τύπου μαζικές γιορτές.

Η Mostra προέκυψε από τους κόλπους της Biennale μετά την ανάληψη της προεδρίας της το 1930 από έναν αριστοκράτη λόγιο και πολιτικό, τον κόμη της Misurata και κυβερνήτη της Τριπολιτανίας της ιταλικής αποικίας της Λιβύης Giuseppe Volpi. Ο Volpi μαζί με τον γενικό γραμματέα της Biennale, τον γλύπτη Antonio Maraini και τον γενικό γραμματέα στο Istituto Internazionale per il Cinema Educativo, Luciano De Feo είχαν την ιδέα για την δημιουργία μιας Κινηματογραφικής Έκθεσης (Esposizione). Ο Volpi προέβη άμεσα σε καινοτομικά ανοίγματα αρχίζοντας από τη Μουσική και την ίδια χρονιά πραγματοποίησε μια μνημειώδη διοργάνωση με τους Gershwin, Strawinski, Britten και Cage. Το 1932 ακολουθεί ο Κινηματογράφος με την πρώτη Esposizione κινηματογραφικών

2. Πρέπει ν' αναλογιστούμε πως για την εποχή αυτή ο όρος Διεθνές σήμαινε κάτι πολύ περιορισμένο: σχέση μεταξύ δύο, ή περισσοτέρων εθνών, αλλά σε καμία περίπτωση κάτι πραγματικά οικουμενικό σε πλανητική κλίμακα. Η πρώτη προσπάθεια δημιουργίας τέτοιου θεσμού ήταν η Κοινωνία των Εθνών (League of Nations) που ιδρύθηκε με αμερικανική πρωτοβουλία (Woodrow Wilson) και έδρα την Γενεύη το 1920. Βέβαια ο Μουσολίνι είχε πει πως «η Κοινωνία των Εθνών είναι πολύ καλή

όταν τσιρίζουν τα σπουργίτια αλλά καθόλου καλή όταν εφορμούν οι ιέρακες». Επίσης πρέπει ν' αναλογιστούμε πως ο ίδιος Κινηματογράφος, αυτή η κατ' εξοχήν νεωτερική τέχνη (και ιδία της βουβής περιόδου), ενείχε για το παγκόσμιο κοινό μια προφανή προσβασιμότητα καθότι μπορούσε να διαπερνά εθνικά και πολιτισμικά σύνορα χωρίς προαπαιτήσεις (εκτός από καθαρά τεχνικές που περιορίζονταν στην ύπαρξη μιάς συσκευής προβολής).

ταινιών με σκοπό την επιβράβευση των επιτευγμάτων της 7ης Τέχνης σε διεθνές πλαίσιο και στην οποία δέσποζε ο εκλεκτικός, αντί του συντεχνιακού χαρακτήρα. Το 1934 ακολουθεί ανάλογο άνοιγμα στο Θέατρο Πρόζας, ενώ το άνοιγμα στην Αρχιτεκτονική έγινε μόλις το 1980.

Το κινηματογραφικό έργο την εποχή αυτή διαλαμβάνεται διττά, ως καλλιτεχνική δημιουργία και ως επιστημονικό-βιομηχανικό προϊόν, με την έννοια ότι είναι προϊόν επιστημονικο-τεχνικής διεργασίας και όχι όπως στις παραδοσιακές τέχνες που τα έργα τους είναι προϊόντα χειρονακτικής ή το πολύ βιοτεχνικής πρακτικής.

Αρχικώς δεν υπήρχε Κριτική Επιτροπή και η πρώτη διοργάνωση δεν έτυχε ιδιαίτερας προβολής, αλλά η δεύτερη (1934) που φιλοξένησε 300 δημοσιογράφους απ' όλη την Ευρώπη και την Αμερική κυρίως, έκανε μεγάλη αίσθηση τόσο στην κοινή γνώμη όσο και στους πολιτικούς παρατηρητές που διέβλεψαν μian έμμεση μεν, αλλά εξαιρετικά αποτελεσματική προβολή του Φασισμού. Το 1934 θεσπίζεται η Corra Mussolini, που ελλείψει ακόμα Κριτικής Επιτροπής, ο Volpi με την συνηγορία κάποιων συμβούλων και τις συμπάθειες του κοινού απονέμει από μία Corra στην καλύτερη ιταλική ταινία και μία στην καλύτερη ξένη. Απ' την επόμενη χρονιά η Mostra γίνεται πλέον σ' ετήσια βάση και από το 1936 θεσμοθετείται η Διεθνής Κριτική Επιτροπή που θ' αποτελέσει το πρότυπο των Φεστιβάλ που θ' ακολουθήσουν. Η διαφορά μεταξύ του προτύπου των Βραβείων Oscar και του προτύπου της Βενετίας είναι πλέον απολύτως διακριτή σε τρία βασικά και ουσιώδη σημεία:

Α. Οι ταινίες που μετέχουν στα Βραβεία Oscar έχουν παρουσιασθεί στο κοινό και κρίνονται από το όλο σώμα της Ακαδημίας Κινηματογράφου –δηλαδή σχεδόν το σύνολο των έγκριτων επαγγελματιών (σε εθνικά βέβαια πλαίσια και με κάποιες μνείες σε ξένες ταινίες).

Β. Αντίστοιχα στη Βενετία, μετά τις τρεις πρώτες αναγνωριστικές διοργανώσεις, το νεοεισαχθέν πλαίσιο ορίζει πως οι ταινίες δεν πρέπει να έχουν παρουσιασθεί στο κοινό (το ίδιο το Φεστι-

βάλ αποτελεί την παγκόσμια πρεμιέρα τους) και η επιλογή τους γίνεται με βάση την αντιπροσώπευση όλων των εθνών σ' ένα διεθνές forum, που είναι το ίδιο το Φεστιβάλ.

Γ. Οι βραβεύσεις γίνονται από την Giuria, μια αριστίδην και Διεθνή Κριτική Επιτροπή που αποτελείται από εξέχοντα και σεβαστά ονόματα όλων των τεχνών.

Η Mostra κατέστη εν συνεχεία το πρότυπο άλλων ανάλογων θεσμών (κυρίως δε στα μεταπολεμικά χρόνια), όπου και δημιουργήθηκε η γενεαλογία των κινηματογραφικών φεστιβάλ. Το όνομα Festival, εισήχθη αμέσως μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο, απ' τους Γάλλους με τη δημιουργία του Festival Internationale du Film των Καννών, αλλά έκτοτε έγινε το κατ' εξοχήν όνομα χαρακτηρισμού τέτοιων θεσμών και εκδηλώσεων παγκοσμίως. Στην πραγματικότητα το Φεστιβάλ των Καννών είχε ξεκινήσει ήδη από το 1938 σαν αντίδραση προς τη μουσολινική Μόστρα της Βενετίας. Μια σχετική εισήγηση των Emile Vuillermoz (μουσικολόγου) και Rene Jeanne (σεναριογράφου και ιστορικού του Κινηματογράφου) προς τον Jean Zay, υπουργό της L' Education Nationale et des Beaux-Arts στην κυβέρνηση του Λαϊκού Μετώπου (1936–1938), έγινε άμεσα και με θέρμη αποδεκτή κι έτσι ετέθησαν οι βάσεις για την δημιουργία του θεσμού. Στην αναζήτηση του τόπου διεξαγωγής του προτάθηκαν οι πόλεις Vichy και Biarritz, ακόμα και η πρωτεύουσα της Αλγερίας που ήταν αποικία της Γαλλίας (το Αλγέρι), αλλά οι Κάννες ήταν που προκρίθηκαν τελικά, ο δε γηραιός Louis Lumiere είχε αποδεχθεί να είναι ο πρώτος πρόεδρος και ο Philippe Erlanger υπεύθυνος της διοργάνωσης. Όλα ήταν έτοιμα για την έναρξή την 1η Σεπτεμβρίου, αλλά το τελεσίγραφο του Χίτλερ στην Πολωνία στις 29 Αυγούστου, στάθηκε η αιτία της ματαιώσής του. Ο πρωτεργάτης της ματαιωθείσης διοργάνωσης του 1939 και Delegee General, Philippe Erlanger, ένας ιστορικός και μυθιστοριογράφος με ευρύτατη παιδεία και ιδιαίτερη λατρεία για τον Κινηματογράφο, επανήλθε με το τέλος του Πολέμου και το πρώτο Φεστιβάλ έλαβε χώρα στις 30

Σεπτεμβρίου του 1946, στις αίθουσες του Δημοτικού Καζίνο. Οι 11 χώρες που συμμετείχαν πήραν από ένα ισότιμο βραβείο αλλά τις εντυπώσεις έκλεψε μια αντιστασιακή ταινία, La Bataille du Rail του Rene Clement στην οποία απενεμήθη un prix special du jury. Την επόμενη χρονιά, η δεύτερη εκδήλωση έγινε στο Palais που οικοδομήθηκε ειδικά για το Φεστιβάλ, αλλά ήταν ακόμη ημιτελής και τα νερά της βροχής έσταζαν στην αίθουσα προβολής. Το τρίτο δεν μπόρεσε να πραγματοποιηθεί λόγω οικονομικών δυσχερειών και το ίδιο έγινε και με τα δύο επόμενα. Όμως μετά από πιέσεις ανθρώπων των γραμμάτων και του κινηματογράφου η κυβέρνηση αναθεώρησε τη στάση της καθώς η Βενετία είχε επανέλθει ήδη απ' το 1948 και άλλα δύο φεστιβάλ έχουν κάνει ήδη τα πρώτα τους βήματα στο Locarno και το Karlovy Vary. Έτσι το 1952 ξαναξεκίνησε, με νέο οργανόγραμμα και με νέο Διευθυντή, έναν δημοσιογράφο του εβδομαδιαίου περιοδικού επικαιρότητας Paris Match, τον Robert Favre le Bret, μεταφέροντας και το χρόνο διεξαγωγής του, απ' το Φθινόπωρο στην Άνοιξη, ενώ στο κλείσιμο της εν λόγω διοργάνωσης του Φεστιβάλ παρέστησαν 4 υπουργοί.

Ο Favre le Bret, παρ' ότι υστερούσε του προκατόχου του σ' επίπεδο γενικής καλλιέργειας, ήταν ένας εξαιρετικά εύστροφος άνθρωπος με σπάνιες οργανωτικές ικανότητες και γι' αυτό ριζοσπαστικοποίησε μέσω του Φεστιβάλ των Καννών όλο το κινηματογραφικό στερέωμα. Ήταν όμως και τυχερός, ιδιαίτερα στο πεδίο της προβολής, διότι μια αρκούντως εξελεγμένη προπολεμική καινοτομία στον τομέα της δημοσιότητας, η ραδιο-φωτογραφία προσέφερε τώρα μέσω των κύριων ειδησεογραφικών πρακτορείων της εποχής, Agence France-Presse, Associated Press, Reuters, United Press, Deutsche Presse-Agentur, αλλά και του σοβιετικού Νοβόστι (ΡΙΑ Новостн), μian άνευ προηγουμένου προβολή, καθώς τα διψασμένα έντυπα για φωτο-ειδησεογραφία, εφημερίδες και περιοδικά, σ' όλο τον κόσμο, κατέστησαν αγωγοί όχι μόνο ενός γεγονότος, αλλά και μιας νέας κουλτούρας επικοινωνιακής λειτουργίας, όπου στο

κέντρο της εδράζονταν η φωτογραφική μαρτυρία και η συγχρονική αμεσότητα. Η Croisette, τα ιστορικά ξενοδοχεία Carlton, Majestic και Martinez, που φιλοξενούσαν τους αστέρες, η plage με τις συνήθως προκλητικές σταρλετίτσες που περιφέρονταν ημίγυμνες και ποζάριζαν με χάρη, αλλά και η ψαροταβέρνα του Astoux, φιγουράριζαν σ' όλα τα λαϊκά περιοδικά, απανταχού της οικουμένης, μεταφέροντας μιαν ατμόσφαιρα καθ' όλα ζηλευτή που εξήπτε τη φαντασία εκατομμυρίων αναγνωστών και θεατών.

Στην πολύχρονη θητεία του Favre le Bret, μέχρι το 1971, συνέβησαν πολλά παράδοξα (σύμφωνα με τους επιγόνους αλλά όχι και αντάξιους του, Maurice Bessy και Gilles Jacob), όπως λ.χ. το Μέγα Βραβείο του 1955 (που την ίδια χρονιά μετονομάστηκε σε Palme d'or), δόθηκε σε μια ταινία καμωμένη για την τηλεόραση, το Marty, του Delbert Mann και το 1956 δόθηκε σε μια ταινία aquatique, το Monde du silence, της οποίας δημιουργοί ήταν ένας ωκεανογράφος-καπετάνιος, ο J. Y. Cousteau κι ένας εικοσαετής σκηνοθέτης, ο Louis Malle κι επίσης ένα μικρού μήκους φιλμ του Alain Resnais, το Nuit et Brouillard, προκαλεί αποσύρσεις ταινιών λόγω προσβολής φιλικών εθνών που μετείχαν στο Φεστιβάλ. Το 1959 καθιερώνονται οι δημοσιογραφικές προβολές και το Marche du Film (Αγορά Ταινιών), αλλά η πρώτη μεγάλου μήκους ταινία του Alain Resnais (*Hiroshima mon amour*), παραγκωνίστηκε από το επίσημο πρόγραμμα για να μην ενοχληθεί η αμερικανική κυβέρνηση (*est ecarte de la selection officielle, afin de ne pas choquer le gouvernement americain*). Αλλά τι να πει κανείς και για κατοπινότερες γκάφες όπως η βράβευση του Sex, Lies, and Videotapes, του Steven Soderbergh (1989) ή για την απόρριψη της ταινίας του Ζανγκ Γιμού, Not One Less (1999) που τρεις μήνες μετά πήρε τον Χρυσό Λέοντα στη Βενετία. Πρέπει να σημειωθεί ότι ακόμα και μέχρι και τις αρχές της δεκαετίας του 1980 οι υποψηφιότητες υποβάλλονταν επισήμως από τα κράτη μέσω της διπλωματικής οδού και το πρόγραμμα του φεστιβάλ καθώς και τα βραβεία διέπο-

νταν εν πολλοίς από διπλωματικές ισορροπίες κι ενίοτε εκβιασμούς και απειλές του τύπου του προέδρου του Μεξικού Luis Echeverria Alvarez προς τον Georges Pompidou, αν δεν περάσει η μεξικάνικη ταινία στο φεστιβάλ διακόπτουμε τις διπλωματικές σχέσεις με τη Γαλλία. Οι επίσημες ανακοινώσεις για τα βραβεία ανέφεραν τον τίτλο της ταινίας και αμέσως μετά τη χώρα, οι δημιουργοί έπονταν...

Το 1960 και '61, οι γάλλοι κριτικοί κινηματογράφου οργανώνουν στο πλαίσιο του Φεστιβάλ των Καννών προβολές δικών τους επιλογών, οι οποίες μάλιστα έχουν επεισοδιακό χαρακτήρα, καθώς αμφισβητούν ευθέως τις επίσημες επιλογές, αλλά από το 1962 το διάβημά τους μέσω του Syndicat Francaise de la Critique de Cinema γίνεται αποδεκτό ως επίσημη εκδήλωση του Φεστιβάλ, με τον τίτλο Semaine Internationale de la Critique, δημιουργώντας έτσι πρώτο ρήγμα στην παντοκρατορία του Διευθυντού. Απ' το 1964 αρχίζουν τα εμπεριστατωμένα αφιερώματα (Homnages), τύπου Henri Langlois, με τη συνεργασία του ίδιου και της Γαλλικής Ταινιοθήκης, της οποίας προϊστάτο απ' την δεκαετία του '30. Μάης του '68, ο Langlois εξορίζεται απ' την Ταινιοθήκη μετά από απερίσκεπτη ενέργεια του Υπουργού Πολιτισμού Andre Malraux κι ακολουθεί μεγάλη αναταραχή. Οι γάλλοι κριτικοί ζητούν στις 11 του μηνός την ματαίωση του Φεστιβάλ. Στις 18 οι σκηνοθέτες (με πρωτεργάτες τους Francois Truffaut και Jean-Luc Godard) κρεμιούνται απ' τα rideaux για να εμποδίσουν την προβολή κι έτσι ο Favre le Bret υποχρεώνεται στις 19 να ανακοινώσει τη διακοπή του Φεστιβάλ. Μέσα σ' αυτήν την ατμόσφαιρα γεννιέται η εκδήλωση Quinzaine des Realisateurs μετά από την χαρακτηριστική ρήση του Pierre Kast, που απηχούσε το καταλυτικό πνεύμα του Μάη, οι ταινίες γενιούνται ελεύθερες και ίσες μεταξύ τους (*Les films naissent libres et egaux entre eux*) καθώς και την απαίτηση της Societe des Realisateurs de Films (στην οποίαν τότε πρόεδρος ήταν ο Robert Enrico και αντιπρόεδρος ο Jacques Doniol Valcroze) κι έτσι μια Εκδήλωση χωρίς ανταγωνισμούς και

λογοκρισία, ή διπλωματικές σκοπιμότητες, μιά προθήκη όλων των κινηματογραφιών του κόσμου (*vitrine de tous les cinemas du monde*), είναι γεγονός.

Τα γεγονότα αυτά είχαν άμεση και καταλυτική επίδραση στα Φεστιβάλ Βενετίας και Βερολίνου. Απ' την επόμενη χρονιά οι αλλαγές είναι αλλεπάλληλες. Το 1971 ο Maurice Bessy, ένας πασίγνωστος κριτικός και ιστορικός του Κινηματογράφου, καθώς και δημιουργός του περίφημου βραβείου Louis-Delluc απ' το 1937, αναλαμβάνει την διεύθυνση του Φεστιβάλ κι ακολουθούν ανά έτος και μια νέα εκδήλωση: Perspectives du Cinema Francais, πάλι μετά από απαίτηση της S.R.F., Etude et Documents, Les Yeux Fertiles, Creation de L'Air du Temps και τέλος Le Passe Compose, μέχρι που την διεύθυνση ανέλαβε ένας νεώτερος κριτικός κινηματογράφου, ο Gilles Jacob (1978) και αντικατέστησε τις τρεις τελευταίες με μια δικής του έμπνευσης, την εκδήλωση Un certain regard καθώς και το βραβείο Prix de la Camera d'or. Παρά την πληθώρα των εκδηλώσεων και τα ποικίλα ανοίγματα που δημιούργησε ο Bessy μέσα σ' ένα πνεύμα αμηχανίας και άγχους, μην καταστεί depasse, δεν κατόρθωσε το ουσιώδες, ν' ανοιχτεί στο κύριο αίτημα της εποχής που κυοφορούνταν κάτω απ' τον τίτλο Cinema d' Art et Essai και να γυρίσει έτσι μια νέα σελίδα στην αντιμετώπιση της Κινηματογραφικής Τέχνης.

Μιχαήλ Μήτρας: ένας αιρετικός της λογοτεχνίας μας

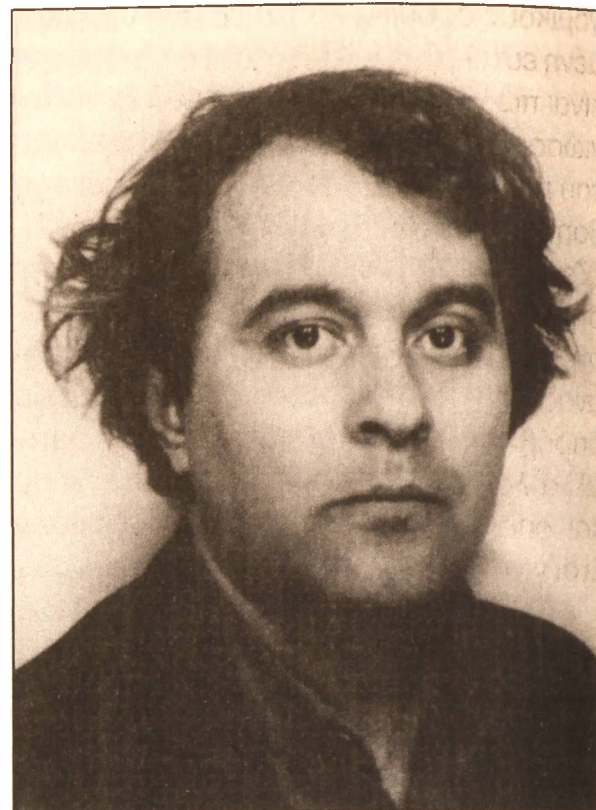
Τη συνέντευξη πήρε ο Σωτήρης Λέτσιος

Θα μπορούσε να μιλήσει κάποιος για τον Μιχαήλ Μήτρα δανειζόμενος εκφράσεις των οποίων η πατρότητα ανήκει σε κριτικούς και ανθρώπους της τέχνης. Έτσι λοιπόν, για άλλους είναι «ένας μανιώδης και αδιάλλακτος πειραματιστής της έκφρασης» και για άλλους ένας συγγραφέας του οποίου η γραφή «θυμίζει τρένο με ανοιχτές πόρτες, που μπορείς να μπαινοβγαίνεις ελεύθερα στις ενδιάμεσες στάσεις». Αξίζει να σταθεί κάποιος σε αυτό που έγραψε ένας κριτικός, ότι «γράφει για να επαληθεύσει τη ρήση του Μαλαρμέ ότι ο κόσμος είναι προορισμένος να καταλήξει σε ένα ωραίο βιβλίο». Ο Μιχαήλ Μήτρας γεννήθηκε στο Βόλο, σπούδασε Νομικά και ραδιοσκηνοθεσία στο Λονδίνο, ενώ από το 1984 έως το 2003 σταδιοδρόμησε ως παραγωγός εκπομπών λόγου και τέχνης για την Ελληνική Ραδιοφωνία. Συγγραφέας και βιβλίων ποίησης, πεζογραφίας αλλά και «οπτικός ποιητής» με συμμετοχή σε εικαστικές εκθέσεις, στο έργο του παρακάμπτει την κυρίαρχη σεφερική κληρονομιά των ομηλικών του και στρέφεται στις πηγές, στην παράδοση των υπερρεαλιστών. Παράδοση που στη συνέχεια μπολιάζει με τα διδάγματα του μοντερνισμού του 20ού αιώνα και γενικώς την τάση των πρωτοποριών, που καταργούν τα στεγανά μεταξύ των μορφών τέχνης στοιχειοθετώντας μια εικονοκλαστική γραφή, που στοχάζεται πάνω στα όρια των λογοτεχνικών ειδών, της ποίησης, της πεζογραφίας αλλά και της εικόνας.

• *Ανήκετε στη γενιά του '70, μια γενιά με τους δικούς της προβληματισμούς. Τι ήταν αυτό που άφησε στην ελληνική λογοτεχνία η γενιά σας και πώς επέδρασε στις επόμενες γενιές;*

— Μιλώντας για τη γενιά του '70 δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι οι λογοτέχνες της εμφανίστηκαν στα γράμματα λίγο πριν τη δικτατορία του '67, στη διάρκεια της και μετά την πτώση της. Συνεπώς οι πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες της εποχής επηρέασαν το έργο της, προσδίδοντας του χαρακτηριστικά όπως η αλληγορία, ο υπαινικτικός λόγος, η παρωδία, το χιούμορ, η υπερρεαλιστική διέξοδος, η υπόγεια (under-ground) θέαση του κόσμου και βεβαίως η αμφισβήτηση ως στάση αισθητική και κοινω-

νική. Δηλαδή ως ανανέωση της ποιητικής γλώσσας τελικά. Τα παραπάνω χαρακτηριστικά είναι, νομίζω, η κληρονομιά και οι επιδράσεις της στις νεότερες γενιές. Βέβαια, επειδή οι ποιητές και οι πεζογράφοι του '70 εξακολουθούν να είναι ενεργοί ακόμη και στην εξέλιξη του έργου τους. Και να σκεφτείτε ότι μιλάμε πλέον για 30 τόσα χρόνια. Έχουν καταγραφεί οι αλλαγές, μεταλλαγές της νεότερης περιόδου. Προσωπικά πιστεύω ότι το μελάνι της σφραγίδας της διατηρεί το έντονο χρώμα του στη νεότερη ποίηση που γράφεται σήμερα. Κάτι που οι νέοι λογοτέχνες συχνά θέτουν εν αμφιβόλω. Το θεωρώ φυσικό. Το σύνδρομο της «πατροκτονίας» είναι ένα ισχυρό αρχέτυπο.

Μιχαήλ Μήτρας

• *Πώς θα χαρακτηρίζατε το προσωπικό σας ύφος γραφής στην ποίηση και στην πεζογραφία;*

— Για όσους έχουν μια σχετική εξοικείωση με το έργο μου είναι νομίζω φανερό η πρόθεσή μου να υπερβώ τα συμβατικά όρια λογοτεχνικών ειδών, κατηγοριών γραφής. Μου αρέσει να λέω ότι γράφω κείμενα διερευνώντας τρόπους με τους οποίους τα κείμενα αυτά αποκτούν μια λογοτεχνική γλώσσα. Εξακολουθώ να πειραματίζομαι σε πείσματα όλων όσων υποστηρίζουν πως τα καλλιτεχνικά πειράματα (και όχι μόνο) έχουν τελειώσει με το κλείσιμο του 20ού αιώνα. Εγώ διαφωνώ, πιστεύοντας ότι ο μοντερνισμός – η μεγάλη αυτή παράδοση του 20ού αιώνα – δεν έχει πει την τελευταία του λέξη. Με δεδομένο ότι οι ασκοί του Αιόλου άνοιξαν προ πολλού, ποιος μπορεί να ισχυριστεί ότι είναι εφικτό και το κλείσιμό τους;

• *Τελικά γιατί να κρίνεται απαραίτητη η παρουσία του ποιητή στη σημερινή πραγματικότητα;*

— Ποιος το είπε αυτό; Πρόκειται για μύθο. Ο ποιητής (ως βάρδος) ήταν απαραίτητος μόνο στις αρχαϊκές κοινωνίες. Στη συνέχεια αυτό λησμονήθηκε. Στα νεότερα χρόνια ο ποιητής έγινε ένα είδος πολυτελείας. Με αυτή την έννοια, θα μπορούσα να δεχτώ ότι είναι σήμερα απαραίτητος. Ναι, χρειαζόμαστε σήμερα μια πολυτέλεια – όχι βέβαια με οικο-

νομικούς όρους—, αντίδοτο στη γενικευμένη ευτέλεια της εποχής. Το πρόβλημα είναι πώς να κάνεις τους ανθρώπους να λώσουν την έλλειψη της πολυτέλειας του ποιητή. Η Παιδεία βέβαια μπορεί να βοηθήσει σε αυτό, αλλά δεν αρκεί. Χρειάζεται, νομίζω, μια εσωτερική προδιάθεση για να αναζητήσει κάποιος την ποίηση και την τέχνη γενικότερα. Είναι μια αναζήτηση που ακολουθεί μια αργή, απρόβλεπτη, αινιγματική διαδικασία. Με άλλα λόγια, «όποιος έχει μάτια ακούει και όποιος έχει αυτιά βλέπει». Πάντα έτσι γινόταν και έτσι συνεχίζεται.

•Υπάρχει μια ιδέα που στροβιλίζεται στη σκέψη σας και περιμένει ίσως εδώ και χρόνια την κατάλληλη στιγμή για να εκφραστεί στο χαρτί;

—Η ιδέα που από χρόνια με απασχολεί δεν περιορίζεται στο πεδίο της γραφής επί χάρτου. Δεν είναι πολύ γνωστό, αλλά εδώ και καιρό εκφράζομαι καλλιτεχνικά και με εικαστικές φόρμες. Τα αποκαλούμενα οπτικά ποιήματα. Άρα, με γοητεύει η ιδέα ενός συνολικού έργου. Κάτι βέβαια που είχαν οραματιστεί οι πρωτοπορίες του 20ού αιώνα, με πρώτο το φουτουρισμό. Βέβαια στον τόπο μας αυτά τα πράγματα είναι —και κυρίως ήταν— δύσκολα. Βλέπω όμως να έρχεται μια νέα γενιά ποιητών — καλλιτεχνών που ερευνά προς αυτή την κατεύθυνση. Οι νέες τεχνολογίες δείχνουν ένα δρόμο. Επιχειρώ και εγώ να πάρω μέρος σε μια νέου τύπου σύνθεση πολλών μορφών τέχνης, χωρίς αυτό να σημαίνει πως δεν συνεχίζω να υπερασπίζομαι την αυτονομία της γραφής στο ευρύτερο αυτό πλαίσιο.

•Τι είναι αυτό που προτείνετε;

—Ο πολιτισμός της εικόνας είναι μια πραγματικότητα σήμερα, στην οποία φυσικά και δεν λέω πως πρέπει να παραδοθούμε άνευ όρων. Εκείνο που λέω είναι ότι η γραφή, η λογοτεχνία, δεν θα πρέπει να προσπαθήσει να παρακάμψει ή να αγνοήσει αυτή την πραγματικότητα, αλλά να εισχωρήσει σε αυτή και να τη χρησιμοποιήσει ως μέσο μεταφοράς ή να την προσβάλει σαν ιός. Άλλωστε, για να θυμηθούμε τον Μπαρουζ, η «γλώσσα είναι ένας ιός που έχει έρθει από το Διάστημα».

Κάθε φορά που ταξιδεύω... τα Ξενία με πληγώνουν

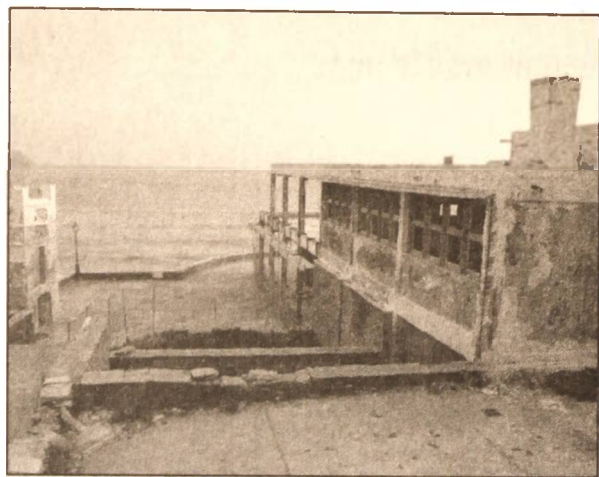
Είναι λίγο πολύ γνωστή η μοίρα των κτιρίων του μοντέρνου κινήματος στην Ελλάδα (κι όχι μόνο, βεβαίως βεβαίως). Έρημα και μόνα, ανήμπορα να αντιμετωπίσουν τις νεωτεριστικές ανάγκες, προδομένα από την πρωτοποριακή τους —τότε— κατασκευή (με τους σκουριασμένους οπλισμούς να ξεπετιούνται από το θρυμματισμένο σκυρόδεμα), μα πάνω από όλα ανίκανα να πείσουν ότι αξίζουν ή ότι είναι όμορφα ή έστω ότι είναι ένα κομμάτι της ιστορίας αυτού του τόπου.

Κάθε φορά που μιλάω για το ΦΙΞ νιώθω ότι με κοιτάνε περίεργα. Όταν υποστηρίζω ότι ήταν αριστούργημα, ότι αποτελούσε μάθημα ένταξης στην πόλη, ότι την έκανε φτωχότερη ο ακρωτηριασμός του.

Κάθε φορά φτάνω σε αδιέξοδο δείχνοντας στους γνωστούς μου τα κατακρεουργημένα «σχολεία του '30» και επιχειρηματολογώντας για την ανάγκη αποκατάστασής τους.

Κάθε φορά που βλέπω τα «Προσφυγικά» στην Αλεξάνδρας, κοντοστέκομαι. Πώς θα πείσεις τους «άλλους» ότι αυτά είναι κάτι πολύ παραπάνω από άθλια κουτιά και εστίες σκουπιδιών;

Και κάθε φορά που ταξιδεύω... τα Ξενία με πληγώνουν. Χτισμένα κάποτε με ενόραση σε εκτός συρμού περιοχές, που σήμερα αποτελούν καυτές ζώνες του «real estate», με μεγάλη σοφία στην ένταξη στο τοπίο και τους οικισμούς και στη σχέση κλειστών και υπαίθριων χώρων, τώρα πληρώνουν τα πάνδεινα, εξαργυρώνοντας την αδυναμία συντήρησης και διαχείρησής τους αλλά και την αδύναμη κατασκευή τους και την έλλειψη τεχνικών και άλλων ανέσεων. Μερικά κατεδαφίζονται (Ιωάννινα, Ηράκλειο), άλλα μασκαρεύονται με νεοκλασικά κομμάτια (Σπέτσες). Κι άλλα απλώς αφήνονται να καταρρεύσουν, παγιώνοντας την

εχθρική εικόνα που έχει ο κόσμος γι' αυτά.

Ήμουνα την προηγούμενη εβδομάδα στην Άνδρο. Και για μια ακόμη φορά τρύπωσα μέσα στο εγκαταλελειμένο Ξενία, αυτό το «μαύρο πρόβατο» στην εργογραφία του Άρη Κωνσταντινίδη. Την προηγούμενη φορά (πριν τρία χρόνια;) υπήρχαν ακόμη τα κρεβάτια (σχεδιασμένα από τον ίδιο) και τα είδη υγιεινής. Τώρα έλειπαν κι αυτά. Το κτίριο πλέον στα όρια της κατάρρευσης. «Beyond local repair», που έλεγαν και οι παλιοί οδηγοί. Κατεστραμένα δοκάρια και υποστυλώματα, πλημμυρισμένα δώματα, περιπτώματα παντού. Τα χρώματα, τα αποτυπωμένα στις καρτποστάλ του '70, απομεινάρια. Το ίδιο και ο περίφημος περιστερώνας δίπλα στο ξενοδοχείο (περίεργο, αυτός δεν ήταν του μοντέρνου).

Σε ποιον να μιλήσεις για το Ξενία αυτό; Στους ντόπιους, που βλέπουν ένα φιλέτο της προκυμαίας τους να μένει αναξιοποίητο; Στους ξένους, που απορούν πώς στέκει αυτό το ερείπιο δίπλα στα «αρχοντικά της Χώρας»; Στους παραθεριστές, που έχουν μετατρέψει το Μπατσι, το Κόρθι και τα άλλα παραθαλάσσια χωριά της Άνδρου σε νέες Αναβύσσους και Κερατέες; Ή σ'εμάς τους ίδιους, αν δεν έχουμε ήδη υποκύψει στο νεορομαντισμό των ερειπίων;

ΝΙΚΟΣ ΒΡΑΤΣΑΝΟΣ

Αγωνία και συνέπειες ενός οράματος

Η διδακτική ιστορία που ακολουθεί θα μπορούσε να είναι αληθινή –ή, εξίσου πειστικά, φτιαχτή. Όποια και να είναι η σχέση της με την πραγματικότητα πάντως, πιστεύω πως μπορεί να ερμηνεύσει το φαινόμενο του Μουσείου της Ακρόπολης ίσως πιο ικανοποιητικά από όσες προσπάθειες έγιναν ως τώρα. Γιατί πέρα από τα επιμέρους συμπτώματα (ακαταλληλότητα οικοπέδου, αστοχίες αρχιτεκτονικών διαγωνισμών, εύρεση αρχαιοτήτων, διαμάχες με αρνητές και περίοικους, «οπτικά εμπόδια» προς την Ακρόπολη), υπάρχουν άλλα, κυρίαρχα κριτήρια που συνήθως παραβλέπονται. Γιατί θεωρούνται δεδομένα, ενώ μπορεί και να μην είναι.

Η ιστορία αρχίζει με την αρχική θέση πως το νέο Μουσείο πρέπει να είναι αντάξιο της Ακρόπολης, του υπέρτατου μνημείου της ανθρωπότητας και συμβόλου του ελληνισμού. Στη συζήτηση εμπλέκονται, με εξ αρχής πρωτεύοντα,

για να μην πούμε, κυρίαρχο ρόλο, οι «καθ' ύλην αρμόδιοι», δηλαδή οι αρχαιολόγοι. Αυτούς αναγνωρίζει η κοινωνία (και η πολιτεία) ως υπεύθυνους τοποτηρητές της ιερότητας του μνημείου και κατ' επέκταση εγγυητές της αξίας του νέου Μουσείου.

Το Μουσείο αυτό λοιπόν από την πρώτη στιγμή ερμηνεύεται, καθοδηγείται και ελέγχεται από έλληνες αρχαιολόγους. Ο καθοριστικός τους ρόλος σταδιακά επεκτείνεται ώσπου, στον τελευταίο αρχιτεκτονικό διαγωνισμό και κατόπιν, πρωταγωνιστεί ουσιαστικά χωρίς «ένδον» αντίλογο από εμπλεκόμενους φορείς (επιτροπές και συμβούλια). Το πρόγραμμα και οι προδιαγραφές του Μουσείου φανερά πηγάζουν από τους αρχαιολόγους ή έστω απηχούν με τον πιο πρόδηλο τρόπο τις επιθυμίες τους. Η κυριαρχία τους άλλωστε επιβεβαιώθηκε από την απονομή του πρώτου βραβείου στην πρόταση Τσουμί-Φωτιάδη, που, όπως τονίστηκε, υλοποιούσε ιδανικά τις «προθέσεις» του διαγωνισμού.

Δεν έχει νόημα να ανοίξει κανείς τώρα γενικότερη συζήτηση για το ρόλο των αρχαιολόγων στην Ελλάδα, που δεν μας φτάνει σε τίποτα και θα μας πήγαινε πολύ μακριά. Όμως έχει νόημα να περιοριστούμε στις περίφημες αυτές «προθέσεις», που δεν προσέχτηκαν όσο έπρεπε, νομίζω. Αν διάβαζε κανείς σωστά τις προδιαγραφές του Μουσείου, θα διαπίστωνε ότι ζητούμενο είναι η όσο το δυνατόν πιστή «αναπαράσταση» της Ακρόπολης, με σύγχρονους πάντα όρους, μέσα στην πόλη που απλώνεται στα πόδια του Ιερού Βράχου. Αυτό σημαίνει πως θα πρέπει να βρεθεί στα χαμηλά το αντίστοιχο του «δαπέδου» του Βράχου στην πόλη, κι αυτό να δηλωθεί όσο το δυνατόν πιο ρεαλιστικά, πιο πειστικά.

Από όσο θυμάμαι, στον πρώτο διεθνή διαγωνισμό του Μουσείου υπήρχε τουλάχιστον μια συμμετοχή με ακριβώς

αυτή την επίλυση, η οποία όμως αγνοήθηκε. Ζητούμενο ήταν ένα αντίγραφο του Βράχου, όχι ως «βράχος» αλλά ως σύγχρονη, μοντέρνα «κατασκευή», που θα ανύψωνε τεχνητά τα εκθέματα του Μουσείου σε μια στάθμη όσο γίνεται πιο κοντά στο οριζόντιο επίπεδο του Βράχου. Νομίζω πως αυτό ήταν το νόημα της λέξης-κλειδί «συνομλία» που χρησιμοποιήθηκε κατά κόρον τελευταία: ίσοις όροις πάρε-δώσε ανάμεσα στο αρχαίο και στο σύγχρονο. Το ένα να κοιτά στα μάτια το άλλο.

Άρα έπρεπε να επινοηθεί ένας αποδεκτός τρόπος που θα πετύχαινε αυτή την ανταπόκριση. Σε οποιοδήποτε άλλο οικόπεδο της πόλης αυτή η επιθυμία αυτόματα ακυρωνόταν, οπότε το Μουσείο θα έχανε το νόημά του. Έπαυε να υπάρχει το όραμα, και χωρίς όραμα τι να το κάνουμε το Μουσείο; Έτσι εξηγείται η εμμονή στο οικόπεδο Μακρυγιάννη, ακόμα κι όταν βρέθηκαν εκεί υπολείμματα της ύστερης αρχαιότητας, που λίγοι στην αρχή περίμεναν να βρίσκονται εκεί σε τόση αφθονία (το πηγάδι του μετρό όμως το έδειξε αργότερα). Ας μην ξεχνάμε, ανάλογα, πως η ύπαρξη αρχαιοτήτων στην Κοίλη άρκεσε για να θεωρηθεί αυτή ακατάλληλο οικόπεδο (ενώ είχε αρχικά περιληφθεί στις εναλλακτικές θέσεις για το Μουσείο) και ότι η εύρεση του αρχαίου γυμνασίου (του Αριστοτέλους, βεβαίως!) στάθηκε η αιτία ακύρωσης του Μουσείου Γουλανδρή στην οδό Ρηγίλλης.

Η ανέλπιστη παρουσία της αρχαίας πόλης δεν ήταν απλά μια «πρόκληση», όπως την χαρακτήρισε ο κ. Τσουμί, αλλά ίσως το μόνο (τι θεϊκή ειρωνεία) αδιαμφισβήτητο κέρδος από όλη την επιχείρηση. Γιατί από το γυάλινο κάλυμμα που κάλυψε τις αρχαιότητες και πάνω τα πράγματα δημιουργούν πολλές απορίες, που δεν είναι δίκαιο να

συζητηθούν πριν ολοκληρωθεί το Μουσείο. Ας παραμείνουμε λοιπόν στο ιδεολογικό υπόβαθρό του.

Η υλοποίηση του οράματος, σύμφωνα με την πρόταση των Τσουμί-Φωτιάδη, καταλήγει στη δημιουργία μιας επιβλητικής σε διαστάσεις αίθουσας στην τελευταία στάθμη που δίνει την ψευδαίσθηση πως βρίσκεσαι στο ύπαιθρο. Πρόκειται για τη «Νέα Ακρόπολη», που διατηρεί ως και τον ίδιο προσανατολισμό με το θεϊκό μνημείο, ό,τι καλύτερο μπορεί σήμερα να προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία για να προστατεύσει τα αθάνατα έργα τέχνης. Με αυτούς τους όρους αποκλειστικά θα πρέπει να κριθεί: ως μοντέρνα «μίμηση» του αρχαίου μνημείου, όπου «τακτοποιούνται» ανά στάθμη τα καλλιτεχνικά έργα σε χρονικές κατηγορίες, ενώ το ίδιο το μνημείο πρόσφερε όλα αυτά ανάκατα στον επισκέπτη.

Άρα, αν το 1830 καθαρίστηκε η Ακρόπολη από το «μίσμα» των μεταγενέστερων αλλοιώσεων, τώρα, σχεδόν δύο αιώνες μετά, θα έχει επιτευχθεί ένας ακόμα καθαρισμός: η λογική κατάταξη (άρα και απομόνωση) των εκθεμάτων σε ιστορικά εύληπτες ομάδες. Θρίαμβος του ρασιοναλισμού ή του μεταφυσικού οραματισμού; Πάλι αγγίζουμε ένα τεράστιο θέμα...

Όμως υπάρχει και το μείζον ζήτημα της εθνικής προπαγάνδας, που ξεπερνά κατά πολύ οποιαδήποτε συζήτηση για το αν το Μουσείο είναι «ωραίο» και σε «κατάλληλη θέση» ή αν συμβιώνει «σωστά» με τα γύρω του κτίσματα. Γιατί το Μουσείο αυτό χτίστηκε για να προωθήσει το αρχικό (σήμερα επίτηδες θαμμένο) κινητήριο και (τόσο σπάνια στην Ελλάδα) ανιδιοτελές όραμα της Μελίνας Μερκούρη. Οπότε το ερώτημα που πρέπει να απαντηθεί σε λίγο είναι αν έπαιξε σωστά το ρόλο του, δηλαδή αν θα καταφέρει τελικά να (μας) επιστραφούν τα Μάρμαρα. Εκεί θα κριθεί η επιτυχία του κι όχι από την αξιολόγησή του ως «αρχιτεκτονική» -που δεν έχει σε τελευταία ανάλυση τόση σημασία. Νομίζω πως αυτό άλλωστε τόνισε ο κ. Τσουμί στην ομιλία του στο Μέγαρο (8/10/07), οργανωμένη στα μέτρα ενός ελληνικού ακροατηρίου με άγριες διαθέσεις, μιλώντας για τη σημασία της «στρατηγικής» στην

αρχιτεκτονική: δηλαδή, να ψάξουμε το περιεχόμενο κι ας αφήσουμε ήσυχη τη μορφή! Πόσοι όμως είναι διατεθειμένοι να ξεκολλήσουν από τα αετώματα σε αυτό τον τόπο;

Και για να πούμε και του στραβού το δίκαιο, ποιος φταίει που κάθε φορά που σκεφτόμαστε εθνική έξαρση μάς έρχονται στο μυαλό άφθονα μαρμάρινα αετώματα; Γιατί τότε να κατηγορούν τους πολέμιους του Μουσείου ότι είναι κολλημένοι, συντηρητικοί και εχθροί της προόδου (τα γνωστά επιχειρήματα της πιο πρόσφατης αντεπίθεσης), όταν αυτοί αντιδρούν σε κάτι που δεν διαθέτει «κάλλος»; Αν το Μουσείο των Τσουμί-Φωτιάδη είναι «διαφήμιση» (και πολύ σωστά κάνει, όλα τα μουσεία είναι έτσι κι αλλιώς) δεν θα έπρεπε να είναι ελκυστική (βασικός κανόνας του μάρκετινγκ); Αρκεί μόνο να περνά το σωστό μήνυμα; Είναι κακό κανείς να αμφιβάλλει, τότε, πως κάπου έχουμε μπερδέψει απελπιστικά τα εθνικά ιδεώδη με τον εκσυγχρονισμό; Κάτι πρέπει να ενδώσει -ποιο θα είναι αυτό; Ποντικός και κολοκύθα δεν χωρούν από την τρύπα!

Όσο για τις διαβόητες δύο πολυκατοικίες, είναι κρίμα που τόσοι «τσίμπησαν» με άπειρη αφέλεια κι έσπευσαν να κάνουν παθιασμένες δηλώσεις. Ήταν μια θαυμάσια κίνηση τακτικής, καλά οργανωμένη ώστε να αποπροσανατολίσει την αντιπολίτευση, που παρέσυρε κόσμο και κοσμάκη στην πιο άγονη συζήτηση που είχαμε να ακούσουμε εδώ και πολλά χρόνια, ξεχνώντας ποιο είναι πραγματικά το πρόβλημα. Μπράβο σε όποιους επινόησαν το ζήτημα και το συντηρούν με τόσο αριστοτεχνικό τρόπο, πριν και μετά τις πρόσφατες εκλογές. Τους βγάζω το καπέλο.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

Επιστροφή στις χειμερινές αίθουσες

Τα αλληπάλληλα ελληνικά κινηματογραφικά φεστιβάλ στους δύο πρώτους μήνες του φετινού φθινοπώρου, μας κράτησαν μακριά από τις αίθουσες στις οποίες, με βιασύνη ανεξήγητη, τα γραφεία διανομής «έριξαν» –παρά τις καλοκαιρινές θερμοκρασίες– σημαντικές ταινίες, άξιες για καλύτερη τύχη. Ευτυχώς, αρκετές από αυτές συνεχίζουν την παρουσία τους. Θα επιχειρήσουμε μια σύντομη κριτική αναφορά για όσους από τους φίλους του *Αντί* μάς τιμούν με την προσοχή τους.

Ο Άγγλος Νικ Άσντον ως Δομήνικος Θεοτοκόπουλος και ο Ισπανός Χουάν Ντιέγκο Μπότο ως Μέγας Ιεροεξεταστής Ντε Γκεβάρα.

ΓΙΑΝΝΗ ΣΜΑΡΑΓΔΗ: Περισσότερο από 10 χρόνια σχέδια, όνειρα, εμπόδια και πείσμα για την πραγματοποίηση αυτής της υπόσχεσης που είχε δώσει ο Γιάννης Σμαραγδής στον εαυτό του και την ιδιαίτερη πατρίδα του, την Κρήτη: Να κάνει ταινία για το μεγάλο τέκνο της, τον Δομήνικο Θεοτοκόπουλο. Έτσι οδηγήθηκε στην πε-

ριπέτεια της μεγάλης (για τα ελληνικά μέτρα) διεθνούς συμπαραγωγής. Γιατί όχι;

Προσωπικά πιστεύουμε ότι οι ταινίες εποχής και οι ιστορικές δραματοποιημένες βιογραφίες δεν έχουν κάποιο νόημα στον σύγχρονο κινηματογράφο, εκτός από την επιδίωξη ενός καλού εμπορικού αποτελέσματος. Οι σπάνιες εξαιρέσεις αποδεικνύονται τέτοιες

επειδή ο βιογραφούμενος στάθηκε, με το έργο και τη ζωή του, η αφορμή ανάδειξης δυνατών στοιχείων στοχασμού και πνευματικότητας. Εντούτοις, θα ήταν άδικο να χρεώσει κανείς στον Σμαραγδή επηρμένη (ή έστω «υπέρμετρη») φιλοδοξία, στερώντας του την καλλιτεχνική πρόθεση, την οποία και υπηρέτησε σε αξιόλογο βαθμό. Η επιδίωξη όμως υπέρμετρης δημοσιότητας και προβολής έδειχνε όντως τη δικαιολογημένη ανησυχία για την κάλυψη και του οικονομικού κόστους. Καμιά βασίλισσα και κανένας πρόεδρος δημοκρατίας δεν μπορούν να πάρουν το μάτι του θεατή από τις αδυναμίες της ταινίας. Και τέτοιες, σίγουρα, υπάρχουν. Κάτι που εκ των προτέρων φανταζόμαστε ως αναπόφευκτο.

Το ευθύγραμμο σενάριο ξεκινάει με το τέλος της παραμονής του 26χρονου αγιογράφου –«μαϊστρος σγουράφος»– Δομήνικου Θεοτοκόπουλου στη γενέτειρά του, το Ηράκλειο της Κρήτης. Ερωτευμένη μαζί του –κατά το σενάριο– είναι η όμορφη Φραντσέσκα, κόρη του Διοικητή Ηρακλείου της Γαληνοτάτης Δημοκρατίας της Βενετίας. Ακολουθεί η μετάβασή του στη Βενετία και η μαθητεία(;) του στο εργαστήριο του Τσιτσιάνο. Συνεχίζεται η σχέση του με τη Φραντσέσκα, η οποία έχει επιστρέψει με τον πατέρα της στη Βενετία, αλλά θα τερματισθεί ύστερα από ισχυρές πιέσεις του πατέρα της, γεγονός που θα την οδηγήσει στον μοναχισμό. Το δεύτερο μέρος της ταινίας καλύπτει την εγκατάσταση του Γκρέκο στο Τολέδο το οποίο γίνεται η δεύτερη και «καλύτερη πατρίδα» του μέχρι το τέλος της ζωής του. Σ' αυτό το μέρος

περιέχονται η πολύχρονη συμβιωτική του σχέση με τη Χερόνυμο ντε λας Κουέβας, μητέρα του μοναχογιού του Χόρχε Μανουέλ, καθώς και κάποιοι από τους εξελικτικούς σταθμούς της τέχνης του. Η βιογραφία θα τερματιστεί πρώιμα με την παραπομπή του Γκρέκο στην Ιερά Εξέταση (λόγω του αιρετικού χαρακτήρα της ζωγραφικής του) από τον καρδινάλιο και μέγα ιεροεξεταστή Νίνο ντε Γκεβάρα, πολύχρονη (από την εποχή της Βενετίας) γνωριμία, την οποία χαρακτήριζε η «έλξη» και ο θαυμασμός του ιερομένου για τον μεγάλο ζωγράφο και πνευματικό άνθρωπο. Το σενάριο είναι φανερό ότι κυριαρχείται από «ποιητική αδεία» ιστορικές αυθαιρεσίες. Αυτό –αν ήταν απαραίτητο– μικρή σημασία θα είχε, αν τις κάλυπτε το αποτέλεσμα. Πράγμα που δεν συνέβη.

Σ' αυτό που θα λέγαμε κατασκευή της ταινίας (μαζί με το σενάριο) κυρίαρχη ήταν η αίσθηση μιας Βαβέλ στα «υλικά» της. Με την εξαίρεση της θαυμάσιας ερμηνείας του Ισπανού Χουάν Ντιέγκο Μπότο στο ρόλο του μεγάλου ιεροεξεταστή Ντε Γκεβάρα και την ολιγόστιγη παρουσία του αλησμόνητου Σωτήρη Μουστάκα στον ρόλο του Τιτσιάνο, όλο το υπόλοιπο κάστ (κυρίως το τηλεοπτικής προέλευσης εγχώριο) ήταν ξένο τόσο για τις απαιτήσεις μιας τέτοιας παραγωγής όσο και για το τολμήμα να περιγραφούν το πρόσωπο και η τέχνη του Ελ Γκρέκο. Αυτού που, όπως γράφει ο καθηγητής Χρύσανθος Χρήστου, «κατορθώνει να παντρεύει τη γη με τον ουρανό, το συγκεκριμένο με το αφηρημένο, το εσωτερικό με το εξωτερικό, το χρόνο με την αιωνιότητα». Ζωντανή κράτησαν την ταινία, πριν απ' όλα, η φωτογραφία του μεγάλου (σε διεθνές επίπεδο) διευθυντή φωτογραφίας Άρη Σταύρου. Ήταν επίσης η εντυπωσιακά επιμελημένη ενδυματολογία, ενώ ικανοποιητική ήταν σε αρκετές περιπτώσεις και η σκηνογραφία.

Παρά την κατανοητή προσπάθεια του σκηνοθέτη να υπερτονιστεί η ελληνική (λέγε, κρητική) καταγωγή του Γκρέκο –πεντοζάλες και ρακές στην... Ισπανία– ο ίδιος ξέχασε(;) να προσθέσει –στα close up πλάνα– δίπλα από την υπογραφή: Δομήνικος Θεοτοκόπου-

Κριστιάν Μουνγκίου: 4 μήνες, 3 εβδομάδες και 2 ημέρες.

λος, το γνωστότατο: «Κρης εποίει».

Παρά τις όποιες –περιληπτικά διατυπωμένες– επιφυλάξεις, η ταινία προσφέρει συχνά φανταχτερό θέαμα, στιγμές ανθρώπινες, χωρίς ποτέ να κουράσει.

ΚΡΙΣΤΙΑΝ ΜΟΥΝΓΚΙΟΥ: Και ιδού, **4 ΜΗΝΕΣ, 3 ΕΒΔΟΜΑΔΕΣ ΚΑΙ 2 ΗΜΕΡΕΣ** στο άλλο άκρο από

αυτή του Γιάννη Σμαραγδή. Διαφορετική, παντελώς, στις προθέσεις, τη σύλληψη και τον κοινωνικό προορισμό που της όρισε ο δημιουργός της ως ένα συμπαγές, σκληρό, αυστηρό, αλλά και υψηλής ποιότητας έργο. Τα υλικά της είναι μιας φτηνής, από πλευράς κόστους, παραγωγής, ενώ η ιστορία της, το σενάριό της, από αυτά της απλούστερης καθημερινότητας. Άγνωστοι οι ερμηνευτές της και ο δημιουργός της ένας 39χρονος Ρουμάνος που με ετούτη, την τρίτη του ταινία κατάκτησε επάξια τον φετινό «Χρυσό Φοίνικα» στις Κάννες και το βραβείο της FIPRESCI (της διεθνούς ένωσης κριτικών). Το πιθανότερο είναι ότι κάνουμε λόγο για την πιο σημαντική ταινία της χρονιάς, κάτι δηλαδή ανάλογο με την περσινή *Οι ζωές των άλλων*. Άλλωστε, στο κέντρο

τους τον ίδιο στόχο σημαδεύουν και οι δύο ταινίες. Σαν συμπέρασμα, η ταινία 4 μήνες, 3 εβδομάδες και δύο μέρες έχει όλα εκείνα τα προσόντα τα οποία απουσιάζουν από ολόκληρο τον ελληνικό κινηματογράφο. Εμπνευσμένη και πειστική αλήθεια η οποία ακουμπάει στέρεα πάνω στη σάρκα της κοινωνικής πραγματικότητας, που δεν τη φαντασιώνεται αλλά την περιγράφει με ειλικρίνεια και γνώση και εκπληκτική γνώση στη χρήση του κινηματογραφικού μέσου.

Τελευταία χρονιά του καθεστώτος του Τσαουσέσκου στη Ρουμανία. Δύο φοιτήτριες στο πανεπιστήμιο μιας μικρής πόλης, η Γκαμπίτα και η Οτίλα, ζουν στον ίδιο φοιτητικό ξενώνα. Η Γκαμπίτα είναι στους πρώτους μήνες ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης την οποία σχεδιάζει και να τερματίσει. Στη «μεσαιωνική» όμως Ρουμανία του «υπαρκτού σοσιαλισμού» η έκτρωση απαγορεύεται απόλυτα. Τιμωρούνται με ποινές φυλάκισης 5 έως 10 χρόνια όλοι όσοι συνέργησαν σ' αυτήν την έγκυο, τον γιατρό ή πρακτικό και το ξενοδοχείο στο οποίο συνήθως πραγματοποιούντο αυτού του είδους οι επεμβάσεις εν κρυπτώ. Η εγκυμονούσα Γκαμπίτα (η οποία στην απελπισία της δηλώνει

Ρόου Άντερσον: *Εσείς, οι ζωντανοί.*

ότι διατρέχει τον δεύτερο μήνα ενώ αργότερα αποκαλύπτεται ότι έχει κλείσει τους 4 μήνες) είναι πλάσμα άβουλο και σε ψυχολογική διάλυση. Αντίθετα, η κολλητή της Οτίλα αποδεικνύεται άτομο αποφασιστικό και αδιαπραγμάτευτα πιστό (υπεύθυνο) στις υποχρεώσεις που αυτόβουλα έχει αναλάβει προς τη δοκιμαζόμενη φίλη της. Αναδέχεται και εκτελεί όλες τις ενέργειες (ακόμα και τις σε βάρος της ηθικής δοκιμασίες), όσο απρόβλεπτες και αν είναι, προκειμένου να βοηθηθεί η φίλη της. Ένα σχέδιο και ένα έργο που εγείρει εφιαλτικές ανατροπές μιας στυγνής λογικής πραγματικότητας. Ωμός ρεαλισμός που συνταράσσει τις εφησυχασμένες συνειδήσεις.

Η έκτρωση είναι το αφηγηματικό «πρόσχημα» προκειμένου να ζωγραφιστεί το τρομερό background μιας εκπαισμένης από το φόβο, τη σήψη και την παραίτηση κοινωνίας. Και η κόλαση ζωγραφίζεται. Κάθε βήμα των δύο κοριτσιών που προορίζεται για τη λύτρωσή τους γίνεται το μέσον για να δούμε εκδοχές αυτού του μυθιστορηματικού, κοινωνικού ζόφου στον οποίο κυριαρχεί η εμετική αναίδεια της νομενκλατούρας. Και αποδίδεται κινηματογραφικά με τους τρόπους του ντιρέκτ ντοκιμαντέρ έως το σασπένς αυθεντικού θρίλερ. Μέσα από ένα φτωχό σε κινηματογραφικό εντυπωσιασμό μεγαλουργεί η κινηματογραφική τέχνη. Μια ταινία σπαρακτική που δεν επιζητεί να διδάξει ή να υπερασπιστεί ή να αναθε-

ματίσει τίποτα. Την ειλικρίνεια της μαρτυρίας προτείνει. Άλλωστε αυτό είναι το υπόδειγμα αυτού που ο γράφων υποστηρίζει: χρήσιμος κινηματογράφος.

ΡΟΥ ΆΝΤΕΡΣΟΝ: *ΕΣΕΙΣ, ΟΙ ΖΩΝΤΑΝΟΙ*

Οι Έλληνες σινεφίλ θεατές θα θυμούνται την πριν 7 χρόνια πρώτη μεγάλου μήκους ταινία του Σουηδού Ρόου Άντερσον *Τραγούδια από τον δεύτερο όροφο* η οποία τόση εντύπωση είχε προκαλέσει και για την οποία είχε κερδίσει στις Κάννες του 2000 το Ειδικό Βραβείο της Κριτικής Επιτροπής. Ο Άντερσον, πολυβραβευμένος μέχρι τότε δημιουργός διαφημιστικών σποτ, προσήλθε στον αφηγηματικό κινηματογράφο στην ηλικία των 57. Με εκείνη την πρώτη του ταινία επετέθη με ασυγκράτητο κριτικό σαρκασμό στο αστικό κατεστημένο της ευημερούσας αυταρέσκειας και της σιγουριάς. Στόχος του η επιδημική κοινωνική απάθεια και η αυξανόμενη «μυωπία» στην ποικιλόμορφη επιθετικότητα, στις κοινωνικές ανατροπές, στη θεοποίηση του καταναλωτισμού και την αδιαφορία στην παραβίαση των περιβαλλοντικών ισορροπιών.

Θα 'λεγε κανείς ότι ετούτη η δεύτερη ταινία του *Εσείς, οι ζωντανοί*, (ο θεατής να προσέξει το με νόημα κόμμα που μπαίνει στον τίτλο μετά το «Εσείς») είναι τόσο θεματικά όσο και στους σκηνοθετικούς της τρόπους συνέχεια της προηγούμενης. Μια σειρά,

σε συνεχή ροή, από στιγμιότυπα και ανθρώπινα πορτρέτα, όχι και τόσο απροσδόκητα, από ολόκληρο το τοπίο της καθημερινότητας. Αν υπάρχει το στοιχείο του απροσδόκητου αυτό βρίσκεται στην ανατροπή της τρέχουσας λογικής του δρώμενου και η παρουσίασή του από την πίσω πλευρά του νομίσματος, νομιμοποιώντας έτσι τον παραλογισμό ο οποίος κυριαρχεί (ανυποψίαστα) αυτή την ακύμαντη καθημερινότητά μας. Με προσωπικούς σκηνοθετικούς τρόπους και ευρήματα, το γκρι, έως φαρμακερό, αλλά ιδιοφυές χιούμορ του διαλύει τα γρανάζια της εύτακτης λειτουργίας και του εφησυχασμού μας προκειμένου να μας δείξει (γιατί όχι, να καταγγείλλει) την καθολική ηλιθιότητα που διέπει την εφαρμοσμένη, κρατούσα λογική, αυτήν που αρκεί ένα αντίθετης φοράς κλικ για να λάμψει η βλακεία μας.

Έτσι, περιστατικά όπως ενός απογοητευμένου ή απατημένου μνηστήρα, ή ενός ψυχιάτρου που τον κατατρέπει η έμμονη ιδέα του χρήματος, ή ενός μεροληπτικού στελέχους επιχείρησης, ή ενός εκδικητικού κομμωτή, ή η αλύγιστη στάση ενός ακαδημαϊκού καθηγητή απέναντι στον άσωτο γιο του, ή ο κατά φαντασίαν γάμος μιας χαζούλας και ρομαντικής νεαρής με έναν ροκ σταρ, ή η αμήχανη στάση απέναντι σ' ένα ακραίο φαινόμενο καταιγίδας αλλά και μια ακόμα πληθώρα χαρακτήρων και συμβάντων τα οποία παρ' όλη την μεταξύ τους ασυμβατότητα ταιριάζουν απόλυτα στο τεράστιο παζλ της εποχής μας. Τρόποι από την nonsensical τεχνική του Κάρολ Λιούις στην *Αλίκη στη χώρα των θαυμάτων* μέχρι τη χρήση υπερρεαλιστικών ευρημάτων. Το απίστευτο με την ταινία είναι ότι παρακολουθώντας την ξεκαρδίζομαστε μεν στα γέλια με όσα ανορθόδοξα συμβαίνουν στη ζωή των άλλων, λησμονώντας ότι οι άλλοι είμαστε εμείς, σάρκα από τη σάρκα τους. Προϊόντα –ξεχάστε τις εξαιρέσεις– ενός ηλίθιου συστήματος στο οποίο συνυπάρχουμε όλοι, θύτες και θύματα. Από τον καιρό του Ζακ Τατί έχει ο παγκόσμιος κινηματογράφος να δει τέτοιου πνευματικού και καλλιτεχνικού επιπέδου καλβινιστή, κριτικό σαρκαστή με προφητικές προεκτάσεις.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

Θεατρο

ΟΝΕΙΡΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΗΣ ΝΥΧΤΑΣ ΣΤΟ ΑΝΟΙΧΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

Νυχτερινές αναμετρήσεις

Τι είναι αυτό που κάνει έναν δημιουργό να επιστρέφει σε μια παλαιότερη δουλειά του; Ένα αίσθημα μη ικανοποίησης και αυτοκριτικής διάθεσης προς το παρελθόν ή μια φιλοδοξία να ξεπεράσει τον εαυτό του; Αναμφίβολα, η απόσταση που προσφέρει ο χρόνος δίνει την ευκαιρία για μια θέαση από άλλη οπτική γωνία, καθώς και ο ίδιος ο δημιουργός στο μεσοδιάστημα έχει εξελιχθεί, έχει αλλάξει, έχει δοκιμάσει και δοκιμαστεί. Ο διάλογος άλλωστε με τα σπουδαία κείμενα είναι αστείρευτος και πάντοτε γόνιμος. Αυτή η τρομερή ενέργεια στη ροή του χρόνου είναι που κάνει ορισμένα έργα «μεγάλα». Μεγάλα, γιατί σε όλες τις εποχές και σε όλες τις συνθήκες έχουν πάντα να πουν κάτι σπουδαίο, κάτι που να αφορά τον αποδέκτη τους.

Το *Όνειρο Καλοκαιρινής Νύχτας* είναι ένα από τα πιο αγαπημένα και πολυπαιγμένα έργα του Σαίξπηρ. Γεμάτο μυστήριο, στοιχεία παραμυθιού και φαντασίας, με κόσμους και διαστάσεις που μπερδεύονται, πλημμυρισμένο από έρωτα, ποίηση και την ορμή της νεότητας αλλά ταυτόχρονα βίαιο, σκληρό, σεξουαλικό και εφιαλτικό. Όψεις του κόσμου που συγκρούονται, αλήθεια και ψέμα που παλεύουν, απάτη και πόνος που προσφέρονται γενναιόδωρα χωρίς οίκτο και ενοχή. Όλα όμως συστατικά ενός αγώνα που συνηθίζουμε να ονομάζουμε Ζωή.

Ο Γιώργος Μιχαηλίδης είχε ήδη αναμετρηθεί με το έργο το 1993, σε μια παράσταση ονειρική, γεμάτη δημιουργική φαντασία και κέφι. Η τωρινή του σκηνοθεσία μοιάζει περισσότερο ένας άδικος αγώνας με τον ίδιο του τον εαυτό. Οι συγκρίσεις είναι αναπόφευκτες. Η παράσταση μοιάζει κουρασμένη, χωρίς ενέργεια, διάθεση και φαντασία. Μακρόσυρτη και αργή, στερημένη από τον ρυθμό, την ευφορία και τον παλμό

που το ίδιο το αριστοτεχνικό κείμενο υπαγορεύει, σε μια μετάφραση (Κώστας Αντωνίου) που το αποστράγγισε από κάθε σπιρτόζικο και λυρικό στοιχείο, που το άφησε μαραμένο και ξέπνοο. Μοιάζει με παραμύθι που του έχουν αφαιρέσει τα ξωτικά, τις νεράιδες και τη μαγεία. Ακόμα και η σπαρταριστή σκηνή της παράστασης των μαστόρων πέρασε αδιάφορα.

Οι ηθοποιοί έτρεχαν πέρα δώθε, έβγαιναν από τη μια πλευρά της σκηνής για να μπουν από την άλλη σε μια βεβιασμένη κινητικότητα, περισσότερο ως λύση ανάγκης για την άρση της αμηχανίας τους παρά ως δικαιολογημένο αποτέλεσμα της δράσης τους. Το ίδιο βεβιασμένα έτρεχαν επίσης για να μπουν από τον ένα ρόλο στον άλλο αφού ήταν αναγκασμένοι πολλοί από αυτούς να ερμηνεύσουν δύο ρόλους, κάτι που έκανε ακόμα πιο δύσκολη την παρουσία τους στη σκηνή καθώς δεν διέθεταν ούτε την αντοχή, ούτε την ωριμότητα αλλά ούτε και τα απαραίτητα εργαλεία για να το κάνουν. Οι καλές τους προθέσεις δεν αμφισβητούνται,

ούτε και οι φιλότιμες προσπάθειες που κατέβαλαν και θα ήταν άδικο να τους αποδοθεί το βάρος των ευθυνών αφού απουσίαζαν η σύμπνοια, το όραμα και η συνοχή για να «δέσει» η παράσταση και να περάσει στο κοινό. Θα ξεχωρίσω τον Γιώργο Ψυχογιό (Πάτος) που προσπάθησε να φέρει στη σκηνή τη δροσιά, την απλότητα και το κέφι καθώς και την Βίβιαν Κοντομάρη στο ρόλο της Ερμίας. Στους άλλους ρόλους οι Χριστίνα Κουλουμπή (Πουκ), Αγάπη Μανούρα (Ιππολύτη, Τιτάνια), Γιάννης Τσουρουνάκης (Θησέας, Όμπερον), Αλέξανδρος Ζαχαρέας (Αιγέας, Κυδώνης), Σαράντος Γεωγλερής (Δημήτριος, Φανάρης), Ραφαέλλο Γεωργίτσης (Λύσανδρος, Βελόνης), Εύη Στοϊδίου (Ελένη), Χριστόφορος Βασματζόγλου (Φύσας), Γιάννης Γιαννακόπουλος (Ροκάνης), Νάνα Κωστιδάκη (Ξωτικό).

Τα ευρήματα που χρησιμοποιήθηκαν για να δώσουν μια «φρέσκια» διάσταση στην παράσταση, όπως η μπανιέρα αντί ποταμού ή τα μπλουζάκια με τα ονόματα των εραστών, δεν κατάφεραν από μόνα τους να ανατρέψουν την βαριά ατμόσφαιρα. Η εκμοντερνισμένη ενδυματολογική επιλογή δεν αρκεί από μόνη της για να κάνει μια παράσταση φρέσκια. Ο σκηνικός χώρος αντικατόπτριζε το χάος που υπήρχε και στη σκηνοθεσία (σκηνικά-κοστούμια: Κατερίνα-Χριστίνα Μανωλάκου). Κούκλες και παντού σπαρμένα ρούχα,—πολλά από την παράσταση του παρελθόντος—, κάτι που είχε σαν αποτέλεσμα την αγόρευση της σε εκδικητικό φάντασμα.

ΕΙΡΗΝΗ Μ. ΜΟΥΝΤΡΑΚΗ

αρχι ΤΕΚΤΟ VIKΗ

Από το Destroy Athens στον Πραξιτέλη

Ο τελευταίος άνθρωπος που φταίει για αυτή τη σύζευξη είμαι εγώ. Η χρονική «σύμπτωση» αυτών των δύο αυτόνομων γεγονότων στην Αθήνα, μιας ρηξικέλευθης έκθεσης με τίτλο «Destroy Athens» στο Γκάζι και μιας άλλης με τίτλο απλά «Πραξιτέλης» στο Αρχαιολογικό Μουσείο, δημιουργεί συνειρμούς –ακόμα περισσότερο αν κανείς τις επισκεφτεί τη μια μετά την άλλη. Με κάποιο περίεργο τρόπο, κι οι δύο αφηγούνται κάτι για τη (σημερινή) Αθήνα και την «αρχιτεκτονική» της που συχνά ίσως μας διαφεύγει.

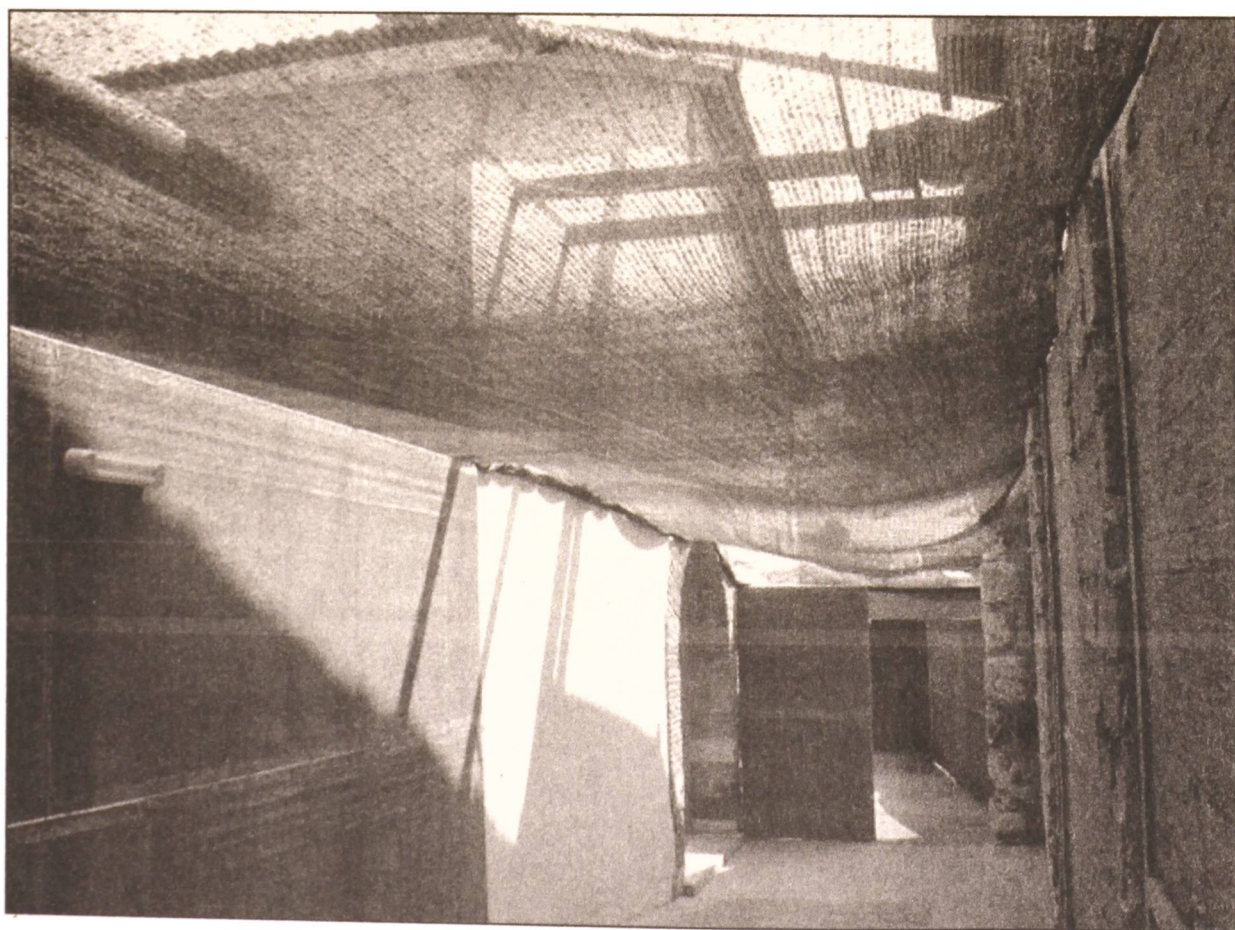
Τουλάχιστον στις προθέσεις των υπεύθυνων της έκθεσης στο Γκάζι (Α. Ζενάκος, Ξ. Καλπατσόγλου, Ροκα-Υίο) περιλαμβάνεται η «διάλυση» του μύθου μιας τρισυπόστατης Αθήνας (στερεότυπα ξένων και ντόπιων, διεθνής συμβολι-

σμός). Στήνουν λοιπόν μια αυστηρά προδιαγραφμένη «πορεία» τέχνης μοιρασμένη σε έξι διαδοχικές «μέρες» που καλύπτουν πέντε γειτονικά αλλά ανεξάρτητα μεταξύ τους κτίρια της «Τεχνόπολης». Η συνέχεια της πορείας εξασφαλίζεται με ενδιάμεσους

«διαδρόμους», κατασκευασμένους με ευρηματικά υλικά, που σε καθοδηγούν από τη μια ενότητα στην επόμενη. Όποια κι αν είναι η τέχνη που σε τροφοδοτούν σε κάθε «κλειστοφοβική» αίθουσα (δεν μας απασχολεί εδώ το περιεχόμενό της), κάθε φορά που βγαίνεις σε έναν τέτοιο διάδρομο, ανασαίνεις: ένα διακριτικό πλέγμα σου επιτρέπει να βλέπεις τα γύρω κτίρια και να προσανατολίζεσαι. Έτσι ο λαβύρινθος που διατρέχεις αποκτά τα απαραίτητα σημεία ύφεσης.

Κατά σύμπτωση(;) η γειτονιά γύρω από το Γκάζι και παρακάτω η περιοχή γύρω από το Νέο Μπενάκη προσφέρουν πανομοιότυπα «υλικά» με το σχήμα της έκθεσης αυτής. Την ίδια σύγχυση ανάμεσα σε φθορά και καταστροφή, ασχήμια και βρωμία, αλλά και αναπάντεχα σημεία «αναγέννησης» μέσω σπέκουλας, που (εξακολουθεί να) ενοχλεί τις ευαίσθητες υπάρξεις. Έτσι αφήνομαι να ονειροβατώ, με το να φαντάζομαι το λαβύρινθο της έκθεσης απλωμένο μέσα σε αυτή την «Αθήνα» των υπόκωφων συγκρούσεων. Πόσο άραγε μπορεί η τέχνη (μόνο σήμερα ή πάντα;) να «μιμηθεί» μια τέτοιας έντασης πραγματικότητα που περνά στο ντούκου;

Η «καταστροφή» πάντως της Αθήνας δεν συμβαίνει βέβαια ούτε στην «Τεχνόπολη» ούτε καν στη γύρω της αστική περιοχή των απίθανων αντιθέσεων. Ούτε στις μοδάτες, πολιτικά ορθές «τοποθετήσεις» μιας σύγχρονης, συχνά τόσο αυτιστικής τέχνης που σε δαιμονίζει –αλήθεια, με πόσο λίγες, ελάχιστες εξαιρέσεις. Όλο αυτό το

σκηνικό, που τόσο θαυμάσαμε για την επινοητικότητά του, μπορούσε να σε βάλει σε σκέψεις –όχι αναγκαστικά προς τα εκεί που θα ήθελαν (αν πραγματικά καταλαβαίνουμε τι ήθελαν και δεν υποκρινόμαστε ότι συμφωνούμε μαζί τους) οι επιμελητές του «Destroy Athens». Και αυτό είναι αναμφισβήτητο το μεγάλο ατού της έκθεσης, της κάθε έκθεσης που εκβιάζει τη συμμετοχή σου.

Τότε, πού επιτελείται αυτή η «καταστροφή»; Μα πού αλλού, στην έκθεση «Πραξιτέλης»! Οι επιμελητές (Ν. Καλτσάς, Γ. Δεσπίνης) μπορεί να μεταφέρουν μια έκθεση που σταδιοδρόμησε προηγούμενα στο Λούβρο, αλλά την κάνουν «ελληνική» με το καινούριο υλικό που της ενσωματώνουν, και κυρίως γιατί τη στήνουν στην καρδιά της πόλης όπου έζησε αυτή η μυθική μορφή της αρχαιότητας. Τα πιο συγκινητικά κομμάτια στην έκθεση είναι άλλωστε τα (κενά σήμερα) βάθρα αγαλμάτων με την επιγραφή ΠΡΑΞΙΤΕΛΗΣ ΕΠΟΙΗΣΕ, κι όχι εκείνα τα θραύσματα μορφών, οι διάφορες «αποδόσεις» και «υποθέσεις», ή τα άπειρα ρωμαϊκά «αντίγραφα». Γιατί ο θρυλικός Πραξιτέλης φτάνει στην εποχή μας σαν παλιά ηχογράφηση που πρέπει να βάλουμε τα δυνατά μας για να φαντα-

στούμε πώς ακουγόταν στην πραγματικότητα. Ακόμα καλύτερα, που θα πρέπει να κλείσουμε τα μάτια και να τον ονειρευτούμε, παρέα με τις αναφορές στο έργο του από αρχαίους συγγραφείς. Μόνο τότε εκείνη η άφαστη τελειότητα θα αποκτούσε επιτέλους υπόσταση.

Όμως αυτή η πόλη, που έδωσε την αφορμή για μια πράξη τελετουργικής «καταστροφής» και μια δεύτερη αφορμή για μια εξίσου τελετουργική «αναπαράσταση», είναι η μόνη πραγματικότητα που έχουμε στα χέρια μας. Τα υπόλοιπα είναι «τέχνη», δηλαδή «μίμηση ζωής». Κατά ένα περίεργο τρόπο, βγαίνουμε από την έκθεση στο Γκάζι συμφιλιωμένοι με τα γύρω μας, ενώ βγαίνοντας από το Αρχαιολογικό Μουσείο καταβαρυνόμαστε: από την άπιαστη τελειότητα βουτάμε στην πιο απελπιστική παράσταση του «σήμερα», στην οδό Πατησίων ως την Ομόνοια, που μας φαίνεται τώρα αφόρητη. Ποιος λοιπόν υπονομεύει και καταστρέφει πιο αποτελεσματικά, διαλύοντας κάθε σύγχρονη μυθολογία –μια άκακη, αθώα εξύμνηση στα άνθη του κακού ή ο δαιμόνιος Πραξιτέλης Αθηναίος;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

τηλε
ορά
ση

INFOWAR

Η μουσική απάντηση στη διεθνή επικαιρότητα

Μια νέα τηλεοπτική εκπομπή που επιμελείται και παρουσιάζει ο Άρης Χατζηστεφάνου, ξεκίνησε στην τηλεόραση του ΣΚΑΪ, η Infowar (που σημαίνει πόλεμος της πληροφορίας). Παρουσιάζονται οι σημαντικότερες αναλύσεις της διεθνούς επικαιρότητας με ανατρεπτική ματιά, η οποία στηρίζεται σε στίχους τραγουδιών, βίντεο και ταινίες.

Η εκπομπή αναλύει ένα θέμα τρέχουσας επικαιρότητας και στο δεύτερο μέρος χρησιμοποιεί τραγούδια, τα οποία αναφέρονται σε κάποιο συγκεκριμένο ιστορικό γεγονός, για να δημιουργήσει ένα μίνι ντοκιμαντέρ το οποίο ακολουθεί τους ρυθμούς αλλά και την αισθητική ενός βίντεο.

Το Infowar αποτελεί τον συνεργάτη στην Ευρώπη του Democracy Now (www.democracy.org), του μεγαλύτερου ανεξάρτητου δικτύου ενημέρωσης των ΗΠΑ.

Οι εκπομπές άρχισαν από την Τρίτη 23 Οκτωβρίου και συνεχίζονται κάθε δεύτερη Τρίτη, στις 11:00 το βράδυ. Η τελευταία εκπομπή (Τρίτη 6 Νοεμβρίου) είχε ζωντανία και παλμό.

Μπράβο σε όσους προσπαθούν στο πιο δύσκολο Μέσο: την τηλεόραση. Και είναι δύσκολο γιατί η αποχαύνωση κυριαρχεί σε όλα πια τα κανάλια.

ΧΡ. ΝΗΣΙΩΤΗΣ

Πέθανε η κόρη του Στρίντμπεργκ

Γεννημένη το 1902 στη Στοκχόλμη, η Ανν-Μαρί Χόγκελιν, τελευταία ζώσα γόνος του κορυφαίου Σουηδού συγγραφέα Αύγουστου Στρίντμπεργκ (1849–1912), πέθανε τον περασμένο Αύγουστο σε ηλικία 105 ετών. Η μητέρα της ήταν η ηθοποιός Χάριετ Μπόσσε, την οποία ο Στρίντμπεργκ παντρεύτηκε στα 1901 ύστερα από μια πρόταση γάμου που επιβεβαιώνει την ιδιορρυθμία του σκανδιναβού δραματουργού. «Θα θέλατε να κάνετε ένα μικρό παιδάκι μαζί μου, δεσποινίς Μπόσσε;», «Θα το ήθελα πολύ, ευχαριστώ». Ο Τζέιμς Τζόις μνημόνευσε το ζευγάρι στο *Finnegans Wake* με τη φράση «Strindberg and his Boose». Η Ανν-Μαρί σπούδασε στην Οξφόρδη και το Παρίσι, όπου γνώρισε τον πρώτο της σύζυγο. Απέκτησαν δύο παιδιά και για πολλά χρόνια έμειναν στη Νορβηγία, ενώ το όνομά της ήρθε στο φως της δημοσιότητας μόλις το 1972, ύστερα από συνέντευξη που έδωσε σε σουηδικό ραδιοσταθμό. Λίγο καιρό αργότερα επέστρεψε στη Σουηδία, όπου και έμεινε μέχρι το τέλος της ζωής της.

Η Ανν-Μαρί θυμόταν ακόμα τις ιστο-

ρίες που της διηγούνταν οι συγγενείς της για τον εκκεντρικό πατέρα της. Θέλοντας να διαψεύσει τον ισχυρισμό του Στρίντμπεργκ ότι η διαδικασία της γέννας γεμίζει τις γυναίκες με ανείπωτη χαρά, η θεία της Ανν-Μαρί άνοιγε συνεχώς την πόρτα της κρεβατοκάμαρας όπου η αδερφή της γεννούσε. Για πολλή ώρα, ο Στρίντμπεργκ ξαναέκλεινε την πόρτα και εκείνη την ξανάνοιγε. Όταν η Ανν-Μαρί ήταν μόλις δύο ετών, ο γάμος των γονιών της είχε ήδη διαλυθεί, αλλά ο πατέρας της διατήρησε επαφή μαζί της, και περνούσαν πολλές ημέρες μαζί στον θρυλικό Μπλε Πύργο, την τελευταία κατοικία-εργαστήριο του συγγραφέα. Παρά το νεαρό της ηλικίας της, ο Στρίντμπεργκ διατήρησε αλληλογραφία μαζί της μέχρι το τέλος. Μολονότι είχε τη φήμη του εριστικού και δύσθυμου καλλιτέχνη, η Ανν-Μαρί θυμόταν έναν τρυφερό πατέρα που της διάβαζε παραμύθια πριν κοιμηθεί και την πήγαινε μεγάλες βόλτες στα πάρκα της Στοκχόλμης.

Είναι χαρακτηριστικό ότι δέκα χιλιάδες λαμπαδηφόροι εργάτες κατευθύνθηκαν προς το σπίτι του για να τι-

μήσουν τον «Λαϊκό Ποιητή» στα τελευταία του γενέθλια, τραγουδώντας τη Μασσαλιώτιδα και άλλους ύμνους στην ελευθερία. Ο Στρίντμπεργκ αφυπνίστηκε πολιτικά ως απόρροια της Παρισινής Κομμούνας, και σε πολλά του έργα διαφαίνεται εναργώς το στοιχείο των ταξικών συγκρούσεων. Η κόρη του Καρίν παντρεύτηκε έναν μετέπειτα ηγέτη των μπολσεβίκων, ενώ το έργο του Στρίντμπεργκ προβλήθηκε ιδιαίτερα στη Σοβιετική Ένωση και στις χώρες του πρώην ανατολικού μπλοκ. Λίγες ημέρες προτού σβήσει στα 63 του χρόνια, ο Στρίντμπεργκ έγραψε το τελευταίο του γράμμα προς την Ανν-Μαρί, ευχαριστώντας τη για τα όμορφα κόκκινα λουλούδια που του είχε στείλει, παροτρύνοντάς την ωστόσο να μην τον επισκεφθεί: «Υπάρχουν τόσες πολλές φιάλες με φάρμακα εδώ και ιατροί και υπάρχει τέτοια αναστάτωση, που δεν έχει καθόλου γούστο. Να περάσεις καλά τώρα που είσαι νέα, μαζί με τους φίλους σου, και να μη θρηνείς για τους ηλικιωμένους, που το μόνο που θέλουν είναι να αποχωρήσουν».

Γ.Κ.

Λεύκιος Ζαφειρίου
Η θλίψη του απογεύματος
εκδ. Μεταίχμιο, 2007

«ΣΤΟ ΓΚΡΙΖΟ ΦΩΣ: Ο θρυμματισμένος κόσμος / της Κύπρου / κι οι τελευταίες λέξεις / του Τσέζαρε Παβέζε / «δεν θα ξαναγράψω πια» // Στη Σαλαμίνα και στην Έγκωμη / η κατάστικτη σελήνη / μέσα στην παγωμένη νύχτα // ανασαίνουμε το σκοτεινό / ρίγος της άνοιξης».

Φραγκίσκη Αμπατζοπούλου
Οι περιπλανήσεις της Εδεσσαίας
εκδ. Πατάκη, 2007

«ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΗΣ ΕΔΕΣΣΑΙΑΣ, α': Δεν ήθελα κάτι περισσότερο / στην πόλη αυτή. Ήθελα μόνο / να σε δω. Να δω ότι υπάρχουν / ο Νυμφίος των ορφανών / όπως σε βλέπει τόσος κόσμος / γνωστός σου κόσμος / και σου μιλούν, σε χαιρετούν. / Ήθελα μόνο / ν' ακούσω τη φωνή σου να μιλά / να λέει τ' όνομά μας. // Εσύ, που τ' όνειρό σου μας ταξίδευε / η νοσταλγία σου μας ξενίτευε / η απουσία σου μας απέλπιζε. // Κι ήμουν εγώ η ξένη».

Πάνος Κυπαρίσσης
Το χρώμα που μένει
εκδ. Καστανιώτη, 2007

«ΑΝΙΚΑΤΕ ΜΑΧΑΝ: Ποτάμι τα μαλλιά σου / χύνεται στους λαγόνες σου και γαληνεύει // Δε θα σ' αγγίξω // Θα 'ρχομαι στον ύπνο σου κρυφά / να σε κοιτώ / καθώς ανασαίνει το σπῆθος σου / κι ανεβάζει νησιά / βουνά αυγινά / με χνούδι ανήλικο // Δε θα σ' αγγίξω // Συναντώ το απόλυτο / και με φοβίζει».

Σοφία Κολοτούρου
Αν-επίκαιρα ποιήματα
εκδ. Τυπωθήτω - Λάλον ύδωρ, 2007

«ΑΝΟΜΗΜΑΤΑ: Είμαι η Γυναίκα και μου φόρτωσαν νωρίς την Ηθική / -δήθεν με νίβουν μ' ανομήματα αιώνων / Κι εγώ, ιέρεια της Λαγνείας τη σπονδή, / Εκάτη, Αστάρτη,

ηδονών μα και δαιμόνων / σε μίαν αντίληψη του κόσμου αρσενική. // Είμαι η Γυναίκα και μου φόρτωσαν καιρό την Ενοχή / -δεν έχουν οι αμαρτίες μίαν όψη μόνον. / Κι εγώ, στου Ανήθικου δοσμένη τη σπουδή, / με μίσση και κατάρεις, τόσων χρόνων, / στα φαύλα και τα κρείττω η πηγή, //είμαι η Γυναίκα, που παλεύει την πληγή».

Γιώργος Γώτης
Χρονογραφία
εκδ. στιγμή, 2007

«ΧΡΟΝΟΚΡΑΤΩΡ: Φιλάργυρος αιώνας θησαυρίζει / κέρματα ολονών τις μέρες. Μετρά / διαρκώς τις κάνει χρόνια. / Σε πείρα τη νεότητα μετατρέπει και πνεύμα / την ομορφιά σε χάρη. Συνεχίζει / -προσθέτοντας ελαφρότητα- / των μεταμορφώσεων το παιγνίδι / και στον καθένα τιμωρία-δώρο δωρίζει / που αναβάλλεται συνεχώς / μέχρι να μεταβάλει / το τέλος σε γνώση / τη γνώση σε τέλος».

Δήμητρα Χ. Χριστοδούλου
Λυμός
εκδ. Νεφέλη, 2007

«ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ: Όταν η θάλασσα αποσύρεται, / Τα χέρια ενώνω: Την καλώ να επιστρέψει. / Εισακούομαι. Στη θεία επικράτεια / Το ένα κύμα ακολουθεί το άλλο. / Δεν κοστίζει να φανταστεί ένας άνθρωπος / Ότι τον αγαπά η πνοή του κόσμου. / Έτσι σκάζει μπρος στα πόδια μου ο αφρός, / Ψελλίσματα του Αγγελιαφόρου».

Διονύσης Καψάλης
Ο κρότος του χρόνου
εκδ. Άγρα, 2007

«ΤΟ "ΝΟΣΤΑΛΓΩ" και όλα τα συνώνυμα / μακάρι να καταργηθούν· μου φτάνουν / δυο λόγια φως σ' ένα παλιό σκοτάδι, / να παίρνουν το παράπονο, δυο λόγια φως / χωρίς ανάμνηση γιορτής, χωρίς φθορά· / σαν το νερό η αγάπη νά 'ναι φρέσκια, / κι η δίψα της ας είναι προπατορική».

Άννα Μανωλοπούλου
Η λιτανεία των στίχων
εκδ. Το Ροδακίό, 2007

«Στόλος οι λέξεις σ' όλα τα λιμάνια / το σφύριγμα του ανέμου περιμένουν / να ταξιδέψουν ως τα πέρατα του κόσμου // Στων ρολογιών μας τις επάλξεις / αδημονούν οι ελπίδες να τρυπήσουν / -με τη θανάσιμη εμμονή στο θαύμα- / του μέλλοντός μας την ομίχλη // Όμως / θα φτάσουν, όπου νά 'ναι, λένε, των / ποιητών οι στίχοι απ' όλες τις πατρίδες / να κάνουν λιτανεία να σωθούν // Της μοναξιάς η τρέλα / και της θλίψης η / αγιοσύνη».

Διονύσης Σέρρας
Οι κήποι της απόδρασης
Ποιήματα 1992-2007
εκδ. Γαβριηλίδης, 2007

«ΥΓ.1: Κατηχητές πικροί κι ανύποπτοι / (της νύχτας ή της πλάνης γενικά) // -πέρ' απ' το δέρμα της αβύσσου / κι από τη σάρκα του λυγμού- // για τις φωτιές ποιας κόλασης μιλούν / και για φτερά ποιου παραδείσου;».

Κατερίνα Ηλιοπούλου
Ο κύριος Τάυ
εκδ. Μελάνι, 2007

«ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ: Ο κύριος Τάυ ανοίγει ένα γράμμα / Τα κρύα του δάχτυλα διασχίζουν το χαρτί. / Διαβάζει βιαστικά το κείμενο και επιλέγει μία τελεία. / Βγάζει τότε την πένα του από την τσέπη κι αρχίζει / προσεκτικά να τη μαυρίζει. / Η τελεία μεγαλώνει ολοένα μέχρι να καλύψει τα πάντα. / Δεν τα έχει βάλει με τις λέξεις. / Είναι μόνο όλο αυτό το κενό διάστημα ανάμεσά τους / που ζητάει απεγνωσμένα να πληρωθεί».

Διαμαντής Κορέας
Στην άκρη του δρόμου μουσική
εκδ. Πλανόδιον, 2007

«ΣΤΗΝ ΑΚΡΗ του δρόμου μουσική / Είναι του δρόμου η μουσική / Σαύρα που αστράφτει και βροχή / Είναι το βράδυ μια αρχή / Σαν λάσπη σαν καρφί / Νύχτα και βρέχει πούπουλο / Νύχτα και βρέχει βράδυ. / Είναι το αύριο χθεσινό εσώρουχό σου στο κρεβάτι. / Κι είναι του δρόμου η μουσική / Ανάπηρος σε αδειανό κρεβάτι».

Ανέστης Ευαγγέλου
Τα ποιήματα (1956-1993)
εκδ. Καπάνι, Θεσσαλονίκη 2007

«ΨΥΧΗ ΚΑΙ ΣΩΜΑ: Ψυχή και σώμα διαρκώς έτοιμα, ανοιχτά, / και σ' επιφυλακή κράτησα πάντα / (κι ας ήτανε για να καταστραφώ) / όλος εμπιστοσύνη μέσα μου για να δεχτώ, / και νά 'μαι άξιος γι' αυτό, την άγια, / την αναπάντεχη επίσκεψη της έκπληξης».

Τόλης Νικηφόρου
Μυστικά και θαύματα. Ο ανεξερεύνητος λόγος της ουτοπίας
εκδ. Μανδραγόρας, 2007

«ΒΑΘΥ ΓΑΛΑΖΙΟ, ΚΟΙΤΑΞΕ ΜΕ: το κάποτε είσαι στην απέναντι ακτή / γεύση και άγγιγμα, ανώνυμη αίσθηση / θαμπό φτερούγισμα και πρώτη λάμψη / κάτι απρόσιτο, κάτι ελάχιστο που δεν ενδίδει // ελάχιστο κι απρόσιτο / βαθύ γαλάζιο, κοίταξέ με / λέξη ανείπωτη στον άνεμο του χρόνου / πάνω απ' τη θάλασσα να διαλυθώ μαζί σου / σαν ατμός».

ο συλλέκτης

Ροή μεταφράσεων, ένα πραγματικό ποτάμι, από τις εκδόσεις Ηριδανός, που φέρνουν ξανά στο προσκήνιο την ποίηση: μια εξαιρετική σειρά, που αξίζει να προσεχτεί από τους φιλαναγνώστες: **Ουίλιαμ Μπλέηκ**, *Οράματα των θυγατέρων του Αλβιόνα* (μετάφραση: Μίλτος Φραγκόπουλος, πρόλογος: Roger Norman): **Ελίζαμπεθ Μπάρρετ Μπράουνινγκ**, *Σονέτα απ' τα πορτογαλικά* (μετάφραση: Ζωή Ν. Νικολοπούλου): **Ντάντε Γκαμπριέλ Ροσέτι**, *Η ευλογημένη δεσποινίδα και άλλα ποιήματα* (μετάφραση: Ζωή Ν. Νικολοπούλου): **Ουώλτ Ουίτμαν**, *Το τραγούδι του εαυτού μου* (μετάφραση: Ζωή Ν. Νικολόπουλου, πρόλογος: Κώστας Γεωργουσόπουλος): **Μιγκέλ ντε Ουναμούνο**, *Cancionero* (μετάφραση: Ελένη Γκίνη): **Αρθούρ Ρεμπώ**, *Το μεθυσμένο καράβι - Επιστολές οι επονομαζόμενες του Ορατικού* (μετάφραση: Ελένη Κόλλια): **Έντγκαρ Άλαν Πόε**, *Ποιήματα* (μετάφραση: Ζωή Ν. Νικολοπούλου): **Άλεν Γκίνσμπουργκ**, *Ουρλιαχτό* (εισαγωγή, μετάφραση, σημειώσεις: Γιάννης Λειβαδάς). Και να σκεφθείτε πως αυτές δεν είναι καν όλες οι ανάλογες εκδόσεις του Ηριδανού!

Στα χνάρια παλαιότερων προσπαθειών για τη συγκρότηση και ανθολόγηση της βορειοηπειρώτικης ποίησης μία νέα πρωτοβουλία έρχεται από το Τμήμα Ελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας του Πανεπιστημίου Αργυροκάστρου: *Ανθολογία βορειοηπειρώτικης ποίησης* (εκδ. Argjiro, Αργυρόκαστρο, 2006).

Ναρκοπέδιο

Κωνσταντίνος Ματσούκας,
Ημερολόγια Χρήσης,
Εκδ. Μελάνι, 2007, σελ. 242

Ένας νεαρός διανοούμενος στη δίνη του εθισμού και της τοξικομανίας. Καλλιεργημένος, ευαίσθητος, ευάλωτος, ανυπεράσπιστος και ολότελα παραιτημένος από τα δικαιώματά του πάνω στη ζωή. Κοσμοπολίτης αλλά ανέστιος, γεμάτος εμπειρίες και γνώσεις, που, αντί να τον λυτρώνουν, τον βυθίζουν ακόμη περισσότερο μέσα στην απόγνωση και τη φθορά. Αυτός είναι ο αφηγητής στα *Ημερολόγια Χρήσης*.

Προβληματική η σχέση με τη μητέρα, ανταγωνιστική και μειονεκτική με τον μεγάλο αδελφό, ανεκτική με τους υπόλοιπους χρήστες, συγκαταβατική – εχθρική με τους θεραπευτές. Προσπαθεί να γραπωθεί από τις λέξεις για να επιζήσει. Περιγράφει και αυτοπεριγράφεται ατελείωτα, γιατί η λέξη καταλήγει ν' αποτελεί την τελευταία σανίδα σωτηρίας, την τελευταία γέφυρα επικοινωνίας με τον κόσμο και τη ζωή.

Μεταξύ φθοράς και αφθαρσίας υπό το κράτος των παρενεργειών της πρέζας, προσπαθεί με τις λέξεις να συγκρατήσει τα τελευταία υπολείμματα της αποδομημένης του ταυτότητας. Λόγος σωματικός και σπαραχτικός, λόγος για την απουσία και την έλλειψη, για το κενό και την απελπισία, λόγος στο χείλος του θανάτου. Καθόλου όμως μελοδραματικός, καθόλου σπαραξικάρδιος. Λόγος μιας συνείδησης που βρίσκεται σ' εγρήγορση (παρόλα τα ναρκωτικά), μιας συνείδησης καθαρής και κρυστάλλινης, όταν δεν τη θάμπωνουν και δεν τη σκουριάζουν οι ουσίες, μιας συνείδησης που συλλαμβάνει μ' εκπληκτική ενάργεια το (εθελούσιο;) μαρτύριό της και που αποφασίζει να δοκιμάσει τα απώτατα όρια της αντοχής της αυτομαστιγωνόμενη εξουθενωτικά.

Αυτά είναι τα *Ημερολόγια Χρήσης*: τα χρονικά μιας κατάβασης στον Άδη, η μαρτυρία της απόλυτης εκμηδένισης, που θαυμαστά μετατρέπεται σε τέχνη, καθώς ο πόνος διασταυρώνεται με το ταλέντο μιας προικισμέ-

νης ποιητικής ψυχής, ταγμένης στα ωραία και τα υψηλά, που όμως βρέθηκε εγκλωβισμένη στα Τάρταρα και στο βόρβορο.

Σ' αυτά τα σύντομα κείμενα εις εαυτόν ο τοξικομανής βυθομετρεί μειλίχια την απελπισία του και διαπιστώνει την παντελή έλλειψη ελπίδας και προοπτικής. Στοχάζεται, διερωντάται, περιγράφει, αστειεύεται. Άλλοτε σε πρώτο και άλλοτε σε τρίτο πρόσωπο, πάντα όμως αποστασιοποιημένα, και με μια πρωτοφανή εγκαρτέρηση καταγράφει την περιπέτειά του χωρίς αλαζονεία και αμετροέπεια αλλά με σεμνότητα, θάρρος και εντιμότητα. Το ύφος του θυμίζει ενίοτε τους αφορισμούς του Σιοράν. Η ζωή του μοιάζει με το σισύφειο μαρτύριο που περιέγραψε ο Καμύ.

Η γλώσσα, στιλπνή και πληθωρικά ποιητική, είναι γεμάτη από εκλάμψεις παρακμιακού ρομαντισμού. Οι περιγραφές, λιτές και ασθμαίνουσες, παρακολουθούν και αποδίδουν τον πυρετικό οίστρο του χρήστη, το στερητικό σύνδρομο και την αγωνιώδη λαχτάρα για την εξασφάλιση της δόσης. Οι στοχασμοί, που προκύπτουν μεσ' από την ίδια τη βιωμένη εμπειρία, επεξηγούν τα τεκταινόμενα. Στα *Ημερολόγια Χρήσης* η μικρή φόρμα στα χέρια ενός θαυμαστού μάστορα, όπως αποδεικνύεται ο Κωνσταντίνος Ματσούκας, γνωρίζει στιγμές μεγάλης δόξας.

Νίκη Κώτσιου

Μαρτυρολόγιο ανώνυμων ανθρώπων

Μάρκου Μέσκου: Νερό Καρκάγια,
Πεζογραφήματα, Εκδ. Ίκαρος, 2005,
σελ. 120

Όλοι μαζί τη νύχτα αυτή κοντά στη θύμηση ανοικοδομούμε τους σκελετούς των εποχών της ζωής να μην μείνει αυθαίρετο το κτίσμα.
(Τη νύχτα του Επιταφίου)

Τα πεζογραφήματα του Μάρκου Μέσκου

διαδραματίζονται από την Κατοχή μέχρι τις μέρες μας. Καλύτερα όμως να παραθέσω τα λόγια του ποιητή, να δούμε πώς τα λογαριάζει: *Μόλις είχε τελειώσει εκείνη η Κατοχή, δεν γνωρίζαμε ακόμη τα κατοπινά αίματα και γ' αλληπάλληλα συρματοπλέγματα. Πιστεύαμε, άκαιρα, ότι τώρα πια καλοσύνεψε ο κόσμος, το κακό χάθηκε πολύ μακριά...* (σελ. 25).

Το τι επακολούθησε για τους απλούς και ανώνυμους ανθρώπους δίδεται με δεξιότητά με τα λόγια: *Και το κορμί τους που ταράζονταν κάθε τόσο για την επιβίωση στο θεοσκότεινο κομπολόγι των ημερών εκείνων. Τ' αδιέξοδα και φοβερωμένα από παντού* (σελ. 51).

Μετά τη Μεταπολίτευση το τοπίο ίδιο μεταλλαγμένο. Ύστερα από το '75 καλοσύνεψαν κάπως τα πράγματα μα οι απαγορεύσεις απαγορεύεις (σελ. 81).

Για τον καιρό μας στα πεζογραφήματα του ποιητή Μάρκου Μέσκου θα διαβάσουμε: *Άλλαξαν και οι καιροί, μαφιόζικη η ζωή μας κατάντησε* (σελ. 14). Ο σκύλος έγινε τροχονόμος για την αποφυγή τροχαίου θανάτου, σήμα κατατεθέν της εποχής για τους μελλοντικούς ανθρωπολόγους. Όλα τα κατοικίδια ή άγρια ζώα έχουν χάσει τη φυσική αρμονία της ζωής, υπακούοντας κι αυτά στην απόλυτη τυποποίησή της.

Όταν ο ποιητής ξεκινάει καλοκαιριάτικο πρωινό για τους πατρογονικούς επαρχιακούς τόπους συλλογίζεται: *...το κλίμα το σημερινό, κυρίως το ανθρώπινο, που σε στραγγαλίζει* (σελ. 21) και *...[τα τζιτζικία] όλα μαζί ένα ξέφρενο πανηγύρι, τραγούδι πες και εσύ που ξέρεις τα μυστήρια των ήχων και των μουσικών, μια τζιτζικιάδα, μια ομήγουρις από τα τέσσερα σημεία του κόσμου εδώ, ψυχούλες νεκραναστημένες μόλις, εδώ, πριν το χωριό Ριζάρι, στις όχθες του ποταμού που θανατώνεται στεγνός...* (σελ. 23). Έτσι ανασαίνει κατά το πρώιμο καλοκαίρι η ελπίδα, και κάπου ανοίγει μια χαραμάδα για να αποκατασταθεί προσωρινά η εσωτερική ισορροπία μας.

Το *Νερό Καρκάγια* είναι ένα μαρτυρολόγιο ανώνυμων ανθρώπων με συλλογισμούς καιρίους για τη ζωή, που την οδηγούν προστακτικά κάθε φορά οι οικονομικές, οι κοινωνικές, πολιτικές και πολεμικές συγκρούσεις. Ανθρώπων που απορρίπτονται κάθε φορά στη σκοτεινή μεριά του φεγγαριού.

Πολλοί τίτλοι των πεζογραφημάτων (Στον μπαξέ του Αλιώτη, Ο σταθμός, Το καλάθι, Η νάρκη, Ο καθρέφτης, Νερόμυλοι) είναι άψυχα αντικείμενα ή τόποι συνάντησης ανθρώπων στο διάβα της ζωής ή πρόσωπα (Ο Ιτσιός, η κυρα-Καλλιόπ' η ντουντού, ο Μίμης, ο κύριος Μίμης) με παρέκκλιση από το κοινωνικώς «είθιστοι», αφού εκεί τους οδήγησαν οι κοινωνικές, οι πολιτικές και οικονομικές ανακατατά-

ξεις μετά τις φονικές πολεμικές συγκρούσεις. Οι τόποι και τα αντικείμενα χρησιμοποιούνται σαν τίτλοι των πεζογραφημάτων καιρία, διότι, εκτός του ότι αποκαλύπτουν τον κεντρικό πυρήνα της αφήγησης, είναι κι αντιπροσωπευτικά σήματα που χαρακτηρίζουν την εκάστοτε εποχή με την οποία συνδιαλέγεται ο ποιητής.

Το κουρείο εκείνο ελάχιστα ήταν κουρείο, μόνο κουρείο δεν ήταν. Πιο πολύ πέρασμα, αντάμωμα πρώην ξενιτεμένων, σιωπηλή γιάφκα, πολιτιστικό «σαλόνι» (σελ. 83).

Ο θρήνος πολλές φορές δεν αφήνει ένα φεγγίτη για τη χαρά της ζωής. Ποτέ δεν μάθαμε αν αντάμωσαν άνθρωποι, αν είχαν έναν ύστατο χαιρετισμό πάνω από το χώμα.

Κάπου εδώ κόβεται το σχοινί της ιστορίας. Γιατί δεν μάθαμε πως αντάμωσαν οι άνθρωποι, πως αγκαλιάστηκαν, πόσον καιρό έμεινε κει ο μπαρμπα-Τρύφων, ποιοι γύρισαν πίσω, τελικά δεν μάθαμε ακόμα (σελ. 61).

Σιωπή τους πήγε στο κάτω κόσμο, πάλι.

Η παράδοση τρέφει την ελπίδα της νοερής συντροφικότητας με δεσμούς τις ρίζες –θεμέλια της ύπαρξής μας:

Νερό καρκάγια, νερό κατά-καγιά, νερό του μαύρου βράχου –δύο συνθηματικές λέξεις που δηλώνουν τα μυστικά θεμέλια της μικρής πόλης (και εκτός των ορίων της) παρατεταμένα (σελ. 11).

Καταστάλαγμα και απολογισμός των χρόνων που πέρασαν και μας έφεραν ως εδώ είναι το *Νερό Καρκάγια*. Ακόμη διακρίνουμε στις επιμέρους ιστορίες του τη ματαιότητα των πρόσκαιρων επιδιώξεων μας, όπου μήτε μία σταγόνα αναζήτησης δεν περισσεύει για την πνευματική μας καλλιέργεια για μια ανθρώπινη διάσταση της ζωής. Ούτε μία σταγόνα δεν περισσεύει για την ψυχή μας και την ισορροπία της μέσω της κοινωνικής σύμβασης. Γιατί το χέρι του διπλανού κρατά ισχυρά φονικά όπλα κοινωνικής ψευδο-καταξίωσης κι ούτε μια ματιά δεν μένει για το πονεμένο βλέμμα όσων στενάζουν από μεταμοντερνιστικές αρρώστιες του «πολιτισμού» μας. Σ' αυτό το πλαίσιο κινούνται τα πιο κάτω λόγια του Ποιητή:

(Τόσα χρόνια πέρασαν από τότε, ο Απρίλης του '46, τα μαύρα του Εμφυλίου, ήττες, Ψυχρός πόλεμος, ανήσυχος πάλι ο κόσμος παντού, κάποιοι ανέβηκαν στο φεγγάρι, εδώ σε μας διάσπαση, κατάρρευση στη Σοβιετική Ένωση, ο καπιταλισμός κυριάρχησε τελικά κι εκεί, κοπώσεις αγωνιστικές, αφασίες, φιλελευθερισμοί, εκσυγχρονιστές, μοντέρνο μεταμοντέρνο, επεμβάσεις του «αυτοκράτορα» και των υποδούλων του, χωρίς λόγο συνήθως, σε άλλες χώρες του πλανήτη, μαφίες «πατριωτικές», κυνικότητες και αξίες μόνο χρηματιστηριακές, όλα επινοήσεις, όλα αλήθειες και ψεύδη μαζί –φτάσαμε στο μιλένιουμ και το

Έκδοση δίγλωσση, στα ελληνικά και αλβανικά, με κεντρικό στόχο την παρουσίαση της ποίησης που από το δημοτικό τραγούδι ως τις μέρες μας κέρδισε την καταξίωση στη συνείδηση των ανθρώπων του τόπου. Από το δημοτικό τραγούδι στην έντεχνη ποίηση με εκπροσώπους τον Πάνο Τσούκα (1925-1966), τον Βασίλη Κώτσια (1932), τον Ανδρέα Ζαρμπαλά (1941), τον Φώτο Ν. Κυριαζάτη (1942), τον Πέτρο Τσερκέζη (1946), τον Νίκο Κατσαλίδα (1949), τον Θωμά Στεργιόπουλο (1951), τον Βαγγέλη Ζαφειράτη (1956) και τον Σπύρο Λάγιο (1959).

Την επιλογή για τη δημιουργία της ανθολογίας *Ξένη ποίηση του 20ού αιώνα. Επιλογή από ελληνικές μεταφράσεις* (εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2007) αναλαμβάνει η ποιήτρια **Μαρία Λαϊνά**. Δημιουργεί μια ανθολογία με κριτήριο το μεταφρασμένο ποίημα να παραμένει ποίημα στην ελληνική γλώσσα. Και αυτό δεν είναι ταυτολογία, αλλά, αντίθετα, ένα εγχείρημα που υπερβαίνει τις αξιολογικές κρίσεις για τους σημαντικούς, ωστόσο, ποιητές του 20ού αιώνα και επιμένει στο ουσιώδες, που είναι «η αυτάρκεια του ποιήματος».

Υποθέτουμε πως η συγκέντρωση ενός αφιερώματος, όπως αυτό των «Αναγνώσεων» της εφ. Αυγή που διαμορφώθηκε μέσα από τις συμβολές διανοουμένων από τις 31.10.2004 έως τις 12.12.2004, σε ένα βιβλίο που τιτλοφορείται *Μετά το '89. Στους δρόμους της Ιστορίας και της Λογοτεχνίας* (επιμέλεια:

Κώστας Βούλγαρης, εκδ. Γαβριηλίδης, 2007) μας προτρέπει στον αναστοχασμό όλων των διατυπωμένων τότε σκέψεων και ερωτημάτων. Να ξανασκεφτούμε, επομένως, σήμερα αν τα ιστορικά ορόσημα –και σε ποιο βαθμό– μπορούν να ορίσουν τομές, ή μήπως αδράνειες ή άλλες υπόγειες διαδρομές δρουν διαφοροποιητικά και σηματοδοτούν άλλου τύπου εξελίξεις, που αναχωνεύουν χωρίς να ταυτίζονται με τα ιστορικά πρόσημα. Ωστόσο, ίσως και για όλους αυτούς τους λόγους, το βιβλίο διατηρεί στο ακέραιο τη χρησιμότητά του.

ο χαρτοκόπτης

υπερβήκαμε κι ο καρκίνος θερίζει) (σελ.70).

Κάπου με την ίδια επινοητικότητα ρηξικέλευθα τα λέγει κι ο Χάρολντ Πίντερ στους σοφούς της Στοκχόλμης:

(Καθένας γνωρίζει τι συνέβη στη Σοβιετική Ένωση και την ανατολική Ευρώπη αμέσως μετά τον πόλεμο: συστηματική βία, εκτεταμένες αγριότητες, αδίστακτη καταπίεση της ελεύθερης σκέψης. Για όλα αυτά υπήρξαν ντοκουμέντα και αποδείξεις.

Αλλά η ένστασή μου εδώ είναι πως τα εγκλήματα των ΗΠΑ την ίδια περίοδο έχουν μόνο επιδερμικά καταγραφεί, πόσο μάλλον τεκμηριωθεί, πόσο μάλλον κατανοηθεί, πόσο μάλλον αναγνωριστεί ως εγκλήματα. Πιστεύω ότι πρέπει να κατονομαστούν ως εγκλήματα, διότι η αλήθεια σήμερα, εδώ που έχει φτάσει ο κόσμος μας, έχει ιδιαίτερη σημασία.) (Από την ομιλία-καταγγελία στην απονομή του Νόμπελ, μτφ.: Φωτ. Μπάρκα, Ναταλί Χατζηαντωνίου, εφημ. Ελευθεροτυπία).

Τα πεζογραφήματα είναι δεμένα με την ποιητική φωνή του Μάρκου Μέσκου, την οποία περίτεχνα ο ποιητής κλείνει κάποιες φορές εντός εισαγωγικών. (Ίσως, ένα αστεράκι τεφρό, νοτισμένο από τη μέσα βροχή του σιωπηλού ουρανού), (σελ. 20).

Ένα από τα κύρια στοιχεία των πεζογραφημάτων είναι το σημερινό ρυπαρό και πνιγηρό περιβάλλον της πραγματικής και της κατ'επίφαση πνευματικής ζωής, μόνο που δεν γνωρίζουμε πια από πού αρχίζει η στρέβλωσή της και πού έχει φθάσει.

Στην αφήγηση πρώτα καταγράφεται η σκηνογραφία του τόπου –χαρακτηριστικό του

Φώτη Κόντογλου– κι έπειτα ακολουθεί η αφήγηση της δράσης για την αναστύλωση μιας ζωής περασμένης αλλά παρ' όλα αυτά υφέρπουσας στα σημερινά κύτταρα της κοινωνίας.

Ο τρόπος που αφηγείται ο Μάρκος Μέσκος είναι ιδιότυπος, ευρηματικός και συγκροτεί κάθε φορά μια καινούρια αντίληψη του πώς μπορούμε να πούμε έντεχνα και καίρια τις ανθρώπινες καταστάσεις.

Η γλώσσα των κειμένων είναι άμεση και λιτή και εμβαθύνει σε πολλά επίπεδα με θεμέλιό της τη δοκιμασμένη ποιητική γλώσσα του Ποιητή, και την πεζογραφική παράδοση, την οποία σέβεται, κι έχουν χτίσει ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, ο Στρατής Δούκας, ο Φώτης Κόντογλου κ. ά.

Όλα τα πεζογραφήματα υπερβαίνουν την εποχή τους, και στα πιο ενδόμυχα σημεία τους διαισθάνεσαι μέσα από έναν ασίγαστο θρήνο με τον οποίο επιζητείται η ζωή, γιατί οι διαψεύσεις είναι απανωτές, κι αυτές που ήρθαν κι αυτές που έπονται.

Φρονούμε ότι ένας νεοεισερχόμενος στο πεζογραφικό έργο του ποιητή Μάρκου Μέσκου καλό είναι να πιάσει την κλωστή από την αρχή, δηλαδή από την Κομμένη γλώσσα, τα Παιχνίδια στον παράδεισο και το Μουχαρέμ.

Κλείνοντας το κείμενο, τονίζουμε ότι η παρουσία του Μάρκου Μέσκου, κοντά πενήντα χρόνια, κοσμεί τα ελληνικά γράμματα με την αταλάντευτη στάση του και τη δημιουργική του διαδρομή.

Γιάννης Χρυσανθόπουλος

Βιβλία που λάβαμε Βιβλία που λάβαμε Βιβλία που λάβαμε Βιβλία που λάβαμε

Ηρώ Τσαρνά, *Sheridan's* (εκδ. Γαβριηλίδης, 2007).

Αμάντα Μιχαλοπούλου, *Πριγκίπισσα Σαύρα* (εκδ. Καστανιώτη, 2007).

Θεόδωρος Μιχ. Λυμπερίου, *Το κομμουνιστικό κίνημα στην Ελλάδα* (τ. 2, εκδ. Παπαζήση, 2007).

Paul Gadenne, *Φάλαινα* (μετάφραση: Βάνα Χατζάκη, εκδ. Άγρα, 2007).

Steven Lukes, *Εξουσία. Μια ριζοσπαστική θεώρηση* (μετάφραση-εισαγωγή-επιμέλεια: Σοφία Καϊτατζή-Γουίτλοκ, προλογίζει για την ελληνική έκδοση ο συγγραφέας, εκδ. Σαββάλας, 2007).

Β.Δ. Αναγνωστόπουλος, *Καπέλα στο πέλαγος* (εκδ. Καστανιώτη, 2007).

Κώστας Δέτσικας, *Η μπαλάντα της ατυχίας* (εκδ. Ηλιοτρόπιο, 2007).

Γιώργος Αρχιμανδρίτης, *Σε πρώτο πρόσωπο: Μίκης Θεοδωράκης* (εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2007).

Λάκης Δόλγερας, *Ξεχασμένες ιστορίες* (εκδ. Γαβριηλίδης, 2007).

Άλι Σμιθ, *Hotel Cosmos* (μετάφραση: Άρτεμις Λόη, θεώρηση μετάφρασης-επιμέλεια: Μαργαρίτα Ζαχαριάδου, επίμετρο: Αργυρώ Μαντόγλου, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2007).

Βασίλης Βασιλικός, *Poste Restante 1967-1974* (εκδ. Ελλη-

νικά Γράμματα, 2007).

Νάνος Βαλαωρίτης, *Για μια θεωρία της Γραφής Β'* (εκδ. Ηλέκτρα, 2006).

Μάκης Καραγιάννης, *Ο καθρέφτης και το πρίσμα* (εκδ. Νεφέλη, 2007).

Φώτης Θαλασσινός, *Λούπα* (εκδ. Καστανιώτη, 2007).

Catherine Meyer, Mikkel Borch-Jacobsen, Jean Corraux, Didier Pleux, Jacques Van Rillaer, *Η μαύρη βίβλος της ψυχανάλυσης. Ζώντας καλύτερα χωρίς τον Freud* (μετάφραση: Δροσούλα Τσαρμακλή, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2007).

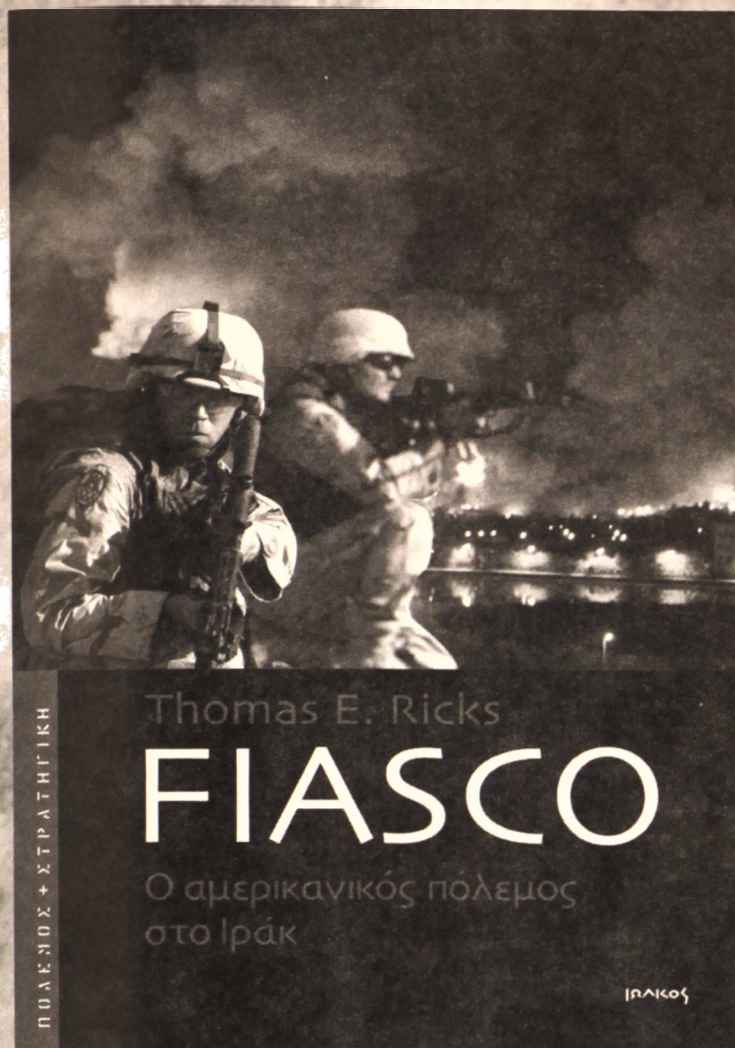
Larry B. Christensen, *Η πειραματική μέθοδος στην επιστημονική έρευνα* (επιστημονική επιμέλεια, εισαγωγή: Μπετίνα Ντάβου, επιμέλεια μετάφρασης: Ανδρέας Γιαννακούλου, Νίκη Παπασταύρου, εκδ. Παπαζήση, 2007).

Θόδωρος Καρζής, *Η βλακεία ως παράγων του ανθρώπινου βίου* (εκδ. Καστανιώτη, 2007).

Αστέριος Τσιάρας, *Η θεατρική αγωγή στο δημοτικό σχολείο. Μια ψυχοκοινωνιολογική προσέγγιση* (εκδ. Παπαζήση, 2007).

J.Michael Walton, *Το αρχαίο ελληνικό θέατρο επί σκηνής. Εγχειρίδιο για τις παραστάσεις του αρχαίου δράματος στην κλασική εποχή και στους νεότερους χρόνους* (μετάφραση: Κατερίνα Αρβανίτης-Βίκυ Μαντέλη, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2007).

Εκδόσεις ΙΩΛΚΟΣ

Thomas E. Ricks

Fiasco

Ο αμερικανικός πόλεμος στο Ιράκ

Πρόκειται για τη διεξοδική έρευνα-μελέτη του Αμερικανού πολεμικού ανταποκριτή και στρατιωτικού αναλυτή Thomas E. Ricks.

Το έργο εξαιρετικά πλούσιο σε στοιχεία, πληροφορίες και γεγονότα, μας βοηθά καίρια να κατανοήσουμε τα εγκληματικά λάθη και τις παραλείψεις της αμερικανικής πολιτικής και στρατιωτικής ηγεσίας, σε ανώτατο επίπεδο, τα οποία προκάλεσαν τη συνεχιζόμενη ακατάπαυστα αιματοχυσία στο ερειπωμένο Ιράκ.

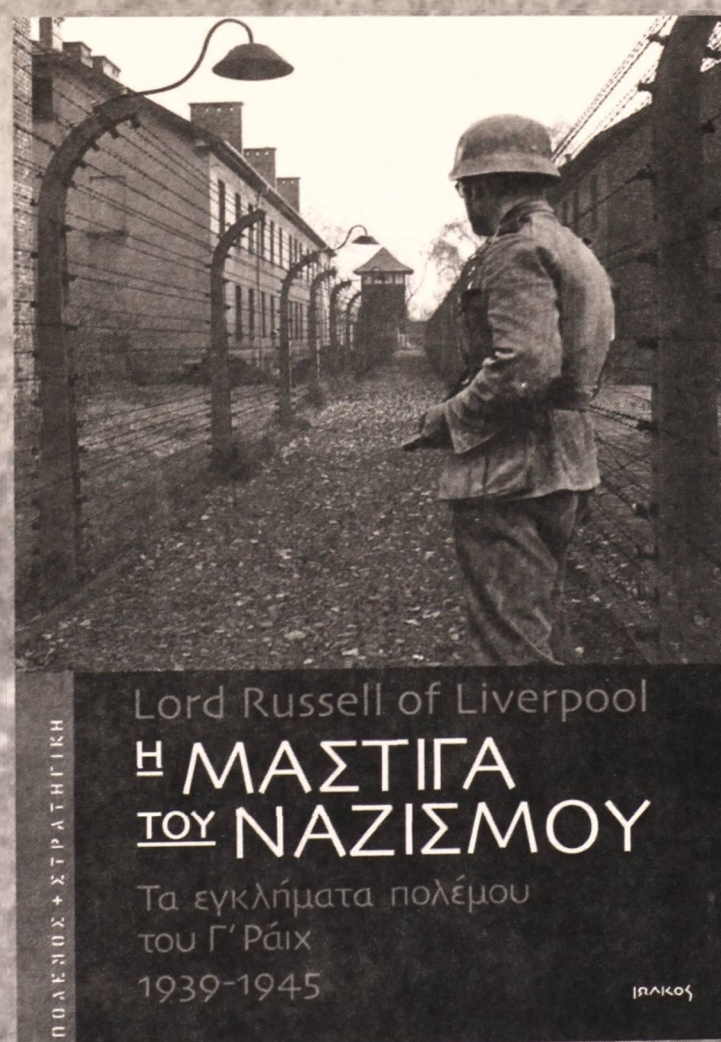
848 σελ. - 30,00€

Lord Russell of Liverpool Η Μάστιγα του Ναζισμού

*Τα εγκλήματα πολέμου του Γ' Ράιχ
1939 - 1945*

Ένα κυριολεκτικά συγκλονιστικό βιβλίο, με περιγραφές που εντυπώνονται για πάντα στη μνήμη του αναγνώστη. Ένα έργο που πλέον θεωρείται κλασικό στο είδος του και αποτελεί το πιο σφοδρό «κατηγορητήριο» ενάντια στο ιδεολόγημα του Ναζισμού και τις ασυγχώρητες εγκληματικές πράξεις των οπαδών του.

352 σελ. - 20,00€

Εκδόσεις ΙΩΛΚΟΣ - Ανδρέου Μεταξά 12 & Ζ. Πηγής, Αθήνα 106 81

τηλ.: 210-3304111, e-mail: iolkos@otenet.gr - Στα ενημερωμένα βιβλιοπωλεία - www.iolcos.gr

Έργο ευθύνης για την κοινωνία. Το δικό μας παιχνίδι. Η ζωή.

Το δικό μας παιχνίδι είναι ένα παιχνίδι με αξίες γνήσια ελληνικές.
Ποδητισμός, Παιδεία, Υγεία, Αθλητισμός.

Αξίες που κάνουν τη ζωή μας πιο όμορφη, πιο δημιουργική. Αξίες που
στηρίζουμε έμπρακτα, με υψηλό αίσθημα κοινωνικής ευθύνης, με
προσήλωση και με πάθος. Σαν μια μεγάλη ομάδα. Και μαζί, θέτουμε τις
βάσεις για ένα μέλλον πιο ανθρώπινο, πιο αισιόδοξο, πιο ευτυχισμένο.

Γιατί το πιο όμορφο παιχνίδι, είναι η ζωή!

ΟΠΑΓ

Πρόγραμμα Κοινωνικής Ευθύνης